

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Rozvoj a podpora podnikání

Viktorie Klímová

Brno 2009

Autorka:

Ing. Viktorie Klímová, Ph.D.

© Viktorie Klímová, 2009
e-verze (verze duben 2010)

OBSAH

ÚVOD	5
1 PODNIKÁNÍ A PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	6
1.1 MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ.....	6
1.2 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ.....	17
1.3 HODNOCENÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	20
1.4 HISTORIE PODNIKÁNÍ NA ÚZEMÍ ČR.....	23
2 ZAHÁJENÍ A UKONČENÍ PODNIKÁNÍ	25
2.1 PRÁVNÍ FORMY PODNIKÁNÍ V ČR.....	25
2.2 ZAHÁJENÍ PODNIKÁNÍ.....	29
2.3 UKONČENÍ PODNIKÁNÍ.....	36
3 PODNIKATELSKÝ PLÁN	46
3.1 ÚLOHA PODNIKATELSKÉHO PLÁNU.....	46
3.2 TYPY PODNIKATELSKÉHO PLÁNU.....	46
3.3 OBSAH PLNÉHO PODNIKATELSKÉHO PLÁNU.....	48
4 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ	54
4.1 SOUTĚŽNÍ POLITIKA EU.....	54
4.2 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ V ČR.....	56
4.3 NEDOVOLENÉ NARUŠENÍ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE.....	57
4.4 NEKALÁ SOUTĚŽ.....	60
5 INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ ROZVOJE A PODPORY PODNIKÁNÍ	65
5.1 MINISTERSTVO A ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY.....	65
5.2 INSTITUCE NA PODPORU PODNIKÁNÍ.....	68
5.3 PODNIKATELSKÁ SDRUŽENÍ (PODNIK. SAMOSPRÁVA) A OSTATNÍ.....	71
5.4 REGIONÁLNÍ INSTITUCE NA PODPORU PODNIKÁNÍ.....	74
6 VEŘEJNÁ PODPORA PODNIKÁNÍ	77
6.1 VÝZNAM A OMEZENÍ PODPORY PODNIKÁNÍ.....	77
6.2 FORMY A NÁSTROJE PODPORY PODNIKÁNÍ.....	78
6.3 PRÁVNÍ PŘEDPISY ČESKÉ REPUBLIKY.....	81
6.4 PRÁVNÍ PŘEDPISY EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ.....	83
6.5 KONCEPČNÍ DOKUMENTY PRO PODPORU A ROZVOJ PODNIKÁNÍ.....	90
7 OPERAČNÍ PROGRAM PODNIKÁNÍ A INOVACE	97
7.1 IMPLEMENTACE OPERAČNÍHO PROGRAMU PODNIKÁNÍ A INOVACE.....	98
7.2 PRIORITNÍ OSY OPERAČNÍHO PROGRAMU PODNIKÁNÍ A INOVACE.....	99
7.3 OBECNÉ PODMÍNKY PRO ČERPÁNÍ PODPORY Z OPPI.....	102
7.4 VYHLÁŠENÍ PROGRAMŮ A PODÁVÁNÍ ŽÁDOSTÍ.....	104
7.5 POSOUZENÍ A HODNOCENÍ ŽÁDOSTÍ A VÝBĚR PROJEKTŮ.....	105
7.6 REALIZACE PROJEKTŮ.....	106
7.7 PROGRAMY OPPI.....	108
8 PODPORA PODNIKÁNÍ Z OSTATNÍCH OPERAČNÍCH PROGRAMŮ	123
8.1 KOHEZNÍ POLITIKA EU V OBDOBÍ 2007-2013.....	123
8.2 OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST.....	127
8.2 OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA – KONKURENCESCHOPNOST.....	129
8.4 OPERAČNÍ PROGRAM PRAHA – ADAPTABILITA.....	130
8.5 REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAMY.....	130
9 INVESTIČNÍ POBÍDKY A PRŮMYSLOVÉ ZÓNY	132
9.1 INVESTIČNÍ POBÍDKY VE ZPRACOVATELSKÉM PRŮMYSLU.....	133
9.2 PRŮMYSLOVÉ ZÓNY A BROWNFIELDS.....	137

10 PODPORA PODNIKOVÉHO VÝZKUMU A VÝVOJE V ČR.....	141
10.1 OBECNÉ PODMÍNKY POSKYTOVÁNÍ PODPORY NA VÝZKUM A VÝVOJ	141
10.2 PROGRAM TIP	143
11 PODPORA PODNIKÁNÍ A VÝZKUMU A VÝVOJE V EU	145
11.1 RÁMCOVÝ PROGRAM PRO KONKURENCESCHOPNOST A INOVACE CIP	145
11.2 SEDMÝ RÁMCOVÝ PROGRAM	148
11.3 DALŠÍ PROGRAMY NA PODPORU VÝZKUMU A VÝVOJE	152
11.4 FINANČNÍ INSTITUCE	153
11.5 ENTERPRISE EUROPE NETWORK.....	154
11.6 EUROPEAN BUSINESS TEST PANEL.....	154
12 PODPORA EXPORTU	155
12.1 SLUŽBY AGENTURY CZECHTRADE	155
12.2 FINANČNÍ PRODUKTY NA PODPORU EXPORTU	157
12.3 VELETRHY A VÝSTAVY.....	159
12.4 OBCHODNĚ EKONOMICKÉ ÚSEKY ZASTUPITELSKÝCH ÚŘADŮ	162
12.5 ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE.....	163
13 PODPORA PODNIKÁNÍ NA MÍSTNÍ ÚROVNI	165
14 SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST FIREM	169
13.1 ÚVOD DO SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI FIREM	169
13.2 SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST FIREM V ČR	170
13.3 CSR Z MEZINÁRODNÍHO ÚHLU POHLEDU	171
SEZNAM ZKRATEK.....	173
SEZNAM LITERATURY	174
SEZNAM PŘÍLOH.....	177

ÚVOD

Rozvoj podnikání je závislý na kvalitě podnikatelského prostředí, neboť kvalita podnikatelského prostředí a podmínky podnikání významně ovlivňují výkonnost podniků a tím i celkovou ekonomickou výkonnost. České podnikatelské prostředí se potýká s mnoha problémy. Zřejmě nejčastěji si podnikatelé stěžují na nadměrnou byrokracii a vymahatelnost práva (resp. pohledávek) a obtížný přístup ke kapitálu. Programy podpory podnikání jsou důležitou součástí podnikatelského prostředí a měly by pozitivně ovlivňovat rozvoj podnikání a zvyšovat konkurenceschopnost zejména malých a středních podniků. Přispívají ke stabilitě a rozvoji sektoru MSP a kompenzují nedostatek vlastního kapitálu, obtížnost získání bankovního úvěru a omezené možnosti ručení vlastním majetkem. Na druhou stranu, hlavním negativem podpory je narušení hospodářské soutěže. Veřejná podpora tak poškozují konkurenty jejího příjemce, neboť ti žádnou nezískali a musejí na trhu působit pouze za vynakládání vlastních zdrojů. Podpora podnikání může být přímá anebo nepřímá. Zatímco přímá podpora podniků je velmi diskutabilním tématem a je možné najít spoustu pro i proti, o nepřímé podpoře už se tolik nepochybuje. Přímá podpora je poskytována zejména malým a středním podnikům. Z programů podpory jsou velké firmy obvykle vyloučeny, ale neznamená to, že nemohou být podporovány vůbec.

Publikace, kterou máte před sebou je určena studentům předmětu Regionální podpora podnikání, který je vyučován na Katedře regionální ekonomie a správy ESF MU. Tato publikace není zcela vyčerpávající (a ani to vzhledem k šíři tématu není možné) a je pouze jakýmsi doplňkem k přednáškám. Na přednáškách budou některé problémy rozebírány podrobněji. Oblast podpory podnikání také prochází častými změnami, a proto na přednáškách bude řada věcí aktualizována.

Skriptum jsou rozčleněna do devíti kapitol. První kapitola se zabývá významem a stavem podnikatelského prostředí. Programy podpory podnikání mají často napravovat nedostatky v podnikatelském prostředí. Druhá kapitola pojednává o tom, jakými způsoby je možné podnikání podporovat a věnuje se i negativům a pozitivům veřejné podpory. Třetí kapitola bere v úvahu legislativní a koncepční zabezpečení podpory podnikání. Čtvrtá kapitola pojednává o nejvýznamnějších institucích, které buď přímo podporují podnikání anebo ovlivňují podnikatelské prostředí. Kapitola pět pojednává o národních programech podpory, tedy o programech, které jsou financovány pouze z českých zdrojů. V šesté kapitole je rozebrán Operační program Podnikání a inovace, který je spolufinancován ze strukturálních fondů a v současné době je nejvýznamnějším zdrojem podpory podnikání. Kapitola sedmá pojednává o dalších operačních programech, ze kterých podniky mohou přímo anebo nepřímo získat podporu. Kapitola 8 se zabývá investičními pobídkami a průmyslovými zónami. Kapitola devátá se zabývá podporou výzkumu a vývoje v podnicích. Poslední kapitola, desátá, se věnuje možnostem rozvoje podnikání na místní úrovni.

1 PODNIKÁNÍ A PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Malé a střední podniky hrají důležitou roli v rozvoji regionů. Přispívají k tvorbě nových pracovních míst a ekonomickému růstu. Existují však bariéry, které brzdí rozvoj MSP. Úspěšnost firem je významně závislá na podnikatelském prostředí. Hodnocením podnikatelského prostředí se zabývá několik projektů.

1.1 Malé a střední podnikání

1.1.1 Význam malého a středního podnikání

Podniky jsou základní jednotky v ekonomice, které produkují výrobky a služby. Firmy na trhu působí v roli kupujícího (na trhu pracovních sil, ale i dalších výrobních faktorů), ale také v roli prodávajícího (prodej produkce firmy). O pozitivním dopadu existence malých a středních podniků (MSP) v regionu obvykle není žádných pochyb. Podniky (ať již velké nebo malé) přispívají k tvorbě pracovních míst a k ekonomickému růstu (přestože růst HDP je ovlivňován i dalšími faktory). Malé a střední podniky jsou hlavním poskytovatelem pracovních příležitostí. MSP přispívají k podpoře sociální a ekonomické soudržnosti regionů a zejména jsou tyto podniky důležité pro regiony, které se potýkají s vysokou nezaměstnaností nebo nižším stupněm ekonomického rozvoje. Evropská unie nazývá malé a střední podniky páteří evropské ekonomiky.

V regionech postižených strukturálními změnami pomáhají MSP zmírňovat negativní důsledky strukturálních změn, například tím, že zaměstnávají pracovníky, kteří jsou propouštěni z velkých podniků omezujících svou činnost. Tento pozitivní efekt je patrný zejména v postkomunistických zemích, které se potýkají s problémy přechodu z centrálně plánované na tržní ekonomiku.

Hlavní pozitivní efekty, které s sebou přináší existence sektoru malého a středního podnikání, jsou zobrazeny na obrázku 1.1. Jejich bližšímu vysvětlení se věnuje následující text.

Obrázek 1.1: Význam MSP v regionálním rozvoji

Zdroj: Klímová, 2008

Konkurence. Jedním ze základních přínosů MSP je fakt, že podněcují konkurenci v ekonomice a zdravé podnikatelské prostředí a působí tak proti monopolním tendencím. Zdravá konkurence v ekonomice obvykle vede ke snížení cen a vyšší produktivitě, nutí podniky vyvíjet nové technologie, produkty a služby a spotřebitelům poskytuje možnost volby. Současně dobře fungující

konkurence plní i některé „politické“ úkoly. Díky minimalizaci bariér vstup na trh má každý člověk možnost se svobodně rozhodnout, zda začne podnikat. MSP zvyšují konkurenční tlak a tak nutí i ostatní firmy zvyšovat svou produktivitu, zvyšovat kvalitu, zavádět inovace anebo snižovat náklady. Zvyšování efektivity a zavádění inovací v podnicích rovněž vede ke zvyšování konkurenční síly celé ekonomiky. Z toho mohou samozřejmě těžit i spotřebitelé, neboť to pro ně znamená možnost výběru ze širšího a kvalitnějšího sortimentu anebo nižší ceny. Malé a střední podnikání je i jakýmsi protipólem monopolů. V současné době, která je charakterizována globalizací a existencí velkých nadnárodních korporací, MSP působí proti těmto monopolním tendencím.

Počet MSP. Ve vyspělých zemích podíl MSP na celkovém počtu podniků obvykle přesahuje 95 %, resp. blíží se ke 100 %. Situaci v České republice charakterizuje tab. 1.1. Malé a střední podniky představují 99,83 % všech podniků v ČR (a to bez ohledu na odvětví).

Tabulka 1.1: Počet ekonomicky aktivních malých a středních podniků

2008	Počet aktivních subjektů			
	právníké os. 0-249 zaměstnanců	fyzické osoby 0-249 zaměstnanců	celkem MSP	podíl počtu MSP na celkovém počtu podniků v ČR (v %)
průmysl	30 072	124 917	154 989	99,37
stavebnictví	24 448	128 331	152 779	99,95
obchod	50 578	161 970	212 548	99,92
pohostinství	6 919	44 845	51 764	99,94
doprava	7 156	39 502	46 658	99,76
peněžnictví	1 014	18 447	19 461	99,83
služby	76 419	275 213	351 632	99,92
zemědělství	4 438	41 252	45 690	99,93
Celkem	201 044	834 477	1 035 521	99,83

Zdroj: Zpráva o vývoji MSP v roce 2008 (MPO)

Pokud se podíváme na jednotlivé kraje České republiky (tab. 1.2), zjišťujeme, že mezi nimi není významný rozdíl z hlediska podílu MSP na celkovém počtu podniků. Nejmenší podíl MSP má hlavní město Praha, což je dáno pravděpodobně tím, že zde své ústředí mají velké firmy. Největší podíl malých a středních podniků mají kraje Královéhradecký a Zlínský.

Tabulka 1.2: Podíl MSP v krajích ČR (k 31. 12. 2006)

Kraj	Podniky celkem	Počet MSP	Podíl MSP (%)	Odchylka od ČR
Praha	234 221	52 763	99,03	-0,21
SČK	147 223	28 055	99,37	0,14
JČK	78 346	15 910	99,28	0,05
PLK	66 819	13 317	99,18	-0,05
KVK	35 613	7 291	99,33	0,09
ULK	78 772	17 967	99,22	-0,01
LBK	53 224	10 731	99,31	0,08
KHK	67 816	13 524	99,35	0,12
PUK	55 862	12 008	99,27	0,03
VY	53 878	11 071	99,24	0,01
JMK	137 609	31 703	99,26	0,03
OLK	65 536	14 588	99,31	0,08
ZLK	69 290	15 005	99,33	0,10
MSK	112 562	26 746	99,23	0,00
ČR	1 256 771	270 679	99,23	0,00

Pozn. Nejsou zde zahrnuty podniky bez zaměstnanců.

Zdroj: vlastní výpočty na základě ČSÚ: Krajské ročenky, 2007

Počet malých a středních podniků v regionech lze měřit prostřednictvím tzv. míry podnikání. **Míra podnikání** vyjadřuje počet podniků na 1000 obyvatel. Pro výpočty jsou použity statistiky Českého statistického úřadu k 31. 12. 2006. Do výpočtů jsou zahrnuty podniky, které mají 6 až 249 zaměstnanců. Míra podnikání byla spočítána za jednotlivé okresy i kraje. Český statistický úřad řadí podniky do příslušných regionů podle jejich sídla. Tabulka 1.3 ukazuje 15 okresů s nejvyšší mírou podnikání a 15 okresů s nejnižší mírou podnikání. Není překvapivým závěrem, že mezi 15 nejpodnikavějších okresů patří okresy s velkými (často krajskými) městy. Mezi těmito regiony není ani jeden okres z Ústeckého kraje a z Vysočiny. Poměrně mnoho okresů z Ústeckého a Moravskoslezského kraje se řadí do nejméně podnikavých regionů.

Tabulka 1.3: **Míra podnikání v okresech a krajích ČR** (k 31. 12. 2006)
(počet podnikatelů na 1000 obyvatel)

	Okresy s nejvyšší mírou podnikání	Míra podnikání	Okresy s nejnižší mírou podnikání	Míra podnikání	Kraje	Míra podnikání
1	Hl.m. Praha	14,45	Karviná	4,62	Hl.m. Praha	14,45
2	Brno - město	13,36	Plzeň - jih	6,17	Jihomoravský	9,48
3	Plzeň - město	10,66	Chomutov	6,25	Zlínský	8,83
4	Zlín	10,52	Most	6,28	Královéhradecký	8,36
5	Praha - západ	10,29	Nový Jičín	6,31	Pardubický	8,34
6	Hradec Králové	9,78	Kutná Hora	6,72	Liberecký	8,30
7	Č. Budějovice	9,44	Česká Lípa	6,72	Plzeňský	8,26
8	Liberec	9,16	Rokycany	6,90	Jihočeský	8,18
9	Praha - východ	9,07	Sokolov	6,94	Karlovarský	8,13
10	Cheb	9,04	Blansko	6,98	Středočeský	7,88
11	Pardubice	8,98	Plzeň - sever	7,03	Olomoucký	7,74
12	Semily	8,96	Děčín	7,05	Vysočina	7,61
13	Prachatice	8,79	Havlíčkův Brod	7,08	Ústecký	7,08
14	Ostrava - město	8,60	Mladá Boleslav	7,08	Moravskoslezský	3,95
15	Olomouc	8,41	Louny	7,13		
	ČR					8,77

Zdroj: vlastní výpočty na základě ČSÚ (krajské a okresní ročenky), 2007

Zaměstnanost. Malé a střední firmy zaměstnávají v ČR více než 61 % zaměstnanců pracujících v podnikové sféře (tab. 1.4), což konkrétně znamená téměř dva miliony osob zaměstnaných v MSP. Podíl na zaměstnanosti se však velmi liší podle odvětví. Doménou menších firem je zejména pohostinství a zemědělství, zde mají MSP téměř 90 % podíl na zaměstnanosti. Protipólem jsou odvětví peněžnictví (21,13 %) a dopravy (40,55 %), kde převažuje zaměstnanost ve velkých firmách. Důvodem je s největší pravděpodobností to, že zahájení podnikání v pohostinství nebo zemědělství je kapitálově méně náročné než zahájení podnikání v dopravě a peněžnictví. Podíl na zaměstnanosti se od roku 1997, kdy jsou statistiky sledovány, významně nemění.

Tabulka 1.4: **Počet zaměstnanců v malých a středních podnicích**

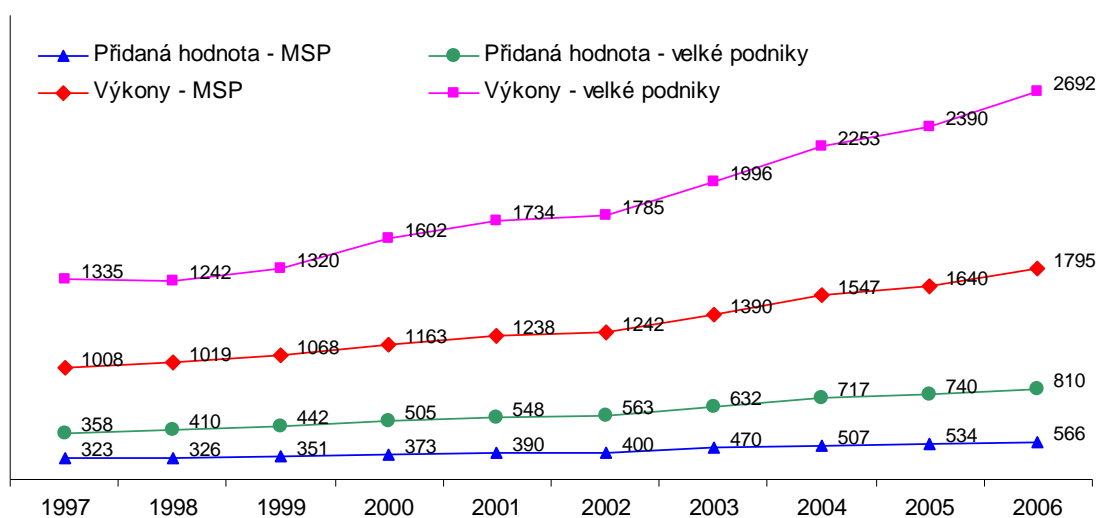
2008	Počet zaměstnanců (tis.)			
	právnícké os. 0-249 zaměstnanců	fyzické osoby 0-249 zaměstnanců	celkem MSP	podíl zaměstnanců v MSP na celkovém počtu v ČR (v %)
průmysl	597	68	665	49,63
stavebnictví	184	40	224	82,66
obchod	328	80	408	75,00
pohostinství	61	41	102	86,44

2008	Počet zaměstnanců (tis.)			
	právnícké os. 0-249 zaměstnanců	fyzické osoby 0-249 zaměstnanců	celkem MSP	podíl zaměstnanců v MSP na celkovém počtu v ČR (v %)
doprava	89	29	118	40,55
peněžnictví	14	1	15	21,13
služby	339	71	410	70,69
zemědělství	100	19	119	88,15
Celkem	1 712	349	2 061	61,52

Zdroj: Zpráva o vývoji MSP v roce 2008 (MPO)

Přidaná hodnota a výkony. Podle Ministerstva průmyslu a obchodu se MSP podílí na tvorbě přidané hodnoty v ČR 53 %. Účetní přidaná hodnota vyjadřuje zvýšení hodnoty vytvořené produkce nebo prodaného zboží proti hodnotě vstupů materiálu, energie a služeb, resp. zboží při nákupu. Počítá se jako rozdíl výkonů a výkonové spotřeby plus obchodní marže.¹ Na výkonech se MSP podílí 52 %. V přepočtu přidané hodnoty a výkonů na jednoho zaměstnance si celkově vedou lépe velké firmy (viz obr. 1.2). Navíc se rozdíl mezi MSP a velkými podniky neustále zvyšuje. V roce 1997 byla přidaná hodnota na zaměstnance ve velkých podnicích vyšší o 11 % než v MSP, v roce 2006 to bylo již o 43 %. Z hlediska výkonů na jednoho zaměstnance si velké podniky v roce 1997 vedly o 32 % lépe, v roce 2006 o 50 % lépe. Tyto rozevírající se nůžky bývají často připisovány nízké kapitálové vybavenosti MSP, která se zprostředkovaně promítá do tvorby přidané hodnoty².

Obrázek 1.2: Přidaná hodnota a výkony na 1 zaměstnance (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní výpočty a dopočty na základě dat

Přidaná hodnota a výkony na jednoho zaměstnance se liší i mezi odvětvími. V roce 2006 dosahovaly MSP vyšší přidané hodnoty než velké firmy v odvětví obchodu a služeb.³ Tedy v odvětví s nižší kapitálovou náročností. U výkonů na 1 zaměstnance dosahují MSP lepších výsledků v odvětvích obchodu, dopravy, peněžnictví a služeb⁴.

¹ Např. ČSU www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/o/1532-05-v_období_let_2000_az_2004-uvod

² Např. Frková, 2006

³ MPO, 2007

⁴ MPO, 2007

Další ekonomické přínosy MSP. Nezanedbatelný je i podíl malých a středních firem na tvorbě hrubého domácího produktu, který v současné době činí asi 35 %. MSP financují 56 % celkových investic a rovněž se významně podílí na české obchodní bilanci, neboť jejich podíl na vývozu je asi 46 % a na dovozu 56 %.⁵ V posledních letech je patrný zejména rostoucí podíl MSP na investicích, vývozu a dovozu. Další vybrané ukazatele za MSP v časové řadě jsou uvedeny v tabulce 1.5.

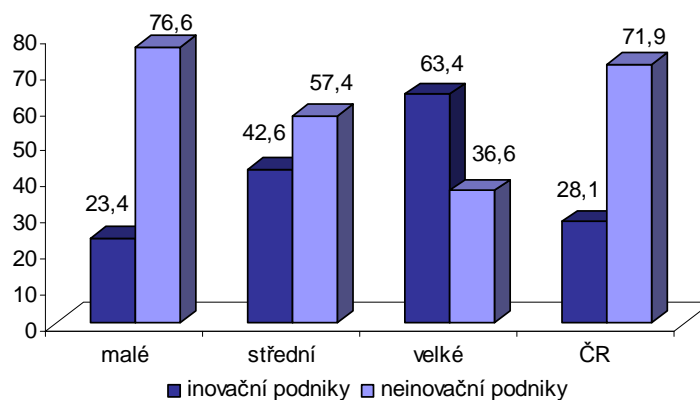
Tabulka 1.5: Podíl MSP na vybraných makroekonomických ukazatelích (v %)

Ukazatel / rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet podniků	99,78	99,80	99,71	99,81	99,85	99,81	99,84	99,85	99,84	99,84	99,83
Počet zaměstnanců	57,91	58,84	59,42	59,73	61,34	61,63	61,48	61,63	61,76	61,62	61,52
Výkony	53,03	53,63	51,53	51,44	52,46	52,79	52,29	52,42	52,94	51,90	51,53
Účetní přid.hodnota	52,25	53,17	51,93	51,33	52,98	54,46	53,02	53,68	55,12	54,01	54,57
Mzdové náklady	53,93	54,57	54,42	55,72	55,82	55,90	55,61	55,88	56,03	56,06	55,90
Investice	41,53	41,06	40,48	37,81	44,52	49,88	51,43	52,57	55,33	55,78	56,00
Vývoz	36,25	36,54	36,15	35,74	34,16	34,0	34,3	40,7	45,2	45,41	46,04
Dovoz	48,84	50,74	49,43	47,12	50,33	49,8	52,5	54,7	56,3	54,45	56,01
HDP	---	31,54	31,17	31,63	34,59	34,86	34,69	34,44	36,86	35,76	35,17

Zdroj: Zpráva o vývoji MSP v roce 2008 (MPO)

Inovační aktivita. MSP hrají důležitou roli při vývoji nových inovací a při uvádění na trh takových inovací, které byly vyvinuty jiným subjektem (např. vznikly na vysoké škole nebo ve výzkumném ústavu). Některé zdroje uvádí, že MSP hrají důležitou roli spíše při uvádění inovací nižšího řádu. Jiná zdroje⁶ například uvádí, že velké podniky jsou pravděpodobně jen nositelem „procesu“ inovace a vyvinou-li nový produkt, je to prý výsledkem drobných zlepšení anebo propracovanější technologie, zatímco malé podniky se pokouší o technologický skok v inovaci výrobku. Barrow dále tvrdí, že menší firmy poskytují větší prostor pro inovace, neboť je v nich méně restriktivních organizačních prvků a větší individuální iniciativa. Skutečnost se bude pravděpodobně nacházet někde mezi těmito dvěma krajními názory. Hlavním zdrojem významnějších inovací jsou zřejmě velké podniky, avšak mnoho významných inovací vychází i od MSP anebo dokonce od nových začínajících technologických firem. Údaje Českého statistického úřadu však spíše potvrzují, že inovace jsou doménou velkých firem. Podle posledního šetření ČSÚ je v ČR asi 28 % inovačních firem (tedy těch, co zavedly inovaci procesu nebo produktu). S rostoucí velikostí podniku ale roste i podíl inovačních firem (viz obrázek 1.3).

Obrázek 1.3: Podíl podniků s inovací produktu nebo procesu v období 2004 – 2006 (v %, dle velikosti podniku)

Zdroj: ČSÚ, Inovace 2004 – 2006

⁵ MPO, 2007

⁶ Barrow, 1995

Společenská stabilita a svoboda.⁷ MSP přispívají k pluralistickému uspořádání společnosti. Podnikatelé tak získávají šanci svobodného uplatnění, mohou se samostatně realizovat a existence středního stavu stabilizuje celou společnost.

Omezená poptávka, individualizace sortimentu. Malé a střední podniky vyrábí produkty a poskytují služby, které uspokojují rozličné, proměnlivé a individuální potřeby zákazníků. MSP díky své velikosti a pružnosti umí lépe reagovat na požadavky na diferenciaci zboží a individualizaci sortimentu. MSP tedy často působí v oblastech, kde je omezená poptávka anebo kde je požadována speciální technická nebo uměleckořemeslná vypracovanost. MSP tímto způsobem zaplňují tržní segmenty, které nejsou zajímavé pro velké firmy.⁸ Avšak nelze opomínat ani pozitivní vlastnosti větších firem. Tyto velké firmy díky velkovýrobě dosahují úspor z rozsahu, které by MSP nebyly schopny dosáhnout.

Subdodavatelé velkých podniků. Malé a střední firmy mohou fungovat jako subdodavatelé velkých podniků anebo jako distributoři a zušlechťovatelé masově vyráběné produkce.⁹ Je však nutné podotknout, že v tomto ohledu si české firmy zatím nevedou příliš dobře. Řada velkých zahraničních investorů, kteří přichází do ČR, si s sebou ze svých starších působišť přináší i subdodavatele hlavních komponent a české firmy tak moc šancí nemají. Tyto zahraniční firmy využívají české podniky často pouze jako dodavatele podpůrných služeb (např. závodní stravování, doprava, úklid apod.), které nemají vysokou přidanou hodnotu a které jsou nenáročné na kvalifikaci pracovní síly. MSP jako subdodavatelé jsou častěji využívány v takových oborech jako je automobilový průmysl nebo stavebnictví. Na druhou stranu, v některých případech nízká úroveň spolupráce mezi oběma typy podniků může zachránit region před většími problémy. Pokud by se totiž významný zahraniční investor rozhodl region opustit, mohly by příliš silné ekonomické vazby s místními podniky způsobit jejich existenční potíže.¹⁰

Místní kapitál. Menší firmy nebyvají vlastněny zahraničním kapitálem, ale reprezentují místní kapitál. Efekty z podnikání (rozdělení zisku, reinvestice zisku, daně) proto zůstávají v daném regionu anebo státě.¹¹

Propojení s regionem. MSP bývají s regionem spjaty těsněji než velké firmy. Majitel menší firmy v regionu zpravidla i bydlí a má zde mimo ekonomických i řadu osobních vazeb. Proto by pro něj bylo obtížně realizovatelné přesunout své podnikání do jiného regionu anebo dokonce jiného státu. Podle ČSÚ 70% podnikatelů podniká v místním regionu¹². Opomenout nelze ani fakt, že malé a střední firmy sponzorují místní sportovní, kulturní a sociální aktivity. Ve vztahu ke svému prostředí jsou místní podnikatelé méně anonymní a jejich okolí je tedy dobře zná a jejich činnost se tak ocitá pod veřejnou kontrolou.

Městotvorný prvek. Aktivity malých a středních firem (drobné obchody, provozovny služeb, kavárny, restaurace apod.) bývají často lokalizovány v centrech obcí a dotvářejí tak urbanizaci měst a vesnic, oživují historická centra a udržují historickou architekturu.¹³

⁷ Např. Konečná, 1993 nebo Koráb, 1995

⁸ Např. MPO, 2003 nebo Konečná, 1993

⁹ Např. MPO, 2003 nebo Konečná 1993

¹⁰ V ČR působí i velké zahraniční firmy, které si ve své vnitřní politice o spolupráci s dodavatelem stanovují, že žádný dodavatel nesmí být závislý na jejich zakázkách (měřeno podílem na obrátu dodavatele) a pokud by se tak stalo, spolupráce s ním by měla být ukončena. Tyto firmy se tím brání problémům, které by mohl způsobit jejich případný odchod z regionu.

¹¹ Veber, Srpová a kol., 2005

¹² ČSÚ, *Faktory ovlivňující úspěšnost podnikání, 2007*

¹³ Veber, Srpová a kol., 2005; Konečná, 1993

Rozvoj venkovních regionů. MSP působí i v takových geografických oblastech, které nejsou pro velké firmy atraktivní. Menší provozovny (drobné obchody, provozovny služeb, restaurace) dotvářejí urbanizaci měst a vesnic, oživují prostor a udržují či obnovují historickou architekturu. Některé provozovny malých a středních podniků jsou jedinými podnikatelskými aktivitami, které jsou umístěny v menších městech, obcích a ekonomicky slabších regionech (typicky se jedná např. o místní obchůdky s potravinami), čímž napomáhají rozvoji oblastí ne příliš zajímavých pro větší firmy.

Lidský potenciál. Podnikatele vede k založení podniku nejen hmotná motivace, ale také potřeba seberealizace. Podnikání otvírá nové možnosti pro využití lidského potenciálu. Člověk, který se rozhodne začít podnikat, si tak obvykle nechce pouze vydělat na živobytí, ale sleduje i jiné cíle, např. větší míru nezávislosti, seberealizaci, větší rozmanitost úkolů, bezpečnost apod. Navíc s rostoucím příjmem člověk naplňuje i tzv. „vyšší potřeby“.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že MSP vytváří nová pracovní místa, přispívají k ekonomickému růstu, podněcují konkurenci a působí jako faktor sociální stability a ekonomického rozvoje. Hlavní výhodou malých a středních podniků je jejich flexibilita, umožňující rychlé přizpůsobování se změnám, a prostorová i psychologická blízkost k zákazníkům. Flexibilita těchto podniků je dána i jejich organizační strukturou, která zajišťuje přímé vedení a kontrolu. Tok informací je tak méně narušován.¹⁴

Přestože existence MSP s sebou nese řadu přínosů, tyto podniky se musí potýkat i s některými **bariérami**. MSP jsou více citlivé na změny v okolí než velké firmy, a to jak v pozitivním nebo negativním slova smyslu. Například pokud se na základě legislativy zvýší administrativa ve firmách, pocítí to MSP mnohem dříve než velké firmy. MSP rovněž ve srovnání s velkými podniky disponují menší ekonomickou silou. To se pak projevuje jak v dodavatelsko-odběratelských vztazích, tak i při jednání s veřejnými autoritami, např. při tvorbě nových zákonů.

MSP mají horší přístup ke kapitálu, neboť obvykle nemají čím ručit, mají krátkou historii a jejich projekty jsou pro banky příliš rizikové. Také tyto firmy mají ztížený přístup k informacím, např. k informacím o novinkách anebo připravovaných změnách v legislativě, o situaci na trhu apod. Mají také horší přístup k odbornému vzdělávání a poradenským službám, neboť jsou pro ně často finančně nedostupné. Dalším omezením je jejich přístup ke kvalifikované pracovní síle. Nemohou si běžně dovolit zaměstnávat špičkové techniky, manažery, obchodníky atd. Pro MSP je obtížnější i přístup na trh, zejména zahraniční. MSP mají také slabší pozici v soutěži o veřejné zakázky a jsou vyloučeny z podnikání, které vyžaduje větších investic. I když jsou MSP často charakterizovány jako nositelé vysokého počtu inovací, jedná se obvykle pouze o inovace nižších řádů.

V předchozích dvou odstavcích byly popsány bariéry podnikání, které můžeme označit jako externí. Jsou to tedy bariéry, které jsou podnikatelům dány zvenčí (např. opatření hospodářské politiky nebo právní předpisy). Mohou ovšem existovat i interní bariéry rozvoje podnikání. Tyto bariéry vycházejí od podnikatelského subjektu. Mezi tyto bariéry patří zejména nedostatečná motivace, obava z rizika (příp. neochota podstupovat riziko), nízká úroveň znalostí a informací a nedostatek kapitálu. Motivace je důležitým faktorem pro rozvoj soukromého podnikání. Motivace však může být ovlivněna i opatřeními hospodářské politiky. Motivace k podnikání se zvyšuje s rostoucími příležitostmi pro tvorbu zisku anebo pro realizaci přání podnikatele. Řada podnikatelů si zakládá podnik z důvodu touhy po nezávislosti a samostatnosti. Každá podnikatelská aktivita je samozřejmě spojena s určitou mírou rizika. Podnikatelem tedy může být jen ten, kdo je schopný a ochotný nést toto riziko. Je třeba si uvědomit, že při některých právních formách podnikatel ručí dokonce celým svým osobním majetkem.

¹⁴ Konečná, 1993

Informace a znalosti jsou základem pro každé podnikání, bez nich podnik těžko obstojí v konkurenci. Patří sem nejenom odborné znalosti, ale také znalosti managementu, marketingu, cizích jazyků apod. Jednou z nejvýznamnějších interních bariér je nedostatek vlastního kapitálu. Podnikatel se tak stává závislý na externích zdrojích a kvůli nedostatečnému kapitálu nečistka nemůže realizovat svoje projekty, které by možná mohly být úspěšné. Je třeba si také uvědomit, že podnikatel nepotřebuje finance pouze na založení podniku, ale že než si podnik začne vydělávat sám na sebe trvá delší dobu a podnikatel i po tuto dobu musí být schopný podnik financovat.

Frková uvádí 4 specifické vlastnosti MSP, které pro ně představují hrozbu a které souhrnně nazývá jako absenci podnikatelské vzdělanosti:¹⁵

- **Nekompetentní řízení.** Začínající podnikatelé jsou obvykle dobří specialisté ve svém odvětví, rozumí tedy výrobní technologii, produktům a službám. Úzká orientace na výrobu však představuje riziko, že podnikatel omezí podnikání pouze na řízení výroby.
- **Omezené schopnosti podnikatele a neochota ke změnám.** Malí podnikatelé často postrádají manažerské a strategické schopnosti a hrozí tedy, že se upnou na každodenní chod firmy a podcení význam dlouhodobé strategie rozvoje podniku.
- **Orientace na klíčové zaměstnance.** Malý podnik může být závislý na jednom (nebo několika málo) klíčových vysoce kvalifikovaných zaměstnancích. Jejich odchod z firmy může ohrozit existenci podniku.
- **Úzká specializace.** Pro MSP je charakteristická specializace na úzký sortiment zboží nebo služeb, která je dána mj. i omezenými kapitálovými a lidskými zdroji. Úzká specializace znemožňuje podniku diverzifikovat své podnikatelské riziko.

Výše uvedený seznam je možné doplnit ještě o jeden důležitý charakteristický znak MSP, a to:

- **Závislost na klíčovém zákazníkovi.** Řada začínajícím firem má několik málo (často i pouze jednoho) klíčových zákazníků. Takový zákazník může mít i více než 80 % podíl na obratu firmy a v případě, že se rozhodne s firmou ukončit obchodní spolupráci, prakticky to znamená zánik firmy anebo závažné ekonomické potíže.

1.1.2 Definice malého a středního podnikání

Pro rozdělení podniků na malé, střední a velké je možné využít různých kritérií. V obecné rovině se jedná o kritéria kvantitativní nebo kritéria kvalitativní, případně o jejich kombinaci.

Mezi kvantitativní kritéria rozlišování velikosti podniků se řadí především tyto veličiny:

- počet zaměstnanců,
- obrát,
- bilanční suma,
- objem produkce,
- výše kapitálu,
- výše zisku.

Do kvalitativních kritérií můžeme zařadit zejména personální strukturu, spojení vlastnictví s vedením podniku, kapitálové omezení a hospodářskou sílu.¹⁶ Podle Korába se malá a střední firma vyznačuje minimálně dvěma z následujících 4 charakteristik:¹⁷

- management je nezávislý a manager je obvykle vlastníkem firmy,
- základní kapitál je splacen a držen jednou nebo několika individuálními osobami,
- oblast působení firmy je lokální, ale trh, kde působí, nemusí být lokální,
- podnik je malý ve srovnání s největšími konkurenty v odvětví.

¹⁵ Frková, 2006

¹⁶ Konečná, 1993

¹⁷ Koráb, 1995

Kombinace kvalitativních a kvantitativních charakteristik umožňuje vzít v úvahu oba typy kritérií. Např. je možné využít obrat, počet zaměstnanců (kvantitativní) a vlastnické vztahy mezi podniky (kvalitativní).¹⁸

Dále můžeme definice MSP rozlišovat podle toho, k jakému účelu mají sloužit. Dle účelu existují tato pojetí definic MSP:

- ▶ pojetí podpory podnikání (nejčastěji uváděná definice),
- ▶ statistické pojetí,
- ▶ pojetí pro ostatní účely.

Pojetí podpory podnikání

Přímá podpora je poskytována zejména malým a středním. Z programů podpory jsou velké firmy často vyloučeny, ale neznamená to, že nemohou být podporovány vůbec. Například investiční pobídky jsou nástrojem, který se zaměřuje spíše na větší firmy. Jestliže se firma chce ucházet o podporu z nějakého programu, obvykle musí prokázat, že je skutečně MSP. K určení MSP existuje jednoznačná definice.

Tato definice MSP není ovšem platná jenom na území ČR. Naopak, současná definice MSP je dána předpisy Evropské unie (aktuálně je to Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 – obecné nařízení o blokových výjimkách) a je tak platná po celém území EU. V ČR je malé a střední podnikání definováno zákonem č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Tento zákon však neuvádí celou definici, ale pouze odkazuje na evropský předpis. Přesná definice MSP je obsažena v příloze 2.1.

V Evropské unii se rozlišují drobní, malí, střední a velcí podnikatelé.

Za **drobného, malého a středního podnikatele** se považuje podnikatel, pokud:

- zaměstnává méně než 250 zaměstnanců,
- jeho aktiva/majetek nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 mil. EUR nebo má obrat/příjmy nepřesahující korunový ekvivalent 50 mil. EUR

Pozn.: Aktiva se sledují z rozvahy u podnikatele, který vede účetnictví. Majetek se sleduje z daňové evidence podnikatele, který nevede účetnictví.

Za **malého podnikatele** se považuje podnikatel, pokud:

- zaměstnává méně než 50 zaměstnanců,
- jeho aktiva/majetek, nebo obrat/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 10 mil. EUR.

Za **drobného podnikatele** se považuje podnikatel, pokud:

- zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a
- jeho aktiva/majetek nebo obrat/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 2 mil. EUR.

Údaje o počtu zaměstnanců a o hodnotě aktiv/majetku, resp. o výši obratu/příjmů zjišťují buď z účetní závěrky za účetní období bezprostředně předcházející období, v němž je podána žádost o podporu (tedy poslední uzavřené účetní období) anebo nebo z přiznání k dani z příjmu za poslední uzavřené zdaňovací období (u podnikatelů, kteří nevedou účetnictví). Podnikatel, který zahajuje podnikání, stanoví uvedené hodnoty vlastním kvalifikovaným odhadem, a to pro první účetní období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po dobu alespoň 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, resp. pro první zdaňovací období. Výše obratu se stanoví bez daně z přidané hodnoty a bez dalších nepřímých daní. Počet zaměstnanců odpovídá průměrnému přepočtenému počtu zaměstnanců.

¹⁸ Tato kombinace je využita i v oficiální evropské definici MSP.

Při stanovování počtu zaměstnanců a finančních částek je nutné zohledňovat také vzájemné vztahy mezi podniky. Jinak by se mohlo stát například to, že firma, která splňuje kritéria počtu zaměstnanců a obratu by byla klasifikována jako MSP, přestože by byla dceřinou firmou velké nadnárodní společnosti. Definice tomu zabraňuje tím, že ukládá povinnost při hodnocení počtu zaměstnanců a výše obratu/aktiv brát v potaz i vztahy mezi podniky.

Druhy podnikatelů zohledňované při stanovování počtu zaměstnanců a finančních částek:

1. **Samostatným** (někdy také nazýván nezávislým) je každý podnikatel, který není klasifikován jako partnerský nebo jako spojený.
2. **Partnerskými** jsou všichni podnikatelé, kteří nejsou klasifikováni jako spojení a mezi kterými je tento vztah: podnikatel vlastní buď výlučně, nebo společně s jedním nebo více spojenými podnikateli 25% až 50% kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podnikatele. Podnikatel se však může považovat za samostatného, a tudíž za nemajícího žádné partnery, i když tento 25% práh přesáhnou následující investoři za předpokladu, že tito investoři nejsou spojeni, a to buď jednotlivě nebo společně u dotyčného podnikatele :
 - veřejné investiční společnosti, společnosti rizikového kapitálu, jednotlivci nebo skupiny jednotlivců provozující běžně činnost v oblasti investic rizikového kapitálu, které investují do vlastního kapitálu nekótovaných podniků („podnikatelští andělé“), za předpokladu, že celková investice těchto obchodních andělů v tomtéž podniku je menší než 1 250 000 EUR;
 - vysoké školy nebo nezisková výzkumná centra (subjekty, jejichž předmětem činnosti je výzkum a jsou nezisková);
 - institucionální investoři včetně fondů regionálního rozvoje;
 - samostatné orgány místní samosprávy s ročním rozpočtem menším než 10 milionů EUR a s méně než 5 000 obyvateli.Předpokládá se, že žádný dominantní vliv neexistuje, nejsou-li investoři uvedení ve druhém odstavci bodu 2 sami zapojeni přímo nebo nepřímo do řízení dotyčného podnikatele, aniž jsou dotčena jejich práva jakožto akcionářů.
3. **Spojení** (nebo také propojení) jsou podnikatelé, kteří mají mezi sebou některý z těchto vztahů:
 - podnikatel má většinu (nad 50 %) hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů jiného podnikatele ;
 - podnikatel má právo jmenovat nebo odvolávat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podnikatele;
 - podnikatel má právo uplatňovat dominantní vliv nad jiným podnikatelem podle smlouvy uzavřené s tímto podnikatelem nebo podle ustanovení v jeho zakladatelské listině nebo zakladatelské smlouvě ;
 - podnikatel, který je majitelem akcií nebo členem jiného podnikatele, sám kontroluje podle dohody s ostatními akcionáři, společníky nebo členy uvedeného podnikatele většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů v uvedeném podnikateli.Podnikatelé, kteří mají některý ze vztahů uvedených pod odrážkami prostřednictvím jednoho nebo více jiných podnikatelů nebo prostřednictvím některého z investorů uvedených v předchozím bodě, se rovněž považují za spojené.

Podnikatele nelze považovat za malého a středního podnikatele, jestliže 25% nebo více kapitálu nebo hlasovacích práv přímo nebo nepřímo kontroluje, společně nebo individuálně, jeden nebo více orgánů státní správy nebo kraj anebo obec.

Podnikatelé mohou učinit prohlášení o statusu samostatného podnikatele, partnera nebo spojeného podnikatele. Prohlášení lze učinit, i když je kapitál rozložen takovým způsobem, že není možné přesně

určit, kdo jej vlastní. V tomto případě podnikatel může v dobré víře prohlásit, že může předpokládat, že není vlastněn z 25% nebo více jedním podnikatelem nebo společně podnikateli spojenými mezi sebou.

Stanovování údajů o podniku:

1. V případě samostatného podnikatele se údaje, včetně počtu zaměstnanců, stanovují výhradně na základě údajů týkajících se tohoto podnikatele.
2. V případě podnikatelů, které nelze považovat za samostatné, se k údajům za dotýčný podnik se přičtou:
 - údaje o každém partnerovi dotýčného podnikatele vlastním dotýčného podnikatele nebo vlastněném dotýčným podnikatelem. Přičítaná veličina je úměrná procentuálnímu podílu na základním kapitálu nebo hlasovacích právech (podle toho, který je vyšší). V případě vzájemného vlastnictví podnikatelů ve formě držby akcií dvou nebo více společností se uplatňuje vyšší procento. K údajům o partnerovi podniku se před provedením poměrného přepočtu v plné výši přičtou údaje o všech podnikatelích, s nimiž je spojen,
 - údaje o každém podnikateli, který je přímo nebo nepřímo spojen s dotýčným podnikatelem, a to v plné výši. K údajům za spojeného podnikatele se poměrně přičítají údaje o každém jeho partnerovi úměrně procentuálnímu podílu na kapitálu nebo hlasovacích právech (podle toho, který je vyšší).
3. V případě, že podnikatel sestavuje konsolidovanou účetní závěrku nebo je zahrnut do konsolidace, mohou se údaje stanovovat na základě konsolidované účetní závěrky.

Korunový ekvivalent se stanoví vynásobením částek uvedených v EUR kursem vyhlášeným Evropskou centrální bankou pro poměr mezi EUR a Kč k 31.12. roku předcházejícímu roku podání žádosti o podporu.

Statistické pojetí

Pro statistická šetření mezi podniky není výše uvedená definice zcela vhodná, neboť by v praxi bylo velmi náročné testovat každý šetřený podnik, zda této složité definici vyhovuje či nikoliv. Proto statistické úřady obvykle berou v potaz pouze počet zaměstnanců a nezabývají se vztahy mezi podniky. Český statistický úřad rozlišuje¹⁹:

- drobné podniky s 0 - 9 zaměstnanci,
- malé podniky s 10 - 49 zaměstnanci,
- střední podniky s 50 - 249 zaměstnanci,
- velké podniky s více než 250 zaměstnanci.

Tuto definici využívá většina národních statistických úřadů v EU (včetně Eurostatu).

Pojetí pro ostatní účely

Do tohoto pojetí můžeme zařadit různé definice obsažené v odlišných zákonech. Podnik zařazený do určité kategorie pak podléhá/nepodléhá různým povinnostem. Pro účely České správy sociálního zabezpečení jsou za malé považovány organizace do 25 zaměstnanců. Podle obchodního zákoníku bychom zase jako malé mohli definovat ty podnikatele, kteří nemají povinnost se zapisovat do obchodního rejstříku. Zákon o spotřebních daních rozlišuje malé a velké pivovary podle ročního výstavu. Podle zákona o účetnictví jsou podnikatelé-fyzické osoby, které přesáhnou stanovený roční obrát (15 mil. Kč), povinni vést podvojný účetnictví. Tato uvedená pojetí však pro účely disertační práce nemají žádný význam.

¹⁹ Například: www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/o/9605-06-v_roce_2005-metodicke_vysvetlivky

1.2 Podnikatelské prostředí

Rozvoj podnikání je závislý na kvalitě podnikatelského prostředí. Podnikatelské prostředí je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů. Na vytváření podnikatelského prostředí se podílejí zejména státní orgány (zákonodárné sbory, ministerstva, orgány státní správy apod.), státem zřízené nebo státem podporované instituce a agentury, soudy a orgány veřejné samosprávy včetně dalších soukromých subjektů působících v této oblasti. Následující část pojednává o rámcových podmínkách, které ovlivňují podnikání²⁰.

■ Finance

Důležitým faktorem ovlivňujícím podnikání jsou finance, tedy dostupnost kapitálu, a to nejen na začátku existence firmy, ale také v době její expanze. Můžeme sem zařadit například dostupnost úvěru anebo funkčnost kapitálových trhů.

■ Vládní politika

Podnikatelské prostředí významně ovlivňuje vládní politika. Vládní politika se dotýká mnoha oblastí, v souvislosti s podnikáním jsou však důležité zejména administrativní náročnost při založení a vedení podniku, vymahatelnost práva (zejm. pohledávek), složitost daňové soustavy a výše daňového zatížení a podnikatelské ovzduší, které vláda ve společnosti vytváří.

■ Kvalita lidských zdrojů

Lidské zdroje mohou být silnou konkurenční výhodou firmy. Důležitá ale není pouze dostupnost vzdělané pracovní síly, ale zejména schopnost pracovníků aplikovat své znalosti v praxi.

■ Transfer výsledků vědy a výzkumu do praxe

Největší přínos pro region mají inovační firmy, tedy podniky, které přichází s novou myšlenkou a dokáží ji využít v praxi. K využití nové myšlenky je však často třeba spolupráce několika aktérů, např. vysokých škol, výzkumných ústavů a podniků. Prostředí, kde dobře funguje transfer technologií, má velkou konkurenční výhodu. K fungování transferu je ale třeba vyjasněnosti vztahů v oblasti ochrany duševního vlastnictví.

■ Obchodní partneři, služby, obchodní praktiky a právo

Malé a střední podniky potřebují ke svému podnikání služby dodavatelů materiálu, zboží, strojního zařízení, ale využívají také služeb poradců, právníků, účetních atd. a to v rámci svého regionálního působení.

■ Situace na trhu

Trh můžeme chápat z hlediska světového anebo domácího. Důležitými jsou kupní síla a nákupní rozhodování. Dalším kritériem je otevřenost trhu, za které plyne výše dodatečných nákladů potřebných ke vstup na trh v dané zemi, tedy jaké jsou bariéry pro vstup MSP.

■ Podnikatelská mentalita

Podnikatelská mentalita souvisí s tradicemi a kulturou státu.

²⁰ Zpracováno dle Jáč, I. a kol. (2005)

■ Fyzická infrastruktura

Fyzická infrastruktura znamená technické zázemí v oblasti silniční, železniční, vodní a letecké dopravy, telekomunikačních služeb, dostupnost podnikatelských i bytových prostor.

■ Programy na podporu podnikání

Na úspěšnost podnikatelů mohou mít také podpůrné programy na podporu podnikání. Ty lze hodnotit z hlediska absolutní výše finančních prostředků, zaměření programů, administrativní náročnosti při žádosti o podporu a dostupnosti.

1.2.1 Podnikatelské prostředí v ČR

Mezi hlavní nedostatky současného podnikatelského prostředí patří:

- nízká vymahatelnost práva, zejména postavení věřitele vůči dlužníkovi,
- nevyhovující právní úprava úpadku podniků a způsobů jeho řešení (to je však částečně řešeno novým insolvenčním zákonem),
- ekologická legislativa vytvářející bariéry pro rozvoj podnikání,
- netransparentní daňový systém vytvářející podmínky pro daňové úniky a prokorupční prostředí,
- výše zdanění, nepřehlednost daňového systému a nejednotnost výkladu daňových předpisů omezují ekonomický rozvoj a snižují konkurenceschopnost v evropském měřítku,
- chybějící nabídka kapitálu pro projekty, zejména malých podniků, založené na vyšší míře inovace a s vysokým ziskovým potenciálem, avšak spojené s nadprůměrnou mírou rizika.

I přes pozitivní změny v chování bank přetrvává obtížnější přístup MSP k úvěrům. Bankovní sektor zvyšuje důraz na snižování rizik poskytovaných úvěrů, což se promítá do oblasti úvěrů pro MSP. Banky se orientují především na financování běžného provozu bonitních MSP a zvýšená rizika vnímají především při poskytování dlouhodobých úvěrů pro jejich investiční záměry. Závažným problémem je neodpovídající kvalifikační struktura pracovních sil. Mezi další problémy patří nízká mobilita pracovních sil a struktura nezaměstnanosti. Velmi problematickou oblastí je i bezpečnost a ochrana zdraví při práci, protože dodržování některých nařízení je spojeno s vysokými náklady. Rovněž dodržování řady ekologických závazků je problematické, neboť v řadě případů z časového i limitního hlediska jdou nad rámec příslušných směrnic ES. Vyvolává to vysoké ekonomické náklady například na změny technologií a novou výstavbu zařízení. Podniky tím mají sníženou konkurenceschopnost oproti některým státům EU.

Mezi hlavní přednosti současného podnikatelského prostředí České republiky patří:

- tradice průmyslové a řemeslné výroby,
- tradice výzkumu a vývoje a odborného školství,
- geografická výhodnost a blízkost významných trhů,
- dobrá telekomunikační infrastruktura,
- široká síť vysokoškolských pracovišť,
- relativně vysoká kvalifikace a profesní adaptabilita pracovní síly,
- atraktivní oblast pro mezinárodní investice,
- některé reformní kroky z poslední doby (např. snížení administrativní náročnosti založení podniku, nová právní úprava konkursů).

Pro podrobnější deskripci českého podnikatelského prostředí si nalistujte přílohu č. 1.

Podnikatelská rada²¹

Podnikatelská rada je poradním orgánem Ministerstva průmyslu a obchodu meziresortního charakteru v oblasti podpory podnikatelského prostředí. Rada je zřízena Opatřením č. 34/2007 ministra průmyslu a obchodu v souladu s usnesením vlády ČR č. 439 ze dne 25. dubna 2007 ke spolupráci ústředních orgánů státní správy se zástupci podnikatelských organizací pro oblast podnikatelského prostředí. Tato Rada nahrazuje činnost Hospodářské rady vlády (HRV) a Rady pro rozvoj podnikatelského prostředí (RRPP). Rada je tvořena zástupci veřejného i soukromého sektoru. Jejím posláním je rozvoj podnikatelského prostředí a zvyšování mezinárodní konkurenceschopnosti ČR. Hlavní prioritou Rady je snižování administrativní zátěže podnikatelů. Prostřednictvím Podnikatelské rady se zároveň mohou podnikatelé přímo podílet na řešení problémů a sami navrhnout optimální řešení problémů.

Rada vykonává tyto **činnosti**:

- zpracovává návrhy řešení problémů v oblasti podnikatelského prostředí v České republice a jeho
- připravuje konkrétní návrhy pro tvorbu koncepčních materiálů v oblasti rozvoje podnikatelského prostředí a jeho podpory,
- definuje problémy v oblasti spolupráce podnikatelů se státní správou a předkládá návrhy řešení identifikovaných problémů v této oblasti se zvláštním zřetelem na malé a střední podniky,
- dává doporučení k efektivnímu využití veřejných prostředků a prostředků z fondů Evropské unie za účelem zlepšení podnikatelského prostředí a za účelem rovnoměrného využití přínosů ekonomického rozvoje,
- spolupracuje s ostatními Poradními a pracovními orgány vlády, tak aby docházelo k jednotnému a souvislému rozvoji.

Orgány Rady jsou:

- předseda (tj. ministr průmyslu a obchodu),
- místopředseda,
- plénium,
- pracovní skupiny a
- sekretariát.

Nejvyšším orgánem Rady je plénium. Jednání pléna se kromě členů pléna účastní také hosté pozvaní předsedou nebo místopředsedou. Hosté se ale neúčastní rozhodování pléna.

Pracovní skupiny byly vytvořeny k řešení specifických problémů, souvisejících s cíli, které byly vytyčeny plénem Rady. Koordinací činnosti pracovní skupiny pověřuje předseda vždy jednoho z členů pracovní skupiny, který je zároveň pracovníkem Ministerstva průmyslu a obchodu nebo jeho podřízené agentury (tzv. koordinátor). Koordinátor svolává a řídí jednání pracovních skupin a navrhuje program jednání. Náplní práce pracovních skupin je:

- identifikace problémů včetně srovnání mezinárodních zkušeností v dané oblasti,
- příprava konkrétních návrhů, odborných řešení vedoucích ke splnění jednotlivých cílů,
- plnění úkolů zadaných plénem.

Funkcí sekretariátu je pověřen odbor Ministerstva průmyslu a obchodu, do jehož věcné působnosti spadá problematika podnikatelského prostředí. Sekretariát zejména:

- připravuje témata a podklady pro jednání pléna Rady,
- předkládá návrhy na vytvoření nové pracovní skupiny pro řešení specifického problému, včetně návrhů na členy pracovní skupiny,
- organizačně zajišťuje svolávání pléna Rady,
- navrhuje složení pracovních skupin z členských i nečlenských subjektů Rady,

²¹ Zpracováno na základě www.mpo.cz a Statutu a jednacího řádu Podnikatelské rady

- připravuje program zasedání pléna,
- předkládá návrhy konkrétních cílů, kterými by se Rada měla zabývat.

1.3 Hodnocení podnikatelského prostředí

Kvalita podnikatelského prostředí a podmínky podnikání významně ovlivňují výkonnost podniků a tím i celkovou ekonomickou výkonnost. Hodnocení podmínek podnikání je mj. prospěšné i v tom, že pomáhá při navrhování a realizaci menších i větších hospodářských reforem. Nelze říci, že by lepší hodnocení podmínek znamenalo i menší míru nebo úplnou absenci regulace ze strany státu. Avšak v zemi s příznivým podnikatelským prostředím představuje regulace menší administrativní i finanční břemeno pro podniky a usnadňuje jejich fungování.

Zde jsou obsažena tři hodnocení podnikatelského prostředí. Prvním z nich je hodnocení podnikatelského prostředí Světovou bankou s názvem **Doing Business**. Pro hodnocení podnikatelského prostředí je možné využít i další hodnocení, která se zabývají hodnocením konkurenceschopnosti. Zde jsou uvedena dvě hodnocení. Prvním z nich je **Global Competitiveness Report**, kterou každoročně vydává Světové ekonomické fórum (World Economic Forum). Druhým je **The World Competitiveness Scoreboard**, které každoročně publikuje Institute for Management Development (IMD) ve Švýcarsku.

1.3.1 Hodnocení podnikatelského prostředí Světovou bankou

Hodnocením podnikatelského prostředí se zabývá projekt Světové banky s názvem **Doing Business**. Toto hodnocení je prováděno každoročně a v současnosti je k dispozici hodnocení Doing Business 2010. Podmínky pro podnikání jsou hodnoceny zejména podle charakteristik regulační zátěže a jejich dopadů na podnikání. Hodnocení sleduje deset oblastí podmínek podnikání v každém státě, tj. vznik a zánik podniku, udělování povolení, vynutitelnost plnění smluv, ochranu investorů, registraci vlastnictví, získávání úvěru, přijímání a propouštění pracovníků, zahraniční obchodování, platbu daní.

Projekt Světové banky s názvem Doing Business 2006 hodnotí podmínky podnikání ve 183 zemích. Podmínky pro podnikání jsou posuzovány zejména dle charakteristik regulační zátěže a jejich dopadů. Projekt v každé zemi hodnotí 10 oblastí podnikání.

Pro každý ukazatel je k dispozici teoreticky podložená metodologie. Sledovány jsou zejména rozsah, složitost a náklady základních procedur, které absolvuje podnik při zahájení, během a při ukončení podnikání. Údaje jsou měřeny v počtu dnů, počtu procedur a v přímo měřitelných nominálních nákladech na uskutečnění jednotlivých úkonů, příp. jsou uvedeny další stanovené a měřitelné podmínky. Část hodnocení regulace je také postavena na indexech vytvořených na základě dotazníků o podmínkách procedur.

Sledované oblasti hodnocení Doing Business:

- **Zahájení podnikání**
Administrativní náročnost je hodnocena podle počtu podstupovaných procedur, počtu dní potřebných k vyřízení všech procedur, finančních nákladů na splnění požadovaných úkonů a minimálního kapitálového vkladu.
- **Udělování povolení**
Zjišťují se všechny úkony požadované pro získání potřebných povolení na modelovém příkladu ve stavebnictví (stavba skladu). Zjišťuje se počet procedur, počet dní nutných k vyřízení povolení a finanční náklady.
- **Najímání a propouštění pracovníků**

Hodnotí se dle indexu rigidity zaměstnanosti, který je tvořen průměrem ze tří subindexů: index obtížnosti přijímání pracovníků, index nepružnosti pracovní doby a index obtížnosti propouštění. Další dva ukazatele měří náklady na přijímání a propouštění pracovníků.

- **Registrace majetku**

Hodnotí se počet procedur, čas a náklady k registraci komerční nemovitosti.

- **Získání úvěru**

Obsahuje oblast práv věřitelů a dlužníků a oblast sdílení úvěrových informací. První z nich hodnotí účinnost zástavního a konkursního práva při půjčování financí a druhý hodnotí pokrytí trhu, rozsah informací, kvalitu a dostupnost úvěrových informací prostřednictvím soukromých a úvěrových registrů.

- **Ochrana investorů**

Hodnotí se síla ochrany minoritních investorů vůči zneužití podnikových aktiv ze strany manažerů. Rozlišují se tři hlavní oblasti ochrany investorů: průhlednost transakcí, odpovědnost manažera za vlastní činnost a možnost žaloby na manažery ze strany minoritních investorů.

- **Placení daní**

Hodnotí se počet daňových procedur a časová náročnost (počet hodin za rok), které jsou vyžadovány pro přípravu, podání a platbu tří hlavních typů daní placených podniky. Dále se měří daňová zátěž podniku jako podíl na hrubém zisku (nezapočítává se daň ze mzdy a odvody na sociální zabezpečení).

- **Přeshraniční obchod**

Posuzují se všechny požadavky pro vývoz a dovoz standardizované zásilky zboží. Započítány jsou všechny úřední procedury (od dohody mezi dvěma smluvními stranami až do doručení zásilky) a jejich náročnost – počet dokumentů, podpisů a dnů nutných k vyřízení.

- **Vynutitelnost smluv**

Počet úkonů (vyžadujících interakci mezi zúčastněnými stranami řízení), časová náročnost řízení od podání žaloby až po vynucení platby a náklady na řízení.

- **Ukončení podnikání**

Pro průběh konkursního řízení. Průměrný počet let (vč. zdržení ve formě obstrukcí), náklady na konkursní řízení a návratnost prostředků (podíl z celkové výše pohledávek), které nárokové subjekty mohou od nesolventní firmy získat zpět.

Tabulka 1.6: **Pořadí vybraných zemí v hodnocení jednotlivých oblastí Doing Business (2010)**

	ČR	SR	Maďarsko	Polsko
Doing Business	74	42	47	72
Zahájení podnikání	113	66	39	117
Udělování povolení	76	56	88	164
Najímání a propouštění zaměstnanců	25	81	77	76
Registrace majetku	62	11	61	88
Získání úvěru	43	15	30	15
Ochrana investorů	93	109	119	41
Placení daní	121	120	122	151
Přeshraniční obchod	53	113	70	42
Vynutitelnost smluv	82	61	14	75
Ukončení podnikání	116	39	58	85

Zdroj: Doing Business 2010

Detailní výsledky aktuálního hodnocení podnikatelského prostředí ve všech sledovaných zemích je možné nalézt webových stránkách www.doingbusiness.org.

1.3.2 Hodnocení konkurenceschopnosti Světovým ekonomickým fórem

Světové ekonomické fórum (World Economic Forum) každoročně publikuje zprávu **Global Competitiveness Report**, kde hodnotí konkurenceschopnost jednotlivých zemí. Poslední zpráva z roku 2009 hodnotí 133 zemí. Toto hodnocení posuzuje země podle 110 ukazatelů, které jsou rozděleny do 12 pilířů. Na základě těchto ukazatelů je sestaven **index růstového potenciálu** (Growth Competitiveness Index, GCI). Podrobnější informace metodologii hodnocení konkurenceschopnosti jsou uvedeny v příloze 2.²²

Tabulka 1.7: Pořadí zemí v Global Competitiveness Report

Země	Pořadí 2009 - 2010	Pořadí 2008 - 2009
Švýcarsko	1	2
USA	2	1
Singapur	3	5
Švédsko	4	4
Dánsko	5	3
Finsko	6	6
Německo	7	7
Japonsko	8	9
Kanada	9	10
Nizozemí	10	8
Česká republika	31	33
Polsko	46	53
Slovensko	47	46
Maďarsko	58	62

Zdroj: Světové ekonomické fórum

1.3.3 Hodnocení konkurenceschopnosti Institutem pro rozvoj managementu

Institute for Management Development (IMD) ve Švýcarsku sestavuje rovněž každoroční přehled konkurenceschopnosti zemí pod názvem **The World Competitiveness Scoreboard**, který je ještě podrobnější než hodnocení Světového ekonomického fóra. Je zde hodnoceno zhruba 60 zemí (poslední hodnocení 57 zemí) pomocí čtyř sdružených ukazatelů (a každý z nich je dále rozdělen do 5 subfaktorů):

- **hodnocení ekonomické výkonnosti** (82 ukazatelů) – domácí ekonomika, mezinárodní obchod, mezinárodní investice, zaměstnanost, ceny,
- **hodnocení efektivity vlády** (70 ukazatelů) – veřejné finance, fiskální politika, institucionální rámec, obchodní zákonodárství, sociální rámec,
- **hodnocení efektivity firem** (67 ukazatelů) – produktivita, pracovní trh, finance, management, názory a hodnoty,
- **hodnocení infrastruktury** (110 ukazatelů) – základní infrastruktura, technologická infrastruktura, vědecká infrastruktura, zdraví a životní prostředí, vzdělání.

²² Případně také na adrese www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm

Tabulka 1.8: Pořadí zemí v The World Competitiveness Scoreboard

Země	Pořadí 2009	Pořadí 2008
USA	1	1
Hong Kong	2	3
Singapur	3	2
Švýcarsko	4	4
Dánsko	5	6
Švédsko	6	9
Austrálie	7	7
Kanada	8	8
Finsko	9	15
Nizozemí	10	10
Česká republika	29	28
Slovensko	33	30
Polsko	44	44
Maďarsko	45	38

Zdroj: Institute for Management Development

Podrobnější informace metodologii hodnocení konkurenceschopnosti jsou uvedeny v příloze 3. Více informací o tomto hodnocení konkurenceschopnosti je možné najít také na adrese www.imd.ch/research/publications/wcy/index.cfm.

1.4 Historie podnikání na území ČR

Období 1918 - 1945

Historii podnikání na území České republiky lze rozdělit do 3 základních období. Prvním etapou je období po vzniku samostatné Československa až do konce druhé světové války. Přibližně až do roku 1930 patřilo Československo mezi nejvyspělejší země světa s tržním hospodářstvím a exportní orientací na západní trhy. Malé a střední podnikání bylo rozvinuté, dominovalo drobné podnikání. Živnosti se členily na řemeslné a obchodní, koncesované a svobodné. Podnikatel mohl současně provozovat více živností a oprávnění k podnikání bylo nepřenosné, nedělitelné a neděditelné. Výjimku tvořilo vdovské právo, kdy bylo možné pokračovat v živnosti na účet nezletilých dětí.

Období 1945 - 1989

Druhé období se datuje od konce druhé světové války do roku 1989. Pro toto období je charakteristická centrálně plánovaná ekonomika. Od roku 1945 docházelo ke znárodňování podniků, nejdříve podniků s více než 500 zaměstnanců, poté podniky nad 50 zaměstnanců. Největší část soukromého živnostenského řemeslnického podnikání byla ukončena v rámci procesu tzv. dobrovolného přechodu řemeslníků a drobných podnikatelů do vyšších forem socialistického podnikání, kterými byly výrobní družstva a komunální podniky řízená národními výbory. Část řemeslných provozů byla začleněna do státních podniků. Došlo k omezení hospodářské soutěže a monopolizaci. Důraz byl kladen na těžký průmysl, zpracování ropy a energetické strojírenství. Částečně bylo drobné podnikání umožněno od roku 1982, více podniků začalo vznikat ale až po roce 1988, kdy došlo k novelizaci některých předpisů.

Období po roce 1989

K radikální politické a ekonomické přeměně došlo po roce 1989, kdy bylo nutné vytvořit zákonné podmínky pro vznikající tržní ekonomiku. Byl zrušen ústavní zákon zabezpečující monopolní

postavení státního vlastnictví, byly přijaty restituční zákony, zákon o soukromém podnikání občanů, byly vytvořeny nové právní formy podnikání, nový daňový systém a uskutečnila se cenová liberalizace. Většina živnostníků podnikala vedle svého hlavního zaměstnání. K příznivým podmínkám pro podnikání přispívalo i tehdejší nezkušené chování bank, které nevyžadovaly vysoké záruky.

Otázky k zamyšlení

- [1] Jaké jsou ekonomické a sociální přínosy malého a středního podnikání?
- [2] Co přináší kvalitní podnikatelské prostředí? Jaké jsou naopak důsledky špatného podnikatelského prostředí?
- [3] Projděte si obecné faktory ovlivňující podnikání uvedené v kapitole 1.2 a přiřaďte ke každému takovému faktoru jeden konkrétní příklad, jak se tento faktor může projevit v praxi.
- [4] Jaké jsou hlavní slabé stránky českého podnikatelského prostředí?
- [5] Charakterizujte podnikání v ČR (resp. v Československu) v letech 1945 - 1989. Jaké změny v podnikatelském prostředí nastaly po roce 1989?
- [6] Jakým způsobem hodnotí podnikatelské prostředí Světová banka?
- [7] Podle jakých kritérií můžeme vymezit malé a střední podnikání?
- [8] V čem jsou malé a střední podniky přínosné pro rozvoj regionů?
- [9] Kterým bariérám čelí malé a střední podniky? Jaké jsou jejich nevýhody oproti velkým firmám?

2 ZAHÁJENÍ A UKONČENÍ PODNIKÁNÍ

V této kapitole se krok po kroku dozvíte, jak se zakládá nový podnik. Předtím se ale ještě dozvíte, které právní formy je možné využít k podnikání a jak se mezi sebou navzájem liší. Kapitola je zaměřena i na ukončení podnikání. Pojednává o tom, jaké jsou nejčastější důvody pro ukončení podnikatelské činnosti. Dozvíte se, jakými způsoby může být podnikání ukončeno, jak probíhá likvidace a jak se řeší situace, pokud se podnik dostane do úpadku.

Důvody, proč lidé začínají podnikat mohou být různé. Mezi nejčastěji uváděné důvody patří příležitost k vydělání peněz, pocit svobody a možnost pracovat v oblasti, která podnikateli přináší uspokojení. Na druhou stranu s sebou podnikání přináší řadu nevýhod. Podnikání je více rizikové než zaměstnanecký poměr a neúspěšný podnikatel může přijít i o osobní majetek. Podnikání je také časově náročné, podnikatel tráví ve firmě více než obvyklých 8 hodin denně, musí řešit řadu problémů a nese zodpovědnost za své zaměstnance.

Český statistický úřad sledoval motivaci k podnikání v rámci jednorázového šetření „Factors of Business Success“ prováděného ve více státech. Vyplývá z něj, že hlavní motivací k podnikání v ČR je přání být svým vlastním pánem (72 %), přání zkusit něco nového (66 %), vyhlídka na vydělání více peněz (64 %) a vyhnutí se nezaměstnanosti (46%).²³

Srovnáním podnikatelské motivace v různých zemích se zabývalo i pravidelné šetření Eurobarometr. Vyplývá z něho, že v ČR preferuje zaměstnanecký poměr 54 % respondentů, což je méně než ve většině zemí EU-15, avšak je to více než ve většině nových členských zemích EU. Češi preferují zaměstnání zejména z toho důvodu, že jim poskytuje pravidelný příjem, pravidelnou pracovní dobu a sociální jistoty. Důvodem pro podnikání je pro ně zejména osobní nezávislost, svoboda volby místa a doby práce, lepší příjmové vyhlídky a obchodní příležitost.²⁴

Jirovská uvádí dvě základní příčiny, které jedince motivují k založení podniku. Tyto příčiny jsou nazývány jako **Push a Pull teorie podnikatelské motivace**. Podle Push-teorie začínají lidé podnikat, neboť jsou k tomu tlačeni negativními událostmi a nespokojeností, např. nespokojeností s dosavadním zaměstnáním nebo nezaměstnaností. Pull teorie říká, že k podnikání motivuje existence atraktivních (zejm. ekonomických) příležitostí. Podle Jirovské je v ČR hlavním motivem k podnikání výskyt tržní příležitosti, důvodem k podnikání naopak nebývají konflikty s nadřízenými nebo spolupracovníky v zaměstnání. Rozdíly v motivech zjistila i mezi podnikateli z různých krajů. Obecně Češi nevnímají podnikání jako možnost investice (tedy vložení disponibilních prostředků do podnikatelského projektu), avšak pro podnikatele z Ústeckého kraje je to třetí nejčastější důvod. Jejich druhým nejčastějším důvodem je - opět s velkým rozdílem oproti jiným krajům - riziko poklesu příjmu. Pro Jihomoravany jsou důležité příznivé rodinné podmínky (2. nejčastější motiv). Nejmenší obavy z nezaměstnanosti měli podnikatelé z Libereckého kraje (zcela poslední důvod k podnikání).²⁵

2.1 Právní formy podnikání v ČR

Podnikatel si při zahájení podnikání může vybrat z několika právních forem. V základním odlišení může podnikat jako fyzická anebo jako právnická osoba. Jako fyzická osoba může podnikat na základě živnostenského oprávnění, tedy na základě výpisu z Živnostenského rejstříku (dříve na základě živnostenského listu) nebo koncesní listiny. Právnická osoba může podnikat jako veřejná

²³ ČSÚ: *Faktory ovlivňující úspěšnost podnikání*, 2007

²⁴ European Commission: *Entrepreneurship Survey of the EU*, 2007

²⁵ Jirovská, 2003

obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, družstvo anebo sdružení.

Volba právní formy závisí na rozhodnutí každého podnikatele a mohou ji ovlivňovat např. tyto skutečnosti:

- počet zakladatelů podniku (společníků),
- výše minimálního základního kapitálu a dostupnost finančních zdrojů,
- formality spojené se založením firmy,
- ručení za závazky,
- majetkové otázky,
- regulace činnosti a zastupování podniku.

K rozhodnutí o právní formě mohou přispět i subjektivní výhody. Například podnikatel musí zvážit právní formu z hlediska dostupnosti úvěru, z hlediska vedení účetnictví, z hlediska dodavatelsko-odběratelských vztahů anebo z hlediska důvěryhodnosti podniku.

2.1.1 Živnostenské podnikání

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené živnostenským zákonem. Pojem živnostenského podnikání byl definován již v kapitole 1. Živnostenský zákon (§ 3) také vymezuje činnosti, které nejsou živnostmi. Jedná se například o provozování činností, které jsou zákonem vyhrazené státu nebo jím určené právnické osobě, využívání výsledků duševní tvůrčí činnosti anebo činnost některých fyzických osob jako jsou lékaři, lékárníci, advokáti, notáři, znalci, tlumočníci, auditoři atd.

Živnosti se členění na **ohlašovací** a **koncesované**. Ohlašovací živnosti po splnění stanovených podmínek mohou být provozovány na základě ohlášení. Koncesované smějí být provozovány na základě koncese (státní povolení k provozování živnosti) a jsou vyjmenovány v příloze č. 3 živnostenského zákona (ŽZ).²⁶ V této příloze je také uvedeno, který orgán státní správy se k žádosti o koncesi vyjadřuje (např. různá ministerstva, Státní energetická inspekce, krajské hygienické stanice apod. Samozřejmě je zde uvedena i požadovaná odborná způsobilost.

Ohlašovací živnosti se dělí na řemeslné, vázané a volné. U řemeslných živností je podmínkou provozování živnosti je odborná způsobilost uvedená v § 21 a 22 ŽZ. Seznam řemeslných živností je uveden v příloze č. 1 ŽZ. U vázaných živností je podmínkou splnění podmínek odborné způsobilosti podle § 24 ŽZ a seznam takových živností je uveden v příloze č. 2 ŽZ. U volné živnosti není stanovena odborná způsobilost. Volná živnost je pouze jedna a zahrnuje v sobě obory činnosti, pro které dříve muselo být více živnostenských listů.²⁷ Nyní tedy podnikatel má jednu živnost a může vykonávat všechny aktivity, které jsou uvedeny v příloze č. 4 ŽZ.

Průkazem živnostenského oprávnění je výpis z živnostenského rejstříku²⁸ nebo koncesní listina.

Podmínky k provozování živnosti se dělí na **všeobecné** a **zvláštní**. K získání živnostenského listu, koncesní listiny je nutné splnit následující všeobecné podmínky:

- dosažení věku 18-ti let,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost.

²⁶ Například silniční motorová doprava, provozování cestovní kanceláře, ostraha majetku a osob

²⁷ Její název je „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“

²⁸ Na rozdíl od minulosti tedy ne již živnostenský list.

U živností, které vyžadují splnění zvláštních podmínek (odborná nebo jiná způsobilost) je nutné doložit doklady prokazující odbornou způsobilost, tj. doklady o vzdělání, praxi, osvědčení, oprávnění, případně i autorizaci – podle druhu živnosti. Řemeslné živnosti vyžadují odbornou způsobilost podle § 21 - 22 živnostenského zákona. Vázané a koncesované živnosti vyžadují odbornou způsobilost dle § 24 resp. § 27 a přílohy č. 2 a č. 3 živnostenského zákona. Některé koncesované živnosti navíc vyžadují předložení dokladů nutných k vydání souhlasu orgánu státní správy.

Pokud ohlašovatel (fyzická osoba) nesplňuje sám podmínky odborné způsobilosti, může ustanovit odpovědného zástupce, který tyto podmínky splňuje. Odpovědný zástupce musí splňovat kromě odborné způsobilosti i všeobecné podmínky. K ohlášení živnosti je pak v tomto případě nutné doložit souhlas odpovědného zástupce s ustanovením do funkce. Určit svého odpovědného zástupce musí vždy právnická osoba. Nově právnické osoby nemají povinnost ustanovovat odpovědného zástupce u živnosti volné. Odpovědný zástupce odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu.

2.1.2 Obchodní společnosti

Obchodní společnost je právnickou osobou založenou za účelem podnikání. Společnostmi jsou veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Společnost s ručením omezeným a akciová společnost mohou být založeny i za jiným účelem, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje.

Veřejná obchodní společnost

Veřejnou obchodní společností je společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou²⁹ a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem.

Společenská smlouva musí obsahovat firmu a sídlo společnosti, určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby a předmět podnikání. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni společníci a přikládá se k němu společenská smlouva.

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci. Společenská smlouva může stanovit, že statutárním orgánem jsou pouze někteří společníci nebo jeden společník. Veřejná obchodní společnost odpovídá za své závazky celým svým majetkem. **Společníci ručí** za závazky společnosti veškerým svým majetkem společně a nerozdílně.

Z důvodu neomezeného ručení je tato právní forma používána společně s formou sdružení svobodnými povoláními (advokáty, auditory atd.) anebo je využívána pro rodinné podniky, pro běžné společné podnikání více subjektů není neomezené osobní ručení vyhledávané a v.o.s. není nejvhodnější volbou.

²⁹ Obchodní firma (nebo jen firma) je název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel je povinen činit právní úkony pod svou firmou. Firmou fyzické osoby musí být vždy její jméno a příjmení. Firma fyzické osoby může obsahovat dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání vztahující se zpravidla k této osobě nebo druhu podnikání. Firmou obchodní společnosti nebo družstva a dalších právnických osob, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku, je název, pod kterým jsou zapsány v obchodním rejstříku. Součástí firmy právnických osob je i dodatek označující jejich právní formu. Firma nesmí být zaměnitelná s firmou jiného podnikatele a nesmí působit klamavě.

Komanditní společnost

Komanditní společnost je jakýmsi přechodem mezi osobními a kapitálovými společnostmi, přesněji mezi veřejnou obchodní společností a společností s ručením omezeným. Komanditní společnost je společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (**komanditisté**) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (**komplementáři**).

Společenská smlouva musí obsahovat firmu a sídlo společnosti, určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby, předmět podnikání, určení, kteří ze společníků jsou komplementáři a kteří komanditisté a výši vkladu každého komanditisty. Návrh na zápis komanditní společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni společníci a přikládá se k němu společenská smlouva.

Komanditista je povinen vložit do **základního kapitálu** společnosti vklad ve výši určené společenskou smlouvou, minimálně však 5 000 Kč. Komanditista je oprávněn nahlížet do účetních knih a účetních dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje. K obchodnímu vedení společnosti jsou oprávněni pouze komplementáři. Statutárním orgánem společnosti jsou komplementáři.

Společnost s ručením omezeným

Společností s ručením omezeným je společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady 1 – 50 společníků a jejíž společníci **ručí** za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Společníci ručí společně a nerozdílně za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků. Výše základního kapitálu společnosti musí činit alespoň 200 000 Kč. Výše vkladu společníka musí činit alespoň 20 000 Kč.

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Společníci vykonávají svá práva týkající se řízení společnosti a kontroly její činnosti na valné hromadě. Statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více **jednatelů**. Jednatele jmenuje valná hromada z řad společníků nebo jiných fyzických osob. **Dozorčí rada** se zřizuje, jestliže tak stanoví společenská smlouva. Musí mít alespoň 3 členy a je volena valnou hromadou. Dozorčí rada zejména dohlíží na činnost jednatelů.

Společnost s ručením omezeným je nejčastěji volenou formou právnické osoby pro podnikání, zejména pro malé a střední podniky.

Akciová společnost

Akciovou společností je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionář neručí za závazky společnosti. Společnost může být založena jedním zakladatelem, je-li zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli. Zakládají-li společnost dva nebo více zakladatelů, uzavřou **zakladatelskou smlouvu**. Jediný zakladatel zakládá společnost **zakladatelskou listinou**. Základní kapitál společnosti založené s veřejnou nabídkou akcií je minimálně 20 mil. Kč. Základní kapitál společnosti založené bez veřejné nabídky akcií je minimálně 2 mil. Kč.

Nejvyšším orgánem společnosti je **valná hromada**. **Představenstvo** je statutárním orgánem, jenž řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem. Rozhoduje o všech záležitostech společnosti, pokud nejsou vyhrazeny do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady. Zabezpečuje obchodní vedení včetně řádného vedení účetnictví. Členové představenstva se zapisují do obchodního rejstříku. Členy představenstva volí a odvolává valná hromada. **Dozorčí rada** dohlíží na výkon působnosti

představenstva a uskutečňování podnikatelské činnosti společnosti. Dozorčí rada musí mít nejméně tři členy, počet jejích členů musí být dělitelný třemi.

Tabulka 2.1 provádí souhrn základních informací o jednotlivých obchodních společnostech.

Tabulka 2.1: **Komparace obchodních společností**

	Veřejná obchodní společnost	Komanditní společnost	Společnost s ručením omezeným	Akciová společnost
účel	podnikání	podnikání	podnikání i jiné	podnikání i jiné
min./max. počet společníků	minimálně 2 společníci	minimálně 1 komanditista a 1 komplementář	maximálně 50	pokud fyzická osoba, tak alespoň 2
ručení společníků za závazky společnosti	každý plně	komanditista jen do splacení, komplementář plně	jen do zápisu splacení vkladů	ne
základní kapitál	ne	ano	min. 200 tis. Kč	min. 2 mil. Kč, resp. 20 mil. Kč
minimální vklad	ne	komanditista 5.000 Kč	20.000 Kč	ano
statutární orgán	společníci	komplementáři	jednatelé	představenstvo
další orgány	ne	ne	valná hromada a event. dozor. rada	valná hromada a dozorčí rada
povinný rezervní fond	ne	ne	ano	ano

Zdroj: portál BusinessInfo.cz, vlastní úpravy

2.2 Zahájení podnikání

Dříve než podnikatel podá návrh na zápis do obchodního rejstříku (zápis do obchodního rejstříku = vznik společnosti), musí splnit zákonem stanovené podmínky (musí společnost založit). Teprve po splnění těchto podmínek může být společnost zapsána do obchodního rejstříku.

Založení společnosti. Jestliže z obchodního zákoníku nevyplývá něco jiného, zakládá se společnost společenskou smlouvou podepsanou všemi zakladateli. Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným a zakladatelská smlouva akciové společnosti musí mít formu notářského zápisu. Zakládá-li společnost jediný zakladatel, nahrazuje společenskou smlouvu zakladatelská listina vyhotovená ve formě notářského zápisu.³⁰ Zakladatelská listina musí obsahovat stejné podstatné části jako společenská (zakladatelská) smlouva.

Vznik společnosti. Společnost vzniká dnem, ke kterému byla zapsána do obchodního rejstříku. Návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být podán do 90 dnů od založení společnosti nebo od doručení živnostenského či jiného podnikatelského oprávnění. Není-li při založení obchodní společnosti výslovně určeno, že se zakládá na dobu určitou, platí, že byla založena na dobu neurčitou.

Základní kapitál společnosti je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti. Základní kapitál je součástí vlastního kapitálu. Základní

³⁰ Notářské poplatky jsou uvedeny ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 167/2009 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví. Je-li předmětem úkonu založení obchodní společnosti nebo družstva, považuje se za tarifní hodnotu u obchodní společnosti základní kapitál a u družstva zapisovaný základní kapitál. Z této tarifní hodnoty se pak odvíjí výše notářského poplatku.

kapitál se vytváří povinně v komanditní společnosti, ve společnosti s ručením omezeným a v akciové společnosti. Jeho výše se zapisuje do obchodního rejstříku.

Na základě vkladu získává společník **podíl v obchodní společnosti**. Podíl představuje jeho účast v obchodní společnosti a z toho plynoucí práva a povinnosti. Každý společník může mít pouze jeden podíl v obchodní společnosti (kromě akciové společnosti). Při zániku účasti společníka v obchodní společnosti za trvání společnosti jinak než převodem podílu vzniká společníkovi právo na vypořádací podíl. Je-li se zrušením obchodní společnosti spojena likvidace, má společník právo na podíl na majetkovém zůstatku, tj. podíl na likvidačním zůstatku.

Zápis do živnostenského rejstříku

Ohlášení živnosti se provádí na obecním živnostenském úřadu. Podání lze učinit u kteréhokoliv obecního živnostenského úřadu (nemusí to tedy být ŽÚ v místě bydliště fyzické osoby nebo sídla právnické osoby). Liší-li se adresa místa podnikání od bydliště fyzické osoby, je nutné doložit k ohlášení živnosti ještě doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor, do nichž je umístěno místo podnikání (např. nájemní smlouva, výpis z katastru nemovitostí). Právnická osoba tento doklad přikládá vždy. Dále je nutné zaplatit správní poplatek za vydání výpisu z živnostenského rejstříku (1 000 Kč) nebo za vydání koncesní listiny (2 000 Kč).

Novelou živnostenského zákona a několika dalších zákonů došlo k rozšíření pravomoci živnostenských úřadů jako **centrálních registračních míst – CRM**. Podnikatelé mohou od srpna 2006 oznámit zahájení podnikatelské činnosti, včetně změn a údajů pro všechny instituce, tj. registrace pro daňové účely, plnění oznamovací povinnosti a dalších povinností vůči České správě sociálního zabezpečení, úřadům práce a zdravotním pojišťovnám přímo na živnostenském úřadě.

Hlavním principem CRM je větší efektivita při přijímání jednotlivých oznámení od podnikatele v procesu jeho registrace. Smyslem centrálních registračních míst je především přenesení některých povinností z podnikatele na úřad a možnost učinit na jednom místě více kroků spojených se vstupem do podnikání. Rovněž se tak odstraňuje opakované vyplňování stejných údajů. Pokud podnikatel provádí úkon prostřednictvím CRM, budou od něho potřebné informace získány na jednotném formuláři vydaném MPO – **Jednotný registrační formulář (JRF)**. Živnostenský úřad po shromáždění těchto údajů postoupí přihlášky k registraci a oznámení věcně příslušným orgánům veřejné správy.

Podnikatel může na živnostenském úřadě podat přihlášku k daňové registraci, oznámit zahájení samostatné výdělečné činnosti, podat přihlášku k důchodovému pojištění, nemocenskému pojištění, oznámit vznik volného pracovního místa, podat oznámení podle zákona o veřejném zdravotním pojištění a živnostenský úřad získané informace předá příslušným orgánům do 5 pracovních dnů. Dojde-li k chybnému vyplnění formuláře nebo vzniknou-li nějaké nejasnosti, bude podnikatel již pozván k jednání na konkrétní úřad, kam byl příslušný formulář zaslán.

Tabulka 2.2 ukazuje, které úkony je možno uskutečnit prostřednictvím Jednotného registračního formuláře. Jednotný registrační formulář je možné získat buďto na Centrálním registračním místě anebo na internetu.

Tabulka 2.2: Jednotný registrační formulář

Ve vztahu k živnostenskému úřadu	Ve vztahu k finančnímu úřadu
<ul style="list-style-type: none"> ■ ohlášení živnosti ■ žádost o koncesi ■ oznámení změny, resp. doplnění údajů ■ žádost o zrušení živnostenského oprávnění ■ oznámení o zahájení/ukončení provozování živnosti v provozovně ■ oznámení o přerušení provozování živnosti ■ oznámení o pokračování v provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo provozování živnosti přerušeno 	<ul style="list-style-type: none"> ■ přihláška k registraci k dani z příjmů FO / PO ■ přihláška k registraci k DPH ■ přihláška k dani z nemovitosti ■ přihláška k dani silniční ■ přihláška k registraci pro plátcovy pokladny ■ přihláška k registraci - odštěpné závody a provozovny ■ přihláška k dani z příjmů jako plátcí daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, daně z příjmů vybírané zvláštní sazbou daně, zajišťující daně
Ve vztahu k ČSSZ	Ve vztahu ke zdravotní pojišťovně
<ul style="list-style-type: none"> ■ oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti OSVČ ■ přihláška k důchodovému a nemocenskému pojištění OSVČ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ oznámení pojištěnce (FO) o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti
Ve vztahu k úřadu práce	
<ul style="list-style-type: none"> ■ hlášení volného pracovního místa, resp. jeho obsazení 	

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Živnostenský rejstřík je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Živnostenský úřad České republiky a provozovateli jsou obecní živnostenské úřady a krajské živnostenské úřady ve stanoveném rozsahu. Živnostenský úřad České republiky do tohoto informačního systému zapisuje další údaje statistického a evidenčního charakteru související s provozováním živností. Za tím účelem mohou být sdružovány informace a údaje z jiných informačních systémů a registrů. Živnostenský rejstřík je dostupný na internetové adrese www.rzp.cz.

U ohlašovacích živností (pokud jsou doloženy všechny potřebné doklady a ohlášení je bez vady) vzniká právo provozovat dnem ohlášení živnosti živnostenskému úřadu. U koncesovaných živností vzniká právo provozovat živnost dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese. Právníckým osobám, které se povinně zapisují do obchodního rejstříku, vzniká právo provozovat živnost dnem zápisu do tohoto rejstříku. Lhůta k podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku je nejpozději do 90-ti dnů ode dne obdržení průkazu živnostenského oprávnění.

Zápis do obchodního rejstříku

Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do které se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Je veden v elektronické podobě (www.justice.cz) a vede ho rejstříkový soud.

Návrh na zápis se podává na speciálních formulářích. Podpis na nich musí být úředně ověřen. Ministerstvo spravedlnosti ve své vyhlášce stanovilo závazné formuláře pro podávání návrhu na zápis a seznam příloh, které se k návrhům přikládají. Na webové stránce www.justice.cz je možné najít všechny tyto formuláře, seznamy příloh a návody k vyplňování.

Do obchodního rejstříku zapisují:

- obchodní společnosti a družstva
- zahraniční osoby
- fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou občany ČR nebo některého ze států EU nebo Evropského hospodářského prostoru, pokud o zápis požádají
- další osoby stanovené zvláštním zákonem.

Fyzická osoba se musí zapsat do OR, pokud výše jejích výnosů nebo příjmů dosáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 mil. Kč.

Do obchodního rejstříku se zapisují u všech obchodní společnosti mimo jiné tyto údaje:

- firma či název a sídlo
- IČ (přiděluje rejstříkový soud)
- předmět podnikání
- právní forma
- jméno, bydliště a rodné číslo nebo firma a sídlo osob, které jsou statutárním orgánem či prokuristou.

Do obchodního rejstříku se zapisuje dále:

- u veřejné obchodní společnosti jména, bydliště a RČ nebo firma a sídlo společníků,
- u komanditní společnosti jména, bydliště a RČ nebo firma a sídlo společníků, určení komandistů a komplementářů a výše vkladu každého komandisty do základního kapitálu a rozsah jeho splacení,
- u společnosti s ručením omezeným jména, bydliště a RČ nebo firma a sídlo společníků, výše základního kapitálu, výše vkladu každého společníka do základního kapitálu a rozsah jeho splacení, výše podílu každého společníka, údaje o členech event.zřízené dozorčí rady,
- u akciové společnosti výše základního kapitálu, rozsah jeho splacení, informace o akciích, údaje o členech dozorčí rady.

Součástí obchodního rejstříku je [sbírka listin](#), která obsahuje zejména:

- zakladatelský dokument, tj. společenskou smlouvu nebo zakladatelskou listinu nebo zakladatelskou listinu nebo zápis z ustavující valné hromady,
- rozhodnutí o volbě nebo jmenování, odvolání statutárních orgánů, likvidátora, konkursního správce,
- podpisové vzory osob zavazujících společnost,
- výroční zprávy a účetní závěrky,
- rozhodnutí o změně obchodní společnosti (právní formy, kapitálu atd.),
- posudky znalců na ocenění nepeněžitých vkladů,
- ovládací smlouvu a smlouvu o převodu zisku,
- další dokumenty.

V červenci 2005 došlo ke [zjednodušení a zrychlení zápisu do obchodního rejstříku](#). Došlo tím i k novelizaci několika zákonů: obchodní zákoník, občanský soudní řád, zákon o vyšších soudních úřednících, zákon o notářích. Byl odstraněn tzv. přezkum obsahu listin dokládáných k zapisovaným skutečnostem, který soud do té doby prováděl. Nově byl zaveden registrační princip zapisovaných skutečností. Soud již nepřezkoumává zákonné náležitosti, pouze zjistí, zda taková listina byla k návrhu připojena. Odpovědnost za obsah dokládáných listin nesou výhradně společnosti. Notáři mají odpovědnost za právní bezchybnost vydávaných osvědčení. Notářské zápisy se tak stávají dokladem, z něhož budou zapsané subjekty v obchodním rejstříku dovozovat určité právo, respektive budou jimi podporovat již zapsanou skutečnost. Soud je povinen provést zápis do OR nebo rozhodnout o návrhu na zápis nejpozději do pěti pracovních dnů. Marné uplynutí lhůty znamená, že zápis je proveden dnem následujícím. Zákon hovoří o tzv. zápisu pro zmeškání lhůty. Marným uplynutím lhůty se má za to, že příslušné zápisy do OR provedeny byly. Soud je tedy musí provést, ať je skutečný stav jakýkoliv. Nezkoumá již věcnost správnou, pouze formálně zjistí, zda potřebné listiny k návrhu přiloženy byly či nikoliv. Soud může zahájit řízení bez návrhu v případě, že stav zápisu v OR odporuje skutečnému stavu.

Změnou je také to, že zápisy do OR již zpravidla neprovádí soudci, ale vyšší soudní úředníci. Návrh na zápis musí být podán na příslušném formuláři a musí obsahovat všechny předepsané přílohy.

Jediná úvaha, kterou soud činí při zápisu do OR se vztahuje k zaměnitelnosti firmy. Formuláře vyšly jako přílohy vyhlášky Ministerstva spravedlnosti. Formuláře zabírají 177 stran formátu A4. Na dalších 32 stranách vyhlášky jsou připojeny strukturované seznamy povinných příloh k jednotlivým typům formulářů.

Obchodní společnost vzniká dnem, ke kterému byla zapsána do OR. Návrh na zápis do OR musí být podán do 90 dnů od založení společnosti nebo od doručení živnostenského listu či jiného podnikatelského oprávnění. Obchodní společnost, resp. její zástupci, žádající o zápis do OR jsou povinni prokázat, že nejpozději dnem zápisu vznikne obchodní společnosti živnostenské či jiné oprávnění k zapisovanému předmětu činnosti či podnikání.

Dále musí prokázat před zápisem do OR právní důvod k užívání místností, do nichž společnost umístila své sídlo. To se dosvědčuje výpisem z katastru nemovitostí, na kterém je uveden vlastník nemovitosti a tento vlastník musí podepsat prohlášení, že souhlasí s umístěním sídla firmy do jeho nemovitosti. Podpisy na návrhu na zápis do OR a plné moci musí být úředně ověřeny. Právní důvod může být doložen i například nájemní smlouvou k nemovitosti.

Před podáním návrhu na **zápis společnosti s ručením omezeným** do obchodního rejstříku musí být splaceno nejméně 30 % upsaného základního kapitálu. Celková výše splacených peněžitých vkladů spolu s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů musí však činit alespoň 100 000 Kč. Je-li společnost založena jedním zakladatelem, může být zapsána do obchodního rejstříku, jen když je v plné výši splacen její základní kapitál. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni jednatelé. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni jednatelé.

K návrhu na zápis do obchodního rejstříku přikládá zejména:

- společenská smlouva nebo zakladatelská listina,
- doklad o splacení vkladu,
- posudek znalce nebo znalců o ocenění nepeněžitých vkladů.

Kompletní seznam všech nutných příloh je možné nalézt na stránkách www.justice.cz. Obecně však platí, že přílohy mají dokazovat skutečnosti uvedené v návrhu na zápis do OR. Přílohy se liší samozřejmě i podle právní formy nové společnosti.

U **společnosti s ručením omezeným** musí společenská smlouva obsahovat:

- firmu a sídlo společnosti,
- určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- předmět podnikání (činnosti),
- výši základního kapitálu a výši vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splácení vkladu,
- jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob, jakým jednají jménem společnosti,
- jména a bydliště členů první dozorčí rady, pokud se zřizuje,
- určení správce vkladu,
- jiné údaje vyžadované zákonem.

Zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina v případě **akciové společnosti** musí obsahovat

- firmu, sídlo a předmět podnikání (činnosti),
- navrhovaný základní kapitál,
- počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, podobu, v níž budou akcie vydány, jakož i určení, zda akcie budou znít na jméno nebo na majitele, popřípadě kolik akcií bude znít na jméno a kolik na

majitele; mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií na jméno,

- kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splacení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,
- splácí-li se emisní kurs akcií nepeněžitými vklady, i určení předmětu nepeněžitého vkladu a způsobu jeho splacení, počet, jmenovitou hodnotu, podobu, formu a druh akcií, jež se vydají za tento nepeněžitý vklad,
- alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
- určení správce vkladu,
- další údaje stanovené zákonem související s veřejnou nabídkou akcií,
- návrh stanov.

2.2.1 Ukázka postupu zahájení podnikání na příkladu s.r.o.

V této kapitole si ukážeme krok za krokem postup při založení společnosti s ručením omezeným, jejímž předmětem činnosti bude jakákoliv ohlašovací živnost. Společnost je založena více společníky. Nezáleží na tom, zda jednateli budou všichni společníci nebo jen někteří. Jeden ze společníků bude odpovědným zástupcem pro danou živnost a jeden bude správcem vkladu. Na obrázku 4.1 vidíte celý postup schématicky znázorněný.

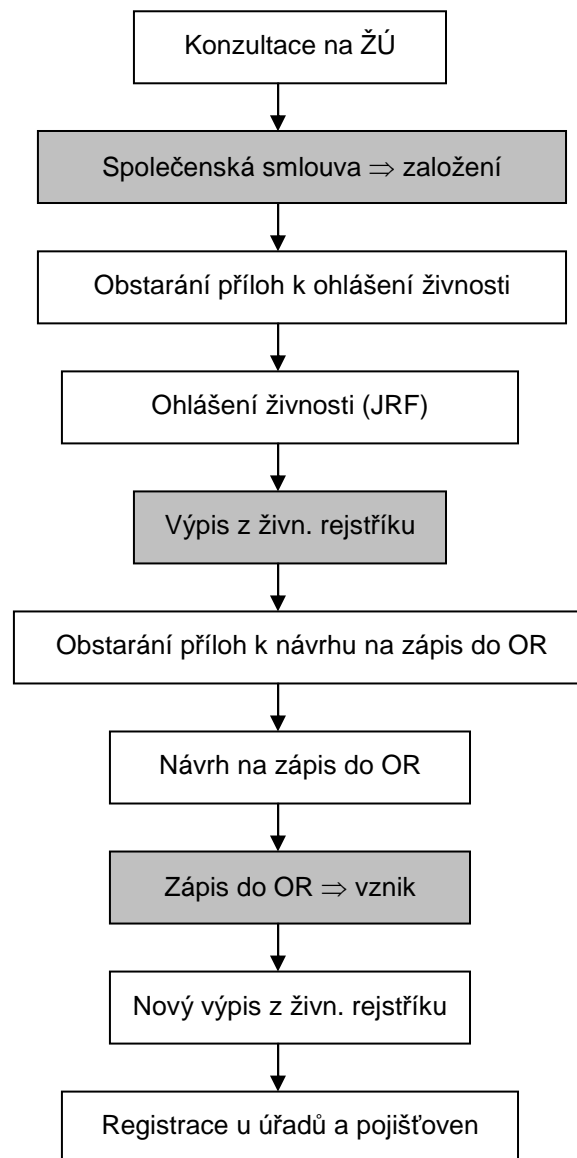
Protože podnikatel nemusí správně a přesně určit předmět činnosti, kterou chce vykonávat, je vhodné ještě před sepsáním společenské smlouvy navštívit místně příslušný živnostenský úřad, popsat budoucí činnost a nechat si poradit obor živnosti a jeho číslo. To bude důležité pro společenskou smlouvu. Pokud by podnikatel špatně definoval předmět své činnosti, musel by v budoucnu opravit společenskou smlouvu.

Jsou-li definovány hlavní aspekty podnikatelské činnosti, sepíší společníci u notáře společenskou smlouvu. Smlouva bude mimo jiné obsahovat určení společníků, určení jednatelů, podíl společníků, způsob zastupování společnosti, určení správce vkladu a určení výše základního kapitálu a jeho části, která bude splacena ještě před zápisem do OR. Ještě před sepsáním společenské smlouvy by si však společníci měli ověřit, že název jejich společnosti není klamavý anebo zaměnitelný s jiným subjektem.

Společnost ohlásí živnost na živnostenském úřadu pomocí Jednotného registračního formuláře a zaplatí stanovený poplatek. Předem si ale musí připravit některé přílohy – společenskou smlouvu, výpis z rejstříku trestů odpovědného zástupce (ten si ale živnostenský úřad může opatřit i sám), doklady osvědčující vzdělání a praxi – je-li to potřebné pro danou živnost, doklad dokazující právní důvod užívání nemovitosti (sídlo společnosti). Živnostenský úřad právnické osobě do 5 dnů vydá výpis ze živnostenského rejstříku. Na tom ale prozatím není identifikační číslo a jako datum vzniku oprávnění je zde uvedeno: „dnem zápisu do obchodního rejstříku“.

Poté přichází na řadu vyplnění formuláře „Návrh na zápis nebo zápis změny zapsaných údajů do obchodního rejstříku“. S tímto návrhem je třeba doložit řadu příloh. Některé je možné a vhodné si zajistit již na počátku celého procesu. Jako přílohy jsou nejčastěji vyžadovány: společenská smlouva, živnostenský list, výpis z trestních rejstříků jednatelů, právní důvod užívání nemovitosti, čestná prohlášení a podpisové vzory jednatelů a prohlášení správce vkladu o splacení části základního kapitálu. Peněžní základní kapitál se skládá na účet u banky. Banky k tomu zakládají speciální účty, kam je možné pouze vkládat peněžní prostředky, nikoliv vybírat. Tento účet je odblokován po přidělení identifikačního čísla.

Obrázek 2.1: Postup založení společnosti s ručením omezeným

Následuje podání návrhu na místě příslušný rejstříkový soud a zaplacení poplatku. Pokud soud neshledá v tomto návrhu chyby, společnost zapíše do OR a přidělí jí identifikační číslo. Současně tuto skutečnost rejstříkový soud nahlásí příslušnému daňovému orgánu, Českému statistickému úřadu a živnostenskému úřadu.

Po přidělení identifikačního čísla společníci požádají o vydání nového výpisu z živnostenského rejstříku, na kterém bude uvedeno IČO a den vzniku společnosti. Následně se společnost přihlásí ke správě sociálního zabezpečení a zdravotním pojišťovnám (pokud má společnost zaměstnance) a k registraci k vybraným daním. Toto přihlášení je však možné učinit již na počátku celého procesu prostřednictvím Jednotného registračního formuláře.

2.3 Ukončení podnikání

Příčiny neúspěchu v podnikání. Příčiny proč se podnikatelům nedaří v podnikání, je možné rozdělit na všeobecné anebo subjektivní. Všeobecné příčiny podnikatel nedokáže ovlivnit, ale může se pokusit je nějak zmírnit nebo omezit. Například prostřednictvím vhodného pojištění. Osobní, resp. subjektivní, důvody vychází přímo z povahy, zkušeností a znalostí podnikatele.³¹

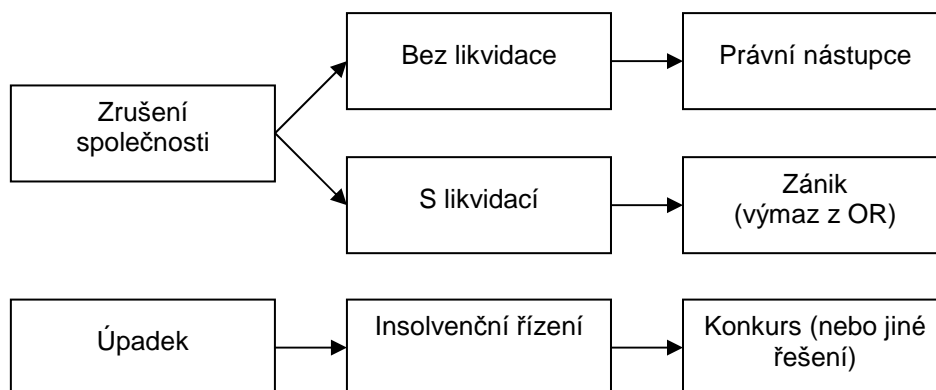
Mezi **všeobecní (externí)** příčiny patří například nepříznivý ekonomický vývoj, inflace, omezený přístup ke kapitálu, úvěrové podmínky, administrativní a právní předpisy a přírodní podmínky.

Mezi nejčastější **subjektivní (interní)** důvody pro ukončení podnikání patří nejčastěji nedostatek odborného vzdělání nebo zkušeností, nedostatečné strategické řízení podniku (podcenění cíle, výrobní či obchodní strategie), příliš optimistická představa o velikosti trhu, podcenění volby vhodného okamžiku pro zahájení podnikání a délky přípravných prací pro podnikání, nedostatek oběžného kapitálu a nákladné zahájení podnikání, nepřipravená expanze podniku, špatně cílené ekonomické řízení, nevhodné umístění podniku, špatné řízení lidských zdrojů – výběr a výchova lidí, přílišná (ne)důvěřivost vůči zaměstnancům, podcenění právních vztahů ve firmě, rodinné podmínky a neexistence firemní kultury podniku.

Ukončení činnosti podniku

Při ukončování činnosti podniku musíme rozlišovat mezi zrušením a zánikem společnosti. Společnost zaniká výmazem z obchodního rejstříku. Tomu však předchází zrušení. Zrušení společnosti může být buď s likvidací anebo bez likvidace. Bez likvidace se společnost ruší, jestliže závazky společnosti přechází na právního nástupce (např. fúze). S likvidací se společnost ruší, pokud není žádný právní nástupce. V tom případě je společnost vymazána z obchodního rejstříku. Je také třeba odlišit, zda společnost ukončuje svou činnost kvůli úpadku nebo z jiných důvodů. Společnost, která se ruší, nemusí být v úpadku. Avšak, jestliže se společnost ocitne v úpadku, následuje insolvenční řízení, ve kterém se rozhodne, jak se bude situace vyvíjet dále. Nejčastěji pak dochází ke konkursu. Popsaná skutečnost je znázorněna na obrázku 2.2.

Obrázek 2.2: Ukončení činnosti podniku

Zánik živnosti

Živnostenské oprávnění zaniká:

- smrtí podnikatele, nepokračují-li v živnosti dědicové nebo správce dědictví,
- zánikem právnické osoby, nejde-li o přeměnu společnosti,

³¹ Rydvalová, 2002

- uplynutím doby, pokud živnostenský list nebo koncesní listina byly vydány na dobu určitou, výmazem zahraniční osoby nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku,
- stanoví-li tak zvláštní právní předpis,
- rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění.

Zrušení a zánik společnosti

Obchodní společnost může být zrušena buď dobrovolně společníky či orgánem společnosti anebo nedobrovolně usnesením soudu. Po rozhodnutí o zrušení společnosti může následovat likvidace anebo přechod jmění zrušené společnosti na jiný subjekt, tzv. právního nástupce. Po skončení likvidace se společnost se souhlasem správce daně vymaže z obchodního rejstříku, a tím zaniká.

Důvody a okamžik zrušení společnosti (obchodní zákoník, § 68, odst. 3):

- uplynutí doby, na kterou byla založena nebo dosažením účelu, pro který byla založena
- dnem uvedeným v rozhodnutí společníků nebo orgánu společnosti o zrušení společnosti s likvidací nebo o fúzi, převodu jmění na společník nebo o rozdělení
- dnem uvedeným v rozhodnutí soudu o zrušení společnost
- zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu z důvodu nedostatku majetku úpadce k úhradě nákladů či zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku

Dobrovolné rozhodnutí o zrušení společnosti a vstupu do likvidace

Společníci nebo příslušný orgán společnosti mohou rozhodnout, např. z důvodu špatné hospodářské situace společnosti, o jejím zrušení a vstupu do likvidace. Toto rozhodnutí mohou zrušit až do započetí rozdělování likvidačního zůstatku.

Nedobrovolné rozhodnutí o zrušení společnosti a vstupu do likvidace

Soud může rozhodnout o zrušení společnosti a o její likvidaci na návrh státního orgánu nebo osoby, která osvědčí právní zájem. Předpokladem pro rozhodnutí soudu o zrušení společnosti a o její likvidaci je podání návrhu a existence závažného důvodu. Závažné důvody jsou dány obchodním zákoníkem (§ 68, odst. 6) a jedná se o následující skutečnosti:

- v uplynulých dvou letech se nekonala valná hromada,
- v uplynulém roce nebyly zvoleny orgány společnosti,
- společnost pozbyla oprávnění k podnikatelské činnosti nebo nemůže provozovat činnost pro zákonné překážky nebo nepřekonatelné rozpory mezi společníky či společnost neprovozuje žádnou činnost již po 2 roky,
- společnost nevytváří rezervní fond,
- společnost neplní povinnost uloženou Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže,
- marné uplynutí soudem stanovené lhůty ke sjednání nápravy.

2.3.1 Likvidace podniku

Společnost vstupuje do likvidace ke dni jejího zrušení a do obchodního rejstříku se k jejímu názvu zapíše "v likvidaci". Likvidátor společnosti je jmenován buď statutárním orgánem, v případě dobrovolné likvidace, anebo soudem. Na likvidátora přechází působnost statutárního orgánu, tzn. statutární orgán vykonává svou působnost jen v takovém rozsahu, v jakém nepřešla na likvidátora.

Likvidátorem je fyzická osoba, která je vybraná buď ze společníků podniku, ze seznamu správců konkursní podstaty (resp. insolventních správců) anebo odjinud. Likvidátor se zapisuje do obchodního rejstříku. Jménem společnosti činí jen úkony směřující k likvidaci společnosti, tj. vypořádává závazky, ukončuje obchody a smlouvy. Pokud likvidátor v průběhu likvidace zjistí, že podnik je předlužený, je povinen podat návrh na prohlášení konkursu. Pokud je likvidátor jmenovaný soudem, nemůže se

vzdát své funkce. Avšak každého likvidátora může odvolat soud. Likvidátor dostává odměnu, která je stanovená tím, kdo ho jmenoval. Společníci nebo příslušný orgán společnosti (likvidace dobrovolná) nebo soud (likvidace nedobrovolná) mohou v průběhu likvidace zrušit své rozhodnutí o zrušení společnosti a jejím vstupu do likvidace. Tabulka č. 7.1 popisuje průběh likvidace.

Tabulka 2.1: Průběh likvidace

▪ rozhodnutí o zrušení společnosti a o vstupu do likvidace, zúčtování daně z příjmů právnických osob ▪ jmenování likvidátora, zápis do OR ▪ statutární orgán sestaví účetní závěrku ▪ likvidátor sestaví zahajovací likvidační účetní rozvahu a soupis jmění ▪ likvidátor oznámí vstup do likvidace všem známým věřitelům společnosti ▪ likvidátor zveřejní 2x rozhodnutí o zrušení společnosti s výzvou k přihlašování pohledávek ▪ věřitelé mají na přihlášení pohledávek minimálně 3 měsíce ▪ likvidátor na požádání rozesílá soupis jmění ▪ likvidátor ukončuje činnost společnosti, vypořádává závazky, dokončuje spory ▪ likvidátor přednostně uspokojuje mzdové nároky zaměstnanců ▪ likvidátor zpeněžuje majetek, event. jej nabízí věřitelům k převzetí ▪ likvidátor podává standardní daňová přiznání po celou dobu likvidace ▪ likvidátor sestaví účetní závěrku a zprávu o průběhu likvidace s návrhem na rozdělení čistého majetkového zůstatku (likvidačního zůstatku) mezi společníky a předloží ji ke schválení ▪ nejprve se uspokojí věřitelé, až poté společníci ▪ skončení likvidace rozdělením likvidačního zůstatku, sestavení mimořádné účetní závěrky obsahující v rozvaze nulové hodnoty ▪ do 30ti dnů po skončení likvidace podá likvidátor návrh na výmaz společnosti z OR ▪ výmaz společnosti z OR, souhlas správce daně, zánik společnosti ▪ možné obnovení likvidace rozhodnutím soudu, pokud se dodatečně zjistí majetek.

Zdroj: portál BusinessInfo.cz, upraveno

2.3.2 Insolvenční řízení

Úpadek podniku a způsoby jeho řešení

Problémy související s konkurzním řízením trápí řadu podnikatelů. Konkurzy se totiž táhnou příliš dlouho a věřitelé nemohou jejich průběh příliš ovlivňovat. K odstranění zmíněných obtíží má sloužit nový insolvenční zákon. Úpadek podniku je tedy nově upraven zákonem 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (tzv. insolvenční zákon). Tento zákon je účinný od roku 2008 a nahrazuje právní úpravu úpadkového práva obsaženou v zákonu o konkursu a vyrovnání. Starší zákon často vedl k úplnému ukončení činnosti firem, zatímco jednou z priorit nové právní úpravy je zachování dlužníkovy podnikání.

Insolvenční zákon upravuje řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů a k oddlužení dlužníka.³² Toto soudní řízení se nazývá insolvenčním řízením.

³² Insolvenční zákon se nevztahuje na některé subjekty, např. stát, územní samosprávné celky, Českou národní banku, Všeobecnou zdravotní pojišťovnu ČR, veřejné vysoké školy, zdravotní pojišťovny po dobu, po kterou mají povolení k provádění veřejného zdravotního pojištění, atd. Subjekty, na které se zákon nevztahuje, jsou vyjmenovány v § 6.

Dlužník je v úpadku, jestliže má

- více věřitelů a
- peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a
- tyto závazky není schopen plnit (je v platební neschopnosti).

Dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže

- zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo
- je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo
- není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- nesplnil povinnost předložit seznamy požadované při podání insolvenčního návrhu.

Dlužník, který je podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen (má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku). **Hrozící úpadek** je situace, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Způsobem řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka v insolvenčním řízení (soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení) se rozumí:

- konkurs (rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka),
- reorganizace (rozhodnutí o povolení reorganizace),
- oddlužení (rozhodnutí o povolení oddlužení) nebo
- zvláštní způsoby řešení úpadku, které tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.

Projednání úpadku a rozhodnutí o něm

Insolvenční řízení lze zahájit jen na návrh; zahajuje se dnem, kdy **insolvenční návrh** dojde věcně příslušnému soudu. Insolvenční návrh je oprávněn podat dlužník nebo jeho věřitel; jde-li o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat jen dlužník.

Insolvenční návrh musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat označení insolvenčního navrhovatele a označení dlužníka, kterého se týká, popřípadě označení jejich zástupců. Podá-li insolvenční návrh dlužník, je povinen k němu připojit seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků, seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů, seznam svých zaměstnanců a listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek. Podá-li insolvenční návrh věřitel, je povinen doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku, a k návrhu připojit její přihlášku.

Insolvenční soud může před rozhodnutím o insolvenčním návrhu uložit insolvenčnímu navrhovateli, aby ve stanovené lhůtě zaplatil zálohu až do výše 50 tisíc Kč na náklady insolvenčního řízení, je-li to nutné ke krytí nákladů řízení a prostředky k tomu nelze zajistit jinak.

Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní v insolvenčním rejstříku nejpozději do 2 hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh. Vyhláška obsahuje označení insolvenčního soudu, který ji vydal, označení insolvenčního navrhovatele, označení dlužníka, údaj o okamžiku jejího zveřejnění v insolvenčním rejstříku, jméno a příjmení osoby, která ji vydala a den vydání. Vyhláška se doručuje účastníkům insolvenčního řízení. Insolvenční soud vyzve věřitele, kteří chtějí své pohledávky uplatnit v insolvenčním řízení, aby podali přihlášku pohledávky. Tuto výzvu lze spojit s oznámením o zahájení insolvenčního řízení.

O zahájení insolvenčního řízení vyrozumí insolvenční soud neprodleně příslušný finanční úřad, celní úřad, úřad práce, příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení, obecný soud dlužníka, a dále soud, správce daně, soudního exekutora nebo jiný orgán, u kterého podle údajů obsažených

v insolvenčním návrhu a listinách k němu připojených probíhá řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce na majetek dlužníka. Ve specifických případech vyrozumí též Českou národní banku, a Komisi pro cenné papíry.

Nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Ze zahájení insolvenčního řízení vyplývají zejména tyto důsledky:

- pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, pokud je lze uplatnit přihláškou,
- právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených insolvenčním zákonem,
- výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit, nelze jej však provést.

Insolvenční řízení spočívá zejména na těchto zásadách:

- insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů;
- věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti;
- nestanoví-li tento zákon jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce;
- věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.

Dlužník, který je podnikatelem, může do 7 dnů od podání insolvenčního návrhu, a jde-li o insolvenční návrh věřitele, do 15 dnů od jeho doručení insolvenčním soudem, navrhnout insolvenčnímu soudu **vyhlášení moratoria**; toto právo nemá právnická osoba v likvidaci. O návrhu na moratorium rozhodne insolvenční soud do konce pracovního dne nejbližšího následujícího po dni, kdy mu takový návrh došel. Moratorium je účinné od okamžiku zveřejnění rozhodnutí o jeho vyhlášení v insolvenčním rejstříku a trvá po dobu uvedenou v návrhu na moratorium, nejdéle však 3 měsíce. Po dobu trvání moratoria nelze vydat rozhodnutí o úpadku. Není-li dále stanoveno jinak, po dobu trvání moratoria zůstávají zachovány účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Rozhodnutí o insolvenčním návrhu. Insolvenční soud je povinen učinit do 10 dnů od podání insolvenčního návrhu úkony směřující k rozhodnutí věci. O insolvenčním návrhu rozhodne bez zbytečného odkladu.

Insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, je-li osvědčením nebo dokazováním zjištěno, že dlužník je v úpadku nebo že mu úpadek hrozí. Lhůta k přihlášení pohledávek stanovená v rozhodnutí nesmí být kratší 30 dnů a delší 2 měsíců. Je-li s rozhodnutím o úpadku spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, činí lhůta k přihlášení pohledávek 30 dnů.

Insolvenční soud zamítne insolvenční návrh pro nedostatek majetku, jestliže dlužník je obchodní společností, která byla zrušena rozhodnutím soudu, jménem dlužníka podal návrh likvidátor, který byl jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců, likvidátor dlužníka předloží insolvenčnímu

soudu zprávu o tom, že prověřil možnost uplatnit v insolvenčním řízení neplatnost nebo neúčinnost právních úkonů dlužníka, ze seznamu majetku dlužníka a šetření insolvenčního soudu vyplývá, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, a věřitelé dlužníka byli vyhláškou vyzváni ke sdělení údajů o majetku dlužníka a údajů o právních úkonech dlužníka, u kterých by bylo možno uplatnit neplatnost nebo neúčinnost, a žádný majetek ani úkony dlužníka nebyly zjištěny.

Stanovení způsobu řešení úpadku. Insolvenční soud spojí s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o prohlášení konkursu, je-li dlužníkem osoba, u které tento zákon vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením. Jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem, ve kterém jako způsob řešení úpadku navrhuje reorganizaci, předloží reorganizační plán přijatý všemi skupinami věřitelů, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem podá návrh na povolení oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.

Konkurs

Konkurs je způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají.

Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.

Prohlášením konkursu zanikají všechny jednostranné právní úkony dlužníka, které se týkají majetkové podstaty, zejména jeho příkazy, pověření a plné moci včetně prokury.

Procesní úkony navazující na prohlášení konkursu. Neprodleně poté, co nabude účinnosti prohlášení konkursu, zajistí insolvenční správce provedení procesních úkonů a dalších činností, které z prohlášení konkursu vyplývají. Insolvenční správce zaměří svou činnost zejména ke zjištění, zajištění a soupisu, k dokončení seznamu přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a k přípravě schůze věřitelů. Jde-li o dlužníka, který vede účetnictví nebo evidenci, sestaví insolvenční správce ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky prohlášení konkursu, mezitímní účetní uzávěrku.

Seznam přihlášených pohledávek insolvenční správce sestavuje a doplňuje tak, aby jej mohl uzavřít neprodleně po skončení lhůty k podání přihlášek pohledávek a v dostatečném předstihu před termínem konání přezkumného jednání. Na základě seznamu přihlášených pohledávek a soupisu a s využitím i jinak získaných poznatků sestaví insolvenční správce zprávu o hospodářské situaci dlužníka ke dni prohlášení konkursu. Ve zprávě zejména porovná majetkovou podstatu se závazky dlužníka a vyjádří se k možnosti dalšího využití dlužníkovy podniku. Zprávu o hospodářské situaci dlužníka předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu nejméně 7 dní přede dnem konání první schůze věřitelů svolané po prohlášení konkursu. Věřitelé mají právo do této zprávy u insolvenčního soudu nahlížet. Schůze věřitelů projedná zprávu insolvenčního správce o hospodářské situaci dlužníka se závěry, které představují doporučení insolvenčnímu správci pro jeho další postup.

Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužníkových pohledávek; ujednáními, která tomu brání, není insolvenční správce omezen. Ke zpeněžení majetkové podstaty lze přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkárou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku.

Majetkovou podstatu lze zpeněžit veřejnou dražbou, prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, prodejem majetku mimo dražbu. O způsobu zpeněžení majetkové podstaty rozhodne se souhlasem věřitelského výboru insolvenční správce.

Nakládání s výtěžkem zpeněžení. Nestačí-li výtěžek zpeněžení ke krytí pohledávek a nákladů, které souvisí se správou majetkové podstaty, lze použít prostředků získaných zálohou na náklady insolvenčního řízení nebo zálohou poskytnutou věřitelským výborem. Pokud ani tyto prostředky nepostačují, rozhodne o pořadí úhrady pohledávky nebo o její poměrné úhradě insolvenční soud na základě návrhu insolvenčního správce (uspokojí se nejdříve odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, poté pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria ze smluv na dodávky energií a surovin, jakož i dalších smluv o dodávkách zboží a služeb, poté pohledávky věřitelů z úvěrového financování, poté náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty a poté pohledávky věřitelů na výživném ze zákona; ostatní pohledávky se uspokojí poměrně).

Insolvenční správce podává insolvenčnímu soudu a věřitelskému výboru dílčí zprávy o průběhu zpeněžení majetkové podstaty a o nakládání s výtěžkem tohoto zpeněžení. Umožňuje-li to stav zpeněžení majetkové podstaty, insolvenční správce kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení navrhne insolvenčnímu soudu, aby povolil částečný rozvrh; s jeho návrhem musí souhlasit věřitelský výbor. V návrhu musí uvést, které pohledávky mají být v částečném rozvrhu uspokojeny a do jaké výše.

Konečná zpráva a rozvrh. V závěru zpeněžení majetkové podstaty insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu konečnou zprávu. Konečná zpráva insolvenčního správce musí podat celkovou charakteristiku jeho činnosti s vyčíslením jejich finančních výsledků. Konečná zpráva insolvenčního správce musí vyústit ve vyčíslení částky, která má být rozdělena mezi věřitele, a v označení těchto věřitelů, s údajem o výši jejich podílů na této částce. Současně s konečnou zprávou insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu i vyúčtování své odměny a výdajů. Insolvenční soud přezkoumá konečnou zprávu insolvenčního správce a jeho vyúčtování a odstraní po slyšení insolvenčního správce chyby a nejasnosti v ní obsažené. O konečné zprávě insolvenčního správce po její úpravě uvědomí insolvenční soud účastníky řízení tím, že ji zveřejní vyhláškou.

Po právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, v němž uvede, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek. Insolvenční soud přezkoumá věcnou správnost návrhu předloženého správcem. Poté vydá rozvrhové usnesení, v němž určí částky, které mají být věřitelům vyplaceny.

Insolvenční soud rozhodne i bez návrhu o **zrušení konkursu**:

- zjistí-li, že nebyl ani dodatečně osvědčen dlužníkův úpadek; to neplatí, došlo-li již ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty,
- zjistí-li, že zde není žádný přihlášený věřitel a všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň jsou uspokojeny,

- po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení,
- zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující; přitom se nepřihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty.

Reorganizace

Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníka podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů. Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem; reorganizace se týká jeho podniku. Osobou oprávněnou podat návrh na povolení reorganizace je dlužník nebo přihlášený věřitel. Reorganizace není přípustná, je-li dlužníkem právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze. Reorganizace není též přípustná, jestliže celkový obrát dlužníka za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu nedosáhl alespoň částku 100 mil. Kč, nebo zaměstnává-li dlužník méně než 100 zaměstnanců v hlavním pracovním poměru.

Insolvenční soud rozhodne o **přeměně reorganizace v konkurs**, jestliže reorganizace byla povolena na návrh dlužníka a ten její přeměnu v konkurs po tomto povolení navrhl, nebo oprávněná osoba nesestaví ve stanovené lhůtě reorganizační plán ani po jejím případném prodloužení soudem nebo předložený reorganizační plán vezme zpět, nebo insolvenční soud neschválil reorganizační plán a oprávněným osobám uplynula lhůta k jeho předložení, nebo v průběhu provádění reorganizačního plánu dlužník neplní své podstatné povinnosti stanovené tímto plánem nebo ukáže-li se, že podstatnou část tohoto plánu nebude možné plnit, nebo dlužník neplatí řádně a včas úroky, nebo v podstatném rozsahu neplní své jiné splatné peněžité závazky, nebo dlužník po schválení reorganizačního plánu přestal podnikat, ačkoli podle reorganizačního plánu podnikat měl.

Oddlužení

Dlužník, který není podnikatelem, může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením. Jiná osoba než dlužník není oprávněna návrh na oddlužení podat. Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře. Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně jako v případě zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tuto částku rozvrhne dlužník mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojí z výtěžku zpeněžení zajištění; při tomto zpeněžení se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.

Úpadek finančních institucí

Při řešení úpadku bank, spořitelních a úvěrních družstev, institucí elektronických peněz a osob oprávněných vydávat elektronické peníze a dále některých zahraničních bank, institucí elektronických peněz a osob oprávněných vydávat elektronické peníze se uplatňují specifické způsoby vycházející z rozdílů ve fungování finančních institucí od ostatních podnikatelů.

Insolvenční rejstřík

Insolvenční rejstřík je informačním systémem veřejné správy, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti. Insolvenční rejstřík obsahuje seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a

insolvenční spisy. Pro každého dlužníka se vede jeden insolvenční spis. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj kopie a výpisy. Neprodleně po ustanovení insolvenčního správce zapíše insolvenční soud údaj o tom do seznamu dlužníků. V insolvenčním rejstříku insolvenční soud zveřejňuje chronologicky s uvedením okamžiku vložení tyto písemnosti a informace: rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech, veškerá podání, která se vkládají do soudního spisu vedeného insolvenčním soudem ohledně dlužníka, nestanoví-li tento zákon jinak, další informace, o kterých tak stanoví zákon. Je-li pravomocně ukončeno insolvenční řízení, vyškrtne insolvenční soud dlužníka ze seznamu dlužníků a údaje o něm v insolvenčním rejstříku zneprístupní.

Insolvenční správce

Insolvenční správci jsou zapsáni v seznamu insolvenčních správců, který vede Ministerstvo spravedlnosti. Do seznamu lze na její návrh zapsat pouze:

- fyzickou osobu, která je bezúhonná a způsobilá k právním úkonům, má vysokoškolské vzdělání právnického nebo ekonomického směru a prokáže odbornou způsobilost v insolvenčním právu,
- veřejnou obchodní společnost, která bude činnost insolvenčního správce vykonávat prostřednictvím svých společníků, o kterých prokáže, že jako fyzické osoby splňují podmínky zapsání do seznamu.

Insolvenčního správce pro konkrétní insolvenční řízení ustanovuje insolvenční soud. Na schůzi věřitelů, která nejbližší následuje po přezkumném jednání, se mohou věřitelé usnést, že insolvenčním soudem ustanoveného insolvenčního správce odvolávají z funkce a že ustanovují nového insolvenčního správce.

Shrnutí kapitoly

Volba právní formy závisí na rozhodnutí každého podnikatele a může ji ovlivňovat řada skutečností, včetně subjektivní důvodů. Živnosti se členění na ohlašovací a koncesované. Ohlašovací živnosti se dělí na řemeslné, vázané a volné. Pro ohlášení živnosti a registraci u dalších institucí se používá Jednotný registrační formulář. Obchodní společnosti jsou osobní a kapitálové a mezi sebou se liší ručením a povinnostmi vytvářet základní kapitál. Obchodní společnosti jsou založeny sepsáním zakládacího dokumenty (např. společenské smlouvy) a vznikají dnem zápisu do obchodního rejstříku. Pro návrh na zápis do OR se používají také speciální formuláře.

Příčiny proč se podnikatelům nedaří v podnikání, je možné rozdělit na všeobecné anebo subjektivní. Společnost zaniká výmazem z obchodního rejstříku. Zrušení společnosti může být buď s likvidací anebo bez likvidace. Společnost vstupuje do likvidace ke dni jejího zrušení. Je také třeba odlišit, zda společnost ukončuje svou činnost kvůli úpadku nebo z jiných důvodů. Jestliže se společnost ocitne v úpadku, nenásleduje likvidace, ale následuje insolvenční řízení. Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Způsobem řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka v insolvenčním řízení se rozumí konkurs, reorganizace a oddlužení.

Otázky k zamyšlení

- [1] Které aspekty ovlivňují výběr právní formy podnikání?
- [2] Jaké zvláštní podmínky musí podnikatel splnit, když si chce založit řemeslnou živnost?
- [3] Kdy je společnost založena a kdy vzniká?
- [4] Co je to Sbíрка listin? Co se v ní nachází?
- [5] K čemu slouží Jednotný registrační formulář a co lze prostřednictvím něj zařídít?
- [6] Co je to obchodní rejstřík? Jaké údaje a skutečnosti jsou v něm obsaženy? Kde ho lze najít?
- [7] Kdo je statutárním orgánem akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti?
- [8] Jaký je postup vzniku nové společnosti s ručením omezeným?

- [9] Jaký je rozdíl mezi založením a vznikem společnosti? Jaký je rozdíl mezi zrušením a zánikem společnosti?
- [10] Jaký je rozdíl mezi zrušením společnosti s likvidací a zrušením bez likvidace (a i bez konkurzu)?
- [11] Které důvody mohou vést k ukončení podnikání?
- [12] Jaký je rozdíl mezi zrušením a zánikem společnosti?
- [13] Jaký je rozdíl mezi společností v likvidaci a společností v konkurzu?
- [14] Které činnosti provádí likvidátor, jestliže společnost vstoupí do likvidace?
- [15] Jakými způsoby je možné řešit úpadek?
- [16] Jaké jsou dopady prohlášeného konkursu?
- [17] Jak probíhá insolvenční řízení? Jakými způsoby může být řešen úpadek podniku?
- [18] Co je to insolvenční rejstřík? Jaké údaje a skutečnosti jsou v něm obsaženy? Kde ho lze najít?

3 PODNIKATELSKÝ PLÁN

V této kapitole se dozvíte, co je to podnikatelský plán, komu a k čemu slouží. Také se dozvíte, jak se mezi sebou odlišují jednotlivé varianty podnikatelského plánu a podrobně se seznámíte se strukturou podnikatelského plánu.

3.1 Úloha podnikatelského plánu

Podnikatelský plán (jinak též business plán) je dokument, kterým podnikatel oslovuje finanční sektor v případě, že chce zaujmout investora či si půjčit od banky za účelem rozvoje jeho podnikatelské myšlenky. Nezáleží na tom, zda se jedná o myšlenku, která je zatím pouze v hlavě, či o firmu, která již funguje pár let a potřebuje kapitál na další růst. V té nejjednodušší formě se ani nejedná o dokument, ale o pár vět, které si má podnikatel pamatovat tak, aby mohl kdykoli, kdekoli a komukoli říci o svých plánech. V té nejsložitější formě to bude svazek o několika desátkách stran. Podnikatelský plán je jakási mapa budoucnosti podniku. Podnikatelský plán má objasnit podnikatelské záměry, konkurenci, potřebnost finančních prostředků a co za jejich případné poskytnutí podnikatel může nabídnout. Podnikatelský plán mívá určitou posloupnost, která je daná zvyklostmi, ale zároveň je to poměrně jednoduchý a logický dokument.

Business plan je základní dokument jak pro podnikatele, tak i pro potencionálního investora, neboť popisuje základní smysl existence firmy (misi), dlouhodobý cíl (vizi) a cestu k jeho dotažení (strategii). Podnikatelský plán může sloužit širokému spektru osob, především samotnému podnikateli a také bankám a investorům. Může však být potřebný i pro významné dodavatele a odběratele a pro zaměstnance. Podnikatelský plán tedy slouží zejména podnikateli. I když nehledá nové finanční zdroje, je dobrým zvykem mít jasně vytyčené cíle, uvědomovat si veškerá úskalí a bariéry, které bude nutné překonat, nastavit si reálný časový horizont atd. Staré přísloví říká, že je lepší dělat chyby na papíře než na trhu.

Podnikatelský plán také umožňuje porovnat plány s realitou – a pokud se liší, identifikovat jak a proč. Pomáhá plánovat výdaje, a tedy i získat lepší podmínky od dodavatelů či leasingových společností, protože pak není podnikatel tlačen časem. Business plan také nutí podnikatele uvažovat o svém podniku z globálnějšího pohledu oproti každodennímu zaneprázdnění rozptylujícími problémy. Mállokdy jsou vidět příležitosti a strategický rozvoj podniku, když se podnikatel nebo manažer zabývá pouze dennodenním chodem.

3.2 Typy podnikatelského plánu

Je vhodné připravit si několik variant podnikatelského plánu. Tyto varianty se mezi sebou liší v tom, jak moc detailně vysvětlují záměry podniku. Předpoklady, na kterých je vytvářen, jsou ale shodné. Je možné rozlišovat mezi těmito variantami business plánu:³³

- **Elevator pitch** (prezentace ve výtahu) - verbální prezentace, která trvá maximálně minutu, není třeba ji mít písemně, pouze si ji dobře pamatovat.
- **Executive summary** - písemný dokument o rozsahu 1 - 2 stran. Může být buď jako samostatný dokument anebo jak úvod k plnému podnikatelskému plánu.
- **Zkrácený podnikatelský plán** - obsahuje všechny body plného podnikatelského plánu. Je však méně detailní a každé části plného plánu věnuje pouze jeden či dva odstavce. Má objasnit podnikatelské záměry tak, aby mohl být předložen investorům, např. sdružení podnikatelských andělů. Může ale posloužit i tehdy, když chce podnikatel ochránit své obchodní tajemství a nechce hned na začátku jednání vyložit všechny karty.

³³ CzechInvest: Jak napsat podnikatelský plán, 2005

- **Plný podnikatelský plán** – tento plán se většinou dává k dispozici těm, kteří podepsali NDA (Non Disclosure Agreement - smlouva o utajení), v níž se investor zavazuje, že veškeré informace, které mu jsou zde poskytnuty, použije pouze v rámci procesu zvažování investice do podniku.
- **Internetová verze** - některé firmy mají výše uvedené verze k dispozici na svých webových stránkách, avšak jedná se o poměrně komplikovaný proces, protože plný podnikatelský plán je nutné chránit heslem, které je vydáno pouze po podpisu NDA. Navíc zveřejnění podnikatelského plánu na internetu nemusí na investory působit seriózně, neboť to může působit, že podnik má existenční potíže, a tak hledá zdroje za každou cenu.

Elevator Pitch – prezentace ve výtahu

Tento podnikatelský plán je postaven na myšlence, že nikdy nevíte, kdy a koho potkáte. Název je odvozen od situace, kdy podnikatel má dobrý podnikatelský záměr a schází mu peníze. Ve výtahu náhodou jede s potenciálním investorem, který mu může pomoci, ale on ho musí během krátké doby zaujmout. Proto je užitečné mít stručnou, jasnou, srozumitelnou a zapamatovatelnou prezentaci, kterou lze použít rychle a kdekoli. Výtahová prezentace nemá nahradit podnikatelský plán, ale pouze zaujmout potenciálního investora. Tato minutová prezentace by měla obsahovat:

- co je moje myšlenka
- jak jsem s tou myšlenkou daleko
- jaké trhy existují pro uplatnění mé myšlenky
- jaké výhody na těchto trzích mám
- jaké výhody mám oproti konkurenci
- jak hodlám získat peníze
- kolik budu potřebovat celkem
- kolik z toho budu potřebovat financovat externě a co za to nabízím investorovi
- kdo je součástí mého týmu
- jaký je potenciální zisk pro investora.

Příklad takovéto varianty podnikatelského plánu je uveden v tabulce 3.1.

Tabulka 3.1: Příklad podnikatelského plánu formou elevator pitch

Moje firma se jmenuje Jazzman a mým plánem je vydávat časopis, který je mířen na fanoušky jazzové hudby. Protože příznivci jazzu pocházejí ze všech věkových skupin, jedná se o statisíce potenciálních čtenářů, a jak víte, je to trh loajální a věrný. Žádný podobný časopis na našem trhu neexistuje, a protože mé zázemí je právě v tomto oboru, mám veškeré informace jak o těch, kteří budou do časopisu přispívat zajímavými články, tak o těch, kteří už dnes projeví vážný zájem používat Jazzman coby primární reklamní médium. Velkou součástí našich příjmů bude dovoz a prodej jazzových CD a DVD prostřednictvím tohoto časopisu. Pro aktivní fanoušky budeme mít hudebniny a noty, které dnes nejsou k dispozici prostřednictvím žádných jiných médií. Dnes už máme rezervováno přes 50 % reklamního prostoru a nyní potřebujeme oslovit další potenciální klienty prostřednictvím firmy, která se specializuje na telefonní prodej. Tiskárna již má veškeré potřebné podklady, a proto abychom mohli mít první výtisk v květnu 2006, oslovuji nyní prominentní osoby, jako jste vy, za účelem představení možnosti investovat do této příležitosti. Můj tým sestává ze dvou lidí včetně mě plus několik externích spolupracovníků. Fixní náklady jsou tím pádem nízké. Potřebný kapitál je 8 milionů korun a nabízím podstatné minoritní procento této firmy s tím, že v horizontu tří let očekávám prodej tohoto časopisu nadnárodní vydavatelské společnosti. Zhodnocení kapitálu lze očekávat jako několikanásobek vašeho vkladu. Pokud vás mohu požádat o vaši vizitku, dovoluji si vám zaslat můj podnikatelský plán.

Zdroj: CzechInvest (2005)

Executive Summary

Executive Summary znamená doslova výkonný plán či výkonný souhrn a jsou krátkou verzí podnikatelského plánu. Jedná se o písemnou prezentaci, většinou o rozsahu jedné až dvou stran formátu A4.

První odstavec by měl stručně vyjádřit, o jaký typ investice se jedná, a kolik peněz investice vyžaduje. Po prvním odstavci, který shrnuje princip myšlenky, je vhodné napsat pár slov o podnikateli a jeho týmu. Další odstavec bude popisovat produkt. Následující odstavec bude hovořit o trhu – zákazníci, konkurence apod. Další odstavec popisuje podnikatelský model z finančního hlediska. Je vhodné naznačit, obvykle na tři roky dopředu, jaký předpokládáme obrat, jaké náklady a jaké zisky/ztráty. Stačí jedno globální číslo pro kategorie obratu, nákladů a zisku. Předposlední odstavec popisuje, jak je záměr daleko a případně kolik peněz či času už do projektu bylo investováno. Poslední odstavec je nabídka investorovi – např. podstatný minoritní podíl na podniku.

3.3 Obsah plného podnikatelského plánu

Výchozími body podnikatelského plánu jsou otázky: Co dělám? Co potřebuji? Co nabízím? Anebo také otázky typu kdo, kdy, kde, jak, co, proč, kolik.

Business plán má obecně několik částí:

- **popis výrobku** - popis výrobku služby, který chce společnost poskytovat
- **analýzy** - rozbor okolního prostředí, oboru podnikání, trhu, zdrojů (financí, lidí, know-how), identifikace silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb
- **výrobní plán** - popis a rozbor všeho, co je nutno zajistit pro výrobu nebo poskytování služby
- **marketingový plán** - design produktu, cena, propagace a místo prodeje nebo poskytování
- **finanční plán** - identifikace nákladů, příjmů, projekce cash flow

Struktura podnikatelského plánu, která je zde obsažena, je převzata od Jihomoravského inovačního centra. Jihomoravské inovační centrum tento tuto strukturu využívá při své pomoci s tvorbou podnikatelského plánu začínajícím podnikatelům. Je to minimální požadovaná struktura pro přijetí firem do technologického inkubátoru. V šedém rámečku jsou uvedeny klíčové otázky, které by v podnikatelském plánu měly být zodpovězeny.

Plný podnikatelský plán obsahuje:

- Executive summary
- Popis projektu
- Analýzy
- Shrnutí – SWOT analýza
- Navrhová část
- Finance
- Identifikace faktorů úspěchu, opatření k minimalizaci rizik

Popis projektu

a) Popis produktu a jeho přínosu

- Vysvětlete, zda jde o fyzický výrobek, službu nebo např. licenci.
- Charakterizujte jej a popište jeho výhody.
- Objasněte, jakou potřebu zákazníka váš produkt nebo služba řeší.
- Popište jeho jedinečnost a inovativnost.

b) Identifikace zákaznických segmentů

- Kdo bude vaším zákazníkem? Pro koho je výrobek / služba určena? (Identifikace typu zákazníka pro váš produkt a popis velikosti segmentu trhu.)
- Jaké potřeby váš výrobek / služba uspokojuje?
- Jakým způsobem je daná potřeba uspokojována v současnosti?
- Jaké jsou nevýhody současných řešení na trhu?

- Co ovlivňuje míru potřeby vašich budoucích zákazníků, resp. jejich ochotu váš produkt nebo službu využívat?
- Rozdělte vaše potenciální zákazníky na segmenty podle jejich potřeb a způsobu používání nabízeného produktu nebo služby. Odhadněte celkový obrat těchto zákaznických segmentů. (Je třeba přesvědčit investory, že produkt má trh, na kterém je možné vytvořit zisk.)

c) Ochrana duševního vlastnictví

- Jaký je současný stav vývoje vašeho výrobku?
- Je nutný další vývoj? Jak dlouho potrvá? Kolik bude stát? Vyjmenujte patenty, obchodní značky, copyright nebo jiná práva, která již vlastníte nebo hodláte uplatnit.
- V jaké fázi se ochrana vašeho duševního vlastnictví nachází?
- Jak je smluvně zajištěna mlčenlivost (mezi subjekty, které s projektem přijdou do styku)?
- Existují nevyřešené spory o vlastnictví, vztahující se k daným právům? Zvažte možné následky pro vaše podnikání.
- Uveďte smluvní práva nebo dohody (např. licence), které vám zabezpečují exkluzivitu nebo vlastnictví práv duševního vlastnictví.

d) Tým

- Vyzdvihněte zkušenost, vzdělání a dosažené úspěchy členů vašeho týmu a důležité body vaší kariéry. Zaměřte se na skutečně dosažené výsledky, nikoliv na pozice (např. nikoliv „byl 5 let obchodním ředitelem“, ale „dosáhl 40% nárůstu obratu prodeje v prvním roce. Identifikoval nový tržní segment a za 3 roky v něm dosáhl obratu 14 milionu korun).
- Je tým vyvážený? (Zahrnuje jak vědecké/výzkumné odborníky, tak osoby zajišťující řízení, obchod, propagaci apod.?) Širší tým je výhodou proti zajištění všech činností jednou osobou.
- Jsou jasné pravomoci a odpovědnost mezi členy týmu?
- Jaké zkušenosti, znalosti a dovednosti vašemu manažerskému týmu schází? Jak navrhujete tento problém řešit?

e) Definice cílů projektu – popis exitu

- Definujte cíle vašeho projektu, kterých chcete dosáhnout a v jakém čase.
- Identifikujte zlomové body Vašeho projektu a popište firmu, jak ji chcete vidět za 3 roky
- Popište, jakým způsobem bude realizován zisk pro případného investora (např. nabídka na odprodej podílu strategickému investorovi, dividendy, management buyout apod).

Analýzy

a) Trh

i. Jednotlivé segmenty

- Popište charakter zákazníku v jednotlivých segmentech.
- Popište jejich potřeby a motivy využívání vašeho produktu nebo služby.
- Jaká je dynamika trhu?
- Jaká je současná velikost prodeje v příslušném segmentu
- Jaký je tržní potenciál v penězích a očekávaný vývoj trhu.
- Popište segmenty trhu z hlediska geografického (kde lze prodávat, jaké jsou lokální rozdíly), demografického, životního stylu a kupní síly

ii. Konkurenční produkty

- Jaké jsou konkurenční produkty na trhu, jejich cena, kvalita, historie a obsluhované segmenty trhu.
- Popište silné a slabé stránky konkurenčních produktů.
- Uveďte jejich tržní podíl, potenciál jejich růstu a očekávaný vývoj.

- Má náš produkt na trhu substituty (tj. může být potřeba zákazníku uspokojena diametrálně odlišným způsobem?)

iii. Síla konkurentů

- Kdo jsou vaši konkurenti, jejich velikost a obsluhované segmenty trhu (Chcete s nimi soupeřit v jejich prioritním segmentu? Jsou finančně silní? Jakou mají reputaci a vztahy s dodavateli a odběrateli?)
- Jejich silné a slabé stránky (např. schopnost inovace, flexibilita, vlastnictví distribuční sítě, dlouhodobé postavení apod.)

b) Dodavatelé

- Kdo jsou vaši současní a potenciální dodavatelé. Jsou někteří z nich pro vás klíčoví (jaký je stupeň závislosti)?
- Jejich množství, spolehlivost, kvalita, ceny.
- Jak jsou organizovány vztahy naší firmy s dodavateli a subdodavateli: délka výrobního cyklu, frekvence dodávek, atd.?

c) Odběratelé

- Kdo jsou vaši současní a potenciální odběratelé. Jsou někteří z nich pro vás klíčoví (jaký je stupeň závislosti)?
- Stanovte jejich problémy, potřeby, odhadněte tržní velikost a růstový potenciál.

d) Výrobní proces a nákladová rozvaha

- Popište proces vzniku vašeho produktu nebo služby krok po kroku.
- Jaké dovednosti a kvalifikaci si vyžaduje výrobní proces?
- Jaké speciální dodávky?
- Co určuje strukturu nákladu?
- Zjistěte jednotkové náklady vašeho produktu a najdete bod zlomu (break-event point) pro výrobu. V kalkulaci je třeba zohlednit náklady související s: materiál, suroviny, subdodávky, jiné služby, strojní zařízení/vybavení, údržba, provozní náklady, personál
- Jaké jsou celkové náklady na: strojní zařízení a vybavení (pořízení, opotřebení, servis a údržba), vývoj, výrobu (materiál, suroviny a subdodávky), provoz, zaměstnance, prodej (sklad, balení, pojištění, doprava), marketing.

e) Výzkum a vývoj – faktory obecného okolí, např. právní normy

- Jaké je obecné prostředí ve výzkumu a vývoji ve vaší oblasti, jaké jsou právní normy, ekonomické, technické, sociální, politické podmínky?

Shrnutí – SWOT analýza

SWOT analýza v tabulce (viz tabulka 3.2) přehledně shrnuje projekt dle:

- silných stránek (strengths)
- slabých stránek (weaknesses)
- příležitostí (opportunities)
- hrozeb (threats)

Smyslem je shrnout identifikované a snadno vyhodnotit projekt.

Tabulka 3.2: SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Příležitosti	Hrozby

Návrhová část

a) Cíle

Na základě SWOT analýzy definujte cíle vašeho projektu v čase. Cíle by měly být tzv. SMART: specifické (konkrétní, specific), měřitelné (measurable), zacílené na potřeby projektu (akceptovatelné, acceptable), realistické (realistic), ukotveny v čase (timed).

- Identifikujte milníky projektu – tj. jaké cíle mají být dosaženy v čase. Co to znamená v oblasti financí, výroby, propagace, prodeje, nábory lidí?

b) Strategie

Návrh strategie – jak dosáhnout stanovených cílů se zdroji, které jsou k dispozici.

i. Produkty

- Co budete vyrábět / poskytovat?

ii. Ceny - za kolik

- Jaké ceny převládají v současnosti na trhu?
- Za jakou cenu budete produkty prodávat vy?
- Definujte cenovou strategii a porovnejte ji s vašimi konkurenty.
- Jakou má přidanou hodnotu pro zákazníka?

iii. Distribuce – kde a komu

- Popište váš prodejní řetězec (přes koho bude prodávat, co to bude stát?)
- Jaké jsou Vaše prodejní cíle – množství (i podle tržních segmentů, např. z geografického hlediska)
- Jaké distribuční kanály použijete? (přímý prodej konečnému zákazníkovi, prodej přes distribuční síť (exkluzivně nebo ne) atd.) Jaké objemy prodeje hodláte uskutečnit přes jednotlivé distribuční kanály (odhad v čase)?
- U velkých produktů zohledněte relevantní přepravní náklady ve vztahu k prodejní ceně (doprava, pojištění, úvěr)
- Budete své výrobky / služby vyvážet i do zahraničí?
- Jaký poprodejní servis svým zákazníkům nabídnete? Jak tento servis zajistíte?

iv. Propagace – jak zaujmete zákazníka, jak ho informujete, že Váš produkt existuje, jak ho přesvědčíte, jak s ním budete komunikovat?

- Jakým způsobem budete propagovat vaše výrobky / služby?
- Jakým způsobem chcete kontaktovat své zákazníky?
- Jaké je načasování propagačních aktivit a s jakým rozpočtem (reklamní kampaň, účast na výstavách, veletrzích, direct marketing, noviny, Internet)?
- Jaké marketingové komunikační nástroje budou používány: reklama, firemní dokumentace, vizualizační pomůcky, katalogy, značky (značkové produkty), loga, slogany, public relations, tiskové zprávy, Internet, atd.?

v. Procesy – jak je zorganizována výroba nebo dodávka služeb

- Jak jsou ve firmě definovány procesy?
- Kdo je interně ve firmě zodpovědný za realizaci jednotlivých procesů?
- Jaké jsou kompetence, časová náročnost, odhad nákladů na zajištění jednotlivých procesů?

vi. Lidé

- Jaké typy pracovníku bude potřeba na jednotlivé pozice.
- Jakou mají mít kvalifikaci, zkušenosti, certifikace apod.
- Kolik budou stát?

Finance

Kolik bude stát aplikace strategie v čase.

a) Náklady

i. Před spuštěním projektu

- Zahrnuje investiční náklady, tj. především na pořízení strojů, licencí, apod.

ii. Náklady během fungování projektu

- Fixní – energie, osobní náklady, pronájem
- Variabilní – materiálové náklady
- Jaký je vztah mezi variabilními a fixními náklady?

b) Předpoklad výnosů

- Odhad celkových tržeb dle jednotlivých let na příští 3 roky.
- Jaký je poměr z prodeje výrobku, služeb a servisu?

c) Projekce nákladů a výnosů, aktiv a pasiv a cash-flow

Příjmy a výdaje

- Předpověď příslušných příjmů a výdajů alespoň na tři následující roky.
- Zahrnuje očekávané tržby, náklady realizovaného zboží, jakož i všeobecné a administrativní výdaje.

Určete **bod zvratu** – moment, kdy se výnosy poprvé od začátku projektu rovnají nákladům. Do této doby je rozdíl mezi výnosy a náklady negativní (peníze jsou především odčerpávány). Od tohoto bodu už začíná firma vydělávat.

Cash-flow zachycuje přehled toku peněz (likviditu firmy), tj. pohyb příjmů a výdajů. Předpovězte tok příjmu a výdajů v průběhu 3 let. Cash-flow lze vypočítat přímo jako rozdíl mezi příjmy a výdaji nebo nepřímo z výkazu zisku a ztrát a z rozvahy.

Hotovostní toky v příštích třech letech. Mějte na paměti, že tržby nemusí být rovnoměrné (např. sezónnost, ale také uvedení dalších produktů v dalších letech apod.), a ani platby od zákazníku nemusí být rozloženy rovnoměrně, což zakládá potřebu výpůjček krátkodobého kapitálu, potřebného ke krytí fixních nákladů, jakými jsou například platy zaměstnanců, platby za pravidelně nakupované služby atd. (Tyto náklady se musí hradit i když se nevyrabí).

Identifikace faktorů úspěchu, opatření k minimalizaci rizik

■ Faktory úspěchu

Popište faktory, které jsou kritické pro úspěch projektu. Co musí být splněno, aby projekt byl úspěšný (např. dokončení vývoje produktu, zhotovení prototypu, průmyslové testování, zajištění obchodní sítě, sestavení týmu apod.). Tyto faktory mohou ovlivnit investorské rozhodování.

■ Identifikujte rizika

- vnitřní (v rámci vaší organizace, řízení práce a vnitřní komunikace – ty lze eliminovat)

- vnější (vztahy s externími subjekty – dodavatelé, odběratelé, vlastníci, konkurence, apod., způsob jejich organizace práce) – tato rizika nelze eliminovat pouze minimalizovat.

Je důležité, aby podnikatel tato rizika rozpoznal a připravil si účinnou strategii k jejich zvládnutí. Největší riziko pro nový podnik může vyplývat z reakce konkurentu, ze slabých stránek marketingu, výroby či manažerského týmu nebo z technologického pokroku, na jehož základe se nabízený výrobek může stát zastaralým.

- Ohodnoťte rizika z hlediska:
 - Pravděpodobnosti (nízká/vysoká),
 - Kvantifikace škody (nízká/vysoká).
- Opatření k minimalizaci rizik

pro rizika s vysokou pravděpodobností a škodou stanovte opatření (řešení) vedoucí k jejich minimalizaci, případně úplnému odstranění.

Shrnutí kapitoly

Podnikatelský plán je dokument, kterým podnikatel oslovuje finanční sektor v případě, že chce zaujmout investora či si půjčit od banky za účelem rozvoje jeho podnikatelské myšlenky. Je možné rozlišovat mezi těmito variantami business plánu: elevator pitch, executive summary, zkrácený podnikatelský plán, plný podnikatelský plán, internetová verze. Podnikatelský plán má určitou posloupnost, která je daná zvyklostmi, ale zároveň je to poměrně jednoduchý a logický dokument. Business plán má obecně několik částí: popis výrobku, analytickou část, výrobní plán, marketingový plán a finanční plán.

Otázky k zamyšlení

1. Co je to podnikatelský plán? Ze kterých obecných částí se skládá?
2. K čemu je podnikatelský plán dobrý? Komu může sloužit?
3. Jaké existují varianty podnikatelského plánu? Stručně je charakterizujte. Jak se sebou tyto varianty liší?
4. Které oblasti by měly být analyzovány při tvorbě podnikatelského plánu?
5. Co by měla obsahovat plná verze podnikatelského plánu?
6. Kterým rizikům by v podnikatelském plánu měla být věnována největší pozornost?
7. Co znamená zkratka NDA?

4 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

V této kapitole se dozvíte, proč je hospodářská soutěž důležitá a jaké má dopady na podniky i společnost. Seznámíte se s formami nedovoleného narušení hospodářské soutěže a s formami nekalosoutěžního jednání. Rovněž se dozvíte o soutěžní politice Evropské unie.

4.1 Soutěžní politika EU

Politika hospodářské soutěže je jednou ze základních politik Evropské unie. Soutěžní politika není považována v Evropské unii za cíl sám o sobě, ale spíše za nástroj sloužící k dosažení základních cílů Společenství, kterými jsou trvalý a udržitelný růst, podpora stability, zvyšování životní úrovně a vytvoření jednotného vnitřního trhu.

Základy soutěžní politiky EU byly položeny již v roce 1952 ve smlouvě o vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli. V roce 1957 byla v římských smlouvách politika rozšířena i do jiných oblastí než je trh s energetickými produkty. Pro tato ucelená pravidla byl vzorem antimonopolní Shermanův zákon USA z roku 1890. Hlavním nositelem soutěžní politiky EU je [Evropská komise](#), která má vyšetřovací i rozhodovací pravomoc. Odvolat se proti rozhodnutí Evropské komise je možné pouze k [Evropskému soudu](#).

Soutěžní pravidla EU se vztahují na jednání soukromých podnikatelských subjektů i na vládní zásahy samotných členských států. Podniky mohou omezovat soutěž na trhu zakázanými dohodami nebo zneužíváním svého dominantního postavení na trhu. Vlády narušují soutěž tím, že mohou udělit podnikům tzv. výhradní nebo zvláštní práva a de facto tak vytvořit monopol. Druhým způsobem omezení hospodářské soutěže ze strany vlád jsou státní podpory, které upřednostňují vybrané podnikatelské subjekty nebo výrobu určitého zboží a služeb.

Ochrana hospodářské soutěže je obsažena v článcích 81 a 82 Smlouvy o založení Evropského Společenství ze dne 7. února 1992 a v některých dalších předpisech

Mezi **principy** soutěžní politiky EU patří:

- zákaz společných dohod či praktik mezi podniky, které mohou ovlivnit obchod a bránit či narušovat soutěž na vnitřním trhu (článek 81);
- zákaz zneužívání dominantního postavení na vnitřním trhu, pokud to může ovlivnit obchod (článek 82);
- dohled nad pomocí poskytovanou členskými zeměmi;³⁴
- preventivní dozor nad fúzemi s evropskou dimenzí, které vedou k tržní dominanci (nařízením Rady č. 139/2004);
- liberalizace sektorů, které ovládají státem garantované monopoly, například telekomunikace, doprava, energetika.

Pravomoci Evropské komise v oblasti hospodářské soutěže jsou:

- činit rozhodnutí vynutitelná pomocí pokut,
- udělovat výjimky,
- udělovat blokové výjimky,
- provádět přepadové kontroly,
- vyžádat si informace od národních vlád,
- požádat domácí antimonopolní úřad o vedení šetření,
- institut vzájemného oznamování případů.

³⁴ O této problematice pojednává kapitola 6 zabývající se veřejnou podporou. Oblast je upravena zejména články 87 a 88 Smlouvy o založení ES.

V rámci modernizace soutěžního práva EU byla vytvořena tzv. **Evropská soutěžní síť ECN** (European Competition Network), která je složena z Evropské komise a soutěžních úřadů členských států EU. Jejím cílem je zajistit spolupráci pro efektivní decentralizovanou aplikaci komunitárních soutěžních pravidel, včetně výměny informací a vzájemných konzultací.³⁵

Dohody omezující soutěž (článek 81 Smlouvy)

Článek 81 odst. 1 Smlouvy zakazuje jako neslučitelné se společným trhem dohody a jednání ve vzájemné shodě, které omezují hospodářskou soutěž a ovlivňují obchod mezi členskými státy. Příklady takových ujednání zahrnují dohody o stanovení cen, rozdělení trhů nebo omezování výroby. Pokud dohody omezující soutěž spadají pod ustanovení článku 81 Smlouvy, jsou považovány za zakázané a od počátku neplatné. Podnikům účastnícím se v těchto dohodách mohou být uloženy Komisí pokuty.

Přestože jsou dohody omezující soutěž obecně zakázány, mohou v některých případech přinášet užitek: např. ve formě zvýšení efektivity výroby nebo umožnění přístupu na nové trhy. Článek 81 odst. 3 Smlouvy proto poskytuje Komisi možnost dohodu na žádost účastníků povolit, jestliže jsou splněny následující čtyři podmínky:³⁶

- dohoda musí přispívat ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků nebo k podpoře technického nebo hospodářského pokroku (např. v případě dohody o výhradním prodeji je dodavatel schopen obchodováním pouze s jedním distributorem snadněji překonat potíže provázející distribuci v mezinárodním obchodě - zejména jazykové a právní rozdíly);
- přiměřená část vyplývajícího zisku musí být vyhrazena spotřebitelům (například prostřednictvím snadnějšího a rychlejšího přístupu ke zboží vyráběnému v jiných zemích);
- dohoda nesmí ukládat příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná (např. cenová omezení);
- dohoda nesmí umožnit těmto podnikům vyloučit soutěž na daném trhu (pokud by společný tržní podíl podniků činil po uzavření dohody více jak 40 % je udělení výjimky nepravděpodobné).

Pokud dohoda splňuje výše uvedená kritéria mohou smluvní strany získat výjimku a to buď ve formě individuální nebo tzv. blokové výjimky.

Blokové výjimky jsou vydávány Komisí ve formě nařízení, která jednoznačně definují kategorie smluv považované automaticky za vyjmuté v souladu s ustanovením čl. 81 odst. 3 Smlouvy. Komise vydala nařízení, která obsahují blokové výjimky pro následující typy dohod:

- smlouvy o výhradním prodeji,
- smlouvy o výhradním nákupu,
- smlouvy o distribuci a servisu motorových vozidel,
- smlouvy o franšíze,
- smlouvy o specializaci,
- smlouvy o výzkumu a vývoji,
- smlouvy v oblasti pojišťovnictví,
- smlouvy o přenosu technologií.

Dohody, které se týkají jiné formy spolupráce, než je pokryta některou z blokových výjimek, vyžadují individuální výjimku, a proto musí být Komisi notifikovány.

³⁵ Informace o ECN jsou dostupné na http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

³⁶ Právní úpravy EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek: www.businessinfo.cz

Zneužití dominantního postavení (článek 82 Smlouvy)

Článek 82 Smlouvy prohlašuje zneužití dominantního postavení ze strany podniku nebo několika podniků na společném trhu nebo na jeho podstatné části za zakázané a neslučitelné se společným trhem, pokud toto zneužití může vést k ovlivnění obchodu mezi členskými státy. Tento článek Smlouvy upravuje pouze individuální jednání podniků. Podniku, na rozdíl od předchozího případu, nemůže být poskytnuta výjimka.

Kontrola fúzí

Kontrola fúzí je upravena nařízením Rady č. 139/2004 (dříve 4064/89 a 1310/97). Nařízení je aplikováno na všechna spojení podniků, která mají význam z hlediska Společenství, přičemž tento význam je vymezen následujícími kritérii : musí jít o spojení podniků s celosvětovým obratem vyšším než 5 mld. EUR a obratem alespoň dvou zúčastněných podniků vyšším než 250 mil. EUR, ledaže podniky dosahují více než dvě třetiny svého komunitárního obratu v témže členském státě.

Nařízení je zaměřeno preventivně. Uzavřené smlouvy se do týdne od uzavření musí oznámit Komisi. Spojení podniků, která mají za následek vytvoření nebo posílení dominantního postavení, v jehož důsledku bude podstatně bráněno efektivní soutěži bude Komisí prohlášeno za neslučitelné se společným trhem. V opačném případě bude spojení podniků prohlášeno Komisí za slučitelné se společným trhem.

4.2 Hospodářská soutěž v ČR

Správné fungování hospodářské je velmi důležité, neboť hospodářská soutěž nutí podnikatele zvyšovat svoji efektivnost, zvyšovat kvalitu a snižovat ceny. Zdravá konkurence nutí firmy inovovat, přizpůsobovat se novým potřebám a vydávat finance na výzkum a vývoj. Navíc, pro fungující hospodářskou soutěž existují i důvody politické, neboť každý má právo volby a právo na založení firmy. Nepřímo hospodářská soutěž působí i jako ochrana spotřebitele a malých a středních podniků.

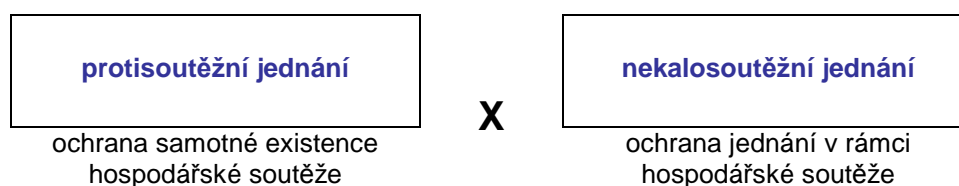
Hospodářská soutěž je soutěžení podnikatelských subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty na trhu a dosáhnout tím hospodářského prospěchu. Fyzické a právnické osoby se mohou svobodně účastnit hospodářské soutěže, avšak musí přitom dodržovat závazná pravidla hospodářské soutěže a nesmí účast v soutěži zneužívat.

Soutěžiteli se rozumí fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli.

Zneužití pravidel v hospodářské soutěži podle obchodního zákoníku může nabývat dvou forem:

- nedovolené narušení hospodářské soutěže a
- nekalé soutěžní jednání.

Obrázek 4.1: **Rozdíl mezi nekalou soutěží a zneužíváním hospodářské soutěže**

Zdroj: www.businessinfo.cz

Problematika nedovoleného narušení hospodářské soutěže je upravena zvláštním zákonem, zákonem o ochraně hospodářské soutěže, a spadá pod působnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Nekalé soutěžní jednání je deliktem soukromoprávním a je upraveno v obchodním zákoníku.

4.3 Nedovolené narušení hospodářské soutěže

Předmětem zákona o ochraně hospodářské soutěže je ochrana hospodářské soutěže proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení. Mezi základní jednání, která jsou způsobilá hospodářskou soutěž narušit, patří:

- dohody narušující hospodářskou soutěž,
- zneužití dominantního postavení a
- spojení soutěžitelů.

Tento zákon také upravuje postup při aplikaci článků 81 a 82 Smlouvy o založení Evropského společenství orgány České republiky a některé otázky jejich součinnosti s Evropskou komisí a s orgány ostatních členských států v oblasti hospodářské soutěže.

Zákon se vztahuje i na jednání soutěžitelů, k němuž došlo v cizině, které narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž na území ČR a nevztahuje se na jednání, jehož účinky se projevují výlučně na zahraničním trhu. Zákon se dále nevztahuje na ochranu hospodářské soutěže proti nekalé soutěži.

Relevantní trh je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících zemí. Příslušný relevantní trh je možno definovat pomocí věcného a geografického vymezení, popřípadě i vymezení časového.

Věcně relevantní trh zahrnuje zboží, které je spotřebitelem považováno za shodné, zaměnitelné nebo vzájemně zastupitelné, a to základě jeho vlastností, ceny a zamýšleného způsobu použití (poptávková substitute) nebo případně zboží, které sice není substitutem z hlediska poptávky, ale u kterého lze v krátkém časovém období bez významnějších nákladů a rizik na produkci takových substitutů přejít (nabídková substitute).

Geograficky relevantní trh zahrnuje oblast, v níž daní soutěžitelé nabízejí a poptávají příslušné zboží, kde jsou jednak podmínky soutěže dostatečně homogenní a jednak dostatečně odlišné od podmínek na jiném území (např. různost cenových hladin, odlišnost spotřebitelských preferencí). Jedná se tedy o vymezení v jak širokém území se může spotřebitel pokoušet o nalezení alternativních zdrojů dodávek zboží, před tím vymezeného jako předmět věcně relevantního trhu.

Časově relevantní trh. Dodavatel, spotřebitel a zboží náležejí ke stejnému relevantnímu trhu pouze tehdy, když existuje reálná možnost, aby se věcně relevantní zboží směňovalo mezi dodavateli a spotřebiteli ve stejném časovém období. Pokud se pro určité časové období zásadně mění poměry na věcně vymezeném trhu, je třeba relevantní trh vymezit i z hlediska časového.

Dohody narušující soutěž

Dohody narušující soutěž jsou takové dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, které vedou či mohou vést k narušení hospodářské soutěže. Typicky se jedná o kartely. K uzavírání kartelových dohod dochází zejména na trzích s oligopolní strukturou. Tyto dohody jsou zakázané. Mezi takové dohody patří dohody zejména s ujednáním o:

- přímém nebo nepřímém určení cen a jiných obchodních podmínkách
- omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic
- rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů

- tom, že uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého obchodního styku s předmětem smlouvy nesouvisí,
- uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni,
- tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou jinak působit újmu (skupinový bojkot).

Zakázané nejsou dohody, které

- přispějí ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží nebo k podpoře technického či hospodářského rozvoje a vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho plynoucích,
- neuloží soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů uvedených v předchozí odrážce,
- neumožní soutěžitelům vyloučit hospodářskou soutěž na podstatné části trhu zboží, jehož dodávka nebo nákup je předmětem dohody.

Dohody bývají uzavírány jak na úrovni horizontální, tak na úrovni vertikální, popřípadě se může jednat o tzv. dohody smíšené.

Horizontální dohody – jedná se o dohody mezi soutěžiteli, kteří si za normálních okolností vzájemně konkurují, tj. působí na stejném relevantním trhu. Za horizontální dohody se považují i smíšené dohody soutěžitelů, kteří působí současně na téže horizontální úrovni i na různé vertikální úrovni trhu zboží. Při pochybnostech se má za to, že se jedná o horizontální dohodu.

Vertikální dohody – dohody vzájemně si nekonkurujících subjektů na rozdílných úrovních příslušného relevantního trhu, např. na linii výrobce – distributor – prodejce.

Zákaz dohod se nevztahuje na

- horizontální dohodu, pokud společný podíl účastníků dohody na relevant. nepřesahuje 10 %,
- vertikální dohodu, pokud podíl žádného z účastníků dohody na relevant. trhu nepřesahuje 15 %,
- dohody odbytových organizací a sdružení zemědělských výrobců o prodeji nezpracovaných zemědělských komodit.

Zakázány jsou ovšem některé dohody, a to i když splňují výše uvedená kritéria. Jedná se o horizontální dohody o přímém nebo nepřímém určení cen, omezení nebo kontrole výroby nebo odbytu anebo o rozdělení trhu, nákupních zdrojů nebo zákazníků a vertikální dohody o přímém nebo nepřímém určení cen kupujícímu pro další prodej zboží nebo o poskytnutí kupujícímu pro tento další prodej úplné ochrany na vymezeném trhu.

Kartelové dohody uzavírají soutěžitelé s cílem omezit soutěž, rozdělit si a ovládnout trh. Mají jim tak zajistit pravidelný zisk bez rizika, že se na trhu objeví konkurent, který by je vlastní aktivitou a lepší nabídkou služeb mohl ohrozit. Kartely však obvykle snižují motivaci k provádění inovací nebo snižování nákladů a mohou tak být pro své jednotlivé členy postupně spíše svěřací kazajkou dalšího vývoje a růstu. Pro tyto situace vytvořily antimonopolní úřady tzv. leniency program. **Leniency program** je program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut. Příslušná firma má možnost informovat ÚOHS o existenci kartelové dohody, a pokud úřadu poskytuje zcela nové informace, má vysokou šanci, že v následném správním řízení vyvázne bez pokuty. Zakázané nejsou pouze dohody o rozdělení trhu nebo přímém určení cen. Zakázané je také například jednání ve vzájemné shodě nebo dohoda o výměně informací. Soutěžitelé se musí chovat na trhu navzájem nezávisle a nesmí své jednání koordinovat.

Zneužívání dominantního postavení

Zneužívání dominantního postavení je protisoutěžní chování za účelem upevnění či posílení dominantního postavení společnosti na trhu.

Dominantní postavení je zaujímáno takovou společností (soutěžitelem), popř. společnostmi (společná dominance), jejíž tržní síla jí umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích, přičemž se zpravidla jedná o společnost, která zaujímá tržní podíl na relevantním trhu přesahující 40 %, jež je významně vyšší než podíl jejího nejbližšího konkurenta.

Kolektivní dominance – jedná se o společnou dominanci více soutěžitelů na trhu, přičemž aby byla existence kolektivní dominance prokázána, musí být kumulativně splněny tyto podmínky: transparentnost trhu, udržitelnost vzájemné koordinace těchto soutěžitelů v čase a předvídatelnost reakce ze strany nezúčastněných současných či potenciálních konkurentů a zákazníků.

Zneužitím dominantního postavení je zejména:

- vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách,
- vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku dalšího odběru,
- uplatňování rozdílných podmínek vůči jednotlivým účastníkům trhu,
- zastavení nebo omezení výroby, odbytu nebo VaV na úkor spotřebitelů,
- dlouhodobý prodej zboží za nepřiměřeně nízké ceny,
- odmítnutí poskytnout jiným soutěžitelům přístup k vlastním přenosovým sítím nebo obdobným infrastrukturám.

Spojení soutěžitelů

Základním typem spojení soutěžitelů je přeměna dvou nebo více na trhu samostatných soutěžitelů, a to:

- fúzí sloučením či splynutím,
- převodem jmění na společníka nebo
- rozdělením.

Za spojení soutěžitelů se rovněž dále považuje i nabytí podniku jiného soutěžitele nebo jeho podstatné části smlouvou a získání možnosti přímo či nepřímo kontrolovat jiný podnik, a to jak kontrola vykonávaná jedním subjektem (samostatná) nebo kontrola společná vykonávaná více subjekty. Povolení Úřadu podléhají pouze taková spojení soutěžitelů, která splňují obrátová kritéria dle § 13 zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Spojení soutěžitelů podléhá povolení Úřadu, jestliže:

- celkový čistý obrat všech spojujících se soutěžitelů dosažený za poslední účetní období na trhu ČR je vyšší než 1,5 miliardy Kč a alespoň dva ze spojujících se soutěžitelů dosáhli každý za poslední účetní období na trhu ČR čistého obrátu vyššího než 250 milionů Kč, nebo
- čistý obrat dosažený za poslední účetní období na trhu České republiky:
 - v případě fúze sloučením, splynutím, převodem a rozdělením, alespoň jedním z účastníků fúze,
 - v případě nabytí podniku, nabyvaným podnikem nebo jeho podstatnou částí,
 - v případě získání kontroly nad podnikem, soutěžitelem, nad nímž je získávána kontrola, nebo
 - v případě společné kontroly, alespoň jedním ze soutěžitelů vytvářejících společně kontrolovaný podnik

je vyšší než 1,5 miliard Kč a zároveň celosvětový čistý obrat dosažený za poslední účetní období dalším spojujícím se soutěžitelem je vyšší než 1,5 miliard Kč.

Fúze sloučením – dochází k zániku jedné nebo více společností, přičemž jmění zanikající společnosti (zanikajících společností) včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů přechází na jinou (nástupnickou) společnost.

Fúze splynutím – dochází k zániku jedné nebo více společností, přičemž jmění zanikající společnosti (zanikajících společností) včetně veškerých práv a povinností vztahů přechází na nově zakládanou (nástupnickou) společnost.

Fúze rozdělením – jedná se zejména o rozdělení zanikající společnosti sloučením s nástupnickými společnostmi či o rozdělení zanikající společnosti, které se uskuteční kombinací založení nových společností a sloučení s existujícími společnostmi.

Compliance program

Všechny subjekty, které se účastní hospodářské soutěže, jsou povinny chovat se v souladu s platnými a účinnými právními normami. Za jejich porušení mohou být soutěžitelé citelně sankcionováni. Nejde ovšem jen o pokuty. Uzavřené dohody se stanou neplatnými, pro firmu je odhalení takového jednání negativní reklamou a možnost, že soutěžitelé budou žalováni za způsobené škody těmi, jímž byla škoda prostřednictvím protiprávní dohody nebo chování způsobena. Je tedy i v zájmu podniků, aby případnému porušování soutěžních pravidel účinně předcházeli a přispívali tak k všeobecné kultivaci českého konkurenčního prostředí. Jedním z prostředků, který jim k tomu může posloužit je interní program dodržování soutěžních norem (tzv. program slučitelnosti), který si sami vytvoří, a který v sobě bude zahrnovat mechanismy a postupy pro včasné odhalení a zabránění vlastního protiprávního chování. V zemích s rozvinutým soutěžním prostředím, zejména pak v zemích anglosaského práva, tvoří programy vypracované soutěžiteli (nazývané tzv. Compliance programmes) zcela běžnou součástí jejich vnitřních předpisů, neboť jim napomáhají vykonávat obchodní a podnikatelské aktivity v mezích zákona. ÚOHS vypracoval Zásady pro tvorbu programů dodržování právních norem v oblasti ochrany hospodářské soutěže. Tyto zásady by měly poskytnout soutěžitelům podrobný návod, jak postupovat při tvorbě takových programů. Uvádí řadu kroků, které, pokud jsou učiněny, by měly napomoci jednotlivým podnikům při dosahování shody se soutěžním právem. Tyto zásady jsou pouze obecnými principy, které by soutěžitelé při implementaci správného a efektivně fungujícího programu měli zohlednit a jsou dostupné na webových stránkách Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

4.4 Nekalá soutěž

Nekalá soutěž je upravena obchodním zákoníkem (§ 41-55). Proti nekalé soutěži se dá bránit preventivně anebo následně. Například označení výrobku si podnikatel může chránit tím, že si jej nechá zapsat jako ochrannou známku. Podobně i tvar výrobku je možné chránit průmyslovým vzorem. Tato zvýšená ochrana samozřejmě nezaručí, že se nepoctivý podnikatel nedopustí nekalé soutěže, ale zjednoduší případný soudní spor.

V případě, že podnikatel hodlá na trh uvést nový výrobek anebo poskytnout službu, musí prověřit, zda tento výrobek či služba nejsou chráněny nějakým právem. To znamená, nejdříve udělat průzkum trhu a poté prověřit ochranu možných konfliktních výrobků.

Aby došlo k jednání, které je chápáno jako nekalá soutěž, musí zároveň:

- jít o jednání v hospodářské soutěži,
- toto jednání musí být v rozporu s dobrými mravy a
- musí být schopno přivodit jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům újmu (taková újma ani prospěch nemusí ve skutečnosti nastat, postačí, že nastat mohou).

Takové jednání je zakázáno a je jím zejména:

- klamavá reklama,
- klamavé označování zboží a služeb,
- vyvolávání nebezpečí záměny,
- parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- podplácení,
- zlehčování,
- srovnávací reklama,
- porušování obchodního tajemství,
- ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

Klamavá reklama

Klamavá reklama spočívá v šíření údajů (tj. sdělení mluveným nebo psaným slovem, tiskem, vyobrazením, fotografií, rozhlasem, televizí či jiným sdělovacím prostředkem) o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či výkonech, které je způsobilé vyvolat klamnou představu a zjednat tím vlastnímu nebo cizímu podniku v hospodářské soutěži prospěch (to znamená, že taková újma ani prospěch nemusí ve skutečnosti nastat, postačí, že nastat mohou) na úkor jiných soutěžitelů či spotřebitelů. Za klamavý se považuje i údaj sám o sobě pravdivý, jestliže vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl učiněn, může vést v omyl.

Klamavé označování zboží a služeb

Klamavé označování zboží a služeb je každé označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služby pocházejí z určitého státu, oblasti, místa nebo od určitého výrobce, anebo že vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo zvláštní jakost. Není důležité, zda označení bylo uvedeno bezprostředně na zboží, obalech, obchodních písemnostech apod. Rovněž není důležité, zda ke klamavému označení došlo přímo, či nepřímo a jakým prostředkem se tak stalo.

Vyvolávání nebezpečí záměny

Vyvoláváním nebezpečí záměny je:

- užití firmy nebo názvu osoby nebo zvláštního označení podniku užívaného již po právu jiným soutěžitelem,
- užití zvláštních označení podniku nebo zvláštních označení či úpravy výrobků, výkonů anebo obchodních materiálů podniku, které v zákaznických kruzích platí pro určitý podnik nebo závod za příznačný,
- napodobení cizích výrobků, jejich obalů nebo výkonů, ledaže by šlo o napodobení v prvcích, které jsou již z povahy výrobku funkčně, technicky nebo esteticky předurčeny, a napodobitel učinil veškerá opatření, která od něj lze požadovat, aby nebezpečí záměny vyloučil nebo alespoň podstatně omezil,

pokud jsou tato jednání způsobilá vyvolat nebezpečí záměny nebo klamnou představu o spojení s podnikem, firmou, zvláštním označením nebo výrobky anebo výkony jiného soutěžitele.

Parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele

Parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele je jednáním s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl.

Podplácení

Podplácením je jednání jímž:

- soutěžitel osobě, která je členem statutárního nebo jiného orgánu jiného soutěžitele nebo je v pracovním či jiném obdobném poměru k jinému soutěžiteli, přímo nebo nepřímo nabídne, slíbí či

poskytne jakýkoli prospěch za tím účelem, aby jejím nekalým postupem docílil na úkor jiných soutěžitelů pro sebe nebo jiného soutěžitele přednost nebo jinou neoprávněnou výhodu v soutěži, nebo

- osoba uvedená výše, přímo či nepřímo žádá, dá si slíbit nebo přijme za stejným účelem jakýkoliv prospěch.

Zlehčování

Zlehčováním je jednání, jímž soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výrobcích nebo výkonech jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu; dále je zlehčováním i uvedení a rozšiřování pravdivých údajů o tomtéž, jsou-li způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu.

Srovnávací reklama

Srovnávací reklama je jakákoliv reklama, která výslovně nebo i nepřímo identifikuje jiného soutěžitele anebo zboží nebo služby nabízené jiným soutěžitelem. Srovnávací reklama je přípustná jen pokud:

- není klamavá,
- srovnává jen zboží, které nebo služby uspokojující stejné potřeby nebo určené ke stejnému účelu,
- objektivně srovnává jen takové znaky daného zboží nebo služeb, které jsou pro ně podstatné, relevantní, ověřitelné a reprezentativní; zpravidla musí být srovnání ve více znacích, mezi než může patřit i cena; jen výjimečně lze připustit srovnání v jediném znaku, splňuje-li takové srovnání v plné míře všechny uvedené podmínky,
- nevede k vyvolání nebezpečí záměny na trhu mezi tím, jehož výrobky nebo služby reklama podporuje, a soutěžitelem nebo mezi jejich podniky, zbožím nebo službami, ochrannými známkami, firmami nebo jinými zvláštními označeními, která se pro jednoho nebo druhého z nich stala příznačnými,
- nezlehčuje nepravdivými údaji podnik, zboží nebo služby soutěžitele ani jeho ochranné známky, firmu či jiná zvláštní označení, která se pro něj stala příznačnými, ani jeho činnost, poměry, či jiné okolnosti, jež se jej týkají,
- se vztahuje u výrobků, pro které má soutěžitel oprávnění užívat chráněné označení původu, vždy jen na výrobky se stejným označením původu,
- nevede k nepoctivému těžení z dobré pověsti spjaté s ochrannou známkou soutěžitele, jeho firmou či jinými zvláštními označeními, která se pro něj stala příznačnými, anebo z dobré pověsti spjaté s označením původu konkurenčního zboží, a
- nenabízí zboží nebo služby jako napodobení nebo reprodukci zboží nebo služeb označovaných ochrannou známkou.

Jakékoliv srovnání odkazující na zvláštní nabídku musí jasně a jednoznačně uvést datum, ke kterému tato nabídka končí, nebo musí uvést, že bude ukončena v závislosti na vyčerpání zásob nabízeného zboží nebo služeb; dále musí být uvedeno i datum počátku zvláštní nabídky, ceny, podmínek, pokud nabídka ještě nezačala působit.

Porušování obchodního tajemství

Porušování obchodního tajemství je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství, které může být využito v soutěži a o němž se dověděl:

- tím, že mu tajemství bylo svěřeno nebo jinak se stalo přístupným (např. z technických předloh, návodů, výkresů, modelů, vzorů) na základě jeho pracovního vztahu k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popř. v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán,
- vlastním nebo cizím jednáním přičícím se zákonu.

Ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí

Ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí je jednání, jímž soutěžitel zkresluje podmínky hospodářské soutěže tím, že provozuje výrobu, uvádí na trh výrobky nebo provádí výkony ohrožující zájmy ochrany zdraví anebo životního prostředí chráněného zákonem, aby tak získal pro sebe nebo pro jiného prospěch na úkor jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů.

Ochrana proti nekalé soutěži

Řízení před civilním soudem

Ten, jehož práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena, může proti rušiteli podat žalobu, ve které se může domáhat, aby se tohoto jednání zdržel a odstranil závadný stav, žádat přiměřené zadostiučinění (to může být poskytnuto v penězích a je nárokem na plnění za újmu nemateriální povahy -např. za obchodní ztráty, které poškozený utrpěl, a které nemohou být vyčísleny), náhradu způsobené škody (tj. škoda, která může být vyčíslena) a vydání bezdůvodného obohacení (tj. to o co se porušitel ve svůj prospěch nekalou soutěží obohatil).

Vzhledem k tomu, že od podání žaloby do vynesení pravomocného a vykonatelného rozsudku soudu v dané záležitosti obvykle uplyne delší doba, je možné spolu s žalobou podat i návrh na vydání předběžného opatření. Předběžné opatření slouží k úpravě poměrů do doby, kdy se stane pravomocným rozsudek

Řízení před trestním soudem

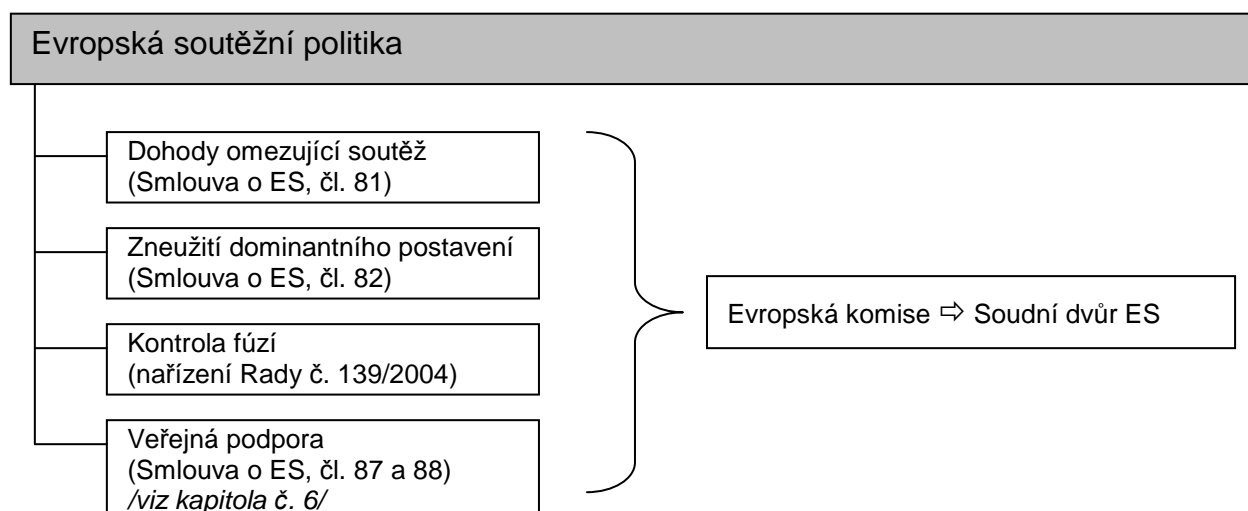
Ten, kdo se dopustí nekalé soutěže může se také dopustit trestného činu proti předpisům o nekalé soutěži podle trestního zákona.

Shrnutí kapitoly

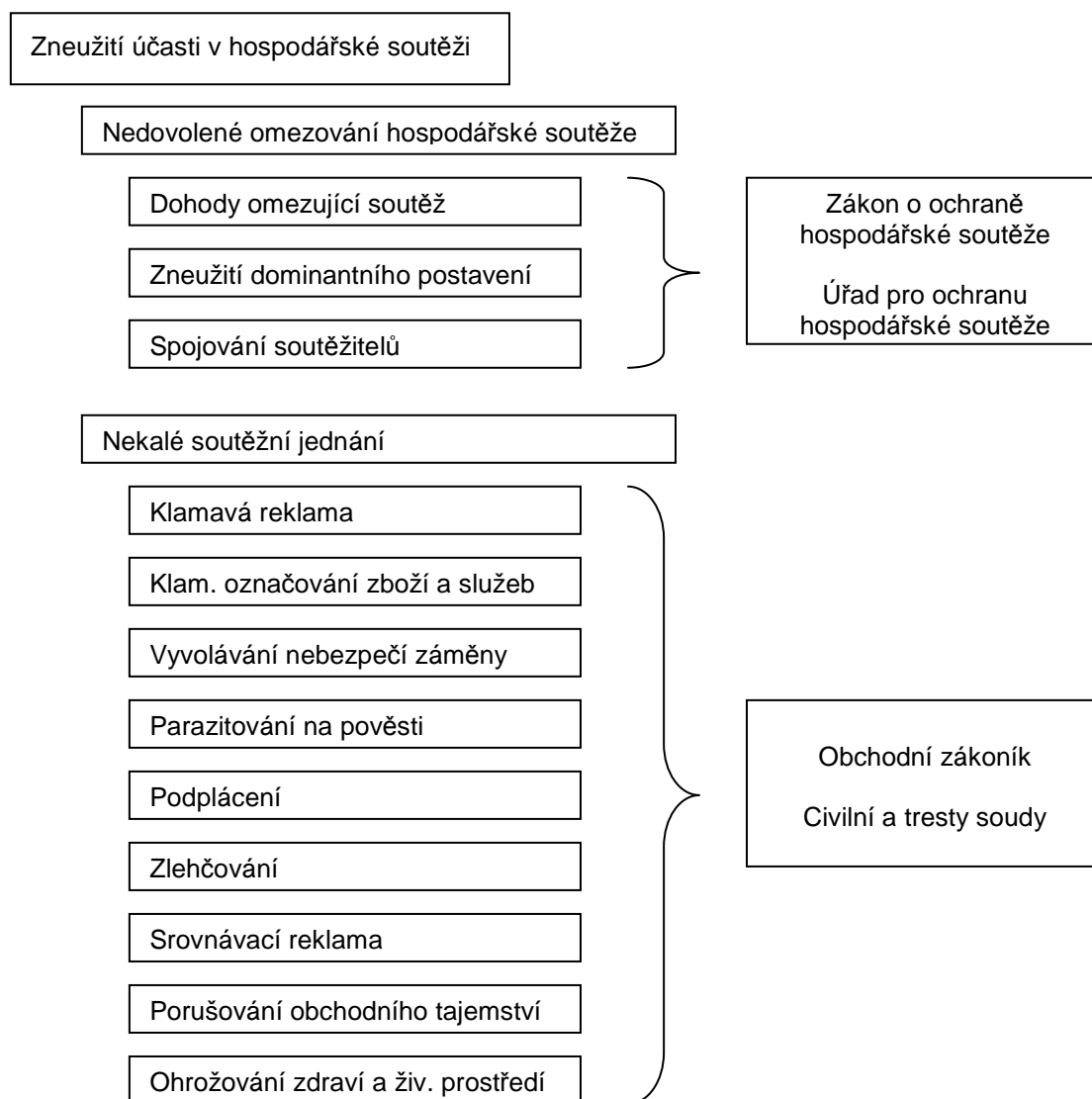
Správné fungování hospodářské je velmi důležité, neboť hospodářská soutěž nutí podnikatele zvyšovat svoji efektivnost, zvyšovat kvalitu a snižovat ceny. Problematika nedovoleného narušení hospodářské soutěže je upravena zákonem o ochraně hospodářské soutěže, a spadá pod působnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Nekalé soutěžní jednání je upraveno v obchodním zákoníku. Mezi základní jednání, která jsou způsobilá hospodářskou soutěž narušit, patří dohody narušující hospodářskou soutěž, zneužití dominantního postavení a spojení soutěžitelů. Nekalosoutěžním jednáním je klamavá reklama, klamavé označování zboží a služeb, vyvolávání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklama, porušování obchodního tajemství a ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

Otázky k zamyšlení

- [1] Proč je důležité, aby na trhu existovala regulérní hospodářská soutěž? Jaké jsou důsledky zdravé konkurence?
- [2] Na které oblasti se zaměřuje soutěžní politika EU?
- [3] Jaké jsou pravomoci Evropské komise v oblasti hospodářské soutěže?
- [4] Jakými základními způsoby je možné zneužít účast v hospodářské soutěži? Které právní normy toto chování ošetřují?
- [5] Který typ dohod mezi podniky je zakázán, neboť by mohly narušovat hospodářskou soutěž?
- [6] Definujte pojem nekalá soutěž. Vymenujte formy nekalosoutěžního jednání.

Hospodářská soutěž v ČR

5 INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ ROZVOJE A PODPORY PODNIKÁNÍ

Tato kapitola pojednává o institucích, které se nějakým způsobem podílí na vzniku, rozvoji anebo podpoře podnikání. Kapitola je pojata relativně široce, přestože však zde nebylo možné uvést vyčerpávající výčet všech institucí. Instituce zde uvedené jsou rozděleny do tří skupin, a to 1) orgány státní správy, 2) instituce implementující podpory podnikání a 3) podnikatelská sdružení a samospráva.

5.1 Ministerstvo a orgány státní správy

Ministerstvo průmyslu a obchodu³⁷

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR je na základě kompetenčního zákona³⁸ ústředním orgánem státní správy pro státní politiku v oblasti průmyslu, obchodu, surovin a ekonomických vztahů vůči zahraničí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je **ústředním orgánem státní správy pro:**

- státní průmyslovou politiku, obchodní politiku, zahraničně ekonomickou politiku, tvorbu jednotné surovinové politiky, využívání nerostného bohatství, energetiku, teplárenství, plynárenství, těžbu, úpravu a zušlechťování ropy a zemního plynu, tuhých paliv, radioaktivních surovin, rud a nerud,
- hutnictví, strojírenství, elektrotechniku a elektroniku, pro průmysl chemický a zpracování ropy, gumárenský a plastikářský, skla a keramiky, textilní a oděvní, kožedělný a polygrafický, papíru a celulózy a dřevozpracující a pro výrobu stavebních hmot, stavební výrobu, zdravotnickou výrobu, sběrné suroviny a kovový odpad,
- vnitřní obchod a ochranu zájmů spotřebitelů, zahraniční obchod a podporu exportu,
- věci malých a středních podniků, s výjimkou regionální podpory podnikání, a pro věci živností,
- technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví,
- průmyslový výzkum, rozvoj techniky a technologií.

Ministerstvo průmyslu a obchodu provádí zejména tyto **činnosti:**

- koordinuje zahraničně obchodní politiku ČR ve vztahu k jednotlivým státům,
- zabezpečuje sjednávání dvoustranných a mnohostranných obchodních a ekonomických dohod včetně komoditních dohod,
- realizuje obchodní spolupráci s ES, ESVO, WTO a jinými mezinárodními organizacemi a integračními seskupeními,
- řídí a vykonává činnosti spojené s uplatňováním licenčního režimu v oblasti hospodářských styků se zahraničím,
- posuzuje dovoz dumpingových výrobků a přijímá opatření na ochranu proti dovozu těchto výrobků.
- řídí puncovníctví a zkoušení drahých kovů.

Ministerstvo průmyslu a obchodu také **řídí několik organizací**, mezi které patří:

- Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest
- Česká agentura na podporu obchodu CzechTrade
- Česká obchodní inspekce
- Puncovní úřad
- Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
- Státní energetická inspekce

³⁷ Zpracováno na základě www.mpo.cz

³⁸ zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění

- Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva
- Správa úložišť radioaktivního odpadu
- Český metrologický institut
- Státní výzkumný ústav materiálu, Státní výzkumný ústav
- Správa služeb Ministerstva průmyslu a obchodu

Současné oblasti, ve kterých MPO působí, byly v minulosti rozděleny mezi více (dnes již neexistujících) ministerstev. Zejména mezi: ministerstvo průmyslu, ministerstvo obchodu, ministerstvo obchodu a cestovního ruchu, ministerstvo plánování.

V oblasti podpory podnikání MPO je zejména řídicím orgánem Operačního programu Podnikání a inovace (kapitola 6), zodpovídá za investiční pobídky (kapitola 9), je poskytovatelem podpory pro české programy na podporu podnikového výzkumu (kapitola 10) a zodpovídá za aktivity na podporu českého vývozu (kapitola 12).

Živnostenské úřady

Živnostenskými úřady jsou:

- obecní živnostenské úřady, kterými jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, a na území hl. m. Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí,
- krajské živnostenské úřady, kterými jsou odbory krajských úřadů, a na území hl. m. Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy,
- Živnostenský úřad České republiky.

Obecní živnostenský úřad

Obecní živnostenský úřad vykonává činnosti v rozsahu, který mu stanoví živnostenský zákon, a plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy a od srpna 2006 funguje jako centrální registrační místo (podrobněji viz kapitola 4). Obecní živnostenský úřad tedy:

- přijímá přihlášky k registraci nebo oznámení od osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění,
- přijímá oznámení a hlášení v oblasti sociálního zabezpečení od fyzických osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění,
- přijímá oznámení osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění o vzniku volných pracovních míst nebo jejich obsazení,
- přijímá oznámení a hlášení fyzických osob podnikajících na základě živnostenského oprávnění vůči zdravotním pojišťovnám.

Úřad předává ve stanovené lhůtě podání, která obdrží (sociální zabezpečení, volná pracovní místa, daňová registrace, zdravotní pojištění), příslušným správním úřadům. Obecní živnostenský úřad neposuzuje úplnost nebo věcnou správnost těchto podání.

Obecní živnostenský úřad je provozovatelem živnostenského rejstříku.

Krajský živnostenský úřad

Krajský živnostenský úřad vykonává řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost, a to včetně výkonu funkce centrálních registračních míst, vůči obecním živnostenským úřadům ve svém správním obvodu; obecním živnostenským úřadům ve svém správním obvodu může nařídit provedení živnostenské kontroly. Rozhoduje o odvolání proti rozhodnutím obecních živnostenských úřadů (podle správního řádu) ve svém správním obvodu. Dále spolupracuje na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání, s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími. Také je oprávněn vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření. Tato stanoviska a

vyjádření jsou příslušné orgány povinny sdělit krajskému živnostenskému úřadu do 15 dnů. Krajský živnostenský úřad je provozovatelem živnostenského rejstříku.

Živnostenský úřad České republiky

Živnostenský úřad ČR zpracovává koncepce v oblasti živnostenského podnikání; vykonává řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost vůči krajským živnostenským úřadům; může nařídít živnostenským úřadům provedení živnostenské kontroly; v zákonem stanovených případech rozhoduje jako správní orgán první instance; rozhoduje o odvolání proti rozhodnutím krajských živnostenských úřadů (správní řád), je správcem živnostenského rejstříku. Dále spolupracuje na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání, s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími. Je oprávněn vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření a tato stanoviska a vyjádření jsou příslušné orgány povinny sdělit Živnostenskému úřadu ČR do 15 dnů. Do doby zřízení Živnostenského úřadu České republiky vykonává jeho působnost Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

ÚOHS je ústředním orgánem státní správy, který vytváří podmínky pro rozvoj hospodářské soutěže, dohlíží nad zadáváním veřejných zakázek a vykonává spolu s Evropskou komisí kontrolu ve vztahu k poskytování veřejných podpor. Je zcela nezávislý ve své rozhodovací činnosti.

Úřad byl založen v roce 1991. Nezávislost Úřadu v rozhodování deklarovalo jeho umístění v Brně a nikoliv v hlavním městě. V letech 1992–1996 byl nahrazen Ministerstvem pro hospodářskou soutěž se sídlem rovněž v Brně. Změna byla odůvodněna probíhající ekonomickou transformací a především úlohou, kterou plnilo ministerstvo v privatizačním procesu.

V čele Úřadu je předseda, kterého jmenuje na návrh vlády prezident republiky. Funkční období předsedy je šestileté a nikdo nemůže být jmenován na více jak dvě funkční období. Předseda Úřadu nesmí být členem žádné politické strany nebo politického hnutí.

Od května 2004 se stalo na území ČR přímo aplikovatelným právo Evropských společenství. ÚOHS tak na případech s komunitární dimenzí úzce spolupracuje s Evropskou komisí. Existuje princip pro alokaci jednotlivých případů, který zajišťuje, že jedním případem se bude zabývat zpravidla jen jediný regulátor, tedy národní soutěžní úřad nebo Evropská komise. Snižuje se tak riziko, že by o téže věci bylo rozhodnuto několika úřady, a to i rozdílně.

Cílem činnosti Úřadu je zejména prevence namísto represe. Pokuty jsou ukládány v případě nejzávažnějších porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže. Významní soutěžitelé mohou být Úřadem varováni před jejich možným protisoutěžním jednáním. Pokud je zahájeno správní řízení, mají soutěžitelé možnost přijmout závazky, které vedou k odstranění protisoutěžního stavu. Teprve pokud ani tento postup nepomáhá, přichází na řadu možnost vysoké sankce, která může dosáhnout až 10 % z čistého ročního obrátu. Řízení u ÚOHS jsou dvoustupňová. V první instanci rozhoduje příslušný ředitel. V případě podaného rozkladu vydává konečný verdikt předseda ÚOHS. Ten rozhoduje na základě návrhu rozkladové komise, jež je jeho poradním orgánem. Soutěžitelé mohou proti pravomocnému rozhodnutí ÚOHS podat žalobu k soudu – instance jsou následující: Krajský soud v Brně, Nejvyšší správní soud, Ústavní soud. Jednotliví soutěžitelé se také mohou na soudy obrátit se žalobou týkající se vymáhání náhrady škody způsobené protisoutěžním jednáním jejich konkurenta. Jako podklad k podání žaloby jim často slouží pravomocné rozhodnutí antimonopolního úřadu.

Úřad průmyslového vlastnictví

Průmyslové vlastnictví je nehmotnou složkou majetku podniku. Může mít podobu chráněných řešení tvůrčí technické a estetické činnosti, dobrého jména podniku a označení, pod kterým jsou jeho produkty uváděny na trh. Pro některé podniky má dokonce nehmotný majetek vyšší cenu než hmotný. Každý z předmětů průmyslového vlastnictví má specifickou povahu a liší se i důvody k jeho ochraně. Vždy však pomáhají podniku obstát v konkurenci, zvyšují jeho hodnotu a upevňují jeho postavení na trhu. Ochranou v zahraničí a poskytováním licencí získává podnik i prostředky ke vstupu na nové trhy.

Gestorem průmyslového vlastnictví v ČR je Úřad průmyslového vlastnictví (ÚPV), který vznikl v roce 1993 a navázal tak na předchozí Federální patentový úřad. K jeho základním činnostem patří udělování patentů na vynálezy, zápisy a registrace ochranných známek, užitných a průmyslových vzorů a topografií polovodičových prvků, vedení rejstříků vynálezů, ochranných známek, užitných a průmyslových vzorů, ediční, vzdělávací a legislativně-právní činnost. Práva k předmětům průmyslového vlastnictví se zapisují do rejstříků vedených Úřadem, které jsou veřejně přístupné, a zveřejňují se ve Věstníku Úřadu.

Úřad průmyslového vlastnictví je ústředním orgánem státní správy na ochranu průmyslového vlastnictví. Plní zejména funkci patentového a známkového úřadu. Mezi jeho základní funkce patří:

- rozhoduje v rámci správního řízení o poskytování ochrany na vynálezy, průmyslové vzory, užité vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky, zeměpisná označení a označení původu výrobků a vede příslušné rejstříky o těchto předmětech průmyslových práv;
- vykonává činnost podle předpisů o patentových zástupcích;
- získává, zpracovává a zpřístupňuje fond světové patentové literatury;
- zabezpečuje plnění závazků z mezinárodních smluv z oblasti průmyslového vlastnictví, jichž je Česká republika členem;
- účastní se spolupráce s jinými orgány státní správy při prosazování průmyslových práv
- spolupracuje s mezinárodními organizacemi a národními úřady jednotlivých států v oblasti průmyslového vlastnictví.

V čele Úřadu stojí předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda. Organizační struktura Úřadu je tvořena sekcemi, odbory a odděleními. Pro řízení před Úřadem platí obecné předpisy o správním řízení s odchylkami uvedenými v jednotlivých předpisech na ochranu průmyslového vlastnictví a s výjimkou ustanovení o přerušení řízení, o čestném prohlášení, o lhůtách pro rozhodnutí a o opatření proti nečinnosti. Řádným opravným prostředkem proti prvoinstančnímu rozhodnutí Úřadu je rozklad. Rozklad může podat účastník řízení písemně ve lhůtě jednoho měsíce od doručení napadeného rozhodnutí. Zároveň musí zaplatit správní poplatek složit kauci, která bude navrhovateli vrácena, pokud se v řízení prokáže, že rozklad byl podán oprávněně.

5.2 Instituce na podporu podnikání

CzechInvest³⁹

CzechInvest je příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. CzechInvest byl založen v roce 1992 a v této době bylo jeho hlavním úkolem podporovat příliv zahraničních investic do ČR. V této době ještě neexistovaly investiční pobídky, a proto CzechInvest investorům poskytoval zejména důležité informace, poradenství, kontakty a pomáhal jim z realizací jejich projektů. Zpočátku se zaměřoval na některé sektory zpracovatelského průmyslu (zejm. automobilový průmysl, chemický průmysl, elektronika a mikroelektronika, přesné strojírenství, později i náročnější obory jako letecký průmysl, zdravotnická technika a biotechnologie). V současné době existuje spíše tendence klást větší

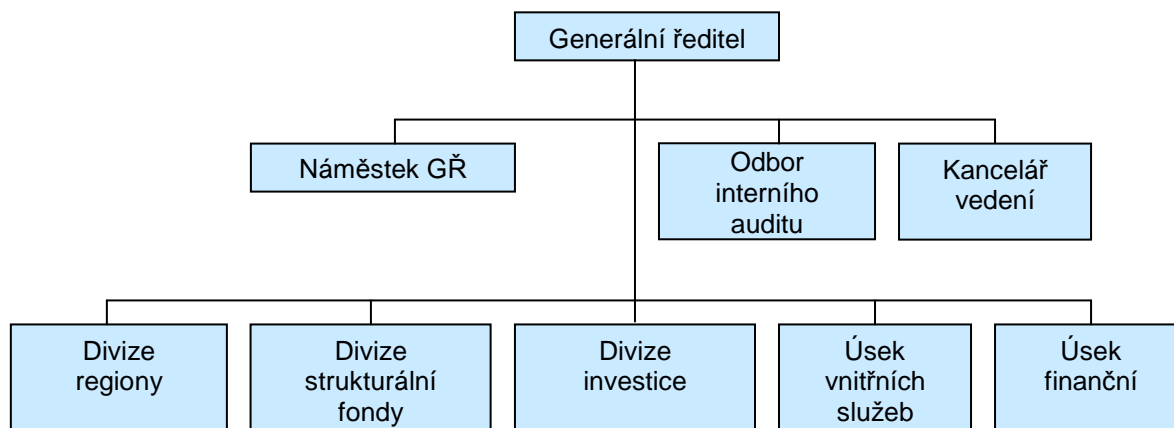
³⁹ Zpracováno na základě www.czechinvest.org

důraz na projekty v oblasti výzkumu a vývoje (technologická centra) a strategických služeb (centra zákaznické podpory, finanční a účetní služby). CzechInvest také podporuje rozvoj a regeneraci průmyslových zón. V lednu 2004 došlo v CzechInvestu k významné změně. Na základě změny zákona o podpoře malého a středního podnikání vzniká CzechInvest jako Agentura pro podporu podnikání a investic, jejímž hlavním úkolem je podporovat malé a střední podnikání. Podpora investic je až druhořadým cílem. K této změně došlo zejména z toho důvodu, že ČR se připravovala na vstup do EU v květnu 2004 a CzechInvest se tak stal hlavní implementační agenturou pro programy podpory podnikání spolufinancovaných ze strukturálních fondů. CzechInvest má posilovat konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center.

Služby poskytované agenturou CzechInvest:

- informace o možnostech podpory pro malé a střední podnikatele
- implementace dotačních programů financovaných EU a státem (sběr žádostí, administrace projektů...)
- formální poradenství k projektům
- správa databáze podnikatelských nemovitostí, podpora průmyslových zón
- podpora subdodavatelů – správa databáze českých dodavatelských firem
- pomoc při realizaci investičních projektů
- zprostředkování investičních pobídek
- AfterCare – služby pro zahraniční investory, kteří již působí v České republice, podpora při reinvesticích

Obrázek 5.1: Organizační struktura agentury CzechInvest

Zdroj: www.czechinvest.org

CzechInvest je bezpochyby jednou z nejdůležitějších organizací, která v ČR podporuje podnikání. Více se o jeho práci dozvíte při probírání jednotlivých programů a investičních pobídek.

Českomoravská záruční a rozvojová banka⁴⁰

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s., (ČMZRB) je rozvojovou bankou České republiky. Jejím úkolem je napomáhat v souladu se záměry hospodářské politiky vlády České republiky a regionů rozvoji malého a středního podnikání, infrastruktury a dalších sektorů ekonomiky vyžadujících veřejnou podporu. Banka byla založena v roce 1992 jako akciová společnost jejímiž

⁴⁰ Zpracováno na základě www.cmzrb.cz

akcionáři jsou Česká republika (zastoupená Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem financí a Ministerstvem pro místní rozvoj – 72 % akcií) a některé soukromé banky (Komerční banka, a. s., Česká spořitelna, a. s., a Československá obchodní banka, a. s. – 28 % akcií). ČMZRB je řízena pětičlenným představenstvem a devítičlennou dozorčí radou.

Banka poskytuje především:

- podpory malým a středním podnikatelům formou záruk, zvýhodněných úvěrů a finančních příspěvků s využitím prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů a krajů (ČMZRB je jednou z implementačních agentur OPPI),
- podpory vlastníkům panelových bytových domů při jejich rekonstrukci,
- zvýhodněné úvěry pro vodohospodářské projekty.

CzechTrade⁴¹

Další z organizací podřízených Ministerstvu průmyslu a obchodu je Česká agentura na podporu obchodu CzechTrade. Byla založena v roce 1997 jako národní proexportní organizace, jejímž cílem je zvyšovat exportní výkonnost a konkurenceschopnost českých firem na zahraničních trzích prostřednictvím širokého spektra poskytovaných služeb a informací. CzechTrade poskytuje zejména takové služby jako jsou informace o exportních příležitostech, vzdělávání, marketingová podpora firem v zahraničí formou účasti na zahraničních veletrzích a výstavách a asistenční služby zahraničních kanceláří. Na rozdíl od služeb agentury CzechInvest je většina služeb poskytovaných agenturou CzechTrade zpoplatněna. Podrobněji je o službách agentury CzechTrade pojednáno v kapitole 12.

Česká exportní banka (ČEB)⁴²

Česká exportní banka, a.s., je specializovaná bankovní instituce pro státní podporu vývozu, která vznikla v roce 1995 a je přímo i nepřímo vlastněná státem. Akcionáři je ČEB je Česká republika (Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo zemědělství - 73 % akcií) a Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (27 % akcií). Posláním ČEB je poskytovat státní podporu vývozu, a to prostřednictvím poskytování a financování vývozních úvěrů a dalších služeb s vývozem souvisejících. ČEB má doplňovat služby nabízené domácí bankovní soustavou o financování vývozních operací vyžadující dlouhodobé zdroje financování za úrokové sazby a v objemech, které jsou pro vývozce na bankovním trhu ve stávajících tuzemských podmínkách jinak nedosažitelné. Umožňuje tím českým vývozcům vstupovat do soutěže na mezinárodním trhu za podmínek srovnatelných s těmi, které využívá jejich hlavní zahraniční konkurence. Více informací o České exportní bance se dozvíte v kapitole 12.

Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP)⁴³

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s., (EGAP) vznikla v roce 1992 jako státní úvěrová pojišťovna, která se zaměřuje na pojišťování vývozních úvěrů proti teritoriálním a komerčním rizikům spojeným s vývozem zboží a služeb z České republiky. V souladu se zákonem č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, v platném znění, je EGAP akciovou společností plně vlastněnou státem. Stát svá vlastnická práva vykonává prostřednictvím několika ministerstev (Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo zemědělství ČR a Ministerstvo zahraničních věcí ČR). EGAP je součástí systému státní podpory exportu a poskytuje pojišťovací služby všem vývozcům českého zboží. Poskytuje také pojištění tuzemských pohledávek.

⁴¹ Zpracováno na základě www.czechtrade.cz

⁴² Zpracováno na základě www.ceb.cz

⁴³ Zpracováno na základě www.egap.cz

Rozhodující činností EGAP je pojišťování vývozních úvěrů proti vývozním úvěrovým rizikům, tj. teritoriálním rizikům a kombinaci teritoriálních a tržně nezajistitelných komerčních rizik. Státní podpora tohoto pojištění spočívá zejména v:

- ručení státu za závazky EGAP vzniklé z pojistných smluv,
- z pojištění vývozních úvěrových rizik.

Druhou oblastí činnosti EGAP je pojišťování proti krátkodobým komerčním rizikům nezaplacení v důsledku platební neschopnosti nebo platební nevěle domácího nebo zahraničního kupujícího. Toto pojištění poskytuje dceřiná společnost EGAP⁴⁴ na vlastní účet na komerčním principu, se zajištěním prostřednictvím zajistitelských smluv s předními evropskými zajišťovny. Tato činnost je vyloučena z jakékoliv podpory státu. Více informací o EGAP se dozvíte v kapitole 12.

5. 3 Podnikatelská sdružení (podnik. samospráva) a ostatní

Hospodářská komora ČR⁴⁵

Hospodářská komora České republiky zastupuje podnikatele na základě zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Hlavním posláním Hospodářské komory je podle tohoto zákona podpora podnikatelských aktivit (mimo zemědělství, potravinářství a lesnictví), prosazování a ochrana zájmů a zajišťování potřeb členů komory. Komora ochraňuje zájmy svých členů (podniků všech velikostí), sdružujících se v regionální síti komor a v živnostenských společenstvech. Hospodářská komora České republiky je samostatná organizace, která působí nezávisle na politických stranách, státních orgánech a orgánech územní samosprávy. Od roku 2004 je povinným připomínkovým místem podnikatelské legislativy.

Zákon č. 301/1992 Sb. také upravuje, které **činnosti** Hospodářská komora vykonává:

- poskytuje svým členům poradenské a konzultační služby v otázkách spojených s podnikatelskou činností,
- vydává vyjádření podle zvláštních předpisů a odborná stanoviska,
- organizuje vzdělávací činnost a spolupracuje s orgány státní správy v zajišťování informačního servisu, profesního vzdělávání a forem rekvalifikace a při řešení problémů zaměstnanosti,
- na základě předchozího souhlasu členů zabezpečuje propagaci a šíření informací o jejich podnikatelské činnosti,
- dbá, aby členové komory vykonávali podnikatelskou činnost odborně a v souladu s obecně závaznými právními předpisy,
- navazuje a rozvíjí styky s komorami a obdobnými institucemi v zahraničí a uzavírá s nimi dohody, šíří znalosti o ekonomických podmínkách a právních předpisech týkajících se obchodních vztahů se zahraničím a v souvislosti s tím vydává a rozšiřuje informativní a odborné publikace,
- vystavuje osvědčení o skutečnostech důležitých v právních vztazích, které vznikají v mezinárodním obchodě; tato osvědčení mají povahu veřejných listin (*např. ATA karnety*),
- zřizuje a spravuje zařízení a instituce na podporu rozvoje podnikání a vzdělanosti,
- spolupracuje s podnikatelskými svazy a sdruženími na základě dohod uzavřených v souladu se statutem komor,
- zřizuje stálé smírčí komise k předcházení obchodním sporům mezi svými členy,
- vykonává vlastní hospodářskou činnost na podporu řádného plnění svých úkolů a v souladu se svým posláním,

⁴⁴ Komerční úvěrová pojišťovna EGAP, a.s. : www.kuepeg.cz

⁴⁵ Zpracováno na základě www.komora.cz a zákona o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

- ve své působnosti se podílí na odborné přípravě k výkonu povolání a podporuje školská zařízení zřízená k tomuto účelu,
- vede evidenci členů komor.

Hospodářská komora ČR je tvořena dvěma složkami - **regionální** a **oborovou**, prostřednictvím kterých sdružuje více než 13 tisíc členů. Hospodářská komora ČR je v regionech zastoupena 14 krajskými hospodářskými komorami a regionálními⁴⁶ a okresními hospodářskými komorami⁴⁷, které působí ve více než 60 městech a obcích České republiky. Okresní komory jsou právními osobami a zapisují se do obchodního rejstříku. Oborová část Hospodářské komory je tvořena více než 70 živnostenskými společenstvími. Živnostenská společenství⁴⁸ sdružují živnostníky a podnikatele stejných a příbuzných oborů. K začlenění živnostenského společenství do struktury Hospodářské komory ČR dochází na základě rozhodnutí Představenstva HK ČR po splnění "Pravidel pro začleňování živnostenských společenství do HK ČR".

Okresní komora má tyto orgány:

- **Shromáždění delegátů** – je nejvyšším orgánem okresní komory. Tvoří ho delegáti zvolení členy okresní komory podle volebního řádu okresní komory.
- **Představenstvo okresní komory** - je řídicím orgánem okresní komory, za svou činnost odpovídá shromáždění delegátů. Členy představenstva okresní komory jsou předseda, místopředsedové a další členové.
- **Předseda a místopředsedové**. Předseda zastupuje okresní komoru navenek a jedná jejím jménem.
- **Dozorčí rada okresní komory**. Dozorčí rada okresní komory je kontrolním orgánem okresní komory; za svou činnost odpovídá shromáždění delegátů.

Výkonným orgánem okresní komory je úřad okresní komory, který je tvořen zaměstnanci okresní komory.

Hospodářská komora ČR má tyto orgány:

- **Sněm komory** složený ze všeobecné sněmovny a sněmovny společenství. Sněm komory je nejvyšším orgánem komory. Tvoří jej všeobecná sněmovna složená ze zástupců okresních komor a sněmovna společenství složená ze zástupců společenství.
- **Představenstvo komory**. Představenstvo komory je řídicím orgánem komory, za svou činnost odpovídá sněmu komory. Členy představenstva komory jsou prezident, viceprezidenti a členové zvolení sněmem komory.
- **Prezident a viceprezidenti**. Prezident komory zastupuje komoru navenek a jedná jejím jménem.
- **Dozorčí rada komory**. Dozorčí rada komory je kontrolním orgánem komory, za svou činnost odpovídá sněmu komory.

Výkonným orgánem komory je úřad komory tvořený zaměstnanci komory.

Funkční období orgánů obou typů komor je nejvýše tříleté.

Členství v Hospodářské komoře je v ČR, na rozdíl od některých jiných zemí, nepovinné. Podnikatelé platí Komoře členské poplatky. Hospodářská komora neslouží jako implementační agentura pro žádný dotační program.

⁴⁶ např. Regionální hospodářská komora Brno: www.ohkbrno.cz

⁴⁷ např. Okresní hospodářská komora Blansko (OHK Blansko)

⁴⁸ Více informací: <http://hkcr.mediacentrik.cz/hk-cr-top-02-sede/hospodarska-komora-cr/kontakty/oborova-cast/default.aspx>

Hospodářská komora realizuje projekt **InMP - Informační místa pro podnikatele**⁴⁹, který byl zahájen v roce 2003. V rámci tohoto projektu se buduje síť informačních míst tak, aby podnikatelé obdrželi nezbytné informace a služby, co nejlíže k místu svého působení. InMP jsou určena především pro podnikatele, kteří před vyhledáváním informací ve složitých systémech dávají přednost osobnímu kontaktu s pracovníkem, který jim bude pomáhat. Podnikatel může se svým dotazem kontaktovat informační místo osobně, telefonicky, emailem nebo prostřednictvím formuláře na internetové stránce

Do projektu je zahrnuto asi 180 regionálních kanceláří. Odbornou část informací zajišťuje 25 oborových informačních míst. Informační místa představují tzv. „one-stop-shop“ k poskytnutí informací v celém spektru situací, do kterých se podnikatelé mohou dostat. Síť regionálních a oborových informačních míst poskytuje MSP pomoc a informace soustředěné na jednom místě v těchto oblastech:

- podnikatelské prostředí v ČR a EU,
- podnikatelská legislativa ČR a EU,
- programy podpory malého a středního podnikání na regionální a celostátní úrovni,
- vzdělávací programy v rámci regionu a centra,
- produkty dalších institucí na podporu malého a středního podnikání,
- komerční nabídky a poptávky v tuzemsku a v zahraničí.

V ČR existuje na podporu podnikání také velké množství různých podnikatelských sdružení. Některá sdružení sdružují podnikatele z různých oborů, některá sdružení jsou zaměřena pouze na určitý obor nebo činnost⁵⁰. Tato skripta pojednávají pouze o těch nejvýznamnějších z nich.

Svaz průmyslu a dopravy ČR

Svaz průmyslu a dopravy⁵¹ ČR je dobrovolná organizace sdružující zaměstnavatele a podnikatele v ČR z oblasti průmyslu a dopravy. Svaz je nestátní organizací nezávislou na vládě, politických stranách a odborech. Pro svoje členy Svaz vykonává zejména tyto služby:

- Uplatňování požadavků na zlepšení podmínek podnikání dle konkrétních návrhů svazů a firem, jejich prosazování při přípravě a změnách legislativy, při jednání s kompetentními ministerstvy a dalšími institucemi.
- Zastupování a prosazování zaměstnavatelských zájmů v „tripartitě“.
- Konzultace nebo zastupování členů při kolektivním vyjednávání.
- Definování společných názorů členů Svazu a jejich prezentace veřejnosti.
- Informační servis zahrnující vyhledávání: obchodních příležitostí, poptávek zahraničních zájemců o výrobní kooperace, potenciálních strategických partnerů, informace o mezinárodních veletrzích, konferencích a obdobných akcích atd.

CEBRE

CEBRE⁵² je Česká podnikatelská reprezentace při EU a byla vytvořena Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR a Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR⁵³, aby prezentovala a obhajovala české podnikatelské zájmy před a po vstupu ČR do Evropské unie přímo v Bruselu. K naplnění svého cíle CEBRE získalo podporu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, a to prostřednictvím agentury CzechTrade. V Bruselu působí jako součást obchodně ekonomického úseku Velvyslanectví České republiky v Belgii. CEBRE se zabývá zejména oblastmi, kde se zájmy

⁴⁹ www.inmp.cz

⁵⁰ Například Svaz podnikatelů ve stavebnictví v České republice (www.sps.cz) anebo Asociace textilního – oděvního – kožedělného průmyslu ATOK (www.atok.cz).

⁵¹ www.spcr.cz/

⁵² www.cebrecz

⁵³ www.kzps.cz/

podniků protínají s činností orgánů Evropské unie nebo jiných evropských organizací sídlících v Bruselu. Od CEBRE je možné získat informace o připravovaných rozhodnutích a předpisech EU pro vybraný obor. CEBRE také formou stáží v Bruselu školí manažery podniku v evropské problematice. Prostřednictvím CEBRE lze vstoupit do přímého kontaktu s orgány Evropské unie a také tato organizace poskytuje přehled o nabídce dostupných podpůrných programů EU pro Českou republiku.

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR⁵⁴

Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky sdružuje malé a střední podniky a živnostníky i jejich organizace. Vytvořila si svůj vlastní Program rozvoje malých a středních podniků. Asociace spolupracuje s vládou, jednotlivými ministerstvy a iniciuje zákonná opatření, která pomáhají formovat podnikatelské prostředí. Nejdůležitější priority pro další rozvoj oblasti malého a středního podnikání, které AMSP ČR prosazuje vůči státním orgánům, lze shrnout do následujících bodů:

- vymahatelnost práva,
- zákonná odpovědnost státu za rozhodnutí svého úředníka,
- zjednodušení daní,
- státní podpora zaměstnanosti,
- snadnější přístup k úvěrům.

AMSP ČR je členem **UEAPME** (European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises⁵⁵). UEAPME zastřešuje více než 80 hospodářských komor a profesních sdružení ze všech členských i kandidátských zemí EU. Zastupuje tak přes 11 milionů malých a středních členských firem a je hlavním komunikačním partnerem Evropské komise pro segment MSP.

Kromě výše uvedených existuje i celá řada dalších podnikatelských sdružení, například **Sdružení podnikatelů a živnostníků České republiky**⁵⁶.

Aby byla tato kapitola kompletní, stojí za zmínku na tomto místě snad ještě Společnost vědeckotechnických parků a Asociace inovační podnikání. **Společnost vědeckotechnických parků ČR**⁵⁷ je dobrovolným sdružením právnických a fyzických osob. Účelem SVTP je zejména podporovat vznik a rozvoj vědeckotechnických parků a iniciovat legislativní a organizační předpoklady pro budování parků a zakládání a rozvoj malých inovačních firem. **Asociace inovačního podnikání České republiky**⁵⁸ je sdružením fyzických osob. Cílem činnosti AIP ČR je vytvářet předpoklady pro rozvoj inovačního podnikání. Hlavním cílem je vytvořit v rámci inovačního procesu inovační infrastrukturu a podmínky pro fungující inovační trh. AIP ČR zajišťuje součinnost s ústředními orgány státní správy a s Parlamentem ČR v oblasti inovačního podnikání; předkládá návrhy podpůrných programů v oblasti inovačního podnikání.

5.4 Regionální instituce na podporu podnikání

Podporou podnikání v regionech se zabývají zejména různá podnikatelská, inovační a technologická centra. Nejčastěji se jedná o Podnikatelská inovační centra – BIC. V ČR existuje síť podnikatelských a inovačních center BIC (Business and Innovation Centre). Členy této sítě jsou BIC Praha (jedná se o projekt Technologického centra AV ČR), BIC ČVUT Praha, BIC Plzeň, s.r.o.⁵⁹, BIC Ostrava s.r.o.⁶⁰, BIC Brno, s.r.o.⁶¹ Tato síť funguje jako část evropské sítě nazvané European Business Innovation

⁵⁴ www.amspace.cz

⁵⁵ www.ueapme.com/

⁵⁶ www.sdruzenispacr.cz

⁵⁷ www.svtp.cz

⁵⁸ www.aipacr.cz

⁵⁹ www.bic.cz

⁶⁰ www.bicova.cz

⁶¹ www.bicbrno.cz

Centre Network⁶². Jedná se o neziskovou asociaci založenou v roce 1984 v Bruselu. Nabízí služby zaměřené na koordinaci aktivit jednotlivých BIC a podporuje koncept BIC v EU. Jednotlivé BIC se orientují zejména na podporu inovačních aktivit firem ve svém regionu. Často provozují podnikatelské inkubátory. Z dalších služeb poskytují zejména poradenství, a to zejména poradenství z oblasti řízení podniků a z oblasti podpůrných programů (tzv. dotační poradenství). Kromě BIC mohou v regionech působit i jiné podpůrné organizace, v Jihomoravském kraji například Jihomoravské inovační centrum⁶³ anebo ve Zlínském kraji Technologické inovační centrum ve Zlíně⁶⁴. V regionech také působí i již zmíněná Informační místa pro podnikatele nebo regionální pobočky CzechInvest a CzechTrade.

Otázky k zamýšlení

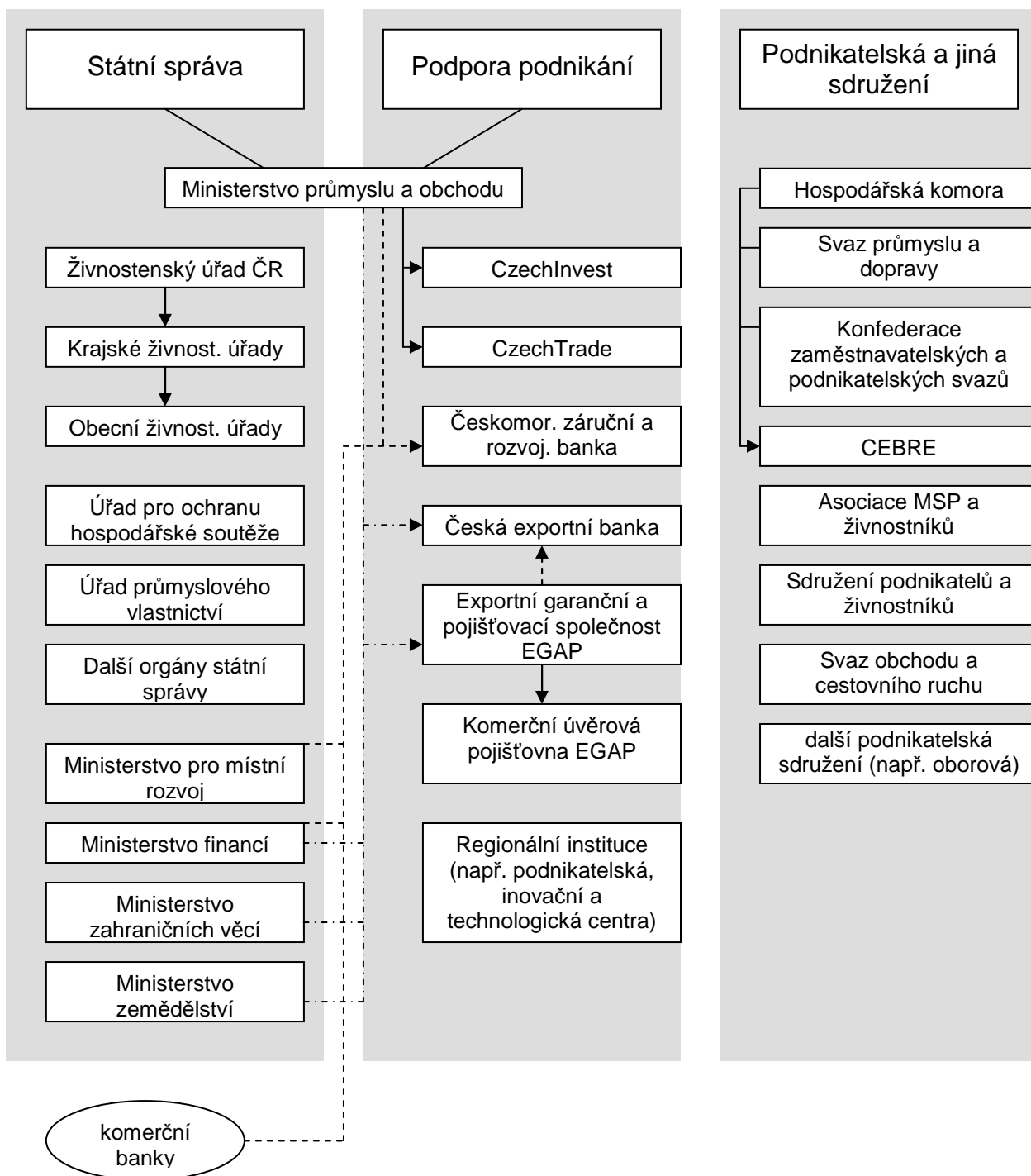
- [1] Jaké se člení živnostenské úřady? A jaké jsou jejich úkoly na jednotlivých úrovních?
- [2] Co patří mezi hlavní úkoly organizace CzechInvest?
- [3] Jaké oblasti podporuje Českomoravská záruční a rozvojová banka?
- [4] Jak podnikatelům pomáhá Hospodářská komora?
- [5] Která sdružení podnikatelů znáte?

⁶² www.ebn.be

⁶³ www.jic.cz

⁶⁴ www.ticzlin.cz

Shrnutí kapitoly

6 VEŘEJNÁ PODPORA PODNIKÁNÍ

Tato kapitola se zabývá obecnými způsoby, pomocí nichž je možné podnikání podporovat. Věnuje se také výhodám a nevýhodám jednotlivých typů podpor podnikání. Otázkou také je, zda by vůbec podnikání mělo být podporováno. Pokud už se podnikání podporuje, je nutné dodržovat platnou českou i evropskou legislativu a navrhovat programy podpory v souladu se schválenými koncepcemi rozvoje podnikání.

6.1 Význam a omezení podpory podnikání

Programy podpory podnikání jsou důležitou součástí podnikatelského prostředí a měly by pozitivně ovlivňovat rozvoj podnikání a zvyšovat konkurenceschopnost zejména malých a středních podniků. Přispívají ke stabilitě a rozvoji sektoru MSP a kompenzují nedostatek vlastního kapitálu, obtížnost získání bankovního úvěru a omezené možnosti ručení vlastním majetkem. Od podpor se očekává, že budou mít pozitivní vliv na zvyšování počtu pracovních míst, na zvyšování odvodu daní, zvýšení poptávky po výrobcích a službách a povedou tak ke zvýšení ekonomického a společenského rozvoje oblastí. V problémových regionech mohou pomocí regionálních programů získat podniky vyšší podporu.

Na veřejnou podporu podniků lze nahlížet ze dvou úhlů pohledu. Může být přínosná např. pro regionální rozvoj, posilování malého a středního podnikání, zlepšování výrobních postupů a prosazování inovací. Malé a střední podniky jsou podporovány i z důvodů jejich sociálních a ekonomických přínosů, které byly popsány v kapitole 1. Podpora by měla být zaměřena zejména na eliminaci slabých stránek podnikatelského prostředí a odstraňování bariér podnikání. Obdobně jako v dalších zemích EU je podpora malých a středních podnikatelů realizována především s cílem zachování a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. V ideálním případě by veřejná podpora měla být nástrojem k odstranění tržních nedokonalostí, tj. měla by být používána tam, kde tržní principy nestačí, a být poskytována pouze ve výši, která tyto nedokonalosti odstraňuje.

Na druhou stranu, hlavním negativem podpory je narušení hospodářské soutěže. Veřejná podpora tak poškozují konkurenty jejího příjemce, neboť tito žádnou nezískali a musejí na trhu působit pouze za vynakládání vlastních zdrojů. Tedy, někdo respektovat principy trhu musí se všemi riziky a jiný nikoliv. Při poskytování veřejné podpory by nepochybně mělo být důkladně zvažováno, zda jejím poskytnutím jednomu podniku nedojde k likvidaci podniku druhého (třeba i na území jiného členského státu). Veřejné podpory s horizontálním účinkem jsou považovány za soutěži méně škodlivé. Existují rovněž jiné oblasti, jako je školství, zdravotnictví, sociální péče, kde by se prostředky vynaložené na veřejnou podporu mohly uplatnit. Dotace jsou peníze zadarmo, chtěl by je každý, a proto se nikdy nemůže dostat na všechny. To vytváří prostor pro protekci a korupci. Pokud se dotovaná firma zúčastní jakéhokoliv výběrového řízení, má velkou konkurenční výhodu před firmou, která dotaci nedostala. Vhodnější formou než dotace mohou být úvěry. Úvěry je možné čerpat již po schválení, nikoliv až po realizaci projektu jako u většiny dotací. Výhodou úvěru je i to, že si podnik lépe rozmyslí, na co peníze použije, protože ví, že je musí vrátit. Prostředky vynaložené na zvýhodněné úvěry se vrátí a dají se půjčit opakovaně, zatímco dotace je jednorázová. Navíc to, že dotace je poskytnuta až po realizaci projektu, znamená, že podnik si musí zajistit po tuto překlenovací dobu jiný zdroj financování. Potom však vyvstává otázka, zda takový podnik podporu vůbec potřebuje.

„Podpora ze strany veřejného sektoru nemůže mít za cíl odstraňování podnikatelského rizika a v případě neúspěchu jeho eventuální přenášení na veřejný rozpočet. Veřejný sektor rovněž nemůže

nahradiť roli soukromých finančních institucí, ale pouze fungovat jako prostředník, který usnadní přístup k financování ze soukromého sektoru.⁶⁵

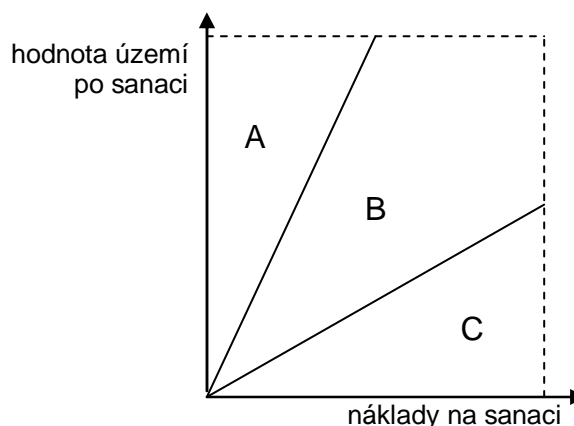
6.2 Formy a nástroje podpory podnikání

Podporu podnikání můžeme členit podle několika hledisek. Zde jsou uvedena tři možná členění:

- podpora přímá vs. nepřímá,
- podpory všeobecné vs. speciální
- podpory národní, regionální a nadnárodní

Podpora přímá a nepřímá. Zatímco přímá podpora podniků je velmi diskutabilním tématem a je možné najít spoustu pro i proti, o nepřímé podpoře už se tolik nepochybuje. Mezi **nepřímou podporu** podnikání patří zejména aktivity, které zvyšují kvalitu podnikatelského prostředí. Pro nepřímou podporu je také charakteristické, že veřejné prostředky neplynou přímo ke konkrétním podnikatelským subjektům. Neznamená to však, že by nepřímá podpora podnikání měla nulové náklady. Finance jsou však směřovány na projekty, které budou sloužit širšímu spektru podniků. Mezi nepřímou podporu podnikání patří **zjednodušování administrativy a byrokratické zátěže**. To se děje zejména prostřednictvím úpravy legislativy. Zatímco všeobecně panuje názor, že administrativní zatížení podnikatelů musí být sníženo, rozpory se vyskytují v tom, jak toho dosáhnout. V nedávné době byla zavedena například následující opatření, která by měla snížit byrokracii a administrativu: zjednodušení a zrychlení zápisu do obchodního rejstříku, zavedení tzv. centrálních registračních míst (CRM) na živnostenských úřadech, vytvoření úvěrového registru státu, schválení nového insolvenčního zákona anebo zavedení povinnosti posuzování dopadu právních norem na podnikatele (Regulatory Impact Assessment - RIA). Mezi nepřímou podporu můžeme také zařadit **poradenství a poradenská centra** pro podnikatele. Tato podpora je podnikatelům poskytována například prostřednictvím Podnikatelských a inovačních center (BIC), Informačních míst pro podnikatele⁶⁶, Národního registru poradců⁶⁷ nebo prostřednictvím webových portálů (např. oficiální portál pro podnikání a export BusinessInfo.cz). Do nepřímé podpory se řadí i **rozvoj průmyslových zón**, které neznamenaají přímou podporu podnikatelům, ale v konečném důsledku slouží konkrétním podnikatelům. Průmyslová zóna je ucelené souvislé území, vymezené v závazné části schváleného územního plánu velkého územního celku či schváleného územního plánu obce jako území současně zastavěné převážně objekty pro průmyslovou výrobu, obchod, služby nebo jako zastavitelné území vhodné převážně pro umístování průmyslové výroby, obchodu, služeb.⁶⁸ S problematikou

Obrázek 6.1: ABC Model

Zdroj: Voivodíková. 2006

průmyslových zón úzce souvisí tzv. brownfields. Brownfield je nemovitost (pozemek, objekt, areál), která není efektivně využívána, je zanedbána a případně i kontaminována, nelze ji efektivně využívat, aniž by proběhl proces její regenerace a vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční,

⁶⁵ Ježek, J. (2004)

⁶⁶ www.inmp.cz

⁶⁷ www.nrp.cz

⁶⁸ www.risy.cz

vojenské či jiné aktivity.⁶⁹ Je však otázkou, který brownfield by měl být regenerován za pomoci veřejných prostředků a který nikoliv. Obecně platí, že veřejný sektor by se měl podílet na regeneraci, která má relativně vysoké náklady, avšak hodnota zrekultivovaného území není příliš vysoká (oblast C na obrázku 6.1). Soukromý sektor by zase měl realizovat projekty, jejichž náklady jsou nižší než hodnota zrekultivovaného území (oblast A). Do nepřímé podpory podnikání se řadí i výstavba **podnikatelských inkubátorů a vědeckotechnických parků**. VTP podporuje inovační aktivity firem (většinou již zavedených). Poskytuje nájemní prostory a příslušné vybavení, odborné poradenství a další služby. Obvykle podněcuje a řídí transfer znalostí a technologií mezi vysokoškolskými nebo výzkumnými institucemi, firmami a trhem. Inkubátor pomáhá vzniku nových inovačních firem. Je to budova, kde mají začínající podnikatelé zvýhodněný nájem a další služby. Další formou nepřímé podpory je zakládání a rozvoj **klastrů**. Tato forma podpory v současnosti hraje v ČR důležitou roli. Klastry jsou geograficky blízká navzájem provázaná odvětví specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb, firem v příbuzných oborech a přidružených institucí, které mezi sebou spolupracují i soutěží. Menším firmám členství v klastru přináší úspory z rozsahu a snižuje tak jejich náklady. Firmy mohou společně uskutečnit i takové projekty, které by jednotlivě nebyly schopny finančně zajistit. Klastr zvyšuje moc a hlas menších podniků. Malé společnosti získávají větší vyjednávací sílu. Umožňuje malým firmám, aby se specializovaly.

Mezi nástroje **přímé podpory** řadíme takovou podporu, která je poskytována přímo konkrétním podnikům. Tyto formy podpory jsou definované i v zákoně o podpoře MSP a jedná se o dotaci, návratnou finanční výpomoc, zvýhodněný úvěr, záruku a finanční příspěvek.

Nejčastěji poskytovanou podporou jsou **dotace**. Dotace jsou prostředky, které podnikatel nemusí vracet, pokud dodrží všechny podmínky. Dle zákona jsou dotace podnikům poskytovány Ministerstvem průmyslu a obchodu, agenturou CzechInvest a agenturou CzechTrade, a to na základě rozhodnutí.

Stejně subjekty mohou poskytovat i podporu ve formě **návratné finanční výpomoci** (tzn. podnik prostředky musí vrátit).

Zvýhodněné úvěry mají sníženou (příp. i nulovou) úrokovou sazbu, delší lhůtu splatnosti apod. Mezi zvýhodněné úvěry patří i tzv. podřízené úvěry. Podřízený úvěr je typ dlouhodobého zvýhodněného úvěru, u kterého jsou odloženy splátky jistiny úvěru a jehož podmínky jsou nastaveny tak, že umožňují přednostní uspokojení pohledávek všech ostatních věřitelů příjemce podpory v době podřízenosti (tj. v době odkladu splátek jistiny podřízeného úvěru). Výhodou podřízeného úvěru je, že banky ho mohou při provádění finanční analýzy považovat za vlastní zdroje podnikatele. Získání potřebného spolufinancování projektu bankovním úvěrem je tak při současném poskytnutí podřízeného úvěru snazší.⁷⁰

Další formou přímé podpory, kterou zákon umožňuje, jsou **zvýhodněné záruky**. Tedy podnikatel si půjčí peněžní prostředky od jakékoliv komerční banky a ČMZRB mu na tento úvěr poskytne záruku. Za tuto záruku podnikatel Českomoravské záruční a rozvojové bance platí zvýhodněnou cenu. Podobně jako zvýhodněný úvěr, i záruka zvyšuje šanci podnikatele na získání úvěru od komerční banky. ČMZRB poskytuje dva typy záruk, a to M-záruku a S-záruku.⁷¹ M-záruku lze použít pouze v případě investičních úvěrů do 5 mil. Kč, resp. provozních úvěrů do 20 mil. Kč. Poskytuje se jen k úvěrům od bank, které mají s ČMZRB uzavřenu smlouvu o spolupráci. Její výhodou je zjednodušený

⁶⁹ CzechInvest

⁷⁰ www.cmzrb.cz

⁷¹ V příslušném programu podpory (např. program Záruka z OPPI) je pak uvedeno, že podpora je poskytována formou M-záruky nebo S-záruky.

a zrychlený proces žádosti o podporu. V případě S-záruky není maximální výše zaručovaného úvěru přesně vymezena,⁷² používá se však u úvěrů vyšších než 5 mil. Kč a lze ji poskytnout k úvěrům od kterékoliv komerční banky. Oba typy záruk mohou být poskytnuty buď samostatně nebo může být jejich součástí též finanční příspěvek k zaručovanému úvěru.

ČMZRB také poskytuje **finanční příspěvky**. Finanční příspěvky se chovají obdobně jako dotace, avšak jsou více účelově vázány (např. finanční příspěvek na získání nějakého certifikátu). Celkově je ale objem finančních příspěvků ve srovnání s dotacemi mnohem menší.

Zvýhodněné úvěry, záruky a finanční příspěvky poskytuje podle zákona o podpoře MSP pouze Českomoravská záruční a rozvojová banka, a to na základě smlouvy mezi ní a podpořeným subjektem.

Poslední přímou podporou mohou být **granty**. Ty se opět chovají obdobně jako dotace a většinou jsou poskytovány v oblasti výzkumných projektů a podle zákona o podpoře výzkumu a vývoje.

Ministerstvo průmyslu a obchodu rozlišuje všeobecné a speciální podpory. Mezi **všeobecné podpory** patří:⁷³

- **Podpora MSP** – do této skupiny MPO řadí národní programy podpory podnikání (kapitola 5) anebo Rámcový program EU pro konkurenceschopnost (CIP).
- **Operační programy** – do této kategorie patří podpora, která je spolufinancována ze strukturálních fondů, pro podnikatele je to zejména Operační program Podnikání a inovace.
- **Podpora výzkumu, vývoje a inovací** – sem patří programy MPO zaměřené na podporu výzkumu a vývoje, viz kapitola 9.
- **Trh práce** – touto problematikou se tato skripta nezabývají. Jedná se však zejména o aktivní politiku zaměstnanosti, za kterou zodpovídá Ministerstvo práce a sociálních věcí.
- **Informace, poradenství, vzdělávání** – do této kategorie patří celá řada institucí, které poskytují poradenství anebo informace. Může se jednat i o různá podnikatelská sdružení.
- **Bankovní úvěry, rizikový kapitál** – jedná se o skupinu podpor, která není poskytována veřejným sektorem, ale soukromými subjekty jako jsou banky anebo společnosti rizikového kapitálu. (Ty podporu poskytují samozřejmě se ziskovým motivem.)

Mezi **speciální podpory** patří:⁷⁴

- **Energetika** – např. Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie.
- **Podpora exportu** (vč. veletrhů a výstav) – např. české oficiální účastní na mezinárodních veletrzích a výstavách.
- **Podpora jakosti** – např. Česká společnost pro jakost a udílení cen za jakost.
- **Ekologie** – např. podpora zavádění ekologicky šetrných výrobků.
- **Cestovní ruch** – tato oblast je vyčleněna z MPO, týká se spíše Ministerstva pro místní rozvoj. Patří sem např. agentura CzechTourism.
- **Zemědělství** – tato oblast spadá pod Ministerstvo zemědělství. Nevztahuje se na ni zákon o podpoře MSP a není ji v tomto předmětu věnována pozornost.

Z geografického hlediska působení podpor rozlišujeme podpory regionální, národní a nadnárodní. V minulosti existovalo několik regionálních programů podpory podnikání, které byly v gesci Ministerstva pro místní rozvoj (např. Regenerace, Vesnice), avšak tyto programy byly zrušeny

⁷² Maximální výše záruky je stanovena na základě vyhodnocení rizik poskytnutí záruky.

⁷³ Zpracováno podle Podpora podnikání v České republice. MPO, 2007, upraveno

⁷⁴ Zpracováno podle Podpora podnikání v České republice. MPO, 2007, upraveno

a zákonem o podpoře podnikání je od roku 2004 tato oblast svěřena zcela do působnosti MPO. Na **regionální** úrovni se ale může jednat např. o grantová schémata vyhlášená Krajskými úřady anebo také o podporu poskytovanou prostřednictvím poradenských center, podnikatelských inkubátorů, vědeckotechnických parků apod. Českými podnikateli jsou zřejmě nejvíce využívány podpory na **národní** úrovni, tzn. podpory, které jsou určeny podnikatelům na celém území ČR (obvykle s výjimkou Prahy). Zde se jedná zejména o české národní programy (kapitola 5) a Operační program Podnikání a inovace (kapitola 6). Z **nadnárodních** programů můžeme jmenovat například CIP – Rámcový program EU pro konkurenceschopnost a inovace (kapitola 9).

Kromě podpor financovaných veřejným sektorem mohou podnikatelům pomoci financovat jejich projekty i některé soukromé subjekty. Zde se jedná například o financování prostřednictvím business angels, rizikového kapitálu, IPO (Initial Public Offering, první kótování na burze cenných papírů), factoringu nebo forfaitingu.

6.3 Právní předpisy České republiky

S podporou podnikání v České republice souvisí zejména tři zákony, a to zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, zákon č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory (zkráceně zákon o veřejné podpoře) a zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách. Zákonu o investičních pobídkách je věnována zvláštní pozornost v kapitole č. 9. Do všech těchto předpisů byla promítnuta legislativa Evropské unie a zákony jsou s ní tedy harmonizovány. Bez této harmonizace by podporu nebylo možné poskytovat.

6.3.1 Zákon o podpoře malého a středního podnikání

Zákon o podpoře MSP stanovuje zásady pro poskytování podpory při zahájení i při rozvoji podnikání. Žadatel o podporu musí mít trvalý pobyt nebo sídlo na území České republiky. Zákon se nevztahuje na podpory poskytované do oblasti zemědělské a lesnické prvovýroby. Poskytování podpory musí být v souladu s pravidly pro poskytování veřejné podpory. Na podporu není právní nárok.

Tento zákon také definuje, co je to **malý a střední podnikatel**. Nedefinuje jej však přímo, ale přejímá definici platnou v Evropské unii. Tato definice je aktuálně dána v Nařízení Komise (ES) č. 800/2008⁷⁵. Za malého a středního podnikatele se tedy považuje podnikatel, který splňuje kritéria stanovená přímo použitelným předpisem Evropských společenství.

Zákon také stanovuje, na jaké **typy projektů** může být poskytnuta podpora. Jedná se o:

- projekty zaměřené na investice,
- výchovu a vzdělávání ve vzdělávacích programech středních škol ukončených výučním listem,
- zvyšování odbornosti dospělých,
- hospodářské a technické poradenství,
- projekty sdružení pro rozvoj malých a středních podnikatelů a k posílení jejich postavení na trhu,
- získávání informací o podnikání,
- projekty výzkumu a vývoje, jejichž výsledky malí a střední podnikatelé využívají,
- projekty v regionech se soustředěnou podporou státu a v ostatních regionech, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů,
- vytváření nových pracovních míst,
- navazování kontaktů a spolupráce se zahraničními partnery a účast na vnitrostátních i zahraničních výstavách a veletrzích,
- zavedení systémů zajišťujících zvýšení kvality produkce a řízení podniků a využití služeb podporujících zvýšení konkurenceschopnosti,

⁷⁵ Dříve Nařízení Komise (ES) 364/2004 a 70/2001

- projekty zaměřené na investice spojené s ochranou životního prostředí, poskytování technických informací a poradenských služeb nebo vybraných provozních nákladů určených na činnosti spojené s ochranou životního prostředí.

Podpora může být poskytována v pěti **formách**, a to ve formě návratné finanční výpomoci, dotace, finančního příspěvku záruky anebo úvěru se sníženou úrokovou sazbou. Tato podpora může být poskytnuta na základě programů podpory schválených vládou.

Podpora ve formě dotace a návratné finanční výpomoci se poskytuje na základě rozhodnutí poskytovatele podpory. V případě zbývajících tří forem se podpora poskytuje na základě smlouvy mezi poskytovatelem podpory a příjemcem podpory. Rozhodnutí i smlouva musí obsahovat zejména příjemce podpory, účel, výši a podmínky podpory, lhůtu jejího čerpání a postup při porušení podmínek poskytování podpory. Smlouva, podle které je poskytnut úvěr se sníženou úrokovou sazbou, musí navíc obsahovat ujednání o způsobu zajištění závazku. Tento závazek bývá obvykle zajištěn avalovanou směnkou.

Podporu podnikání mohou **poskytovat**:

- Ministerstvo průmyslu a obchodu, CzechInvest a CzechTrade, a to ve formě dotace anebo návratné finanční výpomoci,
- Českomoravská záruční a rozvojová banka, a to ve formě finančního příspěvku záruky anebo úvěru se sníženou úrokovou sazbou.

Tito poskytovatelé podpory poskytují podporu na základě dohody s MPO, ve které obsahuje podmínky použití prostředků státního rozpočtu, a to podle jednotlivých programů podpory, způsob jejich vyplacení příjemcům podpory, zásady nakládání s těmito prostředky na bankovních účtech poskytovatelů a pravidla pro jejich zúčtování se státním rozpočtem. V případě ČMZRB dohoda navíc obsahuje stanovení výše odměny banky za poskytované služby zahrnující přiměřený zisk.

Programy podpory. Podrobnosti poskytování podpory jsou obsaženy v programech podpory, které na návrh MPO schvaluje vláda. Programy musí být zveřejněny v Obchodním věstníku a na internetové stránce MPO. Každý program musí obsahovat:

- název navrhovatele programu podpory,
- název subjektu, který přijímá žádosti o poskytnutí podpory, jakož i subjektu, který provádí hodnocení a výběr,
- název poskytovatele podpory,
- předmět a účel podpory,
- vymezení příjemců podpory,
- oblasti podpory, podrobnosti a formu jejího poskytování a způsob jejího užití,
- vymezení výše jednotlivých forem podpor pro jeden projekt,
- náležitosti žádosti o poskytnutí podpory a způsob jejího předložení a vyřízení,
- dobu trvání programu podpory.

6.3.2 Zákon o veřejné podpoře

Zákon č. 215/2004 Sb. upravuje výkon státní správy vykonávané **Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS)** v oblasti veřejné podpory, práva a povinnosti poskytovatelů a příjemců veřejné podpory vůči ÚOHS a i některé další vztahy, které souvisí s poskytováním veřejné podpory. Zákon také upravuje některé otázky součinnosti České republiky s Evropskou komisí při postupu podle bezprostředně závazného předpisu Evropských společenství, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 88 Smlouvy o založení Evropského společenství (znění tohoto článku je obsaženo v tabulce 6.1). Obdobně jako zákon o podpoře MSP, se tento zákon nevztahuje k veřejné podpoře poskytované do oblasti zemědělství a rybolovu.

ÚOHS je centrálním koordinačním, poradenským, konzultačním a monitorovacím orgánem v oblasti veřejné podpory. ÚOHS spolupracuje s poskytovatelem podpory před oznámením veřejné podpory Evropské komisi a také spolupracuje s Komisí a s poskytovatelem v průběhu řízení před Komisí. ÚOHS vede evidenci poskytnutých veřejných podpor na území ČR a předkládá Komisi výroční zprávu. Poskytovatelé podpory jsou povinni předkládat Úřadu každoročně informace o veřejných podporách poskytnutých v předchozím roce a o probíhajících programech veřejné podpory. Příjemci podpory jsou povinni Úřadu na jeho písemné vyžádání ve stanovené lhůtě předložit veškeré dokumenty a jiné informace týkající se veřejné podpory. Úřad může také udělovat pokuty.

Zákon č. 215/2004 Sb. nepřímě odkazuje na definici veřejné podpory, obsaženou v čl. 87 odst. 1 Smlouvy o založení Evropských společenství. Podle této definice se **veřejnou podporou** se rozumí každá podpora poskytnutá v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, která narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví výroby a pokud ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Podpora, která splňuje tato kritéria, je neslučitelná se společným trhem a je tedy zakázána. Výjimka z obecného zákazu poskytování veřejné podpory může být povolena na základě blokových výjimek anebo na základě rozhodnutí Evropské komise.

Bloková výjimka je nařízení Evropské komise. Pokud jsou splněny podmínky stanovené příslušným nařízením, může být taková podpora bez dalšího poskytnuta, aniž by podléhala schválení ze strany Komise. Poskytovatel však má povinnost zaslat Komisi přehled informací, týkajících se poskytování veřejné podpory na základě blokové výjimky. Blokovanými výjimkami jsou nařízení upravující veřejnou podporu určenou malým a středním podnikům, veřejnou podporu na zaměstnanost a veřejnou podporu na vzdělávání. V roce 2008 byla všechna tato nařízení Komise sloučena do jednoho – Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 (obecné nařízení o blokových výjimkách – viz další text).

Program podpory. Program podpory stanovuje pravidla a podmínky poskytnutí veřejné podpory. Program musí být oznámen Evropské komisi. Na základě Komisí schváleného programu podpory, je podpora bez dalšího poskytována jednotlivým příjemcům, kteří splňují podmínky programu. Každá jednotlivá podpora, poskytovaná v rámci schváleného programu podpory již nemusí být oznamována Komisi.

Citlivá odvětví (Sektorová podpora). Pro veřejnou podporu, směřující do určitých odvětví platí přísnější pravidla poskytování, popř. je určitý typ podpor v takovém odvětví zakázán. Jedná se o odvětví zemědělství, syntetická vlákna, stavba lodí, uhelný průmysl, ocelářství a doprava.

6.4 Právní předpisy Evropského společenství

V této části jsou rozebrány předpisy Evropské unie, které mají vliv na rozsah a způsob poskytování podpory podnikání. Lze je rozdělit na všeobecné předpisy ke strukturálním fondům a na předpisy k ochraně hospodářské soutěže.

6.4.1 Všeobecné předpisy ke strukturálním fondům

Všeobecné předpisy Evropského Společenství ke strukturálním fondům stanovují pravidla pro využívání prostředků ze strukturálních fondů v oblasti uznatelných výdajů, propagace, finančních toků a jejich kontroly. Mezi tyto předpisy patří zejména:

- Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti,
- Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 stanovující prováděcí pravidla pro nařízení č. 1083/2006,

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu,
- Nařízení rady (ES) č. 1084/2006 o Fondu soudržnosti.

Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních

o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti

Toto nařízení je základním právním dokumentem pro řízení a čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU v období 2007 - 2013. Nařízení vymezuje cíle, ke kterým mají strukturální fondy a Fond soudržnosti (souhrnně „fondy“) přispívat, kritéria způsobilosti členských států a regionů pro tyto fondy, dostupné finanční zdroje a kritéria pro jejich přidělování.

Vymezuje tak kontext pro politiku soudržnosti, včetně metody pro stanovení strategických obecných zásad Společenství pro soudržnost, národního strategického referenčního rámce a procesu přezkumu na úrovni Společenství. Za tímto účelem nařízení stanovuje zásady a pravidla pro partnerství, programování, hodnocení, řízení, včetně finančního řízení, a pro monitorování a kontrolu na základě odpovědností sdílených členskými státy a Komisí.

Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 stanovující prováděcí pravidla pro nařízení č. 1083/2006

Nařízení upravuje především oblast propagace programů a projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů a oblast řízení finančních toků.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006

o Evropském fondu pro regionální rozvoj

Toto nařízení stanovuje typy činností, které lze z tohoto fondu spolufinancovat ve členských státech. Právě z tohoto fondu je financován Operační program Podnikání a inovace. Úkolem Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF, EFRR) je pomáhat odstraňovat zásadní regionální rozdíly ve Společenství. ERDF má přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a míry zaostávání nejvíce znevýhodněných regionů, včetně venkovských a městských oblastí, upadajících průmyslových oblastí, oblastí s geografickým nebo přírodním znevýhodněním, jako například ostrovů, hornatých oblastí, řídké osídlených oblastí a pohraničních regionů.

Nařízení 1080/2006 stanovuje úkoly ERDF, rozsah jeho pomoci s ohledem na cíle „Konvergence“, „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ a „Evropská územní spolupráce“, a pravidla způsobilosti pro poskytnutí pomoci.

Evropský fond pro regionální rozvoj financuje především:

- produktivních investice, které přispívají k tvorbě a ochraně udržitelných pracovních míst, zejména prostřednictvím přímé podpory investic zvláště do malých a středních podniků;
- investice do infrastruktury;
- rozvoj vnitřního potenciálu opatřeními, která podporují regionální a místní rozvoj. Tato opatření zahrnují poskytování podpory a služeb podnikům, zejména malým a středním, vytváření a rozvoj nástrojů financování, jako jsou fondy rizikového kapitálu, úvěrové a záruční fondy a fondy pro místní rozvoj, úrokové dotace, vytváření sítí, spolupráci a výměnu zkušeností mezi regiony, městy a důležitými sociálními a hospodářskými činiteli a činiteli působícími v oblasti životního prostředí.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu

Toto nařízení stanovuje typy činností, které lze z tohoto fondu spolufinancovat ve členských státech. Z tohoto fondu je financován například Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost nebo Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Evropský sociální fond by měl podporovat politiky členských států, které jsou v úzkém souladu s hlavními směry a doporučeními Evropské strategie zaměstnanosti a souvisejícími cíli Společenství v oblasti sociálního začlenění, boje proti diskriminaci, podpory rovnosti, a vzdělávání a odborné přípravy, Evropský sociální fond by měl svou činnost rovněž zaměřit na významné rozměry a důsledky demografických změn aktivního obyvatelstva Společenství, zejména prostřednictvím celoživotního odborného vzdělávání.

Nařízení rady (ES) č. 1084/2006 o Fondu soudržnosti

Pomoc z fondu se poskytuje vyváženým způsobem a s přihlédnutím ke zvláštním potřebám každého přijímajícího členského státu z hlediska investic a infrastruktury na opatření v těchto oblastech:

- transevropské dopravní sítě, zejména prioritní projekty společného zájmu (ty jsou stanoveny rozhodnutím č. 1692/96/ES;
- životní prostředí v rámci priorit stanovených pro politiku Společenství na ochranu životního prostředí podle politiky a akčního programu v oblasti životního prostředí. V této souvislosti může fond rovněž zasahovat do oblastí souvisejících s udržitelným rozvojem, tedy do energetické účinnosti a využívání obnovitelných zdrojů energie a v odvětví dopravy (mimo transevropské sítě) do železniční, říční a námořní dopravy, systémů intermodální dopravy a jejich vzájemné interoperability, řízení silniční, námořní a letecké dopravy, ekologické městské dopravy a veřejné hromadné dopravy.

6.4.2 Předpisy k ochraně hospodářské soutěže

Veřejná podpora v EU se řídí primárně články 87 a 88 Smlouvy o ES (viz. tabulka 6.1). V těchto článcích jsou definovány čtyři znaky veřejné podpory. Aby finanční intervence mohla být považována za veřejnou podporu musí být naplněny všechny čtyři znaky. Těmito znaky jsou:

- poskytování veřejných prostředků,
- zvýhodnění podniku nebo odvětví výroby,
- narušení nebo hrozba narušení hospodářské soutěže a
- ovlivnění obchodu mezi členskými státy.

Tabulka 6.1: Článek 87 a 88 Smlouvy o založení ES

Článek 87 (bývalý článek 92)
<p>I. Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak.</p> <p>2. Se společným trhem jsou slučitelné:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace na základě původu výrobků; b) podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi; c) podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských znevýhodnění způsobených tímto rozdělením. <p>3. Za slučitelné se společným trhem mohou být považovány:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností;

- b) podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;
- c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí,
- pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem;
- d) podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu;
- e) jiné kategorie podpor, které určí Rada na návrh Komise rozhodnutím přijatým kvalifikovanou většinou.

Článek 88 (bývalý článek 93)

1. Komise ve spolupráci s členskými státy zkoumá průběžně režimy podpor existující v těchto státech. Navrhuje jim vhodná opatření, která vyžaduje postupný rozvoj nebo fungování společného trhu.

2. Zjistí-li Komise poté, co vyzvala zúčastněné strany k podání připomínek, že podpora poskytovaná některým státem nebo ze státních prostředků není slučitelná se společným trhem podle článku 87 nebo že je zneužívána, rozhodne, že dotyčný stát ve lhůtě stanovené Komisí takovou podporu zruší nebo upraví.

Nepodrobí-li se dotyčný stát tomuto rozhodnutí ve stanovené lhůtě, může Komise nebo jiný zainteresovaný stát, odchylně od článků 226 a 227, předložit věc přímo Soudnímu dvoru.

Rada může na žádost členského státu jednomyslně rozhodnout, že podpora, kterou tento stát poskytuje nebo hodlá poskytnout, má být odchylně od článku 87 nebo nařízení podle článku 89 považována za slučitelnou se společným trhem, odůvodňují-li takové rozhodnutí mimořádné okolnosti. Zahájila-li již Komise ve věci této podpory řízení podle prvního pododstavce tohoto odstavce, bude podáním žádosti příslušného státu Radě uvedené řízení pozastaveno až do vyjádření Rady.

Nevyjádří-li se však Rada do tří měsíců po podání této žádosti, rozhodne věc Komise.

3. Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. Má-li za to, že takový záměr není s ohledem na článek 87 slučitelný se společným trhem, zahájí neprodleně řízení podle odstavce 2. Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí.

Zdroj: Smlouva o založení ES

Na veřejnou podporu se v Evropské unii vztahuje obecný zákaz. Evropská komise však vydává blokové výjimky (ve formě Nařízení EK), kde jsou stanoveny podmínky za jejichž dodržení lze poskytnout veřejnou podporu. V minulosti to byly například nařízení:

- Nařízení Komise (ES) č. 70/2001 a Nařízení Komise (ES) č. 364/2004 o státní pomoci pro MSP
- Nařízení Komise (ES) č. 1628/2006 o regionální investiční podpoře

V současné době byly všechny blokové výjimky sloučeny do jednoho Nařízení EK, a to již zmíněného [Nařízení Komise \(ES\) č. 800/2008](#).

Jinou možností, která umožňuje poskytnutí veřejné podpory je [Nařízení Komise \(ES\) č. 1998/2006 o podpoře de minimis](#). V tomto případě se však nejedná o blokovou výjimku. Vychází se z premisy, že podpora malého rozsahu neovlivňuje obchod mezi členskými státy. O podpoře de minimis je pojednáno níže.

Z Evropských předpisů mimo jiné také vyplývá, že pokud subjekt veřejného sektoru připravuje program podpory, musí v tomto programu být uvedeno, podle jakého evropského předpisu se podpora poskytuje (např. 800/2008 nebo 1998/2006) a tento program musí být schválen Evropskou komisí. Evropská komise pak už neschvaluje jednotlivé projekty, které byly podpořeny v rámci schváleného programu. Např. Evropská komise schvaluje Operační program Podnikání a inovace, ale už neschvaluje jednotlivé projekty z něj podpořené. Z výše uvedeného také vyplývá, že pokud je připravováno nové schéma podpory, poskytovat podpory musí zvážit (viz. obr. 6.2):

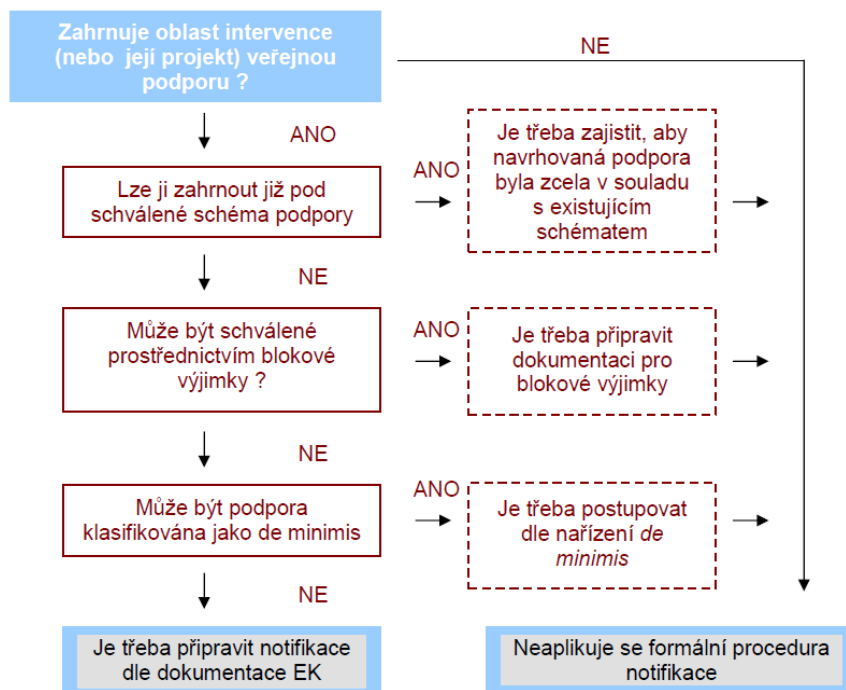
- zda by dané schéma nebylo možné zařadit již do nějakého existujícího schématu nebo
- zda by zde nešlo uplatnit blokovou výjimku nebo

- zda podpora nemůže být klasifikována jako *de minimis*.

Pokud je odpověď na všechny otázky záporná, nové schéma musí být notifikováno Evropskou komisí. Průběh notifikace je znázorněn na obrázku 6.3.

Oznamovací povinnost (notifikace) znamená povinnost oznámit Evropské komisi záměr poskytnout novou podporu a dále oznámit změny existující podpory. Oznámení provádí poskytovatel veřejné podpory na oznamovacích formuláři, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Veřejná podpora poskytovaná v oblasti zemědělství je oznamována prostřednictvím Ministerstva zemědělství. Veřejnou podporu je poskytovatel oprávněn poskytnout až po schválení Komisí.⁷⁶

Obrázek 6.2: Schéma vzniku povinnosti notifikovat veřejnou podporu ze strany poskytovatele

Zdroj: PBA Group, 2007

Nařízení Komise (ES) č. 800/2008, kterým se v souladu s čl. 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách)

Jedná se o nařízení, které nahrazuje dřívější samostatné blokové výjimky (tzv. superbloková výjimka) a je platné pro období 2009 – 2013. Schémata podpory, které splňují všechny podmínky uvedené v tomto nařízení, jsou slučitelné se společným trhem ve smyslu čl. 87 odst. 3 Smlouvy a jsou vyřaty z oznamovací povinnosti podle čl. 88 odst. 3 Smlouvy, pokud jednotlivá podpora poskytnutá v rámci režimu podpory splňuje všechny podmínky tohoto nařízení a režimy podpory obsahují výslovný odkaz na toto nařízení formou citace jeho názvu a uvedením informace o jeho vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie.

Toto nařízení se vztahuje na:

- Regionální podpora
- Investiční podpora a podpora zaměstnanosti určená MSP
- Podpora pro podniky nově založené ženami-podnikatelkami
- Podpora na ochranu životního prostředí

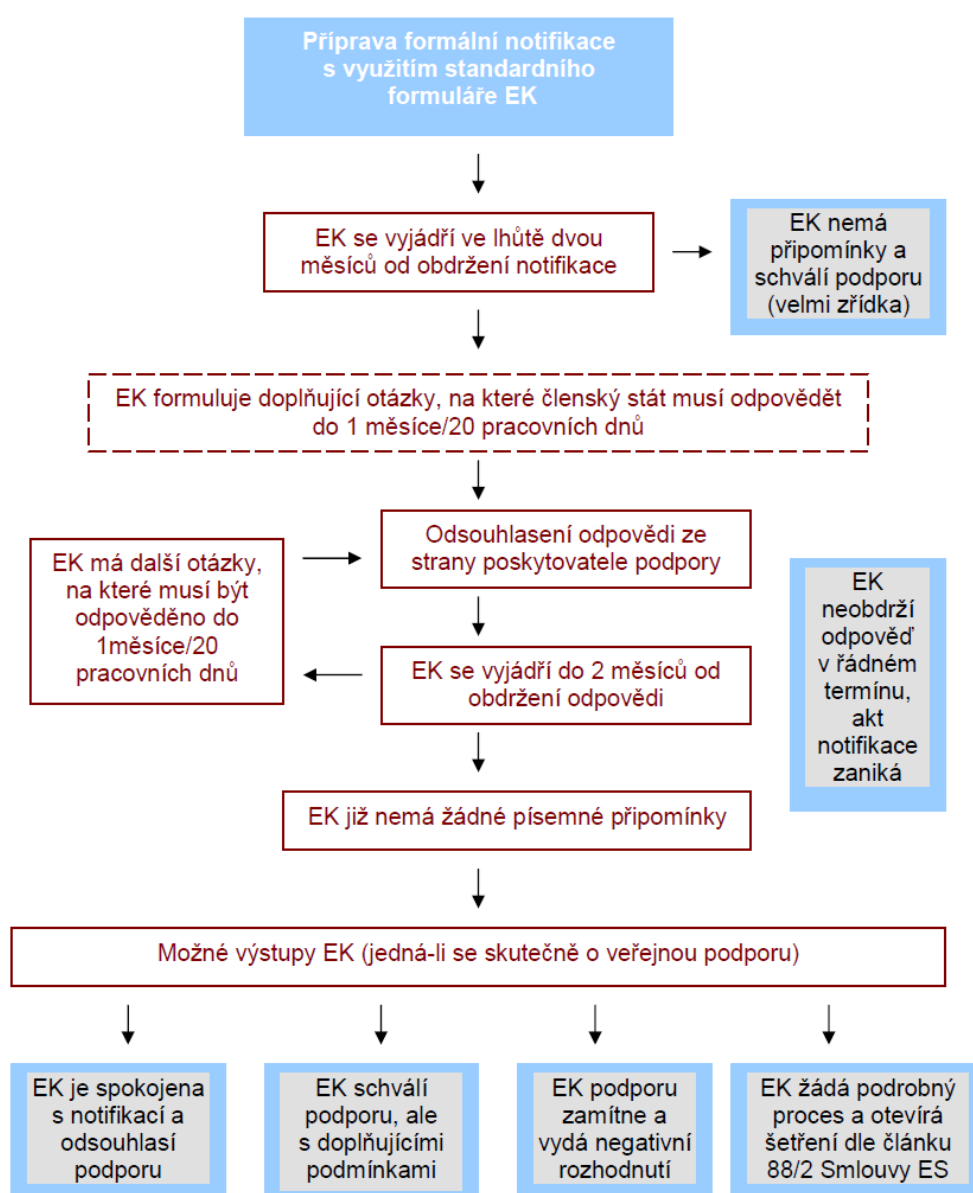
⁷⁶ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (www.compet.cz)

- Podpora na poradenské služby ve prospěch MSP a jejich účast na veletrzích
- Podpora v podobě rizikového kapitálu
- Podpora na výzkum, vývoj a inovaci
- Podpora na vzdělávání
- Podpora pro znevýhodněné nebo zdravotně postižené pracovníky

Nařízení se naopak nevztahuje zejména na:

- podporu činností spojených s vývozem
- podpory podmiňující použití domácího zboží na úkor dováženého zboží
- podniky v obtížích
- určitá odvětví (rybolov a akvakultura, prvovýroba zemědělských produktů, zpracování a uvádění zeměd. produktů na trh, uhelný průmysl, odvětví oceli, stavba lodí, výroba syntetických vláken).

Obrázek 6.3: Schéma notifikace a schvalovacího procesu (tzv. proces předběžného posouzení)

Zdroj: PBA Group, 2007

6.4.3 Režimy veřejné podpory

Pro poskytování veřejné podpory podnikatelům platí určitá omezení, která mají zabránit tomu, aby poskytováním veřejné podpory nebylo zvýhodněno podnikání nebo odvětví výroby v míře, která by narušovala konkurenční prostředí na trhu EU. Existují dva možné režimy podpory:

- podpora malého rozsahu („podpora de minimis“),
- podpora omezená regionální mapou intenzity veřejné podpory (tzv. „přípustná intenzita veřejné podpory“). Tato podpora je realizována v souladu s Nařízením Komise (ES) 800/2008.

6.4.3.1 Podpora de minimis

Podpora de minimis je podpora malého rozsahu, která nepodléhá oznamovací povinnosti vůči Evropské komisi. Jedná se o podporu poskytnutou ve výši maximálně **200 000 EUR** během tříletého období jednomu podniku. Nově lze použít nařízení o podpoře de minimis na odvětví dopravy, s výjimkou podpory nabývání vozidel pro silniční nákladní dopravu podnikům, provozujícím tento druh dopravy pro cizí potřebu. Pro odvětví silniční dopravy je maximální částka podpory stanovena na 100 000 EUR. Za tříleté období se považují fiskální roky, používané k daňovým účelům v příslušném členském státě.

Nařízení o podpoře de minimis lze použít pouze na transparentní typy podpor, případně na takové typy opatření, u nichž je možné přesně vyčíslit výši podpory. Podpora poskytnutá formou záruky nebo úvěru se přepočte na hrubý ekvivalent podpory.

Když poskytovatel pomoci poskytne pomoc de minimis, musí informovat příjemce o tom, že udělovaná pomoc je charakteru de minimis, a dále od příjemce získat všechny informace o dalších případech pomoci de minimis, podniku-příjemci poskytnutých během posledních 3 let.

Vztahuje se na podporu podnikům ve všech odvětvích s výjimkou:

- oblasti rybolovu a akvakultury,
- oblasti prvovýroby zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o založení ES,
- nabývání vozidel pro silniční nákladní dopravu poskytovanou podnikům provozujícím silniční nákladní dopravu pro cizí potřebu,
- odvětví uhlí,
- exportu a podpory podmiňující použití domácího zboží na úkor dováženého zboží,
- podniků v obtížích.

6.4.3.2 Regionální mapa intenzity veřejné podpory

Regionální mapa intenzity veřejné podpory určuje maximální míru veřejné podpory (procento z uznatelných nebo investičních nákladů), která může být podpořenému podniku nebo investorovi poskytnuta v daném regionu soudržnosti NUTS II. Tato mapa se tedy týká jak programů podpory podnikání, tak investičních pobídek. Mapa veřejné podpory je dána tzv. Pravidly pro národní regionální pomoc na léta 2007-2013. Pravidla tedy stanovují maximální intenzitu veřejné podpory. V souvislosti s těmito Pravidly se bude v České republice uplatňovat nová regionální mapa schválená Evropskou komisí.

Malé podniky mohou obdržet maximální míru veřejné podpory zvýšenou o 20 %, střední podniky o 10 %. Region Praha, který je považován za region podle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o založení ES, bude od 1.1.2007 způsobilý pro regionální podporu v maximální míře 10% z vhodných nákladů. Způsobilým regionem bude Praha pouze po dvouleté přechodné období, tj. do 31. 12. 2008. Po tomto datu již nebude region Praha pro regionální podporu způsobilý.

Tabulka 6.2: Regionální mapa intenzity veřejné podpory

Region soudržnosti NUTS II (kraje)	Intenzita veřejné podpory (v % z nákladů)		
	Velké podniky	Střední podniky	Malé podniky
Moravskoslezsko (Moravskoslezský)	40	50	60
Střední Čechy (Středočeský)	40	50	60
Severozápad (Karlovarský, Ústecký)	40	50	60
Střední Morava (Olomoucký, Zlínský)	40	50	60
Severovýchod (Liberecký, Královéhradecký, Pardubický)	40	50	60
Jihovýchod (Vysočina, Jihomoravský)	40	50	60
Jihozápad (Jihočeský, Plzeňský)	30 (36% do 1. 1. 2011)	40 (46% do 1. 1. 2011)	50 (56% do 1. 1. 2011)
Praha (Hl. m. Praha)	0 (10% do 1. 1. 2009)	0 (20% do 1. 1. 2009)	0 (30% do 1. 1. 2009)

Zdroj: vlastní zpracování na základě www.czechinvest.org/verejna-podpora a www.compet.cz

6.5 Koncepční dokumenty pro podporu a rozvoj podnikání

6.5.1 Strategie hospodářského růstu

Strategie hospodářského růstu byla připravena jako koncepční materiál, jehož cílem je zastřešit a koordinovat dílčí koncepce výkonných složek státu. Základními prioritami v procesu sestavování Strategie jsou konkurenceschopnost a hospodářský růst.

Šíří svého záběru má představovat klíčový prvek koordinace hospodářské politiky v České republice. Její význam je důležitý i pro soukromou sféru jako dokument poskytující jasný přehled o budoucím směřování národních hospodářských politik.

Při tvorbě Strategie hospodářského růstu se vycházelo z trendů současné doby, které ovlivňují národní ekonomiky. Mezi tyto soudobé tendence patří: globalizace, rostoucí konkurenční prostředí, růst nákladů práce, růst významu infrastruktury, technologické změny, důraz na znalostní ekonomiku, demografické změny, důraz na kvalitu životního prostředí, politiky Evropské unie a další. V současnosti jednotlivé státy mezi sebou soutěží zejména prostřednictvím takových veličin jako jsou znalostní kapacita a potenciál společnosti, efektivita práce, náklady na jednotku výkonu a infrastruktura. Česká republika je v současné době těmito trendy ovlivňována. Proto je účelem Strategie určit jasný směr rozvoje ČR, zvýšit její konkurenceschopnost a zrychlit hospodářský růst.

Strategie má **tři hlavní úkoly**:

- nastavení priorit pro koordinaci hospodářské politiky v období do roku 2013 a nasměrování prostředků z fondů EU pro období 2007–2013.
- vytvořit klientům státní sféry – občanům, podnikatelům i obchodním společnostem – ty nejlepší možné podmínky pro ekonomické aktivity.
- přispět k maximálně efektivnímu nasměrování omezených veřejných prostředků v oblastech přímé intervence.

Strategie se zaměřuje především na ekonomickou oblast, plně však respektuje i zbývající dva hlavní pilíře udržitelného rozvoje (sociální a environmentální dimenze). Strategie je připravována napříč pěti základními oblastmi ovlivňujícími ekonomický růst:

- institucionální prostředí pro podnikání,
- zdroje financování,
- infrastruktura,
- rozvoj lidských zdrojů a
- výzkum, vývoj a inovace.

Obrázek 6.4: Oblasti hospodářské strategie

Zdroj: Hospodářská strategie

6.5.2 Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013

Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013 vymezuje vizi stavu sektoru malých a středních podnikatelů na konci období, cíle Koncepce, směry realizace Koncepce a základní principy a priority v alokaci finančních prostředků k realizaci Koncepce.

Vize sektoru malého a středního podnikání:

Malí a střední podnikatelé budou početně výrazně převažujícím prvkem podnikatelského sektoru. Jako celek budou zabezpečovat zaměstnanost nadpoloviční většiny průceschopného obyvatelstva. Část těchto podnikatelů, zejména střední velikosti, bude úzce spolupracovat s vysoce exportně orientovanými velkými podniky nebo bude na těchto trzích působit. Předmětem činnosti těchto podnikatelů budou produkty s vysokou přidanou hodnotou. Celkově se budou tito podnikatelé vyznačovat zvýšenou poptávkou po kvalifikované pracovní síle. Početně převažující část sektoru malých a středních podnikatelů budou tvořit malé podnikatelské subjekty s výrobky a službami založenými na kvalitě a designu. Hlavním trhem pro tyto podnikatele bude trh tuzemský. Budou spolu s mikropodniky působit významně na lokálních trzích a budou zabezpečovat dostupné zaměstnání i pro méně kvalifikovanou pracovní sílu.

Hlavní cíl Koncepce

Hlavním cílem Koncepce je zajistit konkurenceschopnost sektoru malých a středních podnikatelů působících na území ČR a tím zachovat a podpořit další rozvoj schopností těchto podniků vytvářet nová pracovní místa, ovlivňovat ekonomický růst a vyrovnávat disproporce v rozvoji jednotlivých regionů.

Díličí cíle Koncepce:

- Zlepšit podmínky pro podnikání zejména v oblasti reálného zjednodušení v oblasti daňového systému, zakládání podniků a vymahatelnosti práva.
- Zvýšit kvalitu sektoru malých a středních podnikatelů posílením významu podniků střední i malé velikosti schopných působit jako objemově významní subdodavatelé velkých nadnárodních podniků, pronikat s finálními výrobky na zahraniční trhy i mimo EU, realizovat komerčně výstupy výzkumu a vývoje uskutečňovaného ve spolupráci s tuzemskými vědecko-výzkumnými institucemi a přispívat k rozvoji znalostní ekonomiky.
- Zachovat a dále posílit úlohu malých a středních podnikatelů jako tvůrce nových pracovních míst přispívajících ke snížení rozdílů v ekonomickém rozvoji regionů a jejich částí a podílejících se rozhodujícím způsobem na zabezpečení potřeb lokálních trhů zejména v oblasti služeb včetně cestovního ruchu, vzdělávání, zdravotnictví, stavebnictví a maloobchodu. Za tím účelem vytvářet podmínky pro získávání podpory i pro podnikatelské subjekty, které úspěšně podnikají již delší dobu na trhu.
- Vytvořit s využitím prostředků strukturálních fondů dlouhodobě udržitelný základ pro poskytování přímých podpor pro malé a střední podnikatele prostřednictvím záruk, zvýhodněných úvěrů a rizikového kapitálu a zvýšit tak současně zájem soukromého kapitálu, zejména bank, na financování rozvoje těchto podnikatelů, zejména na modernizaci technického vybavení malých a středních podniků (hmotný a nehmotný investiční majetek).
- Výrazně rozšířit s využitím strukturálních fondů infrastrukturu pro rozvoj podnikání prostřednictvím vědeckotechnických parků, podnikatelských inkubátorů a klastrů.
- Integrovat v účelné míře v rámci celoplošných programů podpory průřezové a regionální priority, zejména zvyšování zaměstnanosti, zvýšit přehlednost a snížit administrativní náročnost získávání a využívání podpor pro malé a střední podnikatele.

Směry realizace Koncepce:

- a) Zlepšování podnikatelského prostředí
- b) Rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury pro rozvoj malého a středního podnikání
- c) Přímá podpora malým a středním podnikatelům
- d) Nástroje přímé podpory podnikatelů a rozvoje infrastruktury podnikání a jejich financování

ad a) Zlepšování podnikatelského prostředí

S cílem vytvářet příznivé podnikatelské prostředí budou realizována opatření např. v těchto oblastech:

- zjednodušení daňové legislativy a snižování administrativy za podpory administrativních registrů veřejné správy
- posuzování dopadu navrhované legislativní změny na MSP jako nedílné součásti legislativního procesu,
- zveřejňování právních předpisů před datem jejich účinností v dostatečném předstihu,
- snižování daňového a dalšího finančního zatížení podnikatelů způsobem přijatelným pro systém veřejných financí a zjednodušování daňové legislativy,
- zavedení všeobecné editační povinnosti daňových orgánů, tj. institut závazného výkladu příslušného předpisu poskytovaného podnikatelským subjektům bezplatně nebo za minimální správní poplatek,
- zavedení povinnosti měření administrativní zátěže podnikatelů na základě Standardního nákladového modelu u veškeré připravované legislativy,

ad b) Rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury pro rozvoj malého a středního podnikání

Důraz bude kladen například na tyto aktivity:

- stabilizace, specializace a kooperace institucí podílejících se na poskytování přímých a nepřímých podpor pro MSP,
- rozvoj využití Informačních míst pro podnikatele ve spolupráci s Hospodářskou komorou,
- zvyšování dostupnosti prostor pro podnikání restrukturalizací a revitalizací starých průmyslových zón, nepotřebných vojenských objektů, objektů občanské vybavenosti na sídlištích apod.,
- zvyšování kvality a rozsahu finančně dostupného základního podnikatelského poradenství pro podnikatele v různém stádiu rozvoje,
- zpřístupnění přehledu výzkumných a vývojových kapacit specializovaných na příslušné oblasti pro MSP,
- podpora sdružování MSP, rozvoj jejich subdodavatelského potenciálu ve vztahu k velkým nadnárodním společnostem a vytváření klastrů,

ad c) Přímá podpora malým a středním podnikatelům

Přímá finanční podpora projektů MSP bude vycházet z těchto zásad:

- zachování účelné míry kontinuity s programy, jejichž fungování se osvědčilo v předchozích letech,
- zvýšení využití nástrojů zabezpečujících přístup MSP ke kapitálu, zejména soukromému, založených na principu plné nebo částečné návratnosti a principu rozložení rizika,
- orientace dotační formy především na rozvoj znalostní ekonomiky a podporu poradenských, informačních a vzdělávacích služeb,
- podpora rozvoje výrobků s vyšší finalitou a lepším zhodnocením vstupů a příznivějším vlivem na životní prostředí.

ad d) Nástroje přímé podpory podnikatelů a rozvoje infrastruktury podnikání a jejich financování

Hlavními nástroji podpory rozvoje MSP budou cenově zvýhodněné záruky za bankovní úvěry, úvěry se sníženou úrokovou sazbou a podřízené úvěry, dotace a kapitálové vstupy. Rozvoj infrastruktury pro podnikání bude podporován formou dotací. Zvláštní důraz bude kladen na podpory vstupu do podnikání a na podpory posilující kapitál malých a středních podnikatelů. Celostátní programy budou

financovány s využitím zejména prostředků strukturálních fondů a státního rozpočtu. Programy realizované regiony budou financovány z prostředků strukturálních fondů a krajů.

6.5.3 Exportní strategie České republiky pro období 2006 – 2010

Smyslem exportní strategie je pomoci k většímu zapojení podnikatelské sféry do oblastí mezinárodního podnikání na zahraničních trzích. Strategie vychází z toho, že firmy, které uspějí na zahraničních trzích mají vyšší úroveň produktivity, inovací, zaměstnanosti a tržeb, stejně jako vyšší úroveň mezd ve vztahu k firmám, které neexportují. Růst exportu umožňuje vznik nových pracovních míst, a to nejen u exportérů, ale i v síti jejich domácích subdodavatelů i v řadě sektorů služeb.

Exportní strategie České republiky pro období 2006 –2010 reaguje na změny, ke kterým došlo po vstupu ČR do EU, na nutnost nově definovat teritoriální priority, na nové potřeby podniků a nové trendy v poskytování služeb (investice do zahraničí, vývoz služeb). Exportní strategie byla vytvořena Ministerstvem průmyslu a obchodu a při její realizaci by mělo MPO úzce spolupracovat zejména s Ministerstvem zahraničních věcí. Exportní strategie navrhuje systém nástrojů, které by měly být účinné, komfortní pro podnikatele, slučitelné s pravidly tržní ekonomiky, flexibilní a efektivní z pohledu využití zdrojů státu.

Vizí exportní strategie je „Prosadit ČR ve světě prostřednictvím obchodu a investic.“ K dosažení této vize byly stanoveny čtyři klíčové cíle, které mají být naplněny prostřednictvím 12 projektů. Každý projekt má pak stanoveny své konkrétní dílčí cíle. Cíle a projekty strategie jsou patrné z obrázku 3.2. Jednotlivým projektům bude větší pozornost věnována na přednáškách.

Následující tabulka ukazuje, jaké přínosy jsou od exportní strategie očekávány.

Tabulka 6.3: Přínosy a indikátory exportní strategie

Indikátor	2005	2010
Export zboží na obyvatele	6 300 USD	10 400 USD
Export služeb na obyvatele	760 USD	1 140 USD
Časový fond pro služby v zahraničí ¹⁾	70 000 hodin ročně	350 000 hodin ročně
Podíl ČR na světovém exportu zboží	0,72%	0,9%
Podíl ČR na světovém exportu služeb	0,43 %	0,6 %

¹⁾ za předpokladu, že počet zaměstnanců státu na podporu exportu v zahraničí bude zvýšen na cca 400

Zdroj: Exportní strategie

Novým prvkem v exportní strategii oproti starším koncepcím je to, že je zaměřena na celé spektrum obchodních vztahů, ne tedy jen na export zboží, ale i na investice českých firem do zahraničí a vývoz služeb.

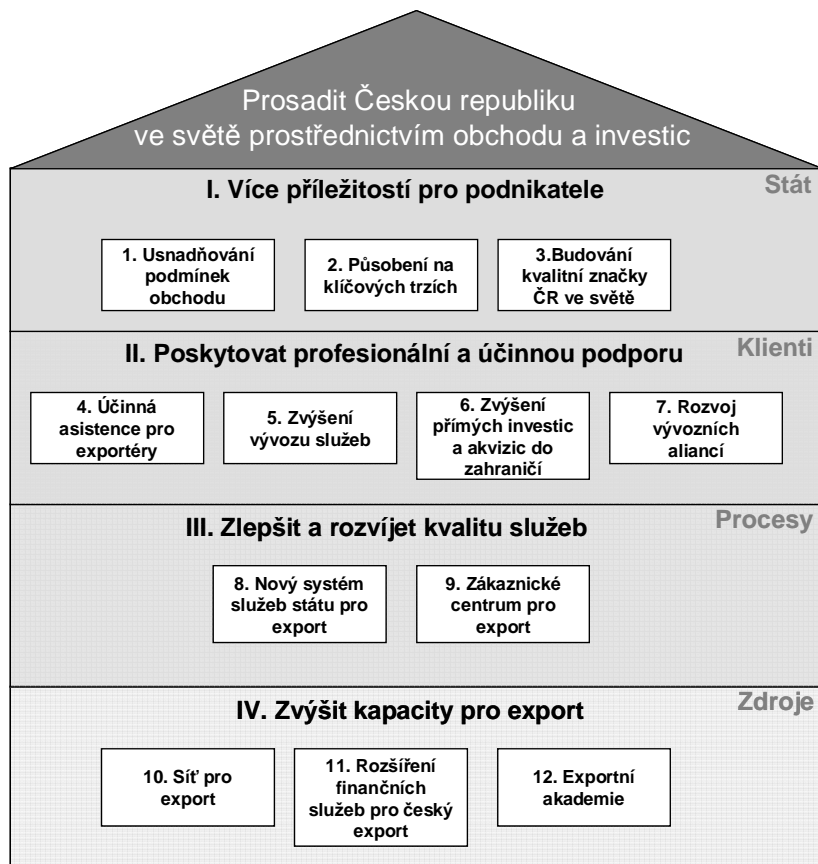
Nyní je export orientován převážně do zemí EU. Metodika Exportní strategie rozlišuje **prioritní země** a **země zvláštního významu**:

- Za prioritní se považují země, kde existuje výrazný potenciál růstu obchodní spolupráce.
- Za země zvláštního významu jsou považována teritoria, kde v současnosti již intenzivní a rozsáhlá obchodně ekonomická spolupráce probíhá, ovšem potenciál pro její rozšíření již není tak vysoký jako u prioritních zemí.

Prioritní země byly stanoveny na základě obchodně-politických podmínek a obchodního potenciálu teritoria, jakož i podle požadavků podnikatelské sféry. Do této skupiny byly například zařazeny Rusko, Ukrajina, Srbsko a Černá Hora, Chorvatsko, Čína, Indie, USA, Kanada, Saúdská Arábie, Spojené Arabské Emiráty atd. Předpokládá se flexibilní přístup a stále vyhodnocování pozice prioritních zemí a jejich změny podle konkrétního obchodního i politického vývoje na těchto trzích, zájmu firem

a podnikatelských reprezentací atd. Za země zvláštního významu jsou považovány země EU s ohledem na jejich dominantní pozici v českém exportu. Pro země zvláštního významu (EU jako celek) bude zpracována Strategie prosazování obchodně ekonomických zájmů České republiky v EU.

Obrázek 6.5: Cíle a projekty Exportní strategie

Zdroj: Exportní strategie

6.5.4 Ostatní koncepční dokumenty

Na rozvoj podnikání se zaměřují i jiné koncepční dokumenty, a to na národní i regionální úrovni. Zde jim ale nebude věnována větší pozornost. Z národních dokumentů jmenujme alespoň Národní inovační strategii a Národní inovační politiku (resp. nově schválenou Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací). Na úrovni krajů jsou na podporu inovačního podnikání orientovány zejména regionální inovační strategie. Rozvoji podnikání je ale věnován prostor například i ve strategiích rozvoje kraje, programech rozvoje kraje anebo i ve strategiích zejména větších měst.

6.5.5 Evropská charta pro malé podniky

Evropská charta pro malé podniky byla přijata Radou pro všeobecné záležitosti a schválena Evropskou radou v roce 2000. Charta uznává, že malé podniky jsou páteří evropské ekonomiky a že jsou klíčovým zdrojem pracovních příležitostí a inkubátorem podnikatelských nápadů. Snaha Evropy o uvedení nové ekonomiky bude úspěšná jen tehdy, bude-li drobné podnikání na pořadu jednání. Evropská charta pro malé podniky vytváří základní pravidla přístupu k malému podnikání.

Charta je postavena na těchto principech:

- uznání dynamických schopností malých podniků odpovídat na nové potřeby trhu a poskytovat pracovní příležitosti,
- zdůraznění významu malých podniků při podpoře sociálního a regionálního rozvoje, kde působí jako příklad iniciativního a zodpovědného přístupu,
- uznání podnikání jako hodnotnou a produktivní životní dovednost na všech úrovních odpovědnosti,
- ocenění úspěšného podnikání, které si zaslouží spravedlivou odměnu,
- tolerance určitého množství chyb jako průvodního jevu odpovědné iniciativy a riskování; musí se na ně pohlížet zejména jako na příležitost k poučení,
- uznání důležitosti znalostí, závazků a pružnosti v nové ekonomice.

Opatření Charty

- Vzdělávání a školení pro podnikatelskou veřejnost
- Levnější a rychlejší založení podniku
- Lepší legislativa a předpisy
- Dostupnost dovedností
- Zlepšování přístupu online
- Více z jednotného trhu
- Daňové a finanční záležitosti
- Posílení technologické kapacity malých podniků
- Úspěšné modely elektronického obchodování a podpora špičkových malých podniků
- Rozvoj silnějšího a účinnějšího zastoupení zájmů malých podniků na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni

Členské země EU vytváří každoročně Zprávu o implementaci Evropské charty pro malé podniky, ve které je popsáno co v tomto roce daná země podnikla k naplnění opatření Charty.

7 OPERAČNÍ PROGRAM PODNIKÁNÍ A INOVACE⁷⁷

Operační program Podnikání a inovace je jedním z více než 20 operačních programů, pomocí kterých má Česká republika možnost čerpat prostředky ze strukturálních fondů. Jak již jeho název napovídá, tento program slouží primárně na podporu podnikání. Z některých jiných operačních programů sice podnikatelé také mohou získat nějaké prostředky, avšak rozhodně ne takového rozsahu jako v OPPI. Předpokládám, že struktura programovacích dokumentů v ČR je studentům velmi dobře známá, ale přesto je této problematice věnována stručná pozornost v kapitole 8.

Operační program Podnikání a inovace (OPPI) je základním programovým dokumentem, který umožňuje českým podnikatelům čerpat prostředky ze strukturálních fondů (konkrétně z Evropského fondu pro regionální rozvoj) v období let 2007-2013. Byl schválen vládním usnesením č. 1302/2006 15. listopadu 2006 a rovněž byl schválen Evropskou komisí. OPPI navazuje na Operační program Průmysl a podnikání, který byl vyhlášen po vstupu České republiky do Evropské unie v květnu 2004 pro zkrácené programovací období let 2004–2006. OPPI je realizován v rámci cíle „Konvergence“, a tudíž podporuje (až na drobné výjimky) aktivity realizované na celém území ČR s výjimkou hlavního města Prahy.

OPPI vychází ze základních principů Lisabonské strategie i z hlavních strategických dokumentů ČR (např. Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje apod.) a rozpracovává významnou část strategického cíle Národního strategického referenčního rámce ČR na léta 2007 - 2013 "Konkurenceschopná česká ekonomika". OPPI je důležitým nástrojem pro realizaci Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 - 2013.

Podpora má být poskytována především podnikům s vyšším inovačním potenciálem, ale je podporován i vznik nových (malých) podniků a další rozvoj existujících podniků. OPPI se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti České republiky a jejích regionů a měst pro investory, na podporu inovací, urychlené zavádění výsledků výzkumu a vývoje do výrobní sféry (zejména stimulací poptávky po výsledcích výzkumu a vývoje), na komercializaci výsledků výzkumu a vývoje, na podporu podnikatelského ducha a růst hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro zavádění nových technologií a inovovaných výrobků, včetně nových informačních a komunikačních technologií. Také usiluje o řešení otázek překonávání dosavadních bariér přístupu malých a středních podniků ke kapitálu.

Globálním cílem Operačního programu Podnikání a inovace je zvýšit do konce programovacího období konkurenceschopnost české ekonomiky a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy. K dosažení globálního cíle jsou finanční prostředky v rámci OPPI koncentrovány na sedm vymezených prioritních os (viz kapitola 7.2) a pro každou prioritní osu je určen samostatný specifický cíl.

Finanční alokace pro Operační program Podnikání a inovace vycházejí z Národního strategického referenčního rámce České republiky 2007-2013 a z usnesení vlády ze dne 10.5.2006 č. 494, kde byla pro tento operační program stanovena částka ve výši 11,75 % z celkových alokací určených pro ČR na nové programovací období na cíl „Konvergence“. V hodnotovém vyjádření se jedná o částku 3578

⁷⁷ Tato kapitola je zpracována zejména na základě publikací MPO: Prováděcí dokument k Operačnímu programu Podnikání a inovace 2007 - 2013; Průvodce podnikatele Operačním programem Podnikání a inovace. Praha, březen 2007; Operačním program Podnikání a inovace. Jako zdroj byla využita také znění jednotlivých programů a webových stránek agentury CzechInvest a ČMZRB.

mil EUR, z čehož 85 % je hrazeno z Evropského fondu pro regionální rozvoj a 15 % ze státního rozpočtu. Podrobnější alokace finančních prostředků je uvedena v příloze 4.

7.1 Implementace Operačního programu Podnikání a inovace

Implementace OPPI probíhá na několika úrovních. Za správné a efektivní řízení OPPI je odpovědný Řídicí orgán pod dohledem Monitorovacího výboru. Řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu. MPO může delegovat část svých činností a pravomocí na tzv. zprostředkující subjekty (implementační agentury). Hlavní implementační agenturou je Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Dalším zprostředkujícím subjektem je Českomoravská záruční a rozvojová banka.

Řídicí orgán (MPO) zabezpečuje zejména tyto činnosti:

- odpovídá za přípravu OPPI a jeho předložení Evropské komisi;
- zajišťuje, aby operace byly pro financování vybírány podle kritérií stanovených pro operační program a aby po celou dobu provádění byly v souladu s příslušnými předpisy Společenství a zajišťuje, aby se hodnocení operačních programů provádělo dle platných předpisů;
- řídí práci monitorovacího výboru a poskytuje mu dokumenty umožňující sledovat kvalitu provádění operačního programu s ohledem na jeho konkrétní cíle;
- vypracovává výroční a závěrečné zprávy o provádění a po schválení monitorovacím výborem je předkládá Komisi;
- zajišťuje soulad s požadavky EU poskytování informací a publicitu;
- odpovídá za vydávání Rozhodnutí o poskytnutí dotace / Rozhodnutí o financování akce.

Implementační agentury vykonávají zejména tyto činnosti:

- spolupráce na tvorbě Prováděcího dokumentu a dalších prováděcích manuálů a pokynů nezbytných pro účinnou a správnou implementaci programu;
- přijímání žádostí o podporu a organizování výzev k předkládání projektů a zajištění nezbytného informačního servisu pro žadatele;
- posouzení úplnosti a formálních náležitostí předkládaných žádostí projektů;
- organizace a spolupráce při vyhodnocení žádostí projektů;
- zajištění podkladů pro vydání rozhodnutí o financování projektu a jejich případné změny včetně posouzení těchto změn;
- kontrola postupu realizace jednotlivých projektů s cílem ověřit, zda spolufinancované výrobky a služby byly dodány a požadované výdaje byly vynaloženy v souladu se stanovenými podmínkami;
- přezkoumání předložených žádostí o platbu příjemci podpory (především ověření souladu
- se stanovenými indikátory a finančním plánem projektu, souladu s politikami ES, posouzení, zda výdaje jsou způsobilé, atd.) a zajištění, že budou Řídicímu orgánu předloženy pouze oprávněné uskutečněné výdaje;
- spolupráce při zajišťování informovanosti a publicity programu.

Monitorovací výbor vykonává dohled nad realizací programu a monitoruje využívání všech prostředků v rámci programu. Mezi jeho hlavní činnosti patří:

- schvalování kritérií pro výběr operací financovaných ze SF;
- schvalování výročních zpráv operačního programu před jejich zasláním Evropské komisi;
- schvalování veškerých návrhů na změnu obsahu rozhodnutí Komise o příspěvku z fondů;
- hodnocení pokroku v dosahování konkrétních cílů operačního programu;
- posuzuje výsledky provádění a může řídicímu orgánu navrhnout revizi nebo přezkoumání operačního programu.

Řádná jednání členů výboru se konají zpravidla dvakrát ročně.

Platební a certifikační orgán certifikuje vynaložené výdaje a vypracovává certifikát o vynaložených výdajích, který zasílá spolu s žádostí o platbu Evropské komisi. Pro účely certifikace ověřuje řádné fungování řídicího a kontrolního systému na všech úrovních implementace a převádí prostředky SF na příjmové účty kapitoly státního rozpočtu na základě souhrnných žádostí předložených řídicím orgánem. Funkci Platebního a certifikačního orgánu vykonává Národní fond Ministerstva financí.

Auditním orgánem, který má odpovědnost za ověřování účinného fungování řídicího a kontrolního systému, je Centrální harmonizační jednotka Ministerstva financí.

Příjemcem podpory je hospodářský subjekt, orgán nebo podnik, veřejnoprávní či soukromý, odpovědný za zahájení nebo zahájení a provádění operací. Příjemci jsou veřejnoprávní nebo soukromé podniky, které provádějí jednotlivé projekty a dostávají veřejnou podporu. Příjemci OPPI jsou zejména podnikatelské subjekty, vysoké školy, územně samosprávné celky, neziskové organizace, příspěvkové organizace státu a územně samosprávných celků a subjekty stanovené specificky pro jednotlivé oblasti podpory. Příjemci odpovídají za to, že navrhované a uskutečněné výdaje na realizaci projektů jsou způsobilé a že při realizaci projektu budou dodrženy podmínky Rozhodnutí, příp. smlouvy o financování, vydané Řídicím orgánem OPPI.

Povinnosti příjemců jsou detailně specifikovány v podmínkách poskytnutí podpory, které jsou nedílnou součástí Rozhodnutí. Příjemci musí zejména:

- zajišťovat řádnou realizaci projektu dle podmínek poskytnutí podpory;
- zajišťovat efektivní řízení projektu v souladu s vydanými metodickými pokyny;
- zajišťovat přípravu zadávací dokumentace projektu, zadávání výběrových řízení (veřejných zakázek) v souladu s příslušnými předpisy a realizaci smluv uzavřených s vybranými dodavateli;
- ověřovat faktury a jejich proplácení dodavatelům;
- vést oddělený účetní systém projektu nebo odpovídající účetní kód pro všechny transakce související s projektem;
- zajišťovat zavedení a udržování adekvátního vnitřního kontrolního systému, včetně finanční kontroly po celou dobu implementace projektu;
- předkládat žádosti o platby na standardních formulářích, přičemž musí doložit, že uváděné výdaje odpovídají podmínkám projektů / smlouvě o financování; veškeré platební nároky musí být podloženy průkaznými účetními dokumenty;
- vést dokumentaci o projektu a zajišťovat dostupnost této dokumentace pro účely kontroly prováděné oprávněnými osobami a umožnit provedení kontroly na místě;
- neprodleně oznamovat všechny podstatné změny a skutečnosti, které mají vliv nebo souvislost s plněním závazku ze smlouvy;
- plnit povinnosti spojené s monitorováním, tj. zejména podávání zpráv o vývoji projektu;
- zajišťovat publicitu projektu.

7.2 Prioritní osy Operačního programu Podnikání a inovace

Na základě Národního strategického referenčního rámce, analýzy podnikatelského prostředí a s důrazem na problematiku podpory inovací bylo v OPPI stanoveno sedm prioritních os, z nichž šest je zaměřených věcně a jedna je zaměřená na technickou pomoc. Každá prioritní osa se člení obvykle na několik oblastí podpory. Tabulka č. 7.1 ukazuje seznam prioritních os a oblastí podpory.

Tabulka 7.1: Prioritní osy a programy OPPI

Oblast podpory	Realizované programy	Forma podpory	Příjemci podpory
Prioritní osa 1 – Vznik firem (2,60 % prostředků OPPI)			
1.1 Podpora začínajícím podnikatelům	Start	bezüročný úvěr nebo zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem	drobní podnikatelé
1.2 Využití nových finančních nástrojů		kapitálový vstup do inovačních MSP (iniciativa Jeremie ⁷⁸)	fondy rizikového kapitálu
Prioritní osa 2 – Rozvoj firem (21,80 % prostředků OPPI)			
2.1 Bankovní nástroje podpory MSP	Progres; Záruka	podřízený úvěr, zvýhodněná záruka, finanční příspěvek	MSP, územní samosprávné celky a jimi zřizované organizace
2.2 Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb	Rozvoj; ICT v podnicích; ICT a strategické služby	dotace	MSP (někdy i velké podniky)
Prioritní osa 3 – Efektivní energie (4,00 % prostředků OPPI)			
3.1 Úspory energie a obnovitelné zdroje energie	Ekoenergie	dotace nebo podřízený úvěr s finančním příspěvkem	MSP (někdy i velké podniky), ÚSC a jimi zřizované a zakládané organizace
Prioritní osa 4 – Inovace (22,36 % prostředků OPPI)			
4.1 Zvyšování inovační výkonnosti podniků	Inovace	dotace	podniky, u patentových aktivit i veřejné výzkumné instituce, vysoké školy, fyzické osoby
4.2 Kapacity pro průmyslový VaV	Potenciál	dotace	podniky
Prioritní osa 5 – Prostředí pro podnikání a inovace (38,40 % prostředků OPPI)			
5.1 Platformy spolupráce	Spolupráce	dotace	podniky, sdružení podnikatelů, ÚSC, VVI, VŠ, neziskové organizace, OPS, CzechInvest
5.2 Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů	Školící střediska	dotace	podniky, sdružení podnikatelů, ÚSC, VVI, VŠ, soukromé vzdělávací instituce
5.3 Infrastruktura pro podnikání	Prosperita; Nemovitosti	dotace	podniky, ÚSC, CzechInvest
Prioritní osa 6 – Služby pro rozvoj podnikání (7,89 % prostředků OPPI)			
6.1 Podpora poradenských služeb	Poradenství	dotace	MSP, poradenské subjekty, CzechInvest
6.2 Podpora marketingových služeb	Marketing	dotace	podniky, CzechTrade
Prioritní osa 7 – Technická pomoc (2,95 % prostředků OPPI)			
7.1 Technická pomoc při řízení a implementaci OPPI			řídící orgán a implementační agentury
7.2 Ostatní technická pomoc			řídící orgán a implementační agentury

Zdroj: zpracováno na základě Průvodce podnikatele OPPI

⁷⁸ Viz kapitola 11

Prioritní osa 1: Vznik firem

Prioritní osa 1 je tvořena dvěma oblastmi podpory, které se zaměřují na vytváření podmínek pro vznik nových firem, s důrazem na podporu inovačně orientovaných firem. Pozornost je věnována problematice dostupnosti vhodných finančních zdrojů, včetně vytváření nových pro-inovačně působících finančních nástrojů s cílem usnadnit přístup začínajících podnikatelů ke kapitálu a rozšířit tím možnosti pro financování jejich podnikatelských záměrů a předkládaných projektů. V rámci této oblasti se předpokládá podpora investic pro rozvoj MSP pomocí rizikového kapitálu (např. využití finančních nástrojů typu JEREMIE⁷⁹ – nedotační finanční nástroje formou kapitálového vstupu do podniku). Finanční podpora má stimulovat schopnost samofinancování založenou na spolupráci soukromého kapitálu a veřejných fondů, posílit pozici malých a středních podnikatelů a podpořit tak jejich další rozvoj.

Prioritní osa 2: Rozvoj firem

Prioritní osa 2 obsahuje dvě oblasti podpory. První oblast se zaměřuje na podporu realizace rozvojových podnikatelských projektů konkurenceschopných malých a středních podniků, kterým brání nižší vlastní kapitálová vybavenost nebo omezená schopnost poskytnout zajištění úvěru v možnosti získat externí zdroje financování (např. bankovní úvěry). Druhá oblast podpory je zaměřena na zlepšování technické vybavenosti podniků nákupem moderních technologií, včetně informačních a komunikačních technologií a na rozvoj vybraných strategických služeb.

Prioritní osa 3: Efektivní energie

Cílem třetí prioritní osy je podněcovat aktivitu podnikatelů v oblasti snižování energetické náročnosti výroby a spotřeby fosilních primárních energetických zdrojů a podpořit začínající podnikatele v aktivitách vedoucích k vyššímu využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie. Podpora poskytovaná v rámci této prioritní osy se zaměřuje mimo oblasti využití obnovitelných a druhotných zdrojů energie i na zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie.

Prioritní osa 4: Inovace

Čtvrtá prioritní osa je tvořena dvěma oblastmi podpory. První oblast je zaměřena na podporu technických (inovace produktů a procesů) a netechnických inovací (organizační a marketingové inovace) v podnicích, včetně rozvíjení jejich spolupráce s výzkumnými a vývojovými organizacemi. Druhá oblast je zaměřena na podporu jejich vlastních podnikových kapacit pro VaV a návazných aktivit. Tato prioritní osa usiluje o zvýšení inovační aktivity podniků a počtu podniků, které provádějí vlastní výzkum a vývoj. V této souvislosti je prioritní osa zaměřena především na komercializaci výsledků VaV, které mohou usměrnit, urychlit a zkvalitnit inovační procesy směrem k vyšší konkurenční schopnosti sektoru průmyslu a služeb. V rámci této priority je pozornost rovněž věnována aktivitám spojeným s ochranou práv průmyslového vlastnictví (např. patenty a ochranné známky).

Prioritní osa 5: Prostředí pro podnikání a inovace

Prioritní osa 5 obsahuje tři oblasti podpory a zaměřuje se na vytváření vhodného prostředí pro vznik a rozvoj inovačního podnikání. Je zaměřena na vytváření potřebné infrastruktury pro začínající podnikatele (např. v podobě podnikatelských inkubátorů), na rozšíření a zkvalitnění spolupráce mezi

⁷⁹ Iniciativa JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) je novým finančním nástrojem pro období 2007 – 2013 a klade si za cíl zlepšit přístup malých a středních podniků k finančním zdrojům. Jedná se o společnou iniciativu Evropské komise, Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu, která je doplňková k dalším iniciativám na úrovni EU a bude zahrnovat tyto hlavní finanční nástroje: poradenství a technická pomoc, akciový a rizikový kapitál, záruky (za mikropůjčky a půjčky poskytované malým a středním podnikům). V OPPI se předpokládá využití finančních nástrojů typu JEREMIE v případě podpory investic pro rozvoj malých a středních podniků pomocí rizikového kapitálu.

podnikatelskou sférou a vzdělávacími institucemi a institucemi z oblasti výzkumu a vývoje (např. podpora klastrů nebo vědecko-technických parků) a na tvorbu kvalitní infrastruktury pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů v podnikové sféře a v institucích poskytujících služby pro podnikatelské subjekty v oblasti dalšího vzdělávání zaměstnanců.

Prioritní osa 6: Služby pro rozvoj podnikání

Prioritní osa 6 obsahuje dvě oblasti podpory, je zaměřena na rozvoj a využití kvalitních poradenských a informačních služeb pro podnikatele a má také usnadňovat marketingové aktivity malých a středních podnikatelů na zahraničních trzích a stimulovat zájem podnikatelů na kooperaci a společném postupu usnadňujícím jejich přístup na tyto trhy a jednání s obchodními partnery.

Prioritní osa 7: Technická pomoc

V rámci této prioritní osy mohou být financovány dle článku 46 obecného nařízení ke strukturálním fondům a Fondu soudržnosti takové aktivity operačního programu, které jsou zaměřeny na jeho přípravu, řízení, implementaci, monitorování, hodnocení, publicitu, kontrolu a další aktivity spojené s potřebou posílit administrativní kapacity pro provádění pomoci. Jde o potřebné podpůrné aktivity prováděné řídicím orgánem a implementačními agenturami.

7.3 Obecné podmínky pro čerpání podpory z OPPI

Dotace a zvýhodněné či zaručované úvěry lze čerpat pro projekty, jejichž **místem realizace** je celá ČR kromě regionu Praha. Rozhodující je místo realizace projektu, nikoli sídlo (místo podnikání) žadatele o podporu. Výjimkou je pouze program Rozvoj (musí být realizován ve vybraných regionech) a program Marketing (nemohou žádat MSP se sídlem v Praze, pokud jejich vývozní činnost není spojena s výrobou a službami realizovanými mimo region Praha). V některých programech může být pro projekty realizované ve vybraných regionech (s nejvyšší nezaměstností) stanovena vyšší maximální podpora než pro projekty realizované v „normálních“ regionech.

Dotace, úvěry a záruky z OPPI nejsou určeny pro projekty, jejichž záměr spadá do oblastí rybolovu, akvakultury, zemědělské a potravinářské výroby uvedené v Příloze I Smlouvy o založení ES, průmyslu stavby lodí, syntetických vláken, ocelářství a těžby uhlí. Dále není možno v OPPI přímo podporovat export, zvýhodňovat domácí zboží na úkor importovaného nebo vázat podporu na exportní výkonnost. Seznam NACE (dřív OKEČ), které mohou být podporovány, je uveden buď v příloze programu nebo přímo ve znění programu. Ještě přesněji je však uveden ve vyhlášené výzvě. Každý žadatel o podporu by si tedy nejdříve měl ověřit, zda jeho činnost vůbec může být podpořena!

Žadatel-podnik je povinen předložit oprávnění k podnikání na území ČR odpovídající zaměření projektu, na který má být podpora poskytnuta. Žadatel také musí být zaregistrován na finančním úřadě jako poplatník daně z příjmu. Ve všech projektech musí být jednoznačně vyjasněny majetkoprávní vztahy související s projektem. Projekty musí splňovat podmínku udržitelného rozvoje a rovných příležitostí.

Žadatel nesmí mít ke dni podání žádosti o podporu podle svého čestného prohlášení žádné nedoplatky vůči finančnímu úřadu, České správě sociálního zabezpečení, zdravotním pojišťovnám, Pozemkovému fondu, Fondu národního majetku, Státnímu fondu životního prostředí a Státnímu fondu rozvoje bydlení, Celní správě ČR, Státnímu fondu kultury, Státnímu fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie, Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu, krajům, obcím a svazkům obcí a vůči poskytovatelům podpory z projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie. Posečkání s úhradou nedoplatků nebo dohoda o úhradě nedoplatků se přitom považují za vypořádané

nedoplatky. Žadatel ani nesmí mít ke dni podání žádosti o podporu podle svého čestného prohlášení nedoplatky z titulu mzdových nároků jeho zaměstnanců.

Příjemcem podpory nemůže být podnikatel, pokud k datu podání žádosti je na jeho majetek prohlášen konkurz, je mu povoleno vyrovnání s věřiteli, byl zamítnut návrh na prohlášení konkurzu na jeho majetek pro nedostatek majetku, soud vydal usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí na jeho majetek, je v likvidaci anebo je příjemcem podpory na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích

Každý projekt musí splnit tzv. **kritéria přijatelnosti**, která jsou obecně vymezena v příslušném textu programu a přesně vymezena ve vyhlášené výzvě. Kontrola, zda-li projekt splňuje tato kritéria, se provádí při přijetí registrační žádosti. Datum přijatelnosti oznamuje poskytovatel nebo jím určená agentura žadateli, jakmile byl projekt shledán přijatelným z hlediska programu pro účely dalšího hodnocení. Od data přijatelnosti (je uvedeno i v Podmínkách poskytnutí dotace) mohou vznikat způsobilé výdaje. V případě záruk a úvěrů je datum způsobilosti výdajů stanoveno ve výzvě k podávání žádostí. Náklady vzniklé před tímto datem nejsou uznatelné (výjimku tvoří pouze náklady na energetický audit v rámci programu Ekoenergie). **Způsobilé výdaje** jsou vybrané druhy výdajů, které jsou přípustné k proplacení dotace nebo čerpání zvýhodněného nebo zaručovaného úvěru a jejich vymezení je provedeno v příslušném programu (a přesněji jsou opět vymezeny ve výzvě). Pro způsobilé výdaje byla také vydána **Obecná pravidla způsobilosti výdajů pro OPPI 2007- 2013**, a navíc je ještě pro každý program vydávána **Příručka způsobilých výdajů**.

Způsobilé výdaje musí splňovat obecné principy způsobilosti výdajů z hlediska času, umístění a účelu a musejí být vynaloženy v souladu se zásadami hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti. Mezi obecné principy způsobilosti výdajů patří:

- **Čas**⁸⁰
- **Umístění** – viz místo realizace
- **Účel** - každý způsobilý výdaj musí být prokazatelně nezbytný pro realizaci projektu a mít přímý vztah k projektu.
- **Efektivnost** - takové použití prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.⁸¹
- **Hospodárnost** - takové použití prostředků k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů.⁸²
- **Účelnost** - takové použití prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů.⁸³

Mezi způsobilé výdaje v OPPI patří zejména:

- pořízení dlouhodobého hmotného majetku,
- pořízení dlouhodobého nehmotného majetku,
- financování vybraných provozních nákladů (v omezené míře).

Za datum vzniku výdajů se u stavebních prací považuje datum zahájení prací doložené prvním záznamem ve stavebním deníku, popř. jiným záznamem o stavbě, datum uzavření smlouvy, vystavení objednávky nebo datum uskutečnění zdanitelného plnění, podle toho, který z aktů nastal dříve.

⁸⁰ Způsobilé jsou zásadně výdaje vzniklé a zaplacené po 1.1.2007 nebo datu přijatelnosti projektu, přičemž je rozhodující datum, které nastalo později. Způsobilé nejsou výdaje vzniklé nebo zaplacené po 30.6.2015 (Pravidlo n+2).

⁸¹ Zásada je naplněna buď transparentním postupem při výběru dodavatelů nebo posudkem znalce pro oceňování.

⁸² Zásada se naplňuje stejně jako v předchozím případě.

⁸³ Zásada je naplněna, pokud projekt splňuje kritéria přijatelnosti programu a vede ke splnění požadovaných cílů (vyjádřených ve formě závazných ukazatelů projektu).

V případě dodávek a služeb se za datum vzniku výdajů považuje datum uzavření smlouvy, resp. vystavení objednávky, resp. datum uskutečnění zdanitelného plnění podle toho, který z aktů nastal dříve. Další podmínkou způsobilosti výdajů je, že nesmí být zaplacený (a to ani zálohově) před dnem přijatelnosti projektu v případě dotací, u úvěrů před datem podpisu smlouvy o úvěru. Jeden projekt může být podán pouze v rámci jednoho příslušného programu, což prakticky znamená, že způsobilé výdaje v rámci projektu může žadatel uplatnit pouze jednou. Mezi způsobilé výdaje obvykle nepatří DPH (pokud je příjemce podpory plátcem DPH), výdaje uhrazené před datem přijatelnosti projektu, splátky půjček a úvěrů, sankce a penále, pojištění, úroky, bankovní poplatky, kursové ztráty, celní a správní poplatky.

Dotace jsou obvykle vypláceny zpětně po předložení uhrazených faktur, které jsou způsobilými výdaji na projekt. To tedy znamená, že podnik si sám musí zajistit financování celého projektu (nebo jeho etapy v případě větších projektů) a až po splnění všech podmínek obdrží dotaci. Řada českých bank již pro tento účel nabízí speciální úvěry. Toto neplatí pro obce, kraje, svazky obcí a jimi založené organizace, u nichž je možné zálohové čerpání.

Žadatel o podporu se zavazuje poskytovat pravdivé údaje, které bude v pravidelných intervalech předkládat poskytovateli nebo příslušné agentuře pro hodnocení přínosu projektu, a to průběžně od jeho počátku v období nejméně 3 let po skončení projektu.

7.4 Vyhlášení programů a podávání žádostí

Ministerstvo průmyslu a obchodu vyhláší pro všechny programy podpory OPPI **výzvy k podávání žádostí**, a to:

- formou standardního oznámení v Obchodním věstníku,
- oznámením v celostátním tisku a dalších médiích,
- formou oznámení spolu se všemi doprovodnými informacemi na internetových stránkách MPO.

Kompletní informace o OPPI, texty programů podpory včetně formuláře žádosti o podporu, formuláře žádosti o platbu, formuláře pro pravidelná hlášení o realizaci projektu, příloh a pokynů pro žadatele jsou ke stažení na internetových stránkách MPO a příslušných agentur (zejm. CzechInvest).

Programy se vyhláší průběžně prostřednictvím výzev a hodnocení projektů v rámci dané výzvy probíhá kolově nebo kontinuálně. V případě **kolového systému** je příjem žádostí časově omezen a dotace jsou schváleny až po vyhodnocení všech obdržených žádostí. V **kontinuálním systému** jsou dotace pro projekty schvalovány průběžně tak, jak jednotlivé projekty procházejí systémem hodnocení.

Žadatel o dotaci předkládá nejdříve tzv. **registrační žádost** prostřednictvím webové aplikace eAccount. Tuto žádost podává pouze elektronicky. K podání žádosti je nutný elektronický podpis udělený příslušnou certifikační autoritou. Žádost obsahuje zjednodušený rozsah údajů. Formální kontrolu a kontrolu přijatelnosti žádostí o dotaci jsou pověřeny agentury CzechInvest, CzechTrade a Česká energetická agentura. Po posouzení přijatelnosti je žadatel vyzván k podání **plné žádosti**. Je vhodné, aby žadatel o podporu využíval ještě před zpracováním žádosti konzultace v místně příslušné regionální kanceláři agentury CzechInvest. To mu pomůže zjistit, zda takový projekt vůbec má šanci na podporu a jak žádost co nejlépe připravit.

Aplikace eAccount

Pro zjednodušení administrativní náročnosti a urychlení celého procesu hodnocení žádostí o dotace byla CzechInvestem vytvořena aplikace eAccount. V této aplikaci žadatelé o dotace (pouze dotace, nikoliv úvěry nebo záruky) vyplňují formuláře, předkládají žádosti a dodávají potřebné přílohy – vše elektronickou formou prostřednictvím internetu. Nutnou podmínkou je zřízení elektronického podpisu žadatele. Žadatel si nejdříve musí zřídit v eAccountu tzv. Master účet (hlavní účet), ze kterého spravuje všechny své projekty. V rámci Master účtu může žadatel udělovat oprávnění různým osobám k různým úkonům a různým projektům. Pro jednu společnost (jedno IČO) je možné zřídit pouze jeden Master účet. Aplikace eAccount obsahuje 8 záložek, které jsou postupně zpřístupněny na základě aktuální fáze projektu. Pomocí aplikace eAccount žadatel podává registrační žádost a do 10 dnů je jeho žádost posouzena z hlediska přijatelnosti projektu a žadatele. Dnem posouzení mohou vzniknout způsobilé výdaje. Dále žadatel prostřednictvím této aplikace podává plnou žádost, žádost o platbu a zprávy z realizace projektu (monitoring projektu). Součástí aplikace je i tzv. Nástěnka projektu, což je nástroj pro komunikaci mezi žadatelem a implementační agenturou. Žadatel je zde informován o případných chybách, lhůtách a postupu hodnocení projektu.

Žádosti o úvěr/záruku musí žadatelé předložit na regionální pobočce ČMZRB podle pokynů uvedených ve vyhlášených programech, a to postupem, který je uveden (na webových stránkách ČMZRB) jako součást formuláře žádosti o úvěr či záruku. Žádost se obvykle vyplňuje v programu Excel.

7.5 Posouzení a hodnocení žádostí a výběr projektů

Před samotným hodnocením projektu kontroluje příslušná agentura splnění kritérií přijatelnosti projektu i žadatele a splnění formálních náležitostí u registrační a plné žádosti. Pokud je registrační nebo plná žádost neúplná nebo formálně nesprávná, je žadatel vyzván k odstranění nedostatků nebo doplnění žádosti. Po posouzení formálních náležitostí a přijatelnosti žádosti se dále posuzuje finanční i nefinanční přijatelnost žadatele.

Každá **žádost o dotaci** v rámci konkrétního programu je vyhodnocena pomocí výběrových kritérií specifických pro každý daný program. Hodnocení připravuje projektový manažer příslušné agentury (odborný pracovník agentury specializující se na daný program). Ve složitějších případech si může projektový manažer k projektu vyžádat externí posouzení. Externí hodnocení je podkladem pro projektového manažera při zpracování celkového hodnocení projektu. Projekt se posuzuje na základě binárních (ano/ne) a bodových kritérií.

V současném programovém období je využito tří režimů k hodnocení projektů žádajících o dotace:

- **Projekty s nejnižší dotací a nízkou úrovní složitosti**

Hodnocení provádí pouze příslušný projektový manažer, na základě jehož stanoviska Řídicí orgán vydá Rozhodnutí o poskytnutí dotace nebo projekt zamítne.

- **Projekty středního rozsahu a složitosti**

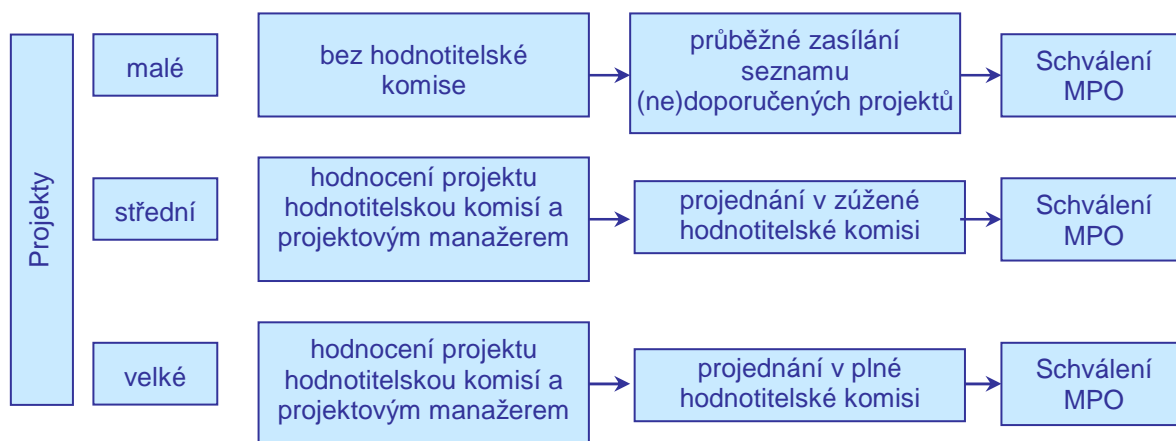
Hodnocení provádí projektový manažer, externí hodnotitel (expert) a následně tříčlenná komise složená ze 2 zástupců Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a 1 zástupce příslušné agentury. Následně opět rozhoduje o poskytnutí dotace Řídicí orgán.

- **Projekty většího rozsahu a složitosti**

Hodnocení provádí projektový manažer, externí hodnotitel (expert) a následně sedmičlenná hodnotitelská komise, v níž mají většinu zástupci ze subjektů mimo rezort MPO (např. podnikatelské a územní samosprávy, jiných ministerstev, zástupci vysokých škol, vědy a výzkumu).

Hodnotitelská komise (projektový manažer u malých projektů, externí hodnotitel) posuzují projekt z hlediska výběrových kritérií a využívají přitom podklady připravené agenturami a dále doporučí výši dotace včetně textu Podmínek, které jsou závaznou součástí Rozhodnutí. Hodnotitelská komise (řídící orgán) může vrátit hodnocení projektu zpět agentuře k dopracování, může si vyžádat dodatečné podklady pro hodnocení či doporučit žadateli projekt přepracovat nebo jej doporučit k zamítnutí. V případě dotací připraví hodnotitelská komise (projektový manažer u malých projektů) seznam projektů, které doporučuje k podpoře a tento seznam předá MPO. Konečné rozhodnutí o tom, zda bude projekt podpořen či nikoliv leží na MPO, avšak MPO může schválit pouze projekty doporučené hodnotitelskou komisí. Následně žadatel obdrží **Podmínky** k podpisu. Po obdržení Podmínek podepsaných žadatelem, MPO vydá **Rozhodnutí o poskytnutí dotace**, jehož nedílnou součástí jsou žadatelem podepsané Podmínky, které musí žadatel pro získání podpory dodržet. Obrázek č. 7.1 shrnuje způsob hodnocení projektů

Obrázek 7.1: Hodnocení projektů (dotace)

Zdroj: CzechInvest

Žádost o úvěr, záruku (příp. finanční příspěvek). Žádost o úvěr/záruku se hodnotí dle pravidel programu v souladu s postupy ČMZRB při poskytování úvěrů/záruk. Obvyklá doba vyřízení žádosti je 3 - 4 týdny od předložení kompletně vyplněné žádosti a všech požadovaných příloh. O poskytnutí podpory rozhoduje ČMZRB v závislosti na splnění výběrových (binárních a bankovních) kritérií. Je-li žádost schválena, je mezi žadatelem a ČMZRB uzavřena smlouva (o záruce, o úvěru). Současně se smlouvou o úvěru uzavírá příjemce podpory s ČMZRB smlouvu o zřízení a vedení běžného účtu, jehož prostřednictvím je úvěr čerpán i splácen.

7.6 Realizace projektů

Při výběru dodavatelů pro realizaci podpořeného projektu musí příjemce podpory poskytnuté formou dotace postupovat podle **Pravidel pro výběr dodavatelů** (jsou vytvořena v rámci OPPI). V případě, že poskytnutá podpora zahrnuje nákup produktů či služeb, která podléhá režimu veřejných zakázek, řídí se příjemce podpory zákonem o veřejných zakázkách.

Pravidla stanovují postup příjemce dotace při výběru dodavatele a při aplikaci zákona o veřejných zakázkách. Pokud hodnota zakázky nepřesahuje 500 tis. Kč, zadavatel se nemusí řídit Pravidly ani zákonem o veřejných zakázkách, ale odpovídá za to, že prostředky budou vynaloženy hospodárně a pouze za účelem splnění cílů projektu.

Příjemce dotace, který je dotovaným zadavatelem⁸⁴, je povinen **postupovat dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách** v případě, že se jedná o veřejnou zakázku financovanou z více než 50 % veřejným zadavatelem a jejíž předpokládaná hodnota bez DPH je vyšší nebo rovna:

- v případě zakázek na stavební práce 165.288.000,- Kč,
- v případě služeb souvisejících s veřejnou zakázkou na stavební práce 6.607.000,- Kč.

Pravidla pro výběr dodavatelů stanovují postup příjemce dotace při zadávání veřejných zakázek malého rozsahu, jejichž předpokládaná hodnota přesahuje 500 000,- Kč bez DPH a zároveň nedosahuje 2 mil. Kč (resp. 6 mil. Kč u stavebních prací). Tato pravidla také upravují postup výběru dodavatele v případech, kdy se zadavatel nemusí řídit zákonem (např. nesplňuje definici dotovaného zadavatele dle zákona).

Jak již bylo řečeno, nárok na vyplacení dotace vzniká až zpětně po splnění Podmínek a uhrazení způsobilých výdajů. Projekt může být realizován jednorázově nebo u větších projektů po etapách (výjimkou jsou programy Marketing a Inovace – ochrana práv průmyslového vlastnictví, kde není možné projekty etapizovat).

Příjemce dotace žádá o proplacení dotace do 4 měsíců po ukončení projektu nebo etapy prostřednictvím tzv. **Žádosti o platbu**, kterou předá implementační agentuře včetně povinných příloh a účetních dokladů prostřednictvím webové aplikace eAccount. Financování projektů bude probíhat do konce roku 2015 (dle pravidla N+2). Poslední žádost o platbu lze podat do června 2015. Příjemce také musí doložit, že plní Podmínky uvedené v Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Splnění Podmínek je prověřováno na základě předložených dokladů a může proběhnout i kontrola na místě u příjemce podpory.

Na jednotlivých agenturách je Žádost o platbu kontrolována z hlediska věcné správnosti, souladu s harmonogramem a rozpočtem projektu, kontroly faktur a jejich úhrad. Následně na základě jejich zjištění postoupí příslušní pracovníci agentur MPO návrh na proplacení celé částky uvedené v Žádosti o platbu nebo návrh na krácení částky z důvodu uvedení nezpůsobilých výdajů v Žádosti anebo návrh na zamítnutí Žádosti o platbu. Konečné rozhodnutí, zda je Žádost o platbu proplacena v celé míře, krácena či zamítnuta, je na MPO.

Úvěry jsou čerpány na základě žádosti příjemce úvěru, a to účelově na základě předložených účetních či daňových, příp. jiných dokladů, které příjemce úvěru předkládá osobně nebo je může zaslat poštou příslušné pobočce ČMZRB.

Příjemce podpory je povinen podávat **zprávy z realizace projektu** podle pokynů uvedených v Podmínkách poskytnutí dotace. Účelem těchto zpráv je informovat o fyzické realizaci a financování projektu. Poskytovatel podpory může kdykoli kontrolou ověřit, zda tyto zprávy odpovídají skutečnému stavu. Příjemce podpory je povinen v průběhu tří let následujících od ukončení projektu informovat poskytovatele podpory o přínosech z realizace projektu.

MPO a implementační agentury zajišťují **průběžnou kontrolu** dodržování Podmínek a vykonávají kontrolu v místě realizace projektu. Kontrola na místě realizace projektu je prováděna formou veřejnosprávní kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. (zákon o finanční kontrole ve veřejné správě). Tato kontrola zahrnuje fyzické a finanční prověření jednotlivých projektů a umožňuje ověřit jednotlivým agenturám a MPO, že realizace projektu probíhá v souladu s Podmínkami podepsanými žadatelem

⁸⁴ Dotovaným zadavatelem je právnická nebo fyzická osoba, která zadává veřejnou zakázku hrazenou z více než 50 % z peněžních prostředků poskytnutých veřejným zadavatelem.

a obecně platnou legislativou. V případě úvěrů a záruk provádí u vybraných obchodních případů dohled nad dodržováním podmínek smlouvy o úvěru/záruce ČMZRB.

Vedle MPO jsou oprávněny vykonávat kontrolu tyto subjekty:

- CI, popř. ČMZRB
- Ministerstvo financí ČR
- Nejvyšší kontrolní úřad
- OLAF – Evropský úřad pro potírání podvodného jednání
- Evropský účetní dvůr
- Generální ředitelství Evropské komise pro regionální politiku

Po ukončení projektu je po dobu 3 let namátkově vykonávána **následná projektová kontrola**. Předmětem kontroly je dodržování Podmínek, ke kterým se příjemce zavázal, a zároveň ověření souladu informací, uvedených v monitorovacích zprávách s reálným stavem.

7.7 Programy OPPI⁸⁵

Program START

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: Českomoravská záruční a rozvojová banka

Příjemce (fyzická i právnická osoba) musí být drobným podnikatelem a musí do podnikání vstupovat poprvé anebo po delším čase (min 7 let od poslední registrace na finančním úřadě). Rovněž nesmí (a předchozích 7 let nesměl) být ani společníkem obchodní společnosti (společnosti s ručením omezeným, veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti, členem družstva (kromě bytového družstva), ani společníkem právnické osoby podnikající mimo území České republiky.

Cílem programu je umožnit realizaci podnikatelských záměrů osob vstupujících do podnikání poprvé nebo s delším časovým odstupem.

Způsobitelné výdaje:

- pořízení a rekonstrukce dlouhodobého hmotného majetku,
- pořízení dlouhodobého nehmotného majetku,
- pořízení zásob, včetně drobného hmotného majetku,
- pořízení drobného nehmotného majetku.

DPH je součástí příslušného způsobilého výdaje.

Forma a výše podpory:

Podpora v tomto programu je poskytována buď formou bezúročného úvěru anebo prostřednictvím zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru.

Bezúročný úvěr: Bezúročný úvěr se poskytuje až do výše 90 % předpokládaných způsobilých výdajů projektu. Doba splatnosti je až 7 let. Bezúročný úvěr pro fyzickou osobu nebo pro podnikající právnickou osobu s jedním společníkem je poskytován až do výše 0,75 mil. Kč, pro podnikající právnickou osobu s více společníky či členy až do výše 1,5 mil. Kč. Je zajišťován směnkou vystavenou příjemcem podpory avalovanou nejméně jednou fyzickou nebo právnickou osobou. Příjemce podpory ve formě bezúročného úvěru musí doložit jako součást žádosti o bezúročný úvěr certifikát o absolvování kurzu „Základy podnikání“, která je akreditován MŠMT a je vystavený na jméno podnikatele (nebo jednoho ze společníků).

⁸⁵ Údaje uvedené u jednotlivých programů jsou vždy pouze rámcové. Přesné podmínky jsou uvedeny vždy v konkrétní výzvě.

Zvýhodněná záruka s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru: Tato podpora je poskytována pouze k úvěrům bank, které mají s ČMZRB uzavřenu smlouvu o podmínkách poskytování záruk zjednodušeným postupem. Záruka je poskytována až do výše 80 % jistiny zaručovaného bankovního úvěru. Zaručovány mohou být úvěry do výše 1,5 mil. Kč s dobou splatnosti delší než 3 roky. Příjemce podpory hradí pouze část ceny záruky ve výši 0,1 % p.a. z výše záruky. Současně s poskytnutím záruky je mu poskytnut finanční příspěvek 3 % p. a. z výše záruky k úhradě zbývající části ceny záruky. Spolu se zárukou je poskytován finanční příspěvek k zaručovanému úvěru, a to ve výši 15 % vyčerpaného zaručeného úvěru. Finanční příspěvek k zaručovanému úvěru je vyplacen, pokud příjemce podpory doručí do 2 let ode dne uzavření smlouvy o podpoře ukončí realizaci projektu.

Bližší informace o programu:

www.cmzrb.cz/app/rozcestnik/podpora-podnikani/programy-OPPI/

Program PROGRES

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: Českomoravská záruční a rozvojová banka

Příjemce podpory: malý a střední podnik

Cílem programu je umožnit realizaci rozvojových podnikatelských projektů MSP, pro které je bariérou získání externího financování nižší vlastní kapitálová vybavenost nebo omezená možnost poskytnout zajištění úvěru anebo úvěru umožnit realizaci projektů MSP v oblasti energetických služeb, které svými efekty přispívají ke snížení spotřeby energie a zvýšení efektivity výroby energie. Současně je program zaměřen i na zvyšování zaměstnanosti.

Způsobilé výdaje:

- pořízení a rekonstrukce dlouhodobého hmotného majetku),
- pořízení dlouhodobého nehmotného majetku,
- koupě podniku v konkurzu (podle § 476-488 obchodního zákoníku).

DPH je součástí příslušného způsobilého výdaje.

Forma a výše podpory⁸⁶

Podpora je poskytována ve formě a podřízeného úvěru nebo podřízeného úvěru s finančním příspěvkem.

Podřízený úvěr: max. výše 25 mil. Kč, úroková sazba 3 % p.a., doba splatnosti až 11 let, odklad splátek jistiny úvěru je maximálně 6 let (období podřízenosti). Podřízený úvěr je zajišťován směnkou vystavenou příjemcem podpory avalovanou nejméně jednou fyzickou nebo právnickou osobou.

Podřízený úvěr s finančním příspěvkem: Finanční příspěvek je poskytován ve výši 10% z vyčerpaného podřízeného úvěru, maximálně však ve výši nesplacené jistiny úvěru ke dni, kdy bylo prokázáno splnění podmínek programu platných pro jeho přiznání. Finanční příspěvek bude přiznán, pokud příjemce podpory prokáže zvýšení zaměstnanosti minimálně o 3 zaměstnance oproti výchozímu počtu zaměstnanců ve čtyřech po sobě jdoucích kalendářních pololetích po uzavření smlouvy o úvěru. Výchozím počtem zaměstnanců je stav zaměstnanců ke konci kalendářního roku předcházejícího roku podání žádosti.

Bližší informace o programu:

www.cmzrb.cz/app/rozcestnik/podpora-podnikani/programy-OPPI/

⁸⁶ K financování projektu musí být souběžně předpokládáno použití dalšího externího financování formou bankovního úvěru, leasingu, nebo úvěru poskytnutého právnickou osobou, která poskytuje úvěry a má s ČMZRB uzavřenu smlouvu o spolupráci, a to nejméně ve výši podřízeného úvěru.

Program ZÁRUKA

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: Českomoravská záruční a rozvojová banka

Příjemce podpory: malý a střední podnik

Cílem programu je usnadňovat realizaci podnikatelských projektů MSP zaměřených na investice a zvyšovat tak konkurenceschopnost těchto podnikatelů. Důraz je kladen na podporu projektů malých podnikatelů v regionech se soustředěnou podporou státu.

Způsobilé výdaje:

- pořízení a rekonstrukce dlouhodobého hmotného majetku,
- pořízení dlouhodobého nehmotného majetku,
- pořízení zásob, včetně drobného hmotného majetku,
- pořízení drobného nehmotného majetku,

Zaručovaný úvěr, ke kterému je poskytnuta pouze zvýhodněná záruka (bez finančního příspěvku k zaručovanému úvěru), může být použit na koupi podniku v konkurzu.

DPH je součástí příslušného způsobilého výdaje.

Forma a výše podpory:

Podpora je poskytována ve formě zvýhodněné záruky anebo zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru.

Zvýhodněná záruka: Je poskytována MSP až do výše 80% jistiny zaručovaného úvěru. Podnikatel hradí pouze část ceny záruky ve výši 0,1 – 0,3% p.a. z výše záruky. Současně s poskytnutím záruky je mu poskytnut finanční příspěvek ve výši až 4% p.a. z výše záruky k úhradě zbývající části ceny záruky. Pokud má úvěrující banka s poskytovatelem podpory uzavřenu smlouvu o podmínkách poskytování záruk zjednodušeným způsobem, mohou být zaručovány bankovní úvěry do výše 5 mil. Kč. Výše záruky v tomto případě činí až 70% jistiny zaručovaného úvěru a cena záruky hrazená příjemcem podpory je pevně stanovena ve výši 0,1% p.a. z výše záruky. Současně s poskytnutím záruky je příjemci podpory poskytnut finanční příspěvek 3% p.a. z výše záruky k úhradě zbývající části ceny záruky.

Zvýhodněná záruka s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru: Může být poskytnuta pouze malému podnikateli jako podpora de minimis. Zaručovaný úvěr musí být určen na financování projektu, který bude umístěn na území regionů se soustředěnou podporou státu a na území problémových regionů definovaných metodikou pro výběr těchto regionů. Záruka se poskytuje pouze k úvěrům do výše 5 mil. Kč s dobou splatnosti delší než 3 roky. Výše záruky činí až 80 % jistiny zaručovaného úvěru. Podnikatel hradí pouze část ceny záruky ve výši 0,1 – 0,3% p.a. z výše záruky. Současně s poskytnutím záruky je mu poskytnut finanční příspěvek ve výši až 4% p.a. z výše záruky k úhradě zbývající části ceny záruky. Pokud má úvěrující banka s poskytovatelem podpory uzavřenu smlouvu o podmínkách poskytování záruk zjednodušeným způsobem, je záruka poskytována až do výše 70% jistiny zaručovaného úvěru a cena záruky hrazená příjemcem podpory je pevně stanovena ve výši 0,1% p.a. z výše záruky. Současně s poskytnutím záruky je příjemci podpory poskytnut finanční příspěvek 3% p.a. z výše záruky k úhradě zbývající části ceny záruky. Spolu se zárukou je v obou případech poskytován finanční příspěvek k zaručovanému úvěru, a to ve výši 10% vyčerpaného zaručeného úvěru, pokud příjemce podpory do 2 let ukončí realizaci projektu.

Bližší informace o programu:

www.cmzrb.cz/app/rozcestnik/podpora-podnikani/programy-OPPI/

Program ROZVOJ

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zprostředkující subjekt: CzechInvest

Příjemce podpory: malý a střední podnik

Cílem programu je podpořit růst výkonů a konkurenceschopnosti (flexibility) MSP vedoucí ke zlepšení jejich pozice na trhu a v souvislosti s tím i k udržení, případně růstu počtu pracovních míst.

Program rozvoj je specifický tím, že nepodporuje aktivity na celém území ČR, ale podpora je směřována do regionů se soustředěnou podporou státu (vymezených v příloze usnesení vlády č. 560/2006, usnesením vlády č. 829/2006) a do regionů s vyšší mírou nezaměstnanosti.

Podporovanými aktivitami jsou pořízení nových technologických zařízení s vyššími technickými a užitnými parametry a či realizace projektů zvyšujících efektivnost procesů.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek - nákup strojů a zařízení včetně řídicích softwarů, které nebyly předmětem odpisu,
- stavební náklady přímo související s realizací projektu (max. 20 % z celkových způsobilých výdajů),
- dlouhodobý nehmotný majetek - náklady na pořízení patentů, operativních nebo patentových licencí na know-how a nepatentovaných know-how, řídicí software k pořizovaným strojům a zařízením,
- náklady na publicitu projektu.

Způsobilé výdaje projektu budou blíže vymezeny v jednotlivých výzvách.

Forma a výše podpory:

Podpora je poskytována formou dotace. Procentuální výše dotace je určena regionální mapou intenzity veřejné podpory a její absolutní výše činí 1 - 20 mil. Kč.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/rozvoj

Program ICT V PODNICÍCH

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: CzechInvest

Příjemce podpory: malý a střední podnikatel nebo sdružení právnických osob (např. klastry) ve zpracovatelském průmyslu založené dle občanského zákoníku (§ 20f)

Cílem programu je podpořit konkurenceschopnost MSP prostřednictvím kvalitativně vyššího využití jejich potenciálu v oblasti pořizování a rozšiřování informačních systémů (IS), resp. podpořit poptávku po informačních systémech za účelem zvýšení efektivity MSP.

Podporovanými aktivitami jsou například projekty zaměřené na zavádění a rozšiřování využití IS při zvyšování vnitřní efektivity podniků (např. implementace ERM⁸⁷ včetně konfigurace a přizpůsobení

⁸⁷ ERM - Enterprise Resource management – Řízení podnikových zdrojů, tyto systémy zahrnují řízení podnikových činností zejména v oblasti logistiky, financí, výroby, prodeje, personalistiky atp. Managementu umožňují automatizaci, integraci a standardizaci postupů, sdílení dat a jiných podnikových činností.

optimalizovaným procesům a organizační struktuře; implementace manažerských a znalostních IS; implementace řešení pro virtuální pracovní místa (home office, teleworking)); projekty zaměřené na zavádění a rozšiřování využití IS při vývoji nových nebo inovaci stávajících výrobků a technologií; projekty zaměřené na zavádění a rozšiřování využití IS při zvyšování efektivity dodavatelsko-odběratelských vztahů (např. CRM⁸⁸, HelpDesk, Call Centre, elektronický prodej) atd. **Podporovanými aktivitami nejsou** prostá obnova stávající technické infrastruktury, základního a aplikačního programového vybavení, pokud se nejedná o kvalitativní zvyšování funkčnosti daného systému. Podporovat také nelze samostatné pořizování nebo rozšiřování stávajícího programového vybavení pro zpracování běžných kancelářských agend – standardní grafické a kancelářské softwarové balíky.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek (zejména hardware a sítě; ostatní stroje a zařízení),
- dlouhodobý nehmotný majetek (zejména software, licence, know-how),
- vybrané provozní náklady (zejména zpracování žádosti o podporu, cestovné, školení, rekvalifikace, semináře, workshopy, přístup k informacím a databázím; tvorba webových stránek, povinná publicita, síťové neskladovatelné dodávky, a ostatní služby),
- náklady na publicitu projektu.

Veškeré provozní náklady, které jsou součástí způsobilých výdajů projektu, musí mít degresivní charakter (tzn. musí se postupně snižovat v závislosti na délce trvání podpory). Bližší vymezení způsobilých výdajů je obsaženo v jednotlivých výzvách.

Forma a výše podpory:

Podpora je poskytována formou dotace. Dotace je poskytována jako procento dle Regionální mapy intenzity veřejné podpory pro ČR na období 2007 – 2013 ze způsobilých výdajů projektu, maximálně však ve výši 20 mil. Kč na jeden projekt. Výše podpory pro způsobilé výdaje na poradenské služby vzniklé v souvislosti s investičním projektem činí pro MSP max. 50%. Výše podpory je blíže specifikována v jednotlivých výzvách.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/ict-v-podnicich

Program ICT A STRATEGICKÉ SLUŽBY

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: CzechInvest

Příjemce podpory: podnikatelské subjekty (velké podniky nesmí být nadnárodní společnostmi ani její součástí)

Cílem programu je podpořit konkurenceschopnost a růst ICT sektoru podpořit nabídku nových informačních systémů, ICT řešení, nových softwarových produktů a služeb. (Na rozdíl od programu ICT v podnicích není tento program zaměřen na poptávku po informačních systémech, ale na nabídku IS.) Program také podporuje vybrané strategické služby s úzkou návazností na informační a komunikační technologie a výrazným mezinárodním zaměřením, které by měly vést ke snižování nákladovosti procesů a zvyšování efektivity činností v podnicích.

⁸⁸ CRM - Customer Relationship Management - Řízení vztahů se zákazníky zahrnuje pracovníky, podnikové procesy a technologie IS/ICT s cílem maximalizovat loajalitu zákazníků a v důsledku toho i ziskovost podniku.

Podporovanými aktivitami jsou tvorba nových IS/ICT řešení a aplikací, centra pro návrh a implementaci IS/ICT, centra sdílených služeb, centra zákaznické podpory, centra oprav high-tech výrobků a technologií. **Podporovat nelze** služby cestovního ruchu, služby rekreační, kulturní a sportovní, služby zdravotní a ostatní sociální služby, služby dopravní a přepravní, distribuční a logistické, poštovní, kurýrní, konzultační a poradenské služby, bankovní, realitní a leasingové služby, telekomunikační služby (přenos hlasu, dat, obrazu), služby kolimačních center, služby audiovizuální, direct marketing a služby spojené s ochranou životního prostředí.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek (zejména nákup staveb, projektová dokumentace, rekonstrukce staveb, novostavby; hardware a sítě; stroje a zařízení apod.),
- dlouhodobý nehmotný majetek (zejména licence, know-how, software),
- vybrané provozní náklady (zejména vybrané osobní náklady, služby poradců, expertů a studie; zpracování žádosti o podporu; organizace výběrového řízení; přístup k informacím a databázím; povinná publicita; síťové neskladovatelné dodávky a ostatní služby).

Veškeré provozní náklady, které jsou součástí způsobilých výdajů projektu, musí mít degresivní charakter. Bližší vymezení způsobilých výdajů je obsaženo v jednotlivých výzvách.

Forma a výše podpory:

Podpora je poskytována formou dotace ve výši 1 mil. – 100 mil. Kč. Tato dotace je poskytována jako procento dle regionální mapy intenzity veřejné podpory ze způsobilých výdajů projektu. Výše podpory pro poradenské služby vzniklé v souvislosti s investičním projektem činí max. 50 % způsobilých výdajů.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/ict-a-strategicke-sluzby

Program EKOENERGIE

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zprostředkující subjekt: Česká energetická agentura

Poskytovatel podpory (pro podporu ve formě podřízeného úvěru s finančním příspěvkem): ČMZRZB

Příjemce podpory: podnikatelské subjekty všech velikostí

Cílem programu je stimulovat aktivitu podnikatelů, zejména MSP, v oblasti snižování energetické náročnosti výroby, spotřeby primárních energetických zdrojů a vyššího využití obnovitelných a druhotných zdrojů a jejich udržitelný růst.

Podporovanými aktivitami jsou využívání obnovitelných a druhotných energetických zdrojů (např. výstavba zařízení na výrobu a rozvod elektrické a tepelné energie vyrobené z obnovitelných a druhotných zdrojů energie; rekonstrukce stávajících výrobních zařízení za účelem využití obnovitelných a druhotných zdrojů energie) a zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie (např. modernizace stávajících zařízení na výrobu energie vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti; zavádění a modernizace systémů měření a regulace). **Podporovanými aktivitami nejsou** výzkumné, vývojové a pilotní projekty; výroba energeticky úsporných výrobků (kromě briket a pelet) a zařízení pro využití obnovitelných zdrojů energie; pěstování energetických rostlin; použití alternativních paliv v dopravě; fotovoltaika; snižování energetické náročnosti / zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů; výstavba zařízení na spalování komunálních odpadů a projekty v oblasti zemědělství, lesnictví či rybolovu.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek (zejména inženýrské sítě, inženýrské činnosti a komunikace, rekonstrukce či modernizace staveb, novostavba, omezený nákup pozemků a staveb, stroje a zařízení včetně řídicích softwarů, energetický audit, případně projektová dokumentace stavby a další způsobilé výdaje spojené s realizací projektu),
- dlouhodobý nehmotný majetek (zejména potřebný software atp.).
- náklady na publicitu projektu.

Způsobilé výdaje projektu jsou blíže vymezeny v jednotlivých výzvěch.

Forma a výše podpory:

Formou podpory je podřízený úvěr s finančním příspěvkem nebo dotace.

Podřízený úvěr s finančním příspěvkem:

Podřízený úvěr s finančním příspěvkem může být poskytnut pouze malému a střednímu podnikateli. Je poskytován ve výši až 50 mil. Kč s úrokovou sazbou 1 % p.a. Doba splatnosti je maximálně 15 let a odklad splátek jistiny úvěru je maximálně 8 let (období podřízenosti). Výše podřízeného úvěru nesmí přesáhnout 75 % předpokládaných způsobilých výdajů projektu. Podřízený úvěr je zajištěn minimálně směnkou vystavenou příjemcem podpory avalovanou nejméně jednou fyzickou nebo právnickou osobou. Finanční příspěvek k podřízenému úvěru je poskytován ve výši 30 % z vyčerpaného podřízeného úvěru, maximálně však ve výši nesplacené jistiny úvěru ke dni, kdy bylo prokázáno splnění podmínek programu platných pro jeho přiznání. Finanční příspěvek je vyplácen formou jednorázového uhrazení posledních splátek jistiny úvěru.

Dotace:

Dotace je poskytována ve výši 0,5 mil. až 100 mil. Kč. Maximální výše dotace v % způsobilých výdajů je omezena regionální mapou veřejné podpory

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/ostatni-programy

Program INOVACE

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: CzechInvest

Příjemce podpory: podnikatelské subjekty všech velikostí (nesmí to být ale nadnárodní společnosti), v případě projektů na ochranu práv průmyslového vlastnictví i veřejným výzkumným institucím, vysokým školám a fyzickým osobám (občanům ČR).

Cílem programu je podpora projektů na zvýšení inovačního potenciálu podniků a na projekty veřejných výzkumných institucí (VVI), vysokých škol (VŠ), fyzických osob a MSP směřující k ochraně práv průmyslového vlastnictví. Zvláštní pozornost je věnována podpoře ekologicky efektivních inovací (eko-inovací).

Program je rozdělen na dvě části – část, která se věnuje podpoře inovací, a část, která se věnuje podpoře průmyslového vlastnictví. **Inovačním projektem** se myslí projekt zaměřený na zvýšení technických a užitných hodnot výrobků, technologií a služeb (inovace produktu); zvýšení efektivity procesů výroby a poskytování služeb (inovace procesu); zavedení nových metod organizace firemních procesů a spolupráce s firmami a veřejnými institucemi (organizační inovace); zavedení nových prodejních kanálů (marketingová inovace). Žádosti o podporu na realizaci inovačního projektu budou přijímány na základě samostatné výzvy Inovace – Inovační projekt.

Projekt na ochranu práv průmyslového vlastnictví je projekt zaměřený na aktivity směřující k ochraně práv průmyslového vlastnictví na vynálezy (ve formě patentů) a technická řešení ve formě užitečných vzorů v zahraničí a v ČR, a na zahraniční průmyslové vzory nebo na zahraniční ochranné známky. Žádosti o poskytnutí dotace na realizaci projektu na ochranu práv průmyslového vlastnictví budou přijímány na základě samostatné výzvy Inovace – Projekt na ochranu práv průmyslového vlastnictví.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek,
- dlouhodobý nehmotný majetek,
- provozní náklady (v případě podnikatelských subjektů jen pro MSP),
- náklady na publicitu projektu.

Způsobilé výdaje projektu jsou blíže vymezeny v jednotlivých výzvách.

Způsobilými výdaji nejsou výdaje na pořízení použitých strojů a zařízení, včetně informačních a komunikačních technologií (ICT); DPH, pokud je příjemce podpory plátcem DPH; splátky půjček a úvěrů; sankce a penále; náklady na záruky, pojištění, úroky, bankovní poplatky, kursové ztráty, celní poplatky.

Forma a výše podpory:

Podpora je poskytována formou dotace.

Výše dotace u inovačního projektu:

u inovací produktů a procesu: 1- 75 mil. Kč, maximálně však ve výši procentních limitů ze způsobilých výdajů stanovených regionální mapou intenzity veřejné podpory,

u organizačních a marketingových inovací: až do výše 2 mil. Kč, maximálně však ve výši procentních limitů ze způsobilých výdajů stanovených regionální mapou intenzity veřejné podpory.

Výše dotace u projektu na ochranu práv průmyslového vlastnictví:

10 – 300 tis. Kč, maximálně však ve výši 75 % způsobilých výdajů (u projektu realizovaného veřejnou výzkumnou institucí nebo vysokou školou) a maximálně ve výši 45 % způsobilých výdajů projektu realizovaného MSP. Procentní limit pro MSP se může zvýšit až na 55 % v případě, že se na projektu podílí společně s VŠ nebo VVI.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/inovace

Program POTENCIÁL

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: CzechInvest

Příjemce podpory: podnikatelské subjekty všech velikostí (nesmí to být ale nadnárodní společnosti).

Cílem programu je podpora zavádění a zvyšování kapacit společností pro realizaci výzkumných, vývojových a inovačních aktivit a zároveň i zvýšení počtu společností, které provádějí vlastní výzkum, vývoj a inovaci. Program si také klade za cíl prohloubení spolupráce společností s výzkumnými a vývojovými organizacemi, tvorbu kvalifikovaných pracovních míst, zlepšení podmínek pro zapojení společností do národních i evropských programů výzkumu a vývoje, a trvalé zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky.

Podporovanými aktivitami jsou založení nebo rozvoj center průmyslového výzkumu, vývoje a inovací spočívající v pořízení pozemků, budov, strojů/zařízení a jiného vybavení centra nezbytného pro zajištění aktivit inovačního centra a u MSP také provozní náklady centra (mzdové náklady

zaměstnanců inovačního centra a nájemné hrazené za pronájem prostor inovačního centra, poradenské služby spojené s projektem) a náklady na přípravné studie.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek (zejména nákup pozemků, budov, strojů a jiného zařízení),
- dlouhodobý nehmotný majetek (zejména pořízení patentů, operativních nebo patentových licencí na know-how a nepatentovaných know-how), software apod.,
- vybrané provozní náklady (zejména vybrané osobní náklady, služby poradců, expertů a studie přístup k informacím a databázím; síťové neskladovatelné dodávky a ostatní služby),
- náklady na publicitu projektu.

Bližší vymezení způsobilých výdajů je obsaženo v jednotlivých výzvách.

Forma a výše podpory:

Podpora je poskytována formou **dotace**, a to ve výši **1 – 75 mil. Kč**, maximálně však ve výši procentních limitů ze způsobilých výdajů stanovených regionální mapou intenzity veřejné podpory. Dotace na úhradu nákladů na přípravné studie a poradenské služby související se zajištěním plnění předmětu projektu je poskytována až do výše 50 % z nákladů na tyto přípravné studie a poradenské služby (platí pouze pro MSP). Výše podpory je dále specifikována v jednotlivých výzvách.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/potencial

Program SPOLUPRÁCE

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zprostředkující subjekt: CzechInvest

Příjemce podpory: právnické osoby, CzechInvest

Cílem programu je podpora vzniku a rozvoje kooperačních odvětvových seskupení - klastrů, pólů excelence, technologických platforem a kooperačních projektů na regionální, nadregionální i mezinárodní úrovni, jako nástroje rozvoje konkurenceschopnosti ekonomiky a ekonomického růstu. Obecným cílem programu je vytváření příznivého podnikatelského prostředí.

Podporovanými aktivitami jsou:

- **Klastry.** Klaster je územně koncentrovaná síť spolupracujících firem, specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb, přidružených institucí a organizací, jejichž kooperační vazby mají potenciál k upevnění a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Aktivity klastru musí být zaměřeny na rozvoj inovací a mezinárodní konkurenceschopnosti a z tohoto pohledu musí klastry prokázat permanentní vazby na výzkumně-vývojovou základnu a vzdělávací zařízení. Klastry musí mít jasně definovaný sektor působnosti a obsahovat určité kritické množství společností, koncentrovaných v určité geografické oblasti.
- **Póly excelence** – kooperační seskupení výzkumných, podnikatelských a dalších subjektů v rámci jasně definované oblasti působnosti, zaměřená na výzkum a vývoj v oblasti špičkových technologií, realizující společné aktivity na bázi spolupráce výzkumných a vzdělávacích institucí s průmyslem. Póly excelence mají potenciál přilákat výzkumné pracovníky, investory a klíčové hráče v daném odvětví a zvyšovat podíl neveřejných výdajů na výzkum a vývoj. Jako výzkumná a vývojová infrastruktura zaměřená na výzkum mají, díky synergickému efektu při slučování kapacit a projektů, prokazatelný potenciál přispět k rozvoji konkurenceschopnosti ČR i EU.
- **Technologická platformy** – kooperační oborové seskupení sdružující průmyslové podniky, oborová sdružení a svazy, výzkumné a finanční instituce, národní orgány veřejné správy, asociace

uživatelů a spotřebitelů podílející se na výzkumu, vývoji a inovacích ve strategicky významné technologické oblasti na národní nebo mezinárodní úrovni. Cílem uskupení je vytvořit, podporovat a naplňovat střednědobé až dlouhodobé vize budoucího technologického vývoje a koherentní dynamické strategie k dosažení vize, která zahrnuje významné otázky budoucího hospodářského růstu, konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v České republice i v Evropě.

- **Aktivity související s implementací programu a generováním projektů** – mapování a rozvoj potenciálu pro vznik nových projektů, realizace studií, aplikace zahraničních zkušeností, networkingové, vzdělávací, propagační a jiné podpůrné aktivity s cílem efektivního využití prostředků na podporu kooperačních seskupení.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek (zejména hardware a sítě, nákup staveb, stroje a zařízení a další),
- dlouhodobý nehmotný majetek (zejména software a data, práva duševního vlastnictví a další),
- vybrané provozní náklady (zejména personální náklady, marketing a propagace, semináře a workshopy a další),
- náklady na publicitu projektu.

Způsobilé výdaje budou blíže vymezeny v jednotlivých výzvách.

Forma a výše podpory:

Podpora je poskytována formou dotace a její maximální výše může činit až 75 % způsobilých výdajů projektu. Celková výše dotace na projekt bude upřesněna v jednotlivých výzvách. V případě aktivit souvisejících s implementací programu a generováním projektů může výše dotace činit až 100 % způsobilých výdajů projektu.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/spoluprace

Program ŠKOLICÍ STŘEDISKA

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zprostředkující subjekt: CzechInvest

Příjemce podpory: podnikatelské subjekty (podpora velkým podnikům je poskytována v případě, že tyto podniky nejsou nadnárodními společnostmi či jejich součástmi); sdružení podnikatelů (právníké osoby), podnikatelská seskupení (např. podnikatelské, oborové, odvětvové a profesní komory, zaměstnavatelské a další svazy sdružující podnikatelské subjekty); územní samosprávné celky a jejich svazky; nestátní neziskové organizace (obecně prospěšné společnosti apod.); vzdělávací instituce vzdělávající mimo systém formálního vzdělávání ve vybraných oborech a odvětvích; další sdružení vytvořená subjekty uvedenými v předchozích řádcích.

Cílem programu je zajištění kvalitního zázemí pro realizaci, organizaci a řízení vzdělávání, personálních činností a dalších aktivit souvisejících s rozvojem lidských zdrojů, a tím zvýšit konkurenceschopnost podniků. Rozvojem infrastruktury pro RLZ má být zajištěno další udržování, prohlubování a zvyšování odborných znalostí zaměstnanců i zaměstnavatelů, dále pak jejich manažerských, technických, jazykových a dalších dovedností.

Podporovanými aktivitami jsou výstavba, pořízení, rekonstrukce, modernizace, vybavení a zařízení infrastruktury určené pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů podnikatelských subjektů ve vybraných sektorech. **Podporovanými aktivitami nejsou** takové činnosti, které se přímo vztahují k organizaci a realizaci vzdělávacích aktivit. (Samotné vzdělávání je podporováno z jiného operačního programu.)

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek (zejména nákup či úprava pozemků, nákup, rekonstrukce, modernizace, úpravy, výstavba či odstranění stavby, inženýrské sítě, inženýrské činnosti a komunikace ke stavbám, hardware a sítě, technická zařízení a zařizovací předměty staveb, případně projektová dokumentace, školicí pomůcky, ostatní stroje a zařízení nezbytné pro zajištění vzdělávání a další způsobilé výdaje spojené s realizací projektu),
- dlouhodobý nehmotný majetek (školicí programy, software a data, projektová dokumentace bez stavby, a další),
- náklady na publicitu projektu.

Způsobilé výdaje budou blíže vymezeny v jednotlivých výzvách.

Forma a výše podpory

Podpora je poskytována formou dotace ve výši min. 200 tis. Kč a max. 150 mil. Kč na jeden projekt. Výše podpory bude dále specifikována Správcem programu v jednotlivých výzvách.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/skolici-strediska

Program PROSPERITA

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Poskytovatel podpory: CzechInvest

Příjemce podpory: právnické osoby (provozovatelé vědecko-technických parků, podnikatelských inkubátorů a center pro transfer technologií), obecně prospěšné společnosti, zájmová sdružení právnických osob (prakticky podporu může získat jakákoliv právnická osoba mimo nadací)

Cílem programu je podporovat zakládání a rozvoj subjektů infrastruktury pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace zaměřených zejména na realizaci nových technologií a konkurenceschopných výrobků a služeb. Program se také zaměřuje na podporu zakládání, činnosti a dalšího rozvoje podnikatelských inkubátorů, resp. podnikatelských inovačních center. Zvláštní pozornost věnuje program podpoře sítí business angels⁸⁹.

Podporovanými aktivitami jsou zakládání a rozvoj vědeckých a vědeckotechnických parků, center pro transfer technologií, podnikatelských inkubátorů a podnikatelských inovačních center (které provozují inkubátor) a zakládání a rozvoj sítí business angels

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek zejména ve formě pozemků, budov, strojů a jiného zařízení,
- dlouhodobý nehmotný majetek, zejména software, licence a know-how,
- provozní náklady, zejména služby poradců, expertů, studie, školení a rekvalifikace, semináře, workshopy, mzdy, pojistné, síťové neskladovatelné dodávky apod.,
- náklady na publicitu projektu.

Způsobilé výdaje projektu budou blíže vymezeny v jednotlivých výzvách.

⁸⁹ subjekty sdružující business angels za účelem efektivnějšího přístupu k informacím a racionálnějšího investování kapitálu business angels.

Forma a výše podpory

Podpora je poskytována formou dotace. V případě projektů obsahující stavební práce může dotace činit 5 – 200 mil. Kč. V případě projektů neobsahujících stavební práce může dotace činit 1 – 30 mil. Kč.

V případě dotace pro podnikatelský inkubátor může příjemce dotace poskytnout cenově zvýhodněné služby inovačním podnikům využívajícím služeb podnikatelského inkubátoru a splňujícím definici MSP formou:

- zvýhodněného nájmu
- služeb poradců, expertů a studií, které jsou poskytované externími konzultanty a které nemají povahu trvalých nebo opakujících se činností nebo které se nevztahují k obvyklým provozním výdajům podniku (dotace je poskytována max. do výše 50% způsobilých výdajů na zajištění těchto služeb),
- školení a rekvalifikace, které jsou poskytované externími školiteli (max. 45% způsobilých výdajů na zajištění těchto služeb).

Výše dotace bude správcem programu dále specifikována v jednotlivých výzvách.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/prosperita

Program NEMOVITOSTI

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zprostředkující subjekt: CzechInvest

Příjemce podpory: územní a samosprávný celek či svazek územních a samosprávných celků, podnikatelské subjekty (podpora velkému podniku bude poskytována v případě, že tento podnik není nadnárodní společností či její součástí a zároveň počet zaměstnanců tohoto podniku nepřesáhne 1250), CzechInvest.

Cílem programu je stimulovat vznik a rozvoj podnikatelských nemovitostí včetně související infrastruktury a přispět tak ke vzniku funkčního trhu nemovitostí a ke zlepšení investičního a životního prostředí. Program je zaměřen na podporu projektů realizovaných ve všech hlavních fázích životního cyklu nemovitosti, tj. projektů přípravy, výstavby, rozvoje i regenerace nemovitosti.

Podporovanými aktivitami jsou tyto typy projektů:

- Projekt přípravy zóny - projekt, jehož realizací dojde k zainvestování nové podnikatelské zóny⁹⁰ nebo ke zvýšení kvality a k rozvoji stávající podnikatelské zóny.
- Projekt regenerace zóny - projekt, jehož realizací dojde k přeměně brownfieldu⁹¹ na podnikatelskou zónu.
- Projekt výstavby nájemního objektu - projekt, jehož realizací vznikne nový podnikatelský objekt⁹² určený k pronájmu.
- Projekt rekonstrukce objektu - projekt, jehož realizací dojde k přeměně objektu, který odpovídá definici brownfieldu na podnikatelský objekt.

⁹⁰ Podnikatelská zóna - ucelená zastavitelná plocha, na kterou lze umisťovat podnikatelské objekty na základě pravomocného rozhodnutí o umístění stavby nebo na základě schváleného územního plánu.

⁹¹ Brownfield - nemovitost, která v současnosti není dostatečně efektivně využívána, je zanedbaná a kterou lze účelně využít pouze za podmínky realizace projektu regenerace zóny nebo projektu rekonstrukce objektu.

⁹² Podnikatelský objekt - objekt určený převážně pro uživatele nemovitosti. Tímto objektem může být např. výrobní hala, nebo administrativní budova včetně případných funkčně souvisejících objektů.

- Projekt vyhotovení projektové dokumentace - projekt, jehož realizací dojde k vytvoření dokumentace projektové přípravy a projektové dokumentace projektu výstavby, rekonstrukce či regenerace podnikatelské nemovitosti.
- Projekt relokace firmy - projekt, jehož realizací dojde k přemístění příjemce podpory (pouze MSP) z intravilánu obce za podmínky, že současný nebo plánovaný provoz podniku se dostává do střetu se současným nebo plánovaným funkčním využitím území, nebo se stanovenými limity území, nebo má-li provoz podniku výrazně negativní vliv na životní prostředí v dané lokalitě.
- Projekt vyhotovení GIS - vytvoření či rozvoj geografického informačního systému, který představuje znalostní a informační bázi pro rozvoj regionální podnikatelské infrastruktury a nemovitostí. Uživatelem geografického informačního systému bude CzechInvest. Informační báze bude obsahovat geografické, socio-demografické a ekonomické údaje o regionech ČR a o konkrétních projektech. Vybrané informace budou volně dostupné i prostřednictvím webových aplikací.
- Projekt akreditace manažera regionální infrastruktury - absolvování akreditačního školení organizovaného implementační agenturou CzechInvest a pořízení základního technického vybavení a marketingových materiálů, za účelem zvýšení kvalifikace manažerů regionální infrastruktury při přípravě, realizaci a propagaci podnikatelských nemovitostí a regionální infrastruktury.
- Projekt regenerace zóny nebo rekonstrukce objektu provedený agenturou CzechInvest, při nezájmu jiných subjektů o regeneraci nebo rekonstrukci dané nemovitosti.

V rámci projektů je podporováno zejména pořízení nemovitosti, předprojektová a projektová příprava staveb, provádění staveb, příprava území, odstranění ekologických zátěží a nevyužitelných staveb, relokaci firem, vytváření GIS a akreditace manažerů.

Způsobilé výdaje:

- dlouhodobý hmotný majetek (zejména nákup nemovitosti a stavební náklady přímo související s realizací projektu)
- dlouhodobý nehmotný majetek
- vybrané provozní náklady (zejména služby poradců, expertů, studie, marketing a propagace)
- náklady na publicitu projektu

Způsobilé výdaje projektu jsou přesněji vymezeny v jednotlivých výzvěch.

Forma a výše podpory

Podpora je poskytována formou přímé dotace. Výše podpory je poskytována podle typu příjemce podpory a typu projektu. Výše dotace se řídí regionální mapou intenzity veřejné podpory. Podpora provozních nákladů v projektu musí být v souladu s pravidlem de minimis. V případě, kdy je příjemcem podpory agentura CzechInvest se nejedná o veřejnou podporu a podpora je poskytována až do výše celkových způsobilých výdajů projektu.

Výše podpory bude dále specifikována správcem programu v jednotlivých výzvěch.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/nemovitosti

Program PORADENSTVÍ

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zprostředkující subjekt: CzechInvest

Příjemce podpory: podnikatelské subjekty, CzechInvest

Cílem programu je zlepšení kvality a dostupnosti poradenských, informačních a vzdělávacích služeb pro malé a střední podniky. Program má také vytvořit prostředí pro analýzy světových i českých rozvojových trendů majících vliv na inovační aktivitu ekonomiky ČR a tím i na její konkurenceschopnost.

Program podporuje čtyři specifické **aktivity**:

- tvorbu, udržování a rozvoj Národního registru poradců (NRP),
- podporu poradenských služeb pro MSP poskytovanou zejména poradci NRP,
- poskytování dotovaných informačních, poradenských a vzdělávacích služeb pro MSP prostřednictvím Regionální informační a poradenské infrastruktury (RIPI)⁹³,
- analýzy světových i českých rozvojových trendů (Trendy) majících vliv na inovační aktivitu ekonomiky ČR a tím i na její konkurenceschopnost.

Podpořit nelze zejména služby, které mají charakter stálé nebo pravidelné činnosti nebo souvisí s obvyklými provozními náklady podniku na služby jako například běžné daňové poradenství, pravidelné právní služby nebo reklama.

Způsobilé výdaje:

Způsobilé výdaje se velmi odlišují podle typu projektu, a proto zde nejsou rozepsány podrobněji. Podporovat je ale možné například dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (Národní registr poradců), nákup poradenských a vzdělávacích služeb, vzdělávání a školení poradců, náklady na publicitu projektu apod.

Forma a výše podpory

Forma podpory je dotace a její výše se také odlišuje podle typu projektu.

NRP: dotace je poskytována ve výši 100 % nákladů projektu.

Poradenské služby NRP: dotace je poskytována MSP maximálně do výše 50% způsobilých výdajů projektu.

Služby RIPI: dotace je poskytována do výše 100 % nákladů projektu.

Trendy: dotace je poskytována ve výši 100 % nákladů projektu.

Výše podpory bude dále specifikována správcem programu v jednotlivých výzvěch.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/poradenstvi

Program MARKETING

Správce programu: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Zprostředkující subjekt: CzechTrade

Příjemce podpory: podnikatelské subjekty (dotace velkým podnikům bude poskytována v případě, že tyto podniky nejsou nadnárodními společnostmi, či jejich součástí a zároveň počet zaměstnanců těchto podniků nepřesáhne 1250 a budou-li doplňovat většinovou účast MSP na dané společné akci), CzechTrade

Cílem programu je posílení mezinárodní konkurenceschopnosti MSP se sídlem v ČR prostřednictvím individuálních účastí na zahraničních veletrzích a výstavách, prezentace České republiky na specializovaných veletrzích a výstavách v zahraničí s individuální účastí podniků organizované Českou agenturou na podporu obchodu (CzechTrade) a podpora aliančních činností MSP.

⁹³ Množina subjektů působících v regionech, financovaných z veřejných nebo soukromých zdrojů a zaměřených na podporu rozvoje podnikání pomocí poskytování poradenských, informačních a vzdělávacích služeb. Subjekty budou vybrány na základě veřejného výběrového řízení.

Podporované aktivity:

- individuální projekty MSP a projekty seskupení MSP podporující vstup MSP na zahraniční trhy,
- společná účast na specializovaných výstavách a veletrzích v zahraničí schválených MPO pro příslušné období,
- oborové a katalogové prezentace realizované agenturou CzechTrade podporující zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky ČR na zahraničních trzích,
- rozvoj služeb agentury CzechTrade v oblasti mezinárodního obchodu (Internacionalizace).

Způsobilé výdaje:

- u individuálních projektů MSP a projektů seskupení MSP jsou to vybrané provozní náklady - zejména získávání a tvorba marketingových informací a propagačních materiálů, cizojazyčných internetových stránek v oblasti mezinárodního obchodu a zahraničních trhů, pronájem, zřízení a provoz stánku na výstavách a veletrzích v zahraničí,
- u společné účasti na specializovaných výstavách a veletrzích v zahraničí jsou to vybrané provozní náklady související s účastí podnikatelů (zejména pronájem, zřízení a provoz stánku, marketingové propagační materiály) a vybrané provozní náklady související se zajištěním realizace stánku prezentace ČR vč. doprovodné propagace, výdaje za nákup služeb od dodavatelů,
- u oborových a katalogových prezentací realizovaných agenturou CzechTrade jsou to vybrané provozní náklady (zejména související s technickou realizací a provozem stánku CzechTrade a doprovodné propagace),
- u projektů Internacionalizace jsou to provozní náklady související zejména se zpracováním odborných studií a oborových a dalších charakteristik zahraničních trhů, s realizací marketingových akcí a jejich propagací, náklady na opatření vedoucí ke zvýšení konkurenceschopnosti ekonomických subjektů ČR na zahraničních trzích,
- náklady na publicitu projektu.

Způsobilé výdaje projektu budou blíže vymezeny v jednotlivých výzvách.

Způsobilými výdaji nejsou tvorba propagačních materiálů v českém jazyce, výroční zprávy, obaly na zboží, návody, technické popisy, ceníky, vizitky, firemní obálky a jiné tiskoviny, výdaje na balné, poštovné, dopravné, ubytování, cestovné, stravné, osobní výdaje.

Forma a výše podpory

Podpora je poskytována formou dotace. Dotace může být poskytnuta až do výše 50 % způsobilých výdajů pro MSP.

- Podpora na realizaci individuálních projektů MSP a seskupení MSP je 0,1 mil. až 2,0 mil. Kč.
- Maximální výše podpory při účasti na specializovaných výstavách a veletrzích v zahraničí pro MSP a velké podniky je 100 tis. Kč. Pro velké podniky je podpora poskytována až do výše 50% způsobilých výdajů podle pravidla de minimis.
- Dotace na realizaci oborových a katalogových prezentací realizovaných agenturou CzechTrade je poskytována ve výši 100 % způsobilých výdajů, maximálně však 1 mil. Kč.
- Dotace na Internacionalizaci realizovanou agenturou CzechTrade je poskytována ve výši 100 % způsobilých výdajů.

Výše podpory bude dále specifikována Správcem programu v jednotlivých výzvách.

Bližší informace o programu včetně všech potřebných dokumentů:

www.czechinvest.org/marketing

8 PODPORA PODNIKÁNÍ Z OSTATNÍCH OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

Tato kapitola pojednává o možnostech podnikatelů získat dotace i z jiných operačních programů než je OPPI. Nejdříve jsou však stručně zmíněny hlavní rysy strukturální politiky EU pro programovací období 2007 – 2013 a struktura programových dokumentů.

8.1 Kohezní politika EU v období 2007-2013⁹⁴

Pro období 2007-2013 byly pro regionální politiku EU vymezeny následující tři cíle⁹⁵:

Cíl Konvergence: podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s hrubým domácím produktem na obyvatele nižším než 75 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. K čerpání z tohoto cíle způsobilé i státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Tento cíl je financovaný z ERDF, ESF a FS a v České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hl. m. Prahy.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost: podpora regionů na úrovni NUTS II nebo NUTS I, které nejsou zařazeny do cíle Konvergence. Tento cíl je financovaný z ERDF a ESF a v České republice pod něj spadá Hl. m. Praha.

Cíl Evropská územní spolupráce: podpora přeshraniční spolupráce regionů na úrovni NUTS III nacházejících se podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic a všech regionů úrovně NUTS III podél námořních hranic, které jsou od sebe obecně vzdáleny nejvýše 150 kilometrů. Je podporována také meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. Tento cíl je financovaný z ERDF a v České republice pod něj spadají všechny regiony.

Tabulka 8.1: Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle politiky HSS v období 2007-2013

Cíl	Fondy pro EU27		Fondy pro ČR	
	251,16 mld. €	81,54 %	25,88 mld. €	96,98 %
Konvergence	251,16 mld. €	81,54 %	25,88 mld. €	96,98 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	49,13 mld. €	15,95 %	419,09 mil. €	1,56 %
Evropská územní spolupráce	7,75 mld. €	2,52 %	389,05 mil. €	1,46 %
Celkem	308,04 mld. €	100,00 %	26,69 mld. €	100,00 %

Zdroj: Nařízení Rady (ES) 1083/2006; Národní strategický referenční rámec pro ČR

V programovacím období 2007-13 byl také zredukován počet **strukturálních fondů** z původních čtyř na současné dva, kterými jsou Evropský fond regionálního rozvoje a Evropský sociální fond. Mimo strukturálních fondů je možné rozvojové projekty financovat i z Kohezního fondu. O všech těchto fondech již bylo pojednáno v kapitole 6.

Při čerpání prostředků z fondů EU je nutné také respektovat všechny *principy kohezní politiky*.⁹⁶

- Doplňkovost, provázanost, koordinace a soulad
- Programování
- Partnerství
- Územní úroveň provádění
- Proporcionální intervence

⁹⁴ Tato podkapitola byla zpracována zejména na základě Nařízení Rady (ES) 1083/2006

⁹⁵ V podstatě se jedná o rozdělení území EU na tři oblasti.

⁹⁶ Bližší vysvětlení významu jednotlivých principů je možné nalézt v Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Hlava I, Kapitola IV).

- Sdílené řízení
- Adicionalita

Aby jednotlivé členské státy EU mohly čerpat prostředky ze strukturálních fondů, musí mít zpracovanou soustavu programových dokumentů, které musí být v souladu s prioritami EU. To vyplývá i z principu programování, který znamená také to, že financované projekty musí přispívat k odstraňování problémů, které byly identifikovány ve strategických dokumentech. Současně celý systém musí být i v souladu s právními předpisy EU (např. s nařízeními Evropské komise, která se dotýkají strukturálních fondů – viz kapitola 6).

Priority Evropské unie jsou vyjádřeny v dokumentu **Strategické obecné zásady Společenství (SOZS)**. Ty slouží členským státům jako orientační rámec při přípravě jejich dokumentů. SOZS jsou strategické obecné zásady pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost, které vymezují orientační rámec pro intervenci fondů, s přihlédnutím k jiným souvisejícím politikám Společenství.⁹⁷ Jinými slovy, Strategické obecné zásady stanovují společné cíle, kterých musí dosáhnout všechny programy.

Další zmíněné dokumenty už se týkají pouze České republiky. Nejdříve byl zpracován Národní rozvojový plán (NRP). Na rozdíl od minulého programovacího období není NRP povinný a tudíž ani není schvalován Evropskou komisí. Na základě NRP byl vytvořen Národní strategický referenční rámec (NSRR), který už zpracován být musí a který je i schvalován Evropskou komisí. Národní rozvojový plán popisuje nastavení systému koordinace politiky HSS. Klíčové body tohoto systému byly promítnuty do Národního strategického referenčního rámce. V NSRR je mimo jiné definována soustava operačních programů (OP) sloužících k čerpání prostředků, přičemž každý operační program musí být také schválen Evropskou komisí. Evropská komise posuzuje zejména soulad NSRR a OP s nařízeními a SOZS. Po schválení NSRR a OP může být zahájeno čerpání ze strukturálních fondů. Centrálním koordinátorem pro využívání fondů EU v České republice je Ministerstvo pro místní rozvoj. To také odpovídá za tvorbu Národního rozvojového plánu a Národního strategického referenčního rámce

Národní strategický referenční rámec ČR

Jak již bylo uvedeno, základem pro vypracování Národního strategického referenčního rámce byl Národní rozvojový plán. Analytická část NSRR se zaměřuje na identifikaci klíčových silných stránek ČR pro posilování její konkurenceschopnosti a identifikaci problematických míst a slabých stránek, které mohou stát v cestě udržitelnému růstu ekonomiky i společnosti. **Globálním cílem** Národního strategického referenčního rámce ČR je tedy přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel.

Národní strategický referenční rámec definuje čtyři strategické cíle:

- Konkurenceschopná česká ekonomika;
- Otevřená, flexibilní a soudržná společnost;
- Atraktivní prostředí;
- Vyvážený rozvoj území.

Konkurenceschopná česká ekonomika. Cílem je posílit konkurenceschopnost podnikatelského sektoru v ČR zvyšováním jeho produktivity. Zároveň půjde o urychlení udržitelného hospodářského vývoje pomocí inovací a strukturálních změn v české ekonomice. Výsledkem má být zdravá ekonomika generující robustní a udržitelný hospodářský růst. Pomocí EU směřuje na zvýšení motivace k podnikání, rozvoje podnikatelské infrastruktury a kvalitních poradenských služeb. Součástí podpory

⁹⁷ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006

bude vytváření a uplatnění nových finančních nástrojů, jako jsou fondy mikropůjček a fondy rizikového kapitálu, poskytování zvýhodněných úvěrů a záruky usnadňující přístup malých a středních podnikatelů k externím zdrojům financování. Prostředky budou alokovány na základě operačních programů Podnikání a inovace a Výzkum a vývoj pro inovace.

Otevřená, flexibilní a soudržná společnost. Cílem je podpořit rozvoj vnitřně různorodé sociálně citlivé a soudržné společnosti a přispět ke zvyšování kvality života obyvatel. Zároveň půjde o vytvoření moderního vzdělávacího systému, který přispěje k rozvoji znalostní ekonomiky a stane se zdrojem efektivity a flexibility trhu práce České republiky. Jde o investici do ekonomiky schopné vytvářet nová a kvalitní pracovní místa, včetně těch kvalifikačně nejnáročnějších. Do této skupiny patří podpora projektům, které mají rozvíjet informační společnost. Finanční podpora půjde také na projekty, které umožní reformovat veřejnou správu prostřednictvím zkvalitnění a profesionalizace lidských zdrojů, modernizace metod a nástrojů řízení a využívání moderních technologií. Prostředky pro tuto oblast budou poskytovány na základě tří operačních programů: Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Praha - Adaptabilita.

Atraktivní prostředí. Cílem je zlepšit dostupnost environmentální infrastruktury, obnovení kvality životního prostředí a podpora úspor energie. Zároveň má být posílena dostupnost dopravy a dopravní obslužnost při zmírnění dopadu dopravy na životnímu prostředí. Prostředky budou poskytovány na základě operačních programů Životní prostředí a Doprava.

Vyvážený rozvoj území. Cílem je odstraňování ekonomických rozdílů mezi regiony. Jde hlavně o posílení ekonomického růstu a růstu zaměstnanosti využitím ekonomické, sociální a kulturních odlišností jednotlivých regionů České republiky. Investice budou směřovány do rozvoje regionů, měst a venkovských oblastí tak, aby bylo možné vytvořit kvalitní životní prostředí a příležitosti k práci ve všech oblastech České republiky. Podpora se zaměří na podporu podnikání v regionech, snižování rozdílů mezi regiony a rozvoj regionální dopravní sítě. Budou podpořeny projekty regionálního významu z oblasti využití cestovního ruchu, ochrany kulturních památek, vzdělání, informačních technologií a moderní veřejné správy. Budou rozvíjené také městské a venkovské oblasti. Finanční prostředky pro Prahu budou určeny na projekty v oblasti rozvoje ekologicky příznivé veřejné dopravy, revitalizace a úsporné využívání energií a přírodních zdrojů. Finanční prostředky budou také vynaloženy na aktivity zaměřené na rozvoj inovačního prostředí, znalostní ekonomiky a partnerství mezi výzkumem a praxí. Finanční pomoc bude poskytována prostřednictvím sedmi regionálních operačních programů a operačních programů Praha - Konkurenceschopnost, Integrovaný operační program a Technická pomoc.

Národní strategický referenční rámec udává systém operačních programů České republiky pro období 2007-2013, jejichž prostřednictvím budou jednotlivé prioritní osy realizovány.

Operační programy

V OP jsou podrobně popsány cíle a priority, které chce členská země v dané oblasti dosáhnout. V OP je uveden popis typových podporovaných aktivit, na které je možné čerpat prostředky se SF. Je zde také seznam subjektů, kteří mohou o finanční prostředky žádat. Každý operační program má svůj řídicí orgán. Seznam operačních programů, ze kterých mohou čerpat české subjekty, je uveden v tabulce 8.2.

Tabulka 8.2: Alokace pro ČR na roky 2007 - 2013 podle operačních programů

Operační program	Fond	€, běžné ceny	Finanční alokace v %	Řídící orgán
Cíl Konvergence - Tématické operační programy				
Podnikání a inovace	ERDF	3 041 312 546	12	MPO
Výzkum a vývoj pro inovace	ERDF	2 070 680 884		MŠMT
Životní prostředí	ERDF + FS	4 917 867 098	20	MŽP
Doprava	ERDF + FS	5 759 081 203	21	MD
Integrovaný operační program	ERDF	1 582 390 162	8	MMR
Technická pomoc	ERDF	247 783 172	1	MMR
Lidské zdroje a zaměstnanost	ESF	1 837 421 405	10	MPSV
Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ESF	1 828 714 781	7	MŠMT
Cíl Konvergence - Regionální operační programy				
ROP Střední Čechy	ERDF	559 083 839	13	RRRS Střední Čechy
ROP Jihozápad	ERDF	619 651 254		RRRS Jihozápad
ROP Severozápad	ERDF	745 911 021		RRRS Severozápad
ROP Jihovýchod	ERDF	704 445 636		RRRS Jihovýchod
ROP Severovýchod	ERDF	656 457 606		RRRS Severovýchod
ROP Moravskoslezsko	ERDF	716 093 217		RRRS Moravskoslezsko
ROP Střední Morava	ERDF	657 389 413		RRRS Stř. Morava
Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost				
Praha - Konkurenceschopnost	ERDF	234 936 005	0,9	Hl. m. Praha
Praha - Adaptabilita	ESF	108 385 242	0,41	Hl. m. Praha
Cíl Evropská územní spolupráce				
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko	ERDF	55 040 000	0,21	Bavorské státní ministerstvo hospodářství, infrastruktury, dopravy a technologie; v ČR zodpovídá MMR
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko	ERDF	103 680 000	0,39	MMR
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko	ERDF	69 120 000	0,26	Úřad spolkové vlády Dolního Rakouska, v ČR zodpovídá MMR
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko	ERDF	67 200 000	0,25	Saské státní ministerstvo hospodářství a práce, v ČR nese zodpovědnost MMR
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko	ERDF	56 550 000	0,21	Ministerstvo výstavby a regionálního rozvoje SR, v ČR zodpovídá MMR
OP Mezinárodní spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)	ERDF	-	-	Conseil Régional Nord - Pas de Calais ve Francii, kontaktní místo v ČR je MMR
OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny)	ERDF	37 460 000	0,14	Amt der Wiener Landesregierung) v Rakousku, Národní koordinátor v ČR je MMR
Síťový operační program ESPON 2013 (státy EU, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)	ERDF	-	-	Ministerstvo vnitra a územního rozvoje v Lucembursku
Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)	ERDF	-	-	-

Pozn.: U cíle Evropská územní spolupráce se finanční částky a procenta týkají pouze ČR, nikoliv celého OP.

RRRS = Regionální rada regionu soudržnosti

Zdroj: vlastní zpracování na základě www.strukturalni-fondy.cz

V dalším textu jsou stručně rozebrány ty operační programy, kde podnikatelé mohou získat nějakou podporu. V těchto OP jsou ale podnikatelé spíše „okrajovými příjemci podpory“. Jsou zde uvedeny ty operační programy, v jejichž podmínkách je stanoveno, že podnikatelé mohou být příjemci podpory. Podnikatelé ale mohou profitovat i z operačních programů, jichž se přímo účastnit nemohou, a to například prostřednictvím veřejných zakázek, které vyhlásí podporované subjekty (např. místní samospráva) na realizaci podpořených projektů.

8.2 Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Podpora rozvoje lidských zdrojů je důležitou součástí podpory podnikání. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního vzdělávání, prevence nezaměstnanosti v restrukturalizovaných firmách, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.

Řídicím orgánem OP LZZ je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zprostředkujícími subjekty jsou útvary MPSV, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, případně jimi zřízené organizace a kraje.

Program je financován Evropským sociálním fondem (1,84 mld. €) a státním rozpočtem (0,32 mld. €). OP LZZ je financován z větší části z prostředků cíle Konvergence, ale v oblastech aktivní politiky trhu práce, modernizace veřejné správy a veřejných služeb a mezinárodní spolupráce také z prostředků pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Program je rozdělen na šest prioritních os (tabulka 8.3). Žadatelé mohou být poskytovatelé sociálních služeb, vzdělávací a poradenské organizace, zaměstnavatelé, orgány státní správy, kraje, obce, svazky obcí a jejich asociace, orgány služeb zaměstnanosti a další.

Tabulka 8.3: **Prioritní osy OP Lidské zdroje a zaměstnanost**

Priorita	Název priority	% rozpočtu
1	Adaptabilita	28,6
2	Aktivní politika trhu práce	33,0
3	Sociální integrace a rovné příležitosti	21,7
4	Veřejná správa a veřejné služby	10,6
5	Mezinárodní spolupráce	2,1
6	Technická pomoc	4,0

Zdroj: OP Lidské zdroje a zaměstnanost

Pro podnikatele je nejvýznamnější **prioritní osa 1: Adaptabilita**. Adaptabilita je zaměřena na předcházení nezaměstnanosti prostřednictvím podpory investic do rozvoje lidských zdrojů ze strany podniků a organizací, rozvoje odborných znalostí, kvalifikací a kompetencí zaměstnanců a zaměstnavatelů, vytváření a zavádění moderních systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů a rozvoje specifických služeb v oblasti zaměstnanosti, odborné přípravy a podpory zaměstnanců v souvislosti s restrukturalizací podniků a odvětví.⁹⁸

Oblast podpory 1.1 – Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků

Oblast má přispět ke zvýšení úrovně odborných znalostí, dovedností a kompetencí zaměstnanců a zaměstnavatelů.

Oblast podpory 1.2 – Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků

⁹⁸ Evropský sociální fond 2007 – 2013. Nové programy klíčovou dírkou.

Oblast se zaměřuje na zvýšení adaptability zaměstnanců ohrožených nezaměstnaností a zaměstnavatelů restrukturalizovaných podniků.

Typové projekty pro prioritní osu Adaptabilita:⁹⁹

- další vzdělávání podporované zaměstnavateli;
- podpora a poradenství při vytváření a zavádění moderních systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů v podnicích vedoucích k motivaci a aktivizaci zaměstnanců;
- tvorba nových (inovativních) vzdělávacích programů pro zaměstnance i pro jednotlivé skupiny včetně přípravy podnikových lektorů a instruktorů;
- aplikování všech forem vzdělávání pracovníků dle specifických potřeb zaměstnavatelů včetně přípravy na konkrétní náplň práce na konkrétní pracovní pozici;
- poskytování podpůrných služeb k usnadnění přístupu a dokončení aktivit dalšího vzdělávání a poradenství k vyhledávání zaměstnání;
- podpora udržitelnosti pracovních míst prostřednictvím podnikových adaptačních programů a podpora přípravy pracovníků na vytvářená nová pracovní místa;
- vývoj a inovace vzdělávacích programů pro ekonomicky aktivní obyvatele z hlediska potřeb trhu práce a znalostní společnosti;
- podpora partnerství se zaměstnavateli a zástupci zaměstnanců, resp. profesních sdružení v oblasti dalšího vzdělávání;
- uplatňování pružných forem organizace práce;
- posilování sociálního dialogu;
- podpora udržení zdravé pracovní síly.

V rámci oblasti podpory 1.1 je vyhlášen globální grant *Další profesní vzdělávání zaměstnanců podnikatelských subjektů v oblasti průmyslu – EDUCA*. Jeho cílem je prostřednictvím zvýšení kvalifikační úrovně, profesních dovedností a znalostí zaměstnanců a zaměstnavatelů přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů ve vybraných odvětvích. EDUCA je zaměřena především na specifické vzdělávání¹⁰⁰. Specifické vzdělávání musí činit alespoň 80 % rozpočtu projektu. Na obecné vzdělávání může být určeno maximálně 20 % rozpočtu projektu. V rámci projektů nemůže být financováno jazykové vzdělávání obecného charakteru; školení obecných počítačových dovedností; školení v oblasti tzv. měkkých dovedností¹⁰¹. Mezi nepodporované aktivity patří také dlouhodobé vzdělávací kurzy (MBA, vysokoškolské vzdělávání); školení povinná ze zákona (vyhlášky, BOZP, apod.); zavádění systému řízení jakosti dle norem ISO, EMAS apod. Cílovými skupinami programu jsou zaměstnavatelé, zaměstnanci podniků a podnikající fyzické osoby. Mezi cílové skupiny naopak nepatří školy, veřejná správa a samospráva, poskytovatelé sociálních služeb a instituce služeb zaměstnanosti. Podpora je poskytována podle mapy intenzity veřejné podpory nebo v režimu podpory de minimis. Minimální výše podpory na projekt je stanovena na 0,5 mil. Kč a maximální 8 mil. Kč. Zprostředkujícím subjektem je CzechInvest.

V rámci OP LZZ (opatření 1.1) CzechInvest realizuje program *Moderní formy personálního řízení*. Program umožňuje firmám zavádět za zvýhodněnou cenu standard Investors in People¹⁰². Firmy získají slevu na poradenské služby při zavádění Standardu. Investors in People je mezinárodně uznávaný standard v oblasti řízení a rozvoje lidských zdrojů. Jedná se o nástroj, který firmě pomáhá efektivně řídit a rozvíjet své zaměstnance. Standard Investors in People vznikl v roce 1991 ve Velké

⁹⁹ Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

¹⁰⁰ Vzdělávání, které zahrnuje výuku s přímým a zásadním vztahem k současnému nebo budoucímu postavení zaměstnanců v podniku a poskytuje kvalifikace, které jsou nepřenositelné, nebo přenositelné v omezeném rozsahu, do dalších podniků a pracovních oborů (výzva programu EDUCA).

¹⁰¹ prezentační dovednosti, komunikační dovednosti, techniky vyjednávání, projektový management, management řízení, zvládání stresu apod.

¹⁰² Více informací: www.investorsinpeople.co.uk

Británii. Na základě vládního průzkumu mezi úspěšnými podniky bylo zjištěno že, tyto podniky, na rozdíl od ostatních, věnovaly zvláštní péči svým zaměstnancům. Dnes ve V. Británii mají tento certifikát organizace, které zaměstnávají zhruba třetinu všech zaměstnanců a certifikát se rozšířil do více než 30 zemí světa. Standard Investors in People se dotýká těchto oblastí:¹⁰³ plánování lidských zdrojů, interní komunikace, hodnocení výkonnosti, efektivita řízení, školení a rozvoj a hodnocení systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů.

Podrobnější informace o OP LZZ lze nalézt na: www.esfcr.cz.

8.2 Operační program Praha – Konkurenceschopnost

OP Praha - Konkurenceschopnost je určen na podporu investičních projektů zaměřených především na podporu veřejné dopravy a dopravní dostupnosti v Praze, podporu inovací, informačních a komunikačních technologií, podnikání a zlepšování životního prostředí v Praze. Program je realizován v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, tedy realizace projektů musí probíhat na území hl. m. Prahy. Program je financován z ERDF (a státního rozpočtu) a je řízen hl. m. Prahou.

Program je rozdělen na čtyři prioritní osy (tabulka 8.4). Žadatelé mohou být Hl. m. Praha a její městské části, organizace zřízené a založené hl. m. Prahou a městskými částmi, provozovatel městské hromadné dopravy, vlastníci železniční infrastruktury, stanic a zastávek, podnikatelé, nestátní neziskové organizace, profesní a zájmová sdružení, vysoké školy, organizace výzkumu a vývoje a další.

Tabulka 8.4: **Prioritní osy OP Praha - Konkurenceschopnost**

Priorita	Název priority	% rozpočtu
1	Dopravní dostupnost a rozvoj ICT	37,19
2	Životní prostředí	25,00
3	Inovace a podnikání	35,00
4	Technická pomoc	2,81

Zdroj: OP Praha-Konkurenceschopnost

Pro podniky je významná zejména **prioritní osa č. 3 Inovace a podnikání**.

Oblast podpory 3.1 - Rozvoj inovačního prostředí a partnerství mezi základnou výzkumu a vývoje a praxí podporuje např. rozvoj inovační infrastruktury (vědeckých parků, inkubátorů, inovačních center, center excellence), vytváření partnerských vazeb mezi výzkumnými ústavů, Akademií věd ČR, vysokými školami a podniky, vznik poradenských a informačních center pro inovace a transfer technologií apod.

Oblast podpory 3.2 - Podpora příznivého podnikatelského prostředí - prostředky např. na podporu aktivit na rozvoj inovačních schopností existujících podniků, stimulaci nových forem spolupráce firem, městské správy, podnikatelských sdružení (zejména hospodářské komory), neziskového sektoru, výzkumných a dalších institucí (např. klastry, aj.), výstavbu poradenských, příp. specializovaných školících středisek pro zaměstnance a řídicí pracovníky MSP, chráněné dílny, logistická střediska s péčí o handicapované, základny veřejných prací, realizaci infrastruktury v oblasti cestovního ruchu aj. Oblast 3.2 však není určena přímo podnikům.

Oblast podpory 3.3 - Rozvoj malých a středních podniků - rozvoj MSP formou přímých dotací.

Podrobnější informace o OP PK lze nalézt na: www.prahafondy.eu/cz/oppk.html.

¹⁰³ CzechInvest: Investors in People

8.4 Operační program Praha – Adaptabilita

Operační program Praha - Adaptabilita je určen na podporu neinvestičních projektů zaměřených na vzdělávání, sociální integraci, podporu zaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji. Program je opět realizován v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Program je tedy určen pouze pro Prahu. Účastníci projektů musí být z Prahy nebo musí pracovat pro pražské zaměstnavatele, případně musí být studenty pražských škol. Realizátoři projektů (např. vzdělávací instituce) mohou ovšem být z jakéhokoli regionu ČR. Program je financován z ESF (a státního rozpočtu) a je řízen hl. m. Prahou.

Program je rozdělen na čtyři prioritní osy (tabulka 8.5). Žadatelé mohou být podnikatelé, veřejná správa, organizace zřizované veřejnou správou (např. příspěvkové organizace), nestátní neziskové organizace, profesní a zájmová sdružení, školy a další.

Tabulka 8.5: **Prioritní osy OP Praha - Adaptabilita**

Priorita	Název priority	% rozpočtu
1	Podpora rozvoje znalostní ekonomiky	38,2
2	Podpora vstupu na trh práce	29,2
3	Modernizace počátečního vzdělávání	29,2
4	Technická pomoc	3,4

Zdroj: OP Praha-Adaptabilita

Pro podniky je významná zejména **prioritní osa č. 1 Podpora rozvoje znalostní ekonomiky**.

Oblast podpory 1.1 - Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání:

- realizace vzdělávacích programů a kurzů zejména v oblastech ICT, komunikačních a řídicích dovedností, udržitelného rozvoje a jazykových znalostí a dovedností;
- podpora přístupu skupin se specifickými požadavky k dalšímu vzdělávání;
- příprava a inovace metodik a nástrojů dalšího vzdělávání, včetně školení a odborné přípravy poskytovatelů dalšího vzdělávání;
- zvyšování kvalifikace zaměstnanců a absolventů škol formou odborných stáží a přenosem zkušeností;
- rozvoj, zavádění a realizace systémů dalšího vzdělávání ve firmách a oborech.

Oblast podpory 1.2 - Rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji:

- podpora budování kapacit lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji (např. při zakládání center výzkumu a vývoje, pro rozvoj spin-off firem apod.);
- podpora lidských zdrojů v malých a středních podnicích v oblasti výzkumu a vývoje;
- podpora transferu know-how a stáží.

Oblast podpory 1.3 - Podpora a poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí:

- vzdělávání a poradenství při zakládání nových firem;
- podpora začínajícím malým a středním podnikům, včetně OSVČ

Podrobnější informace o OP PA lze nalézt na: www.prahafondy.eu/cz/oppa.html.

8.5 Regionální operační programy

Regionální operační programy, na rozdíl od dřívějšího Společného regionálního operačního programu SROP, se již přímo nezaměřují na podporu podnikání v regionech. Těžit z nich ale mohou především *podnikatelé v cestovním ruchu*, neboť většina ze sedmi ROP obsahuje prioritní osu zabývající se cestovním ruchem, ze které je možné podporovat takové aktivity jako modernizace ubytovacích zařízení, výstavba či modernizace kongresových a konferenčních center, lázeňské infrastruktury,

sportovně rekreačních zařízení, rekonstrukce a obnova kulturních památek s využitím pro cestovní ruch.

Mezi ostatní prioritní osy v ROP patří vždy regionální dopravní infrastruktura a rozvoj měst a vesnic. V některých regionech se ROP zaměřují také na rozvoj infrastruktury veřejných služeb, podnikatelské prostředí, vzdělávání, sociální infrastrukturu a zdravotnictví.

Regionální operační programy jsou řízeny Regionálními radami příslušných regionů soudržnosti.

9 INVESTIČNÍ POBÍDKY A PRŮMYSLOVÉ ZÓNY

CzechInvest, jakožto Agentura pro podporu investic, byl založen již v roce 1992. Avšak systém investičních pobídek v ČR byl vytvořen až později. Do roku 1998 neexistoval žádný zákon, program ani nic podobného na podporu investičních pobídek. Několik investičních projektů sice veřejnou podporu získalo, ale každý tento projekt musel být schválen usnesením vlády. První investiční pobídky (tzv. předzákonný režim) byly investorům nabídnuty na základě vládního usnesení č. 298 z 29. dubna 1998. Usnesení vlády se týkalo pilotních projektů do zpracovatelského průmyslu a stanovilo základní podmínky pro investory (např. investice na „zelené louce“ v hodnotě minimálně 25 mil. USD). Tento systém byl v následujících dvou letech na základě získaných zkušeností upraven ve vládních usneseních č. 844 ze dne 16.12. 1998 a č. 544 ze dne 31.5. 1999 (např. byla snížena hranice minimální investice na 10 mil. USD).

Získané zkušenosti napomohly k vytvoření zákona o investičních pobídkách. **Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách**, vstoupil v platnost 1. května 2000. Jeho poslední novelizace je účinná od července 2007.¹⁰⁴ Zákon upravuje:

- všeobecné podmínky pro poskytování investičních pobídek,
- postup při poskytování investičních pobídek a
- výkon státní správy s tím související.

Zákon stanovuje stejná práva a podmínky pro domácí i zahraniční investory¹⁰⁵ a týká se investičních pobídek ve zpracovatelském průmyslu. Od této doby se hovoří o tzv. zákonném režimu investičních pobídek. Právní úprava investičních pobídek však musí být obsažena i v dalších zákonech, zejména zákoně o daních z příjmů a zákoně o zaměstnanosti.

Později byl systém investičních pobídek rozšířen o podporu strategických služeb a technologických center. Tyto pobídky nebyly poskytovány na základě zákona o investičních pobídkách, ale na základě Rámcového programu pro podporu technologických center a center strategických služeb, který je schvalován Ministerstvem průmyslu a obchodu. Součástí systému investičních pobídek byl také Program na podporu tvorby nových pracovních míst realizovaný na základě vládního usnesení č. 566/2004 a 287/2006. V současné době však tento typ investičních pobídek není poskytován.¹⁰⁶

Při poskytování investičních pobídek je ale nutné dodržovat i evropské předpisy, a to v minulosti zejména Nařízení komise (ES) č. 1628/2006 o vnitrostátní regionální investiční podpoře, nyní Nařízení komise (ES) č. 800/2008 (obecné nařízení o blokových výjimkách, tzv. „superblokova“ výjimka).

Klíčové sektory investičních pobídek. Na základě zhodnocení lokálních i globálních trendů v jednotlivých sektorech, zmapování situace v české ekonomice a dosavadních mezinárodních toků investic CzechInvest vybral sektory s vysokou přidanou hodnotou, které představují významný potenciál pro rozvoj české ekonomiky. Tyto sektory se snaží prioritně podporovat. Mezi tyto sektory patří:

- automobilový průmysl,
- letecký průmysl,
- přesné strojírenství,
- elektrotechnika a elektronika,

¹⁰⁴ Avšak připravuje se jeho další novelizace.

¹⁰⁵ O investiční pobídky může požádat česká i zahraniční (právnícká nebo fyzická) osob. Příjemcem investičních pobídek však může být pouze právnícká osoba se sídlem v ČR. Zahraniční osoba (žadatel) tedy musí v ČR založit českou právníckou osobu, kterou bude 100 % vlastnit.

¹⁰⁶ Podpora technologických center a center strategických služeb však byla částečně nahrazena programem ICT a strategické služby (OPPI) a je obsažena i ve vládou schválené novela zákona o IP.

- life sciences,
- medicínská technika,
- IT, vývoj softwaru,
- strategické služby.

V rámci systému investičních pobídek byly přijaty i jeden doprovodný program **Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury**. Investorům jsou dále poskytovány služby spojené s **vyhledáváním dodavatelů** (zejm. několik databází dodavatelů) a **after care služby** (služby následné péče pro investory, které znamenají například podpora expanzí, pomoc s hledáním vhodných průmyslových zón a podnikatelských nemovitostí, vyhledání dodavatelů v daném regionu, rozvoj spolupráce se školami a samosprávou apod.).

9.1 Investiční pobídky ve zpracovatelském průmyslu

Investiční pobídky se řídí zákonem o investičních pobídkách, podle něhož je ve zpracovatelském průmyslu možnost poskytovat tyto typy investičních pobídek:

- slevu na dani z příjmu právnických osob (úplnou nebo částečnou),
- převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu,
- hmotnou podporu na nová pracovní místa,
- hmotnou podporu na školení a rekvalifikace a
- převod pozemku podle jiných předpisů (zemědělské a ostatní pozemky).

Podmínky pro získání investičních pobídek

Právnické nebo fyzické osobě lze investiční pobídku poskytnout, pokud splní všeobecné podmínky stanovené zákonem o investičních pobídkách a zvláštní podmínky stanovené zvláštními právními předpisy (zákon o dani z příjmů a zákon o zaměstnanosti).

Všeobecnými podmínkami jsou:

- a) zavedení nové výroby nebo rozšíření stávající výroby;¹⁰⁷
- b) vynaložení prostředků do oborů zpracovatelského průmyslu;¹⁰⁸
- c) pořízení strojního zařízení za tržní cenu, určeného pro výrobní účely a vyrobeného ne více než 2 roky před pořízením; hodnota tohoto strojního zařízení musí tvořit nejméně 60 % celkové hodnoty pořízeného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku;
- d) šetrnost výroby, činností, procesů, stavby nebo zařízení k životnímu prostředí;
- e) pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku nejméně v částce 100 mil. Kč, přičemž nejméně polovina z toho musí být financována vlastním kapitálem;¹⁰⁹
- f) splnění podmínek podle písmen a) až c) a e) nejdéle do 3 let od vydání rozhodnutí o příslibu investičních pobídek,
- g) pořízování dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku v rámci investiční akce je možné až po vydání potvrzení CzechInvestem.¹¹⁰

¹⁰⁷ na rozdíl od předchozí úpravy už zde není modernizace výroby

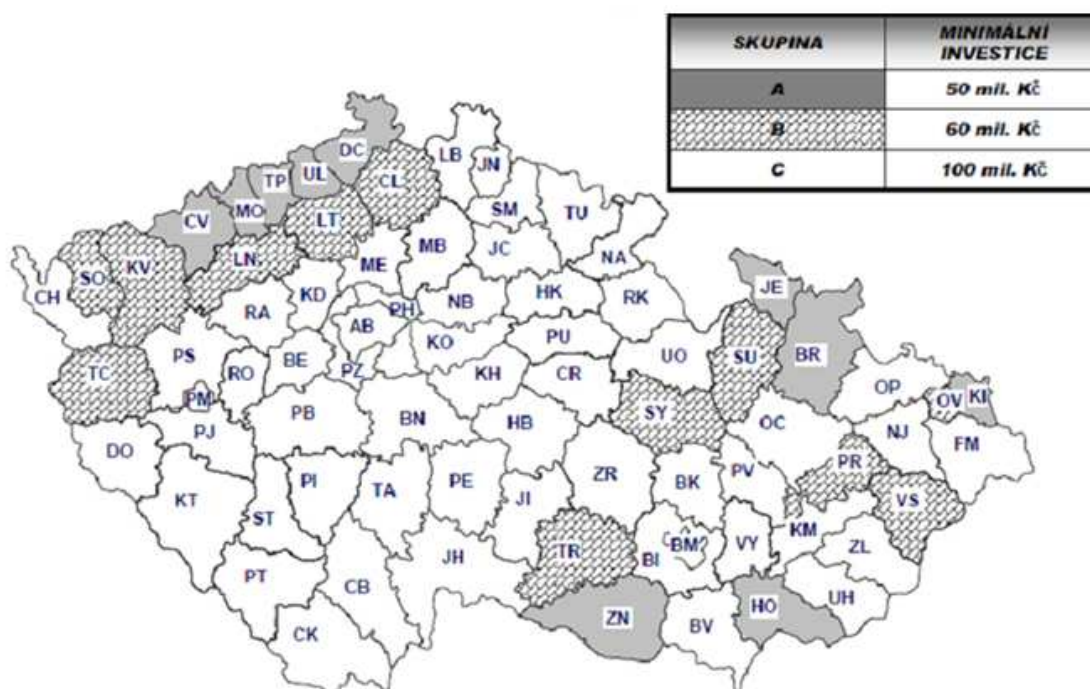
¹⁰⁸ Zpracovatelský průmysl je průmysl potravinářský a tabákový, textilní a oděvní, kožedělný, dřevozpracující, papírenský a polygrafický, koksování a rafinérské zpracování ropy, chemický a farmaceutický, gumárenský a plastikářský, skla a stavebních hmot, výroba kovů a kovových výrobků, výroba strojů a zařízení, výroba elektr. a optických přístrojů a zařízení, výroba dopravních prostředků, jiný zpracovatelský průmysl. Za zpracovatelský průmysl se nepovažuje dobývání nerostných surovin, výroba a rozvoj elektřiny, plynu a vody, stavebnictví, opravy motorových vozidel, obchod a ostatní služby, doprava a zemědělství.

¹⁰⁹ za splnění této podmínky se nepovažuje reinvestice zisku z této investice

¹¹⁰ CzechInvest vydá potvrzení, jakmile zpracuje posudek a vyplyne z něj, že investice splňuje všechny podmínky (tj. do 30 dnů od podání záměru).

V předchozím odstavci v bodě e) byla **minimální výše požadované investice** stanovena na **100 milionů Kč** (regiony C na **obrázku 8.1**). Tato investice však v některých regionech může být nižší. Pokud má být investiční akce realizována ve správním obvodu obce s pověřeným obecním úřadem nebo ve správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem, v okrese nebo v okresech, kde je v době předložení záměru¹¹¹ míra nezaměstnanosti nejméně o 25 % vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti v České republice, snižuje se minimální investice na **60 milionů Kč** (regiony B). Pokud je investice realizována v oblastech s nezaměstnaností nejméně o 50 % vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti v České republice, snižuje se minimální požadovaná investice na **50 milionů Kč** (regiony A). V obou případech se vyžaduje, aby minimálně 50 % investice bylo kryto vlastními zdroji.

Obrázek 9.1: Rozdělení regionů podle požadované minimální výše investice
(platnost 1.7. - 31.12.2009)

Zdroj: CzechInvest

Sleva na dani z příjmů

Slevu na dani z příjmů právnických osob je možné poskytnout jako úplnou (pro nově vzniklé společnosti) nebo jako částečnou (pro již existující společnosti, a to až po dobu 5 let.

Sleva na dani je poskytována maximálně do výše stropu veřejné podpory podle regionální mapy intenzity veřejné podpory po odečtení hmotné podpory na vytváření nových pracovních míst a rozdílu tržní a kupní ceny pozemku. Lze ji uplatnit až po splnění podmínek pro udělení investičních pobídek

Hmotná podpora na tvorbu nových pracovních míst

Podpora na vytváření pracovních míst je poskytována ve výši:

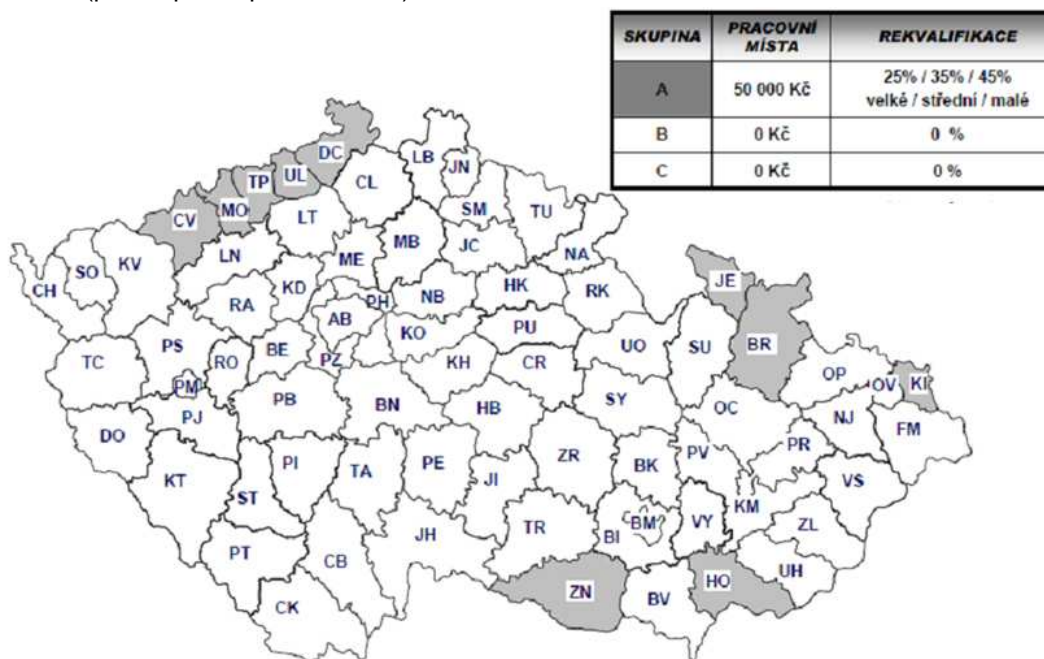
- 50 tis. Kč na jedno nové pracovní místo v regionech A (viz **obrázek 8.2**)

Hmotná podpora na školení a rekvalifikaci

¹¹¹ přesněji vyjádřeno: tam, kde je v době předložení záměru míra nezaměstnanosti nejméně o 25% vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti v České republice, uvedená ve statistických údajích MPSV za uplynulá dvě pololetí

Tento typ podpory je poskytován ve výši 25 - 45 % (25 % velké, 35 % střední, 45 % malé firmy) nákladů na školení a rekvalifikace v regionech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti (regiony A).

Obrázek 9.2: **Rozdělení regionů podle poskytovaných investičních pobídek**
(platné pro 2. pololetí 2009)

Zdroj: CzechInvest

Podpora formou nabídky investičně připravených pozemků za zvýhodněnou cenu

Je možné realizovat zvýhodněný převod pozemku nebo pozemku vybaveného infrastrukturou vlastněného státem, nebo jeho organizačními složkami (nejčastěji Pozemkovým fondem ČR) či obcemi, a to v závislosti na souhlasu vlastníka pozemku s takovýmto zvýhodněným převodem.

Celková výše všech investičních pobídek (kromě dotace na školení a rekvalifikace) nesmí překročit 40 % (resp. 50 % u středních a 60 % u malých podniků) z investice do dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (dle regionální mapy intenzity veřejné podpory).

Postup získání investičních pobídek ve zpracovatelském průmyslu

Podle zákona o investičních pobídkách jsou investiční pobídky přislíbeny investorům na základě Rozhodnutí o přislíbení investičních pobídek. Proces poskytování investičních pobídek se skládá ze dvou fází - jedná se o dvě samostatná správní řízení, z nichž každé je ukončeno vydáním příslušného správního aktu, a to **Nabídky na poskytnutí investičních pobídek** (§ 4 odst. 3 zákona o investičních pobídkách) a **Rozhodnutí o přislíbení investičních pobídek** (§ 5 odst. 3 a 4 zákona). V prvním případě začíná správní řízení běžet po dni předložení návrhu na poskytnutí investičních pobídek žadatelem. Druhé správní řízení je zahájeno po předložení žádosti o přislíbení investičních pobídek zájemcem.

Pokud má investor (žadatel) zájem o získání investiční pobídky, musí nejdříve předložit CzechInvestu kompletně zpracovaný **záměr získat investiční pobídky** se všemi náležitostmi. CzechInvest během 1 měsíce vypracuje **posudek** na předložený investiční projekt, ve kterém uvede, zda žadatel může splnit všeobecné a zvláštní podmínky pro poskytnutí pobídek, a připojí k posudku návrh na poskytnutí příslušných investičních pobídek (které investiční pobídky by mohly být poskytnuty, jejich výše

a podmínky uplatnění).¹¹² V opačném případě připojí k posudku návrh na odmítnutí záměru žadatele a předá ho Ministerstvu průmyslu a obchodu. Ministerstvo práce a sociální věcí, Ministerstvo financí, Ministerstvo životního prostředí, každé ve své působnosti, posoudí předpoklady splnění všeobecných a zvláštních podmínek pro poskytnutí investičních pobídek a do 30 dnů od doručení podkladů vydá stanovisko, ve kterém vyjádří souhlas nebo nesouhlas s poskytnutím investičních pobídek. Obec, na jejímž katastrálním území bude uskutečněna výstavba a umístěno strojní zařízení, se na základě žádosti MPO vyjádří k poskytnutí investiční pobídky (do 30 dnů od obdržení žádosti). MPO do 30 dnů od obdržení stanovisek vydá **nabídku na poskytnutí investičních pobídek** (1. správní akt) nebo vydá rozhodnutí, kterým předložený záměr zamítne. Ministerstvo nemůže vydat nabídku na poskytnutí investičních pobídek, pokud ministerstva vydala nesouhlasná stanoviska. Nabídku na poskytnutí investičních pobídek nebo rozhodnutí, kterým předložený záměr zamítne, zašle ministerstvo prostřednictvím CzechInvestu žadateli. Na základě nabídky podle může zájemce o investiční pobídky předložit MPO prostřednictvím CzechInvest nejpozději do 3 měsíců od jejího doručení **žádost o příslib investičních pobídek**. MPO následně do 1 měsíce vydá **rozhodnutí o příslibu investičních pobídek** (2. správní akt). Poté (pokud předmětem investičních pobídek jsou i nová pracovní místa a školení a rekvalifikace) investor podepisuje **Dohody o hmotné podpoře s Ministerstvem práce a sociálních věcí** a to zašle finanční prostředky na účet investora do 30 dnů od podpisu Dohod.

Obsah **záměru získat investiční pobídky** je obsažen v zákoně o investičních pobídkách v § 3. Tento záměr by měl obsahovat zejména:

- identifikační a kontaktní údaje,
- plánovanou výši finančních prostředků na pořízení DHM a DNM, dle jednotlivých let a účelu použití,
- označení katastrálních území (sídlo a výstavba a umístění strojů),
- předpokládaný počáteční a konečný stav zaměstnanců, požadavky na jejich odbornou kvalifikaci a předpokládanou výši nákladů na jejich rekvalifikaci,
- požadavky na technické vybavení území a požadovanou plochu v m²,
- strojní zařízení určené pro investiční akci v členění podle číselných kódů kombinované nomenklatury a data jeho výroby,
- předpokládaná výstavba nových budov (resp. pronájem či koupě stávajících budov),
- požadované investiční pobídky,
- údaj o jiné požadované nebo poskytnuté podpoře investiční akce z veřejných prostředků,
- další údaje,
- přílohy: obvykle doklad o oprávnění k podnikání a účetní závěrky.

Nabídka na poskytnutí investičních pobídek obsahuje jednotlivé druhy pobídek, jejich hodnoty vyjádřené v orientační výši, včetně podmínek, za kterých lze investiční pobídky čerpat.

Žádost o příslib investičních pobídek podaná zájemcem musí obsahovat:

- výpis z obchodního rejstříku nebo jiný doklad o oprávnění k podnikání,
- potvrzení zájemce o investiční pobídky o pravdivosti údajů uvedených v záměru,
- souhlas zájemce s investičními pobídkami uvedenými v nabídce,
- prohlášení zájemce, že nejpozději do 24 měsíců od doručení rozhodnutí o příslibu investičních pobídek zahájí financování investiční akce vynaložením prostředků na pořízení hmotného či nehmotného majetku a že výrobu zahájí nejpozději do 3 let od doručení rozhodnutí o příslibu investičních pobídek.

¹¹² Od tohoto okamžiku se investiční záměr může začít realizovat, tedy mohou začít vznikat náklady a mohou být najímáni noví zaměstnanci.

Rozhodnutí o příslibu investičních pobídek obsahuje:

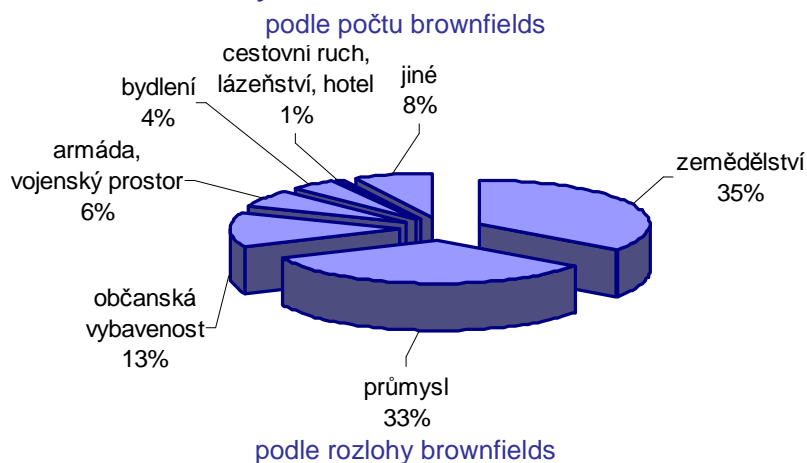
- označení zájemce o investiční pobídky,
- druhy přiznaných investičních pobídek,
- podmínky, za kterých lze investiční pobídky čerpat,
- přípustnou míru a hodnotu veřejné podpory stanovené MPO ve spolupráci s ÚOHS a
- podmínky, za nichž se veřejná podpora poskytuje.

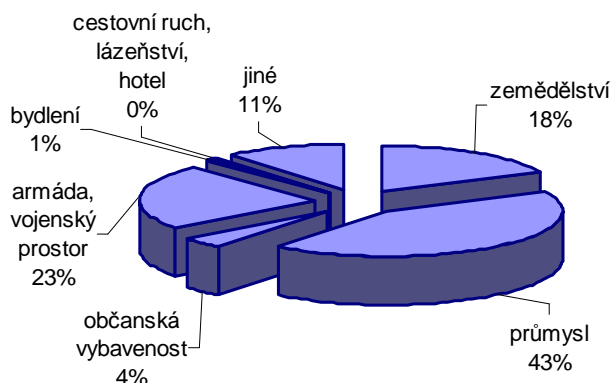
9.2 Průmyslové zóny a brownfields

Připravená území jsou vedle investičních pobídek významným faktorem pro lákání strategických investorů. Důležitou součástí rozvoje podnikatelských nemovitostí je i regenerace brownfields. Pojem **brownfield** se rozumí pozemky a budovy uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji původní funkci a využití, nyní jsou opuštěné, nachází se zde zdevastované budovy a často se jedná o území s ekologickou zátěží. Původním využitím brownfieldů mohl být průmysl, zemědělství, vojenské prostory, bydlení, občanská vybavenost, cestovní ruch a apod. Problémem brownfields je zejména to, že brzdí rozvoj území a hospodářský rozvoj, negativně působí na životní prostředí, má negativní socioekonomické dopady, způsobuje špatný obraz celého územního celku a je to také urbanistický problém

V roce 2005 CzechInvest zahájil tzv. Vyhledávací studii pro lokalizaci brownfieldů. Na základě tohoto projektu vznikl ucelený přehled brownfieldů v celé ČR, který se stal podkladem pro vytvoření Národní strategie regenerace brownfieldů a databáze brownfieldů, ze který budou vybírány projekty pro regeneraci a další využití. Vyhledávací studie lokalizovala celkem 2355 lokalit, jejichž rozloha činí 10 362 ha a plocha zastavěná objekty je 1412 ha. (Pozn.: V potaz byly brány pouze brownfieldy od určité velikosti.) Struktura takto nalezených brownfieldů podle původního využití je uvedena na **obrázku XXX**.

Obrázek 9.3: **Původní využití brownfields**

Pramen: CzechInvest

Program, který rozvíjí průmyslové zóny, je v ČR realizován již od roku 1998 na základě usnesení vlády, které schválilo dotaci 55,5 mil Kč na investiční přípravu průmyslových zón měst Karviná a Bystřice nad Pernštejnem (o celkové výměře 52,5 ha). Původně se jednalo o program s názvem **Program na podporu rozvoje průmyslových zón**. Od roku 2003 byl program více zaměřen na podporu účasti privátního sektoru v přípravě průmyslových zón a umožnil získat podporu i tzv. rozvojovým společností. V roce 2004 byl Program rozšířen a určen zejména pro přípravu nemovitostí pro pobídkové investory a strategické průmyslové zóny. K výrazným změnám došlo v roce 2006, kdy začal platit zcela přepracovaný program s názvem **Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury**. V příloze 8.1 jsou uvedeny některé výsledky dosažené během trvání programu v letech 1998 – 2005.

Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury

Program se zaměřuje na projekty výstavby a regenerace nemovitostí pro podnikání (včetně vybavení nemovitostí příslušnou agenturou). Zvláštní důraz je v programu kladen především na tzv. Strategické projekty¹¹³ v oblasti zpracovatelského průmyslu, strategických služeb, technologických center a výzkumu.

Cílem Programu na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury je stimulovat vznik a rozvoj podnikatelských nemovitostí a přispět tak ke vzniku funkčního trhu nemovitostí a ke zlepšení investičního a životního prostředí. Program má také prostřednictvím regenerace nevyužívaných nemovitostí (tzv. brownfields) přispět k zajištění trvale udržitelného rozvoje v ČR. Program je zaměřen na podporu projektů realizovaných ve všech hlavních fázích životního cyklu nemovitosti, tj. projektů přípravy, výstavby, rozvoje i regenerace nemovitosti.

Správce programu je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a program je implementován Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest. O podporu v rámci programu mohou žádat územní a samosprávné celky a jejich svazky, rozvojové společnosti a podniky.

Program se skládá ze 4 podprogramů, kterými jsou:

- **Příprava a rozvoj podnikatelských zón.** Předmětem podpory je příprava a realizace Projektu výstavby či rozvoje podnikatelských zón. Podnikatelskou zónou se rozumí ucelená zastavitelná plocha nebo zastavěné území, na které lze umisťovat Podnikatelské objekty.

¹¹³ **Strategický projekt** je projekt výstavby a rozvoje podnikatelské zóny, regenerace brownfieldu nebo výstavby podnikatelského objektu, který: 1) má rozlohu nejméně 200 ha (v případě podnikatelské zóny) nebo 100 ha (v případě brownfieldů) a správce programu (MPO) ho označí za projekt strategické povahy nebo 2) je určen pro strategického investora nebo 3) je vládou označen za strategický. **Strategický investor** je investor, který předloží záměr investovat min. 4 mld. Kč a vytvořit 1000 nových pracovních míst (zpracovatelský průmysl) nebo bude investovat min. 1 mld. Kč a vytvoří 500 míst (strategické služby, technologická centra) nebo bude investovat 100 mil. Kč a vytvoří 50 míst (výzkum a vývoj).

- **Regenerace nevyužívaných území – brownfields.** Cílem podpory je přispět k procesu restrukturalizace průmyslu v České republice nahrazením starých výrobních provozů moderními typy výroby s nízkou surovinovou a energetickou závislostí, vysokou přidanou hodnotou a velkým exportním potenciálem, podpořit rekultivaci životního prostředí a vytvořit předpoklady pro vznik nových pracovních příležitostí. Předmětem podpory je příprava a realizace projektu regenerace brownfieldu.
- **Výstavba a rekonstrukce objektů.** Cílem podpory je stimulovat výstavbu a rekonstrukci podnikatelských objektů za účelem realizace Strategického projektu¹¹⁴. Podnikatelský objekt je výrobní hala nebo administrativní budova včetně případných funkčně souvisejících objektů.
- **Marketing a management podnikatelských nemovitostí.** Cílem tohoto podprogramu je vytvoření kvalifikačních a technických předpokladů pro zabezpečení profesionální správy podnikatelských parků a tím přispět ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti a k jejich vyšší obsazenosti. Předmětem podpory je školení manažerů podnikatelských nemovitostí, nákup technického vybavení, programového vybavení, pořízení a příprava marketingových materiálů podnikatelských nemovitostí.

Forma a výše podpory

Podpora v rámci programu je poskytována formou:

- přímé dotace,
- dotace na hrazení úroků z bankovních úvěrů,
- dotace na hrazení splátek jistiny z bankovních úvěrů a
- formou návratné finanční výpomoci.

Výše podpory je určena **nákladovou mezerou** (neplatí pro Podprogram Marketing a management podnikatelských nemovitostí¹¹⁵), která se liší se podle typu projektu a příjemce podpory. Nákladová mezera je rozdíl mezi náklady na realizaci projektu (NRP) a výnosy z jeho prodeje či pronájmu (VPP). Vypočte se podle vzorce:

$$\text{Nákladová mezera} = \text{NRP} - \text{VPP}$$

Náklady na realizaci projektu jsou tvořeny způsobilými výdaji (včetně kupní ceny nemovitosti, příp. obvyklé cenou nemovitosti) a přiměřeným ziskem ve výši až 15 % způsobilých výdajů (u subjektů, kde veřejný sektor nemá majoritní účast). Výnosy z prodeje či pronájmu jsou tvořeny buď obvyklou cenou nemovitosti nebo prodejní cenou nemovitosti (pokud se předpokládá budoucí prodej nemovitosti).

Nákladová mezera však není jediným měřítkem pro určení výše podpory. Horní hranice podpory je dána:

- regionální mapou intenzity veřejné podpory (tj. většinou 40 % způsobilých výdajů), pokud příjemcem podpory je podnikatelský subjekt, obec nebo kraj,
- 80 % způsobilých výdajů, pokud je příjemce obec nebo kraj a jedná se o výdaje na veřejnou infrastrukturu (cyklostezky, obecní přístupové komunikace, dopravní stavby, sadové a parkové úpravy),
- Až 100 % způsobilých výdajů, pokud se jedná o rozvoj strategické průmyslové zóny.

Přesnější výše podpory je pak stanovena v jednotlivých podprogramech, např. výše dotace je omezena určitou částkou na m² pozemků. Dotace na úhradu úroků a splátek jistiny se poskytuje po

¹¹⁴ Není zde tedy možné podpořit jakýkoliv podnikatelský objekt, ale pouze strategický projekt. Jiné typy podnikatelských objektů mohou být podpořeny z jiných programů (program Nemovitosti z OPPI).

¹¹⁵ Zde je podpora poskytována až do výše 80 % způsobilých výdajů projektu, max. 400 tis. Kč. Způsobilými výdaji jsou výdaje na školení, pořízení technického a programového vybavení, příprava a pořízení marketingových materiálů.

dobu 5 let. Minimální výše podpory je 1 mil. Kč. Míra podpory požadovaná v žádosti o souhlas s realizací projektu nesmí být nižší než 10 % z uznatelných nákladů. Projekty s podporou nad 100 mil. Kč musí být schváleny Ministerstvem financí.

Mezi **způsobilé výdaje** patří především:

- kupní cena nemovitostí
- projektová příprava a dokumentace
- technická a dopravní infrastruktura
- příprava území (hrubé terénní úpravy, přeložky, demolice, odstranění ekologických zátěží atd.)
- výstavba či rekonstrukce podnikatelských objektů

Další podmínky programu

Mezi další podmínky, které musí být splněny, aby bylo možné projekt podpořit, patří například:

- projekt musí být v souladu s platnou územně plánovací dokumentací,
- nemovitost je vlastněna příjemcem dotace,
- velikost území podnikatelské zóny je min. 5 ha,
- uživatel nemovitosti musí patřit do vymezených odvětví,
- příjemce dotace není odpovědný za stav nemovitostí, které jsou předmětem projektu regenerace podnikatelské nemovitosti.

Způsob výběru projektů a žádosti o podporu

Výběr projektů probíhá kontinuálně a projekty (s výjimkou strategických projektů) jsou hodnoceny meziresortní komisí na základě předem daného vícekritériálního bodového hodnocení.

Žádost o podporu lze podávat ve třech stupních¹¹⁶:

■ 1. stupeň - žádost o registraci projektu

Podává se před zahájením prací na projektu implementační agentuře. Projekt hodnotí tato agentura a meziresortní komise. V případě získání dostatečného počtu bodů je žadateli vydán Registrační list.

■ 2. stupeň - žádost o souhlas se zadáním realizace projektu

Podává se opět implementační agentuře. Žádost obsahuje např. vymezení vlastnických vztahů, výpis z katastru nemovitostí, kupní smlouvy, pravomocná rozhodnutí stavebního úřadu, zadávací dokumentaci veřejné zakázky, doklady potvrzující schopnost podílet se na spolufinancování projektu. V případě pozitivní hodnocení vydá správce programu Souhlas se zadáním realizace projektu.

■ 3. stupeň - žádost o vydání rozhodnutí o účasti státního rozpočtu.

Podává se opět prostřednictvím implementační agentury. Obsahuje podobné náležitosti jako 2. stupeň žádosti, navíc však například i smlouvy o dílo (na realizaci výstavby, na odstranění staveb...). V případě, že žadatelem je podnikatel a požadovaná podpora přesahuje 100 mil. Kč, musí předložit i nějakou formu záruky za projekt (např. bankovní záruku, ručení mateřské společnosti apod.). Výsledkem pozitivního hodnocení je vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

¹¹⁶ Je možné předložit všechny tři žádosti najednou.

10 PODPORA PODNIKOVÉHO VÝZKUMU A VÝVOJE V ČR

Kapitola pojednává o podpoře výzkumu a vývoje, který má sloužit k průmyslovému využití. Předpokládá se, že se těchto programů budou významně účastnit malé a střední podniky. Podpora podnikového výzkumu a vývoje spadá do gesce Ministerstva průmyslu a obchodu.

10.1 Obecné podmínky poskytování podpory na výzkum a vývoj

Podpora výzkumu a vývoje není realizována podle zákona o podpoře MSP, ale upravuje ji **zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje** z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), v platném znění. Podpora musí být také (obdobně jako u programů podpory podnikání) v souladu se **zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech** a podléhá oznamovací povinnosti Evropské komisi. Podpora také musí být v souladu s evropskými předpisy, a to zejména **Rámcem Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací č. 2006/C 323/01** a s **nařízením komise (ES) č. 800/2008**.¹¹⁷

Účelová podpora může být podle zákona poskytnuta výhradně na **programové projekty VaV**, které budou vybrány na základě **veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji** (Srovnejte s programy podpory podnikání, které jsou vyhlašovány na základě výzvy.) realizované podle zákona o podpoře výzkumu a vývoje. Na programové projekty VaV je poskytována účelová podpora formou **dotace ze státního rozpočtu**.

Každý uchazeč, který žádá o podporu, musí prokázat svou způsobilost¹¹⁸ a musí vyplnit elektronickou přihlášku o poskytnutí účelové podpory (žádost o podporu).

Veřejná soutěž ve výzkumu a vývoji je vyhlašována v Obchodním věstníku a také v informačním systému VaV (VES). Podmínky veřejné soutěže musí obsahovat zejména:

- vládou schválený program nebo typ grantových projektů a předpokládanou dobu jejich trvání;
- požadavky na prokázání způsobilosti uchazečů;
- způsob a kritéria hodnocení návrhů projektů;
- soutěžní lhůtu;
- hodnotící lhůtu;
- místo převzetí zadávací dokumentace, místo a způsob podávání návrhů projektů a dobu, v níž lze tyto návrhy podat;
- název, sídlo, telefon, elektronickou adresu a fax poskytovatele.

Hodnocení návrhů programových projektů. Základní hodnocení projektů spočívá v hodnocení souladu s cíli programu a míry souladu s kritérii pro hodnocení návrhů projektů. Při hodnocení návrhu projektu se posoudí, jak projekt může přispět ke splnění cílů programu. Kritéria hodnocení projektů mají rámcový charakter a měla by být konkretizována tak, aby respektovala rozdílnost jednotlivých tématických oblastí, typ výzkumu a z toho vyplývající rozdíly ve financování i hodnocení.

Hodnocení projektů probíhá podle § 21 zákona o podpoře VaV. Návrhy projektů přijímá Komise MPO. Tato komise posuzuje splnění podmínek pro zařazení žádostí o podporu projektů do soutěže. Pokud jsou podmínky splněny, je projekt předán tzv. odbornému poradnímu orgánu poskytovatele a ten s využitím nejméně dvou posudků nezávislých oponentů hodnotí projekt dle míry souladu s kritérii.

¹¹⁷ Úplné znění příslušných právních dokumentů i další informace o podpoře VaV, jsou zveřejněny na webové adrese Rady pro výzkum, vývoj a inovace: www.vyzkum.cz.

¹¹⁸ podle § 18 zákona o podpoře VaV

Návrhy projektů, které splňují podmínky podle zákona o podpoře výzkumu a vývoje, jsou tedy z MPO postoupeny tzv. odbornému poradnímu orgánu (tzv. Rady programů VaV), který určí minimálně dva oponenty. Oponent zpracovává oponentní posudek, ve kterém buď bodově ohodnotí návrh podle jednotlivých kritérií, anebo jednoznačně určí splnění nebo nesplnění některých kvalifikačních podmínek formou rozhodnutí ano/ne (vyřazovací kritéria). Rada programu provede zhodnocení jednotlivých návrhů projektů s přihlédnutím k oponentním posudkům a doporučí k financování návrhy projektů, které podle jeho názoru nejlépe splňují stanovená kritéria. MPO jako poskytovatel podpory rozhodne a vyhlásí výsledek veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji.

Rada programu je odborný poradní orgán pro hodnocení návrhů projektů VaV, kterou ustanovuje MPO. Má minimálně 5 členů - předseda, místopředseda, tajemník a členové Rady. Jejím účelem je hodnocení návrhů projektů přijatých do veřejné soutěže ve VaV; průběžné a závěrečné hodnocení řešení a plnění cílů projektů. Navrhuje dva oponenty pro posouzení každého návrhu projektu. Zasedá zpravidla jednou za čtvrtletí.

Některé **podmínky pro zařazení žádostí** o podporu programových projektů do soutěže. Žádost o podporu programového projektu musí být do soutěže podána na předepsaných formulářích, vytištěných jako závěrečná fáze (poslední krok) interaktivní elektronické přihlášky ve čtyřech originálních vyhotoveních. Žádost o podporu programového projektu musí být předána poskytovateli nebo poslána na jeho adresu v jedné zapečetěné a správně označené. Označení obálky je uvedeno ve vyhlášené veřejné soutěži. Podpora může být poskytnuta pouze uchazečům, kteří splňují zákonné kvalifikační předpoklady a není proti nim vedeno žádné exekuční řízení, nevedou žádný soudní spor a ani neví o tom, že by se proti nim někdo chystal vést spor, jehož výsledek by mohl významně ovlivnit jejich majetkovou situaci. Každý uchazeč (příjemce), s výjimkou vysokých škol a ústavů Akademie věd ČR, musí mít v obchodním či jiném rejstříku uveden jako předmět podnikání výzkum a vývoj a musí vlastnit a k žádosti přiložit živnostenský list opravňující vykonávat výzkum a vývoj; totéž platí i pro spolupříjemce, pokud to charakter projektu vyžaduje. Pravdivost všech dat uvedených v žádosti o podporu a splnění kvalifikačních předpokladů musí být v každém výtisku žádosti doložena čestným prohlášením, originálně podepsaným, členem nebo členy statutárního orgánu uchazeče (příjemce) i event. spolupříjemců. Požadavky na financování dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku z účelové podpory na VaV jsou samostatně posuzovány a schvalovány, a to zejména z hlediska jejich nezbytnosti pro řešení programového projektu a míry využití na řešení projektu. Výsledky řešení programových projektů musí být přednostně realizovány a využívány na území České republiky. Účast uchazeče v těchto programech nevyklučuje možnost jeho účasti v dalších českých nebo zahraničních programech, ale uchazeč je povinen upozornit na veřejnou podporu identického nebo podobného programového projektu či části projektu, který řeší. Rozhodnutí o výsledku veřejné soutěže je konečné a nelze se proti němu odvolat. Na poskytnutí podpory ze státního rozpočtu na řešení projektu není právní nárok.

Kontrola. Kontrola je prováděna podle § 13 zákona o podpoře výzkumu a vývoje. Poskytovatel podpory má povinnost provádět kontrolu plnění cílů projektu, a to včetně kontroly čerpání a využívání podpory, účelnosti uznaných nákladů podle uzavřené smlouvy o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory. Příjemce má povinnost tuto kontrolu umožnit. Kontrola se provádí vždy po ukončení řešení projektu. Pokud je doba řešení delší než dva roky, musí poskytovatel provést kontrolu nejméně jednou v průběhu jeho řešení. Finanční kontrola je upravena zákonem č. 552/1991 Sb. o státní kontrole, v platném znění, zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

Organizace veřejné soutěže. Výsledky soutěže musí být vyhlášeny do 240 kalendářních dnů (hodnotící lhůta) po skončení soutěžní lhůty na internetové stránce MPO. Zadavatel sdělí uchazečům

rozhodnutí o podpoře jejich programového projektu písemně rovněž nejpozději do 240 kalendářních dnů po skončení soutěžní lhůty. Podle zákona o podpoře VaV je **soutěžní lhůta** období, ve kterém je možno podávat návrhy projektů. Začíná se počítat ode dne následujícího po dni vyhlášení veřejné soutěže v Obchodním věstníku a končí v den ukončení přijímání návrhů projektů. Délka soutěžní lhůty je minimálně 36 kalendářních dnů, v praxi je obvykle cca 2 měsíce. **Hodnotící lhůta** je období, ve kterém poskytovatel zajistí zhodnocení návrhů projektů, rozhodne a vyhlásí výsledky veřejné soutěže ve VaV. Začíná se počítat ode dne následujícího po ukončení soutěžní lhůty a končí dnem vyhlášení výsledků veřejné soutěže. Délka hodnotící lhůty je nejvýše 180 kalendářních dnů u jednostupňové a 240 kalendářních dnů u dvoustupňové veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích. Uchazeč, o jehož projektu bylo rozhodnuto, že bude podpořen, může zahájit řešení a čerpat vlastní prostředky ode dne doručení oznámení o jeho vyhodnocení.

10.2 Program TIP¹¹⁹

Program je schválený usnesením vlády č 942 ze dne 22. srpna 2007 a byl také notifikovaný Evropskou komisí. Poskytovatelem podpory je Ministerstvo průmyslu a obchodu. Program je navržen na období 2009 až 2017. Příjem žádostí do programu na roky 2010 až 2014 bude prováděn formou Veřejné soutěže každoročně vždy v předcházejícím roce¹²⁰. Ukončení řešení všech projektů je určeno na rok 2017. Délka řešení jednotlivých projektů je maximálně 4 roky.

Účelem programu TIP je poskytovat podporu z veřejných prostředků výzkumným a vývojovým projektům prováděným před vstupem do podmínek soutěže na trhu, zajišťujícím výzkum a vývoj pro racionální průmyslovou výrobu budoucnosti, za účelem posílení produkce v České republice a následně i v Evropské unii, k zajištění udržitelného rozvoje ve všech jeho dimenzích, tj. ekonomické, sociální a environmentální, k zajištění plynulé a trvalé tvorby poznatků výzkumu a vývoje pro průmyslovou výrobu a k zajištění jejich rychlého a efektivního využívání.

Účast, resp. získání podpory, v tomto programu má napomoci výrobním organizacím zaujmout takovou pozici na trhu, která by jim umožnila rychle reagovat na změny a spolupodílet se na nich, či je utvářet, a to především těm výrobním organizacím, které skýtají záruku dlouhodobého udržení se na českém trhu. Předpokládá se, že významná část podpory bude směřovat do malých a středních podniků.

Forma a výše podpory. Podpora je poskytována jako účelová podílová dotace na programový projekt. Výše podílu podpory z celkových uznaných nákladů potřebných na vyřešení daného projektu bude stanovena podle Rámce Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací č. 2006/C 323/01.

Náklady na výzkumné projekty.

Podpořen může být pouze takový projekt, u kterého uchazeč sám zajistí nejméně 50 % řešení projektu vlastními zaměstnanci (měřeno spotřebou té části uznaných nákladů na projekt, určených jako osobní náklady) nebo konsorcium uchazečů, jejichž podíl na řešení projektu je objemem srovnatelný, a to prostřednictvím jednoho ze zúčastněných uchazečů (příjemce).

Náklady na pořízení dlouhodobého hmotného majetku nemohou být uznanými náklady na řešení projektu. Náklady na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku celkem mohou v projektu činit maximálně 20 % z celkových uznaných nákladů.

¹¹⁹ Zpracováno na základě www.mpo.cz

¹²⁰ Např. veřejná soutěž 2010 je ve skutečnosti vyhlášena už v roce 2009 a termín 2010 znamená, že v tomto roce se výzkumné projekty musí začít řešit.

Výsledky podpořených projektů. Předpokládají se výsledky řešení, které budou po navazující etapě přípravy výroby realizovatelné v praxi, nebo které jednoznačně povedou, na základě dalšího navazujícího vývoje a po následné etapě přípravy výroby, k realizaci v praxi a dále takové výsledky, které lze uplatnit i v jiných organizacích a podnikatelských subjektech a výsledky, které mají širší uplatnění.

Příjemcem podpory mohou být

- **podnikatelské subjekty** - z oblasti průmyslové výroby, včetně malých a středních podniků, které řeší projekt samostatně, nebo ve spolupráci se spolupříjemci a prokážou schopnost projekt kofinancovat z vlastních nebo jiných neveřejných prostředků,
- **výzkumné organizace a školy** mohou obdržet podporu jako příjemci v tomto programu pouze v případě, když prokazatelně doloží zdroje spolufinancování uznaných nákladů na projekt z vlastních neveřejných prostředků, či jiných neveřejných prostředků.
- **podnikatelské subjekty** působící v oblasti průmyslové výroby, včetně malých a středních podniků i výzkumné organizace (výzkumné ústavy, veřejné výzkumné instituce) a školy se mohou účastnit řešení projektů jako spolupříjemci bez omezení.

Jestliže se předpokládá spolupráce na řešení projektu, musí být doložena právně platnou smlouvou o spolupráci, nebo smlouvou o smlouvě budoucí, na řešení tohoto projektu.

Program se zaměřuje zejména na tyto **oblasti**:

- nové materiály a výrobky
- nové progresivní technologie
- nové informační a řídicí systémy výrobních procesů

11 PODPORA PODNIKÁNÍ A VÝZKUMU A VÝVOJE V EU

Evropská unie realizuje řadu aktivit na podporu podnikání, zejména toho malého a středního, které považuje za páteř evropské ekonomiky. EU však nemá vlastní politiku na podporu podnikání, spíše koordinuje a usměrňuje politiky podpory podnikání jednotlivých zemí.

V zásadě se podpora podnikání, výzkumu a vývoje v Evropské unii realizuje několika způsoby:

- **Podpora podnikání na národních úrovních** - tedy národní programy financované Evropskou unií. Těmi se zabývaly již předchozí kapitoly, jedná se zejména o různé operační programy.
- **Přímé možnosti financování** - např. Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace CIP nebo 7. rámcový program. Jedná se o podpůrné programy určené pro všechny členské státy EU a řízené Evropskou komisí.
- **Finanční nástroje** - nástroje Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu.
- **Ostatní typy podpory** - např. portál pro MSP¹²¹, další portály pro výměnu informací nebo navazování spolupráce mezi subjekty z různých států¹²² nebo síť Enterprises Europe Network (EEN).
- **Rozvoj podnikatelského prostředí** - např. šetření mezi podnikateli ohledně podnikatelského prostředí EBTP panel.

11.1 Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace CIP¹²³

CIP je definován v rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1639/2006/ES ze dne 24. října 2006, kterým se zavádí rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (2007–2013).

Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (Competitiveness and Innovation framework Programme – CIP) na léta 2007 až 2013 je jedním z nástrojů Evropské unie na podporu realizace Lisabonské strategie v současném programovacím období. Jeho rozpočet činí 3,6 mld. EUR. Hlavním posláním programu je přispívat ke konkurenceschopnosti a inovativnímu potenciálu Společenství jako pokročilé znalostní společnosti s udržitelným rozvojem založeným na silném hospodářském růstu a s vysoce konkurenceschopným sociálně tržním hospodářstvím s vysokou úrovní ochrany a zlepšením kvality životního prostředí. Program se zaměřuje na potřeby malých a středních podniků a je pro ně mimo strukturálních fondů nejvýznamnějším podpůrným instrumentem Evropské unie. Intervence programu jsou doplňkové také k dalším hlavním politikám EU typu podpory výzkumu a technologického rozvoje (7. rámcový program) či celoživotního vzdělávání (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig). Program nahrazuje i některé dřívější, již nerealizované, programy.

CIP je snahou spojit pod jednu střechu několik ne zcela sourodých programů a vytvořit jedno místo na podporu zavádění výsledků vědy a výzkumu do praxe. **Cílem programu** je:

- zlepšení přístupu MSP k finančním prostředkům,
- podpora inovativních projektů se zvýšeným důrazem na ekoinovace,
- rozšíření služeb pro MSP,
- rozšíření používání ICT,
- snižování energetické náročnosti, zvyšování energetické účinnosti a podpora obnovitelných zdrojů.

CIP se skládá ze **tří pilířů (podprogramů)**:

- **Program pro podnikání a inovace (EIP)** - finanční nástroje pro malé a střední podniky, nástupce Víceletého programu pro MSP; ekoinovace v návaznosti na program LIFE – 60 % rozpočtu programu.

¹²¹ <http://ec.europa.eu/enterprise/sme>

¹²² např. portál pro přístup k financím www.gate2growth.com

¹²³ Zpracováno zejména na základě Rozhodnutí 1639/2006; Jedlička (2007) a webových stránek programu: http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm.

- **Program na podporu informační politiky (ICT)** - zavádění technologických novinek do praxe, konvergence technologií, zahrnuje i původní programy Modinis, eTEN a eContent+ - 20 % rozpočtu programu.
- **Inteligentní energie Evropa (IEE)** - efektivita, obnovitelné zdroje, diversifikace, emise - 20 % rozpočtu programu.

Pro podniky je však důležitý zejména první z nich.

Rámcového programu se mohou **účastnit subjekty** ze:

- států EU, Norska, Lichtenštejska a Islandu,
- přístupujících a kandidátských zemí, na něž se vztahuje předvstupní strategie,
- zemí západního Balkánu,
- dalších třetích zemí, umožní-li to dohody a postupy.

Celkovou **koordinaci rámcového programu** zajišťuje Evropská komise.

11.1.1 Program pro podnikání a inovace

Smyslem programu je podpora podniků (zejména MSP), podnikavosti, inovací (zvláštní důraz je kladen na ekologické inovace) a průmyslové konkurenceschopnosti. Prostřednictvím Evropského investičního fondu program pomáhá malým a středním podnikům inovovat zjednodušením přístupu k financím přes (**finanční nástroje**):

- sdílení rizika,
- investování do fondů rizikového kapitálu orientujících se na MSP,
- poskytování garancí, apod.

Nefinanční nástroje programu podnikům umožňují využívat podpůrné podnikatelské informace prostřednictvím Euro Info Center (EIC), Inovativních center IRC nebo organizací podnikatelských sítí sdílejících nejlepší příklady z praxe.¹²⁴

Finanční nástroje programu

Finanční nástroje programu by měly usnadnit malým a středním podnikům přístup k finančním prostředkům v určitých fázích jejich životního cyklu: v počáteční fázi, ve fázi zahájení podnikání, ve fázi rozvoje, ve fázi převodu či přechodu podniku. Jsou využívány tyto finanční nástroje:

- Finanční mechanismus pro MSP inovativní a s vysokým růstem (GIF - Growth and Innovative SME Facility);
- Záruční mechanismus malých a středních podniků (SMEG - SME Guarantee Facility)
- Finanční mechanismus pro budování kapacit (CBS - Capacity Building Scheme)¹²⁵
- Ostatní podpůrné nástroje

Program má šest hlavních **oblastí činnosti**:

- Finanční prostředky pro zahájení podnikání a růst MSP a do inovačních investic
- Příznivé prostředí pro spolupráci MSP, zejména přes hranice
- Všechny formy inovací v podnicích
- Ekologické inovace
- Kultura podnikavosti a inovací
- Hospodářská a správní reforma související s podnikáním a inovacemi

¹²⁴ Z programu tedy není možné získat žádné přímé dotace pro podniky.

¹²⁵ Mechanismus CBS je provozován spolu s mezinárodními finančními institucemi, včetně Evropské banky pro obnovu a rozvoj, Evropské investiční banky, Evropského investičního fondu a Rozvojové banky Rady Evropy. Mechanismus CBS má a) zvyšovat investiční a technologickou odbornost fondů a dalších finančních zprostředkovatelů investujících do inovativních MSP nebo MSP s růstovým potenciálem; b) podněcovat poskytování úvěrů MSP posílením postupů pro schvalování úvěrů pro MSP.

11.1.2 Program na podporu politiky informačních a komunikačních technologií

Účelem programu je stimulovat nové trhy elektronických sítí, digitálního obsahu a technologií anebo najít řešení na odstranění překážek rychlejšímu používání elektronických služeb v EU. Program také podporuje modernizaci služeb ve veřejném sektoru s cílem zvýšit produktivitu práce a zlepšit nabízené služby.

Program má tři hlavní **oblasti činnosti**:

- Jednotný evropský informační prostor a posilování vnitřního trhu pro výrobky a služby z oblastí ICT
- Inovace prostřednictvím širšího přijetí informačních a komunikačních technologií a investic do nich
- Informační společnost přístupná všem, úspornější a účinnější služby v oblastech veřejného zájmu a zlepšení kvality života

Program na podporu politiky informačních a komunikačních technologií lze provádět prostřednictvím projektů, akcí týkajících se osvědčených postupů a tematických sítí.

11.1.3 Program Inteligentní energie Evropa

Smyslem programu je podporovat širší využívání nových a obnovitelných zdrojů energie, zvyšovat energetickou účinnost, diverzifikovat energetické zdroje a sladovat energetický regulační rámec v EU. Celkovým cílem programu je tak přispívat k zajištění bezpečné a udržitelné energie pro Evropu a současně posilovat její konkurenceschopnost. Program by měl zvyšovat úroveň investic do nových a výkonnějších technologií a překlenovat mezeru mezi úspěšnou demonstrací inovační technologie a jejím efektivním uvedením na trh v širokém měřítku.

Program má čtyři hlavní **oblasti činnosti**:

- SAVE - podpora energetické účinnosti a racionálního využívání zdrojů energie
- ALTENER - podpora nových a obnovitelných zdrojů energie a podpora diverzifikace energie
- STEER - podpora energetické účinnosti a využívání nových a obnovitelných zdrojů energie v dopravě
- Integrované iniciativy

Akce spojující jednotlivé oblasti mohou zahrnovat začlenění energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie do různých odvětví hospodářství a spojování různých opatření, nástrojů a účastníků v rámci stejné akce nebo projektu.

Program Inteligentní energie - Evropa lze provádět prostřednictvím projektů na podporu a šíření anebo projektů tržní replikace.¹²⁶

Roční pracovní programy

Jednotlivé programy v rámci rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace jsou prováděny prostřednictvím tzv. ročních pracovních programů. Ty pro každý rok vyhláší Evropská komise a detailně definuje konkrétní oblasti intervence, které se uskuteční či zahájí v daném roce.

Vyhlášený roční pracovní program pro každý ze tří programů stanoví:

- prováděcí opatření,
- priority,
- kvalitativní a kvantitativní cíle,
- vhodná hodnotící kritéria a kvalitativní a kvantitativní ukazatele k analýze účinnosti při dosahování
- výsledků, které přispějí ke splnění cílů zvláštních programů a rámcového programu jako celku,

¹²⁶ Společenství podporuje projekty související s tržní replikací inovačních technik, postupů, výrobků nebo praktik s významem pro Společenství, u nichž již proběhly úspěšné technické demonstrace. Tyto projekty jsou určeny k podpoře širšího využití těchto technik, postupů, výrobků nebo praktik v rámci zúčastněných zemí a k usnadnění jejich zavádění na trh.

- provozní harmonogramy,
- pravidla pro účast,
- kritéria pro výběr a hodnocení opatření.

Roční pracovní program pro provádění opatření, tam kde je to účelné, stanovuje i podobu jejich vyhlášení, nejčastěji formou výzvy k předkládání projektu či výzvy k účasti v tendru.

11.2 Sedmý rámcový program

Rámcový program je hlavní nástroj Evropské unie pro vytvoření Evropského výzkumného prostoru jako evropského trhu pro uplatnění výsledků vědy a nových technologií. Jedná se o souhrn akcí na evropské úrovni, které financují a podporují výzkum. Rámcové programy Evropské unie jsou zaměřeny na výzkum a technologický vývoj s důrazem na uplatnění jeho výsledků v praxi. ERA - European Research Area - Evropský výzkumný prostor - má překonat současnou roztržičnost výzkumných aktivit v Evropě a má tak efektivně zajistit konkurenceschopnost Evropy v globální znalostní společnosti.

Rámcové programy jsou navrhovány Evropskou komisí a následně jsou upravovány a schvalovány Radou a Evropským Parlamentem. Rámcové programy jsou implementovány od roku 1984. V současnosti běží již 7. rámcový program (7. RP), který je navržen pro léta 2007-2013.

Základní rysy rámcových programů

Evropská a mezinárodní dimenze. To znamená, že podávané projekty musí být nadnárodní. Pouze konsorcia (řešitelské týmy; skupina organizací, které předkládají společný projekt), které se skládají z partnerů z různých členských a kandidátských zemí EU mohou žádat o projekt. U akcí podporujících mobilitu a školení musí výzkumníci vyjet do země jiné, než je země jejich původu či stálého pobytu.

Strategické cíle. Rámcový program slouží k naplnění stanovených strategických cílů.

Zaměření – tématické priority. Rámcové programy nepokrývají všechny oblasti vědy a techniky (výjimku mají některé aktivity, zejména pro MSP). Detailní popis těchto oblastí a specifických témat je podáván ve vyhlášených výzvách pro podávání návrhů projektů. Potenciální účastníci si musí pozorně ověřit, zda se jejich projektové záměry shodují se zaměřením těchto priorit a témat. Návrhy projektů, které spadají mimo stanovené priority a témata, nemohou být financovány.

Sdílení nákladů a vlastnictví výsledků. Evropská unie finančně přispívá pouze určitým procentem z celkových nákladů projektu. Účastníci projektů proto musí použít i své vlastní zdroje. Procento finančního příspěvku EU závisí na typu aktivity.

Podávání projektů a výběrové řízení. Podávání návrhů projektů je možné pouze na základě výzev pro podávání návrhů projektů, které jsou publikovány v Oficiálním věstníku Evropského společenství a na internetu (www.cordis.lu). Pro každou výzvu jsou vydávány speciální informační sady, které obsahují dokumenty, vysvětlivky a formuláře, jichž je zapotřebí při přípravě návrhu projektu. Zároveň je k dispozici i systém elektronického podávání návrhů projektů (EPSS). Výzvy mají pevné uzávěrky, které je třeba přesně dodržet. Návrhy projektů jsou Evropskou komisí hodnoceny a vybírány k financování za pomoci nezávislých externích expertů. Hodnotící kritéria a podrobný popis hodnotícího procesu, včetně etických pravidel, jsou publikovány v předstihu. Předkladatelé úspěšných projektů vstupují s Evropskou komisí do kontraktačních jednání (finanční a vědecko-technické aspekty smlouvy). Úspěšná vyjednávání vedou k uzavření smlouvy mezi Evropskou komisí a účastníky.

Řízení projektů. Jeden člen konsorcia vystupuje v roli koordinátora. Evropská komise převádí svůj finanční příspěvek koordinátorovi, který jej dále rozděluje mezi další účastníky. Koordinátor je odpovědný za zpracování zpráv o průběhu projektu. Je doporučováno uzavření konsorciální (mezipartnerské) smlouvy za účelem stanovení podrobností ve vztazích mezi partnery. U většiny projektů je to dokonce povinností.

Sedmý rámcový program bude realizován prostřednictvím 4 specifických programů. Těmito programy jsou:

- Spolupráce (Cooperation)
- Myšlenky (Ideas)
- Lidé (People)
- Kapacity (Capacities)

Program **Spolupráce** podporuje výzkum vyvolaný potřebami společnosti. Pro tento program je stanoveno deset témat (viz tabulka 11.1), která navazují na tématické programy 6.RP, k nimž byl navíc přidán výzkum v oblasti bezpečnosti. Pro tento program je vyčleněn největší díl finančních prostředků (více než polovina celého rozpočtu 7.RP). Největší tématickou prioritou jsou informační a komunikační technologie a zdraví. Tématická prioritou jsou socio-ekonomické a humanitní vědy je finančně nejméně významná.

Tabulka 11.1: **Rozpočet 7. rámcového programu** (v mil. EUR)

Spolupráce	
Zdraví	6050
Potraviny, zemědělství a biotechnologie	1935
Informační a komunikační technologie	9110
Nanovědy, nanotechnologie, materiály a nové výrobní technologie	3500
Energie	2300
Životní prostředí (včetně změny klimatu)	1900
Doprava (včetně letectví)	4180
Sociálně - ekonomické a humanitní vědy	610
Bezpečnost	1430
Vesmír	1350
Celkem Spolupráce	32 365
Myšlenky	
Evropská rada pro výzkum	7460
Lidé	
Akce Marie Curie	4728
Kapacity	
Výzkumná infrastruktura	1850
Výzkum ve prospěch MSP	1336
Regiony znalostí	126
Výzkumný potenciál	370
Věda ve společnosti	280
Koherentní rozvoj výzkumných politik	70
Aktivity mezinárodní spolupráce	185
Celkem Kapacity	4217
Nenukleární akce Společného výzkumného centra	1751
Celkem	50 521
Euratom pro nukleární výzkum a školicí aktivity	2 700

Zdroj: CORDIS

Program **Myšlenky** má naplnit ambice výzkumných týmů v oblasti špičkového základního výzkumu, a to v celém rozsahu vědy a techniky (nejsou tedy preferovaná žádná témata) a současně mohou projekty předkládat i jednotlivé týmy. K řízení tohoto programu byla zřízena autonomní Evropská výzkumná rada (ERC).

Program **Lidé** má rozvinout starší systém mobility Marie Curie pro výzkumné pracovníky a posílit tak možnosti rozvoje jejich kariéry a vytvářet hlubší návaznosti na národní systémy. Jednou z priorit je výměna pracovníků mezi akademickou sférou a podniky, dále se tento program zaměřuje na

počáteční vzdělávání, celoživotní vzdělávání, aktivity mezinárodního rozměru a zvláštní aktivity. Program tedy umožňuje zejména různé zahraniční stáže vědeckovýzkumných pracovníků.

Prostřednictvím programu **Kapacity** se podporují budování evropské výzkumné infrastruktury, výzkum vycházející vstříc potřebám MSP, regionální výzkumná uskupení (klastry), vytváření partnerských programů mezi vědeckovýzkumnými institucemi v „konvergentních regionech“ a vyspělými regiony (tzv. twinning), studium vztahů vědy a společnosti a provozování řady dalších horizontálních aktivit mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji s cílem vybudovat efektivní a demokratickou evropskou znalostní společnost.

Mimo výše uvedených 4 specifických programů 7.RP ještě obsahuje specifický program financující přímý výzkum Evropské unie (JRC) dva specifické jaderné programy:

- **Společné výzkumné středisko** (Joint Research Centre, JRC – nejaderné aktivity)
- **Euratom** - jaderná fúze, jaderné štěpení a radiační ochrana
- **Společné výzkumné středisko** (Joint Research Centre, JRC – jaderné aktivity)

Podávání a hodnocení projektů

Výzvy k podávání návrhů Evropská komise zveřejňuje na internetových stránkách sedmého rámcového programu, pomocí zvláštních informačních kanálů a v národních kontaktních místech zřízených členskými státy a přidruženými zeměmi.

V 7. RP je možné využít několik způsobů pro podávání i hodnocení projektů. **Podávat projekty** je možné **jednostupňově** nebo **dvoustupňově**. Obdobně **hodnocení** může být **jednostupňové** nebo **dvoustupňové**. Účastníci projektů samozřejmě nemají tento způsob na výběr, záleží na typu projektu. Dvoustupňový proces předkládání projektů by se měl používat například u výzev, kde se předpokládá velký převis poptávky. Nejdříve je tedy podán a hodnotí se pouze krátký nástin projektu a teprve po splnění daných kritérií je podán kompletní návrh. To znamená, že pouze návrhy, které splní hodnotící kritéria prvního kola, budou podávat úplný návrh do druhého kola. Smyslem tohoto opatření je mimo jiné omezení nákladů na přípravu návrhů, které pravděpodobně nebudou nikdy financovány. Při dvoustupňovém hodnocení je nejdříve podán úplný návrh projektu (projekt se tedy podává pouze v jedné verzi) a tento projekt je hodnocen nejdříve pomocí omezeného počtu vybraných kritérií. Do druhého kola hodnocení postupují pouze projekty, které obstály a jsou nyní hodnoceny podle kompletních evaluačních kritérií. Bylo navrženo, aby se v 7. RP plně využívalo elektronické podávání návrhů, které bylo řádně testováno a používáno v šestém rámcovém programu.

Zúčastněné subjekty

Projektů 7. rámcového programu se mimo **členských** zemí EU mohou účastnit i **přidružené** státy. Právní subjekty pocházející z přidružených zemí se mohou účastnit za stejných podmínek jako subjekty pocházející z členských států. Přidružená země, je země, která není členem EU a která je smluvní stranou některé mezinárodní dohody uzavřené se Společenstvím, na jejímž základě nebo podle jejíž podmínek tato země hradí finanční příspěvek na sedmý rámcový program nebo na jeho část. Účastní se mohou i **partnerské země**. Partnerskou zemí se rozumí země mimo EU, kterou Evropská komise klasifikuje jako zemi s nízkými příjmy, s nižšími středními příjmy nebo s vyššími středními příjmy a která je jako taková uvedena v pracovních programech k 7.RP. Partnerské země nepřispívají do rozpočtu 7. RP a jejich postavení není rovné postavení účastníkům z členských nebo asociovaných zemí.

Obecnou podmínkou je účast minimálně tří nezávislých partnerů ze tří různých členských nebo přidružených zemí. Tyto subjekty musí být vzájemně nezávislé (tedy žádný z nich není přímo či

nepřímo kontrolován druhým subjektem nebo žádný z nich není pod toutéž přímou či nepřímou kontrolou jako druhý).

Dohody o založení konsorcia

Pokud není ve výzvě k podávání návrhů stanoveno jinak, uzavřou všechny právní subjekty, které se chtějí společně účastnit akce 7. RP, dohodu (tzv. dohoda o založení konsorcia), která bude upravovat vnitřní organizaci konsorcia; rozdělení finančního příspěvku Společenství mezi jednotlivé členy konsorcia; další pravidla pro šíření a využívání výstupu, včetně případných ujednání v oblasti práv duševního vlastnictví nebo urovnávání vnitřních sporů.

Subjekty, které se chtějí účastnit projektu, jmenují z řad svých členů jednoho koordinátora, který obdrží finanční příspěvek Společenství a rozdělí jej, který bude vést finanční účty, uchovávat záznamy a informovat Komisi o rozdělení finančního příspěvku a zajistí účinnou a správnou komunikaci mezi účastníky a Komisí.

Finanční příspěvek

Finanční příspěvek ve formě grantu pokrývá určitou část uznatelných nákladů. Účastníci mohou účtovat přímé náklady a u nepřímých se rozhodnout, zda je budou též přesně vykazovat nebo zda použijí paušální sazbu (nepřímé náklady jako určité procento přímých nákladů). Výše paušálu se však liší podle typu účastníka. Evropská komise u výzkumných projektů podporuje zejména tyto typy aktivit:

- výzkum a technologický rozvoj,
- demonstrační činnosti,¹²⁷
- řízení projektu,
- jiné aktivity (např. školení).

Implementace 7. RP v ČR

- Zodpovědnost za realizaci: MŠMT
- Národní kontaktní organizace (NKO): Technologické centrum Akademie věd ČR
- Síť Regionálních kontaktních organizací (RKO) a Oborových kontaktních organizací (OKO) - poskytují informační a konzultační služby především k rámcovým programům
- NINET - národní informační síť sdružující regionální a oborové kontaktní organizace (www.ninet.cz)
- Česká oficiální webová stránka o 7.RP: www.fp7.cz

Účast malých a středních podniků

Evropská komise má zájem, aby se rámcových programů v hojné míře účastnily i malé a střední podniky. Žádoucí je jejich účast zejména ve specifickém programu Spolupráce. Je pro ně určeno minimálně 15 % prostředků programu. V rámci specifického programu Kapacity je podporován výzkum ve prospěch MSP, tedy výzkum, které je prováděn výzkumnými organizacemi na zakázku zadanou malými a středními podniky. Pro tyto účely byly vytvořeny dva typy projektů:

- Projekty „Výzkum pro MSP“
- Projekty „Výzkum pro asociace MSP“

11.2.1 Projekty „Výzkum pro MSP“

Projekty jsou zaměřeny na řešení společných problémů technicky středně vyspělých MSP. Jejich cílem je zlepšit přístup MSP k nejnovějším technologiím a produktům a posílit jejich

¹²⁷ Demonstrační aktivity představují formování výsledků průmyslového výzkumu do podoby nových nebo zdokonalených výrobků, procesů či služeb. Jsou prostředkem k prokázání realizovatelnosti nových technologií pro budoucí aplikace komercializaci. Jedná se např. o prototypy návrhu a montáže, zařízení pro testování prototypů nebo předběžné osvědčení pro zkušební účely.

konkurenceschopnost. Skupina MSP tedy definuje společný výzkumný problém a vyřešením tohoto problému pověří výzkumnou organizaci. Prostřednictvím subkontraktu výzkumná organizace provede výzkum. Tento výzkum je jí (obvykle) zcela zaplacen a výsledky výzkumu (obvykle) nepatří jí, ale právě skupině MSP.

Podmínky. Účastnit se musí min. 3 nezávislé MSP ze 3 zemí EU nebo přidružených zemí a min. 2 nezávislé výzkumné organizace. Mohou se účastnit i další nezávislé podniky a koneční uživatelé. Rozpočet projektu je 0,5 - 1,5 mil. € a projekt trvá 1 - 2 roky. Projekt může být zaměřen na libovolné téma vědy a techniky. Podmínkou je novost řešené problematiky na evropské úrovni. Od MSP a podniků je vyžadován příspěvek do projektu.

Rozpočet projektů je tvořen náklady jednotlivých řešitelů na zajištění jimi prováděných činností. Podporovány jsou tyto činnosti:

- Výzkum a technologický rozvoj - příspěvek 75 % pro MSP a výzkumné organizace, jinak 50 %
- Demonstrační činnosti - 50 %
- Řízení projektu - 100 %
- Jiné (školicí apod.) aktivity -100 %

Maximální výše příspěvku EK činí 110% hodnoty subkontraktů.

Náklady MSP a dalších organizací jsou přímé, nepřímé a náklady na subkontrakty. Náklady výzkumných organizací jsou náklady na řízení projektu a na jiné aktivity.

11.2.2 Projekty „Výzkum pro asociace MSP“

Cílem je rozšířit znalostní základnu rozsáhlých skupin MSP a posílit jejich inovační potenciál. Jedná se o obdobný typ projektů jako v předchozím případě, avšak výzkum je prováděn ve prospěch celé asociace MSP (tedy ve prospěch všech podniků daného odvětví).

Podmínky. Účastnit se musí skupina asociací (min. 3 asociace ze 3 zemí nebo 1 evropská asociace), minimálně 2 nezávislé výzkumné organizace a 2 – 5 individuálních MSP. Rozpočet projektu je 1,5 - 4 mil. € a projekt trvá 2 - 3 roky (doporučeno). Projekt může být zaměřen na libovolné téma vědy a techniky. Podmínkou je novost řešené problematiky na evropské úrovni.

11.3 Další programy na podporu výzkumu a vývoje

Program EUROSTARS

Program EUROSTARS byl vyhlášen pro období 2007-13 a podporuje výzkumné projekty zaměřené na využití v praxi. Je určen zejména pro MSP zabývající se vědou a výzkumem. Minimální počet řešitelů projektu je 2 právnické osoby ze 2 členských zemí. Projekt musí být veden výzkumně zaměřeným MSP. Podporovány jsou velké mezinárodní výzkumné projekty řízené MSP, ale program je zároveň otevřený i dalším partnerům. Projekt může být zaměřen na libovolné téma vědy a techniky a musí trvat maximálně tři roky. Výstupem projektu musí být uvedení nového produktu, technologie, nebo služby na trh do dvou let po skončení projektu.

Financování programu

- Evropská komise: 100 mil. €
- účastnické země: 300 mil. €
- soukromý sektor: 400 mil. €

Příspěvek řešitelům projektu se řídí národními předpisy. Realizaci v ČR zajišťuje MŠMT. Informace o programu jsou dostupné www.eurostars-eureka.be.

Program EUREKA

Program EUREKA (Evropská spolupráce v oblasti aplikovaného a průmyslového výzkumu a vývoje) byl vyhlášen roku 1985 s cílem podporovat nadnárodní spolupráci mezi průmyslovými podniky, výzkumnými ústavy a vysokými školami a vytvářet tak podmínky pro růst výkonnosti a konkurenceschopnosti evropského průmyslu a rozvoje jeho společné infrastruktury. Výstupem projektů musí být nové, inovované špičkové výrobky, technologie či progresivní služby, schopné prosadit se na světovém trhu. Tematické zaměření není principiálně omezeno, ale rámcově jsou projekty směřovány do těchto oblastí: informační a komunikační technologie, nové materiály, životní prostředí, biotechnologie a technologie ve zdravotnictví, robotika a automatizace výroby, energetika, doprava, lasery. Program nevytváří žádný společný finanční fond na podporu řešení projektů. Účast v projektech si hradí jejich účastníci sami, avšak spolupráce v rámci EUREKY je ve většině členských zemí podporována státem. Národním koordinátorem programu v ČR je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, podporu programu v ČR zajišťuje Asociace inovačního podnikání ČR.

Program Kontakt

Program Kontakt dvoustranná vědeckotechnická spolupráce s Belgií, Německem, Francií, Itálií, Maďarskem, Polskem, Rakouskem, Řeckem, Slovenskem a Slovinskem. Cílem je zajistit odpovídající podmínky pro rozvoj vědeckotechnické spolupráce českých vědeckovýzkumných organizací a vysokých škol s jejich partnery z výše uvedených zemí a podpořit tak začlenění vědeckého výzkumu uvedených zemí do evropských programů. V rámci programu jsou podporovány výměnné pobyty výzkumných a vývojových pracovníků a popularizace dosažených výsledků (prezentace zahraničních partnerů v ČR a naopak). MŠMT každoročně zveřejňuje výzvy k předkládání společných projektů dvoustranné vědeckotechnické spolupráce v rámci programu. Schválené výměnné pobyty jsou administrovány Asociací inovačního podnikání ČR.

11.4 Finanční instituce

Evropská investiční banka (EIB)

Banka byla založena Římskými smlouvami v roce 1957. Je autonomním orgánem v rámci struktury EU a sídlí v Lucemburku. Její hlavní funkcí je financovat projekty evropského zájmu, investice MSP v EU a hospodářský rozvoj v kandidátských a rozvojových zemích. Poskytuje nebo garantuje úvěry na dlouhodobé investiční projekty, zejména v oblasti průmyslu, infrastruktury, telekomunikací, ochrany životního prostředí a energetiky. Jako banka úzce spolupracuje s ostatními bankami při vypůjčování si na finančních trzích a financování velkých investičních projektů. Není tedy financována z rozpočtu EU. Akcionáři banky jsou členské státy EU. Úvěry na velké projekty (nad 25 mil. €) jsou poskytovány přímo. Menší úvěry jsou poskytovány nepřímo prostřednictvím komerčních bank.

Řídící struktura EIB:

Rada guvernérů – 27 členů (ministři financí států EU), nejvyšší orgán EIB, stanovuje všeobecné direktivy úvěrové politiky, schvaluje účetní rozvahu a výroční zprávu, jmenuje členy Správní rady, Řídícího výboru a Kontrolního výboru. Povoluje financování projektů mimo EU.

Správní rada – 28 členů (zástupci členských zemí + zástupce Evropské komise), zodpovídá za vedení banky v intencích jejich hlavních úkolů a rozhoduje o poskytování půjček, schází se asi 10 x ročně.

Řídící výbor – 9 členů, stálý výkonný orgán, řídí každodenní činnost banky.

Kontrolní výbor – 3 členové a 3 pozorovatelé, kontroluje všechny operace a potvrzuje správnost účetnictví, schází se asi 10 x ročně.

Evropský investiční fond (EIF)

EIB byl založen v roce 1994. Je vlastněn Evropskou komisí, Evropskou investiční bankou a evropskými finančními institucemi. Jeho hlavní aktivitou je poskytování rizikového kapitálu pro EIB.

Iniciativy EIB a EIF 2007-2013

Následující iniciativy jsou realizovány EIB a EIF a jsou podporovány Evropskou komisí. Smyslem iniciativ je propojení prostředků z evropských fondů a bankovních půjček. Byly vytvořeny čtyři iniciativy, ale pro podniky mají význam zejména první dvě.

- **JEREMIE** (Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky) - zlepšení přístupu podniků k financím, realizované prostřednictvím EIF, část prostředků je alokována ze strukturálních fondů.
- **JASMINE** (Společná akce na podporu mikroúvěrových ústavů v Evropě) – poskytnutí technické pomoci mikroúvěrovým ústavům. Účelem je přimět tyto ústavy, aby přijaly osvědčené postupy a staly se známkou kvality. Je možné i financování operací nejlepších nebankovních ústavů.
- **JASPERS** - velké infrastrukturní projekty v nových členských zemích financované prostřednictvím FS a ERDF. V rámci iniciativy je poskytována bezplatná technická pomoc a pomoc s kvalitní přípravou projektů (zejm. projekty v oblasti životního prostředí nad 25 mil. € a dopravy a ostatních oblastí okolo 50 mil. €)
- **JESSICA** - financování projektů obnovy a rozvoje měst prostř. kombinace grantů a půjček.

11.5 Enterprise Europe Network

EEN je celoevropská síť zaměřená na poskytování podpůrných služeb a informací pro rozvoj inovačního podnikání. Aktivity české části Enterprise Europe Network jsou realizovány konsorciem jedenácti partnerů koordinovaných Technologickým centrem AV ČR. Česká část má 3 moduly:

- Poradenství pro podnikatele
- Inovace a technologický transfer
- Projektové poradenství

Webová stránka české části je www.enterprise-europe-network.cz.

11.6 European Business Test Panel

EBTP Panel je evropský klub více než 3000 podniků. S těmito podniky jsou konzultována připravovaná evropská opatření, a to prostřednictvím elektronických dotazníků. Organizaci zajišťuje Evropská komise, Generální ředitelství pro vnitřní trh. Členy jsou firmy z různých států EU (každý stát má určen určitý počet firem z určených odvětví). Členství je tříleté a každý rok se mění jedna třetina členů. Národním koordinátorem v ČR je Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Tabulka 11.2: Český panel EBTP

Odvětví	Velikost podniku (počet zaměstnanců)				Celkem
	0 - 9	10 - 49	50 - 249	Nad 250	
Těžký průmysl, energetika, výroba	5	6	9	16	36
Stavební průmysl	4	5	4	4	17
Velkoobchod/maloobchod, opravy automobilů a motocyklů, zboží osobní spotřeby, potřeby pro domácnost, hotely, restaurace	11	11	9	7	38
Doprava a telekomunikace	3	3	3	7	16
Reality, pronájmy, obchod	5	4	4	2	15
Celkem	28	29	29	36	122

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

12 PODPORA EXPORTU

Podpora exportu je v EU velmi omezena, neboť může významně ovlivnit obchod mezi členskými státy a znevýhodnit konkurenty v zemi dovozce. Některé aktivity však podporovány být mohou. Velmi často se jedná o marketingové aktivity, účasti na zahraničních veletrzích a výstavách, poskytování informací, exportní vzdělávání apod. Tato kapitola pojednává o podpoře exportu prostřednictvím služeb agentury CzechTrade, finančních produktů, oficiálních účastí ČR na zahraničních veletrzích, činnosti obchodně ekonomických úseků Zastupitelských úřadů a o nepřímé podpoře exportu prostřednictvím zahraniční rozvojové pomoci.

12.1 Služby agentury CzechTrade

Organizace CzechTrade byla představena již v kapitole 5. Nabídka služeb CzechTrade má odrážet připravenost podniku na export, neboť podnik, který se teprve chystá začít s exportem má zcela jiné potřeby než podniky, který již s exportem zkušenosti. Nabídka služeb je tak sestavena v logických krocích, které by měl exportér postupně realizovat, pokud chce uspět v zahraničí. Jsou tedy rozlišeny služby:

- pro začínající exportéry (úvodní konzultace, exportní vzdělávání, odborné publikace, webové stránky na podporu exportu),
- spojené se vstupem na zahraniční trh (zejména informační služby – viz níže),
- pomoc při vyhledávání nových zákazníků (zejména asistenční služby zahraničních kanceláří CzechTrade – viz níže),
- marketingové služby v zahraničí (prezentace českých firem).

Informační služby agentury CzechTrade mohou zahrnovat například:

- zpracování základních charakteristik trhu (vývoj poptávky, trendy, struktura dovozu)
- určení tržních segmentů a produktů (typy zákazníků, produktové řady)
- analýza vlivu zahraničního prostředí (legislativa, daně, omezení zahraničního obchodu)
- poskytnutí základních informací o konkurenci (konkurenční skupiny, síla značek, koncentrace, přístup k distribučním kanálům)
- základní cenový průzkum pro cílový trh
- monitoring veletrhů a výstav
- zjištění technických překážek (předpisy, certifikace - vzdálené trhy)
- návrh a možnosti překonání bariér vstupu na trh
- doporučení pro přípravu vstupu a oponentura návrhu klienta pro vstup na zahraniční trh
- a jiné dle individuálních potřeb klienta

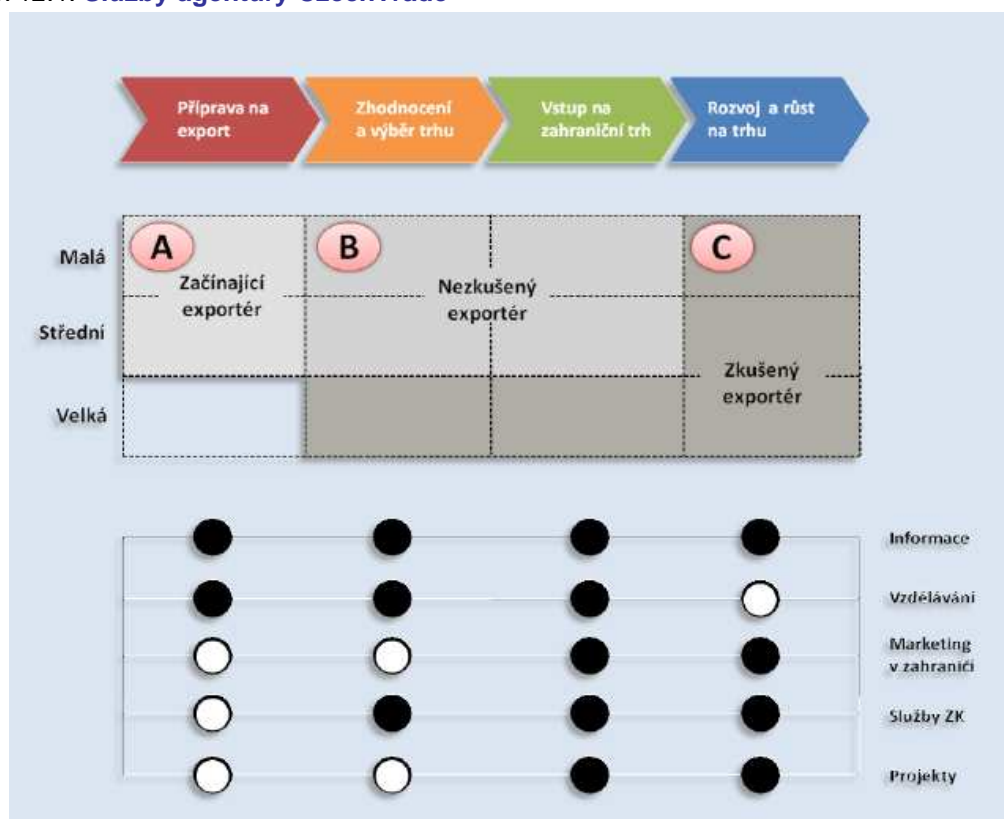
Informační služby nejsou dostupné ve všech státech světa, ale na internetových stránkách CzechTrade je možné zjistit, kterých teritorií se tyto služby týkají.

Asistenční služby zahraničních kanceláří CzechTrade zahrnují například:

- vyhledání potenciálních zákazníků v teritoriu,
- zpracování základních informací o potenciálních zákaznících,
- doporučení pro zpracování nabídky a prezentaci exportéra,
- oslovení vyhledaných firem a ověření zájmu o produkty a služby,
- sjednání a příprava obchodních schůzek,
- příprava exportéra na jednání,
- asistenci při prvních obchodních jednáních,
- udržování obchodních kontaktů,
- pomoc při zakládání zahraničního zastoupení,
- a další služby, jejichž rozsah se může lišit podle potřeb.

O struktuře poskytovaných služeb vypovídá i obrázek 4.2.

Obrázek 12.1: Služby agentury CzechTrade

Zdroj: Strategie CzechTrade 2006-2010

Agentura CzechTrade se podílí i na některých dalších aktivitách podporujících export. Jedná se zejména o Exportní klub CzechTrade anebo o projekt Exportní akademie. **Exportní klub**¹²⁸ usiluje o ovlivňování české exportní politiky. Jedná se o jakousi platformu, která slouží pro osobní setkávání exportérů a představitelů státní sféry, na kterých dochází k výměně informací a exportních zkušeností. Má také informovat o vývozních trendech a aktuálním vývoji na zahraničních trzích. Projekt **Exportní akademie** je vzdělávacím projektem MPO a CT, který je součástí Exportní strategie ČR pro období 2006 – 2010. Jedná se o certifikovaný vzdělávací program určený obchodním diplomatům, pracovníkům zahraničních kanceláří CzechTrade¹²⁹ a manažerům firem, kteří mají zájem zvýšit si své vzdělání v oblasti zahraničního obchodu.

CzechTrade má své zastoupení v jednotlivých regionech ČR a zejména pak v zahraničí. Od roku 2006 fungují v krajích ČR tzv. **Regionální exportní místa**, která jsou vedena regionálními manažery CzechTrade. Na tomto projektu spolupracuje CzechTrade s Hospodářskou komorou ČR, která na základě smlouvy o spolupráci smluvně pro CzechTrade zajišťuje zřízení a provozování těchto Regionálních exportních míst (REM). Mimoto, REM poskytují i služby Exportní garanční a pojišťovací společnosti EGAP a České exportní banky ČEB. V krajích funguje 13 regionálních exportních míst, v každém kraji jedno, s výjimkou Prahy, kde sídlí centrála CzechTrade. **Zahraníční kanceláře** CzechTrade mohou s klienty individuálně řešit jejich exportní záměry a využívat přitom svých zkušeností a znalostí místních podmínek.

¹²⁸ www.exporniklub.cz

¹²⁹ Pro tyto pracovníky je od roku 2007 absolvování Exportní akademie povinnou podmínkou pro výjezd na zastupitelské úřady a kanceláře CzechTrade.

CzechTrade se podílí i na některých webových portálech určených pro exportéry. Zejména se jedná o portál **BusinessInfo**¹³⁰ (oficiální portál pro podnikání a export) a **Euroservis**¹³¹ (podnikatelské informace o EU).

12.2 Finanční produkty na podporu exportu

Finanční produkty na podporu exportu jsou poskytovány zejména Českou exportní bankou a Exportní garanční a pojišťovací společností (EGAP). O těchto společnostech bylo pojednáno již v kapitole 5. Finanční produkty na podporu exportu musí být poskytovány v souladu se **zákonem č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou**. Zákon upravuje v souladu s právem Evropských společenství a závazky vyplývajícími z členství České republiky ve Světové obchodní organizaci státní podporu vývozu poskytovanou formou:

- pojištění vývozních úvěrových rizik,
- podpořeného financování a
- dorovnávání úrokových rozdílů¹³².

Produkty České exportní banky

Česká exportní banka doplňuje služby nabízené domácí bankovní soustavou o financování vývozních operací vyžadující dlouhodobé zdroje financování za úrokové sazby a v objemech, které jsou pro vývozce na bankovním trhu ve stávajících tuzemských podmínkách jinak nedosažitelné. Umožňuje tím českým vývozcům vstupovat do soutěže na mezinárodním trhu za podmínek srovnatelných s těmi, které využívá jejich hlavní zahraniční konkurence.¹³³

Příjemcem podpořeného financování může být:

- vývozce (tj. právnická osoba se sídlem v ČR, výjimečně i fyzická osoba s trvalým pobytem v ČR),
- jeho zahraniční odběratel (dovozce)
- výrobce produkující pro vývoz či
- český subjekt investující v zahraničí.

Do transakcí může vstupovat i tuzemská banka vývozce nebo zahraniční banka dovozce. U řady produktů je podmínkou pro jejich poskytnutí pojištění vývozu u EGAP.

Česká exportní banka nabízí tyto produkty:¹³⁴

- **Úvěr na financování výroby pro vývoz (předexportní úvěr)** - úvěr poskytnutý českému výrobcí, resp. vývozci, který mu umožňuje financovat náklady spojené s realizací dodávek pro zahraničního kupujícího (dovozce)
- **Přímý vývozní dodavatelský úvěr** – úvěr českému vývozci, který mu umožňuje profinancovat pohledávky vůči zahraničnímu kupujícímu (dovozce)
- **Přímý vývozní odběratelský úvěr** - příjemcem úvěru je zahraniční dovozce, úvěr umožňuje realizaci objemnějších dodávek českého vývozce pro zahraničního kupujícího (dovozce)
- **Nepřímý vývozní odběratelský úvěr** - příjemcem úvěru je banka zahraničního dovozce, umožňuje realizaci objemnějších dodávek českého vývozce pro zahraničního kupujícího (dovozce)

¹³⁰ www.businessinfo.cz

¹³¹ <http://euroservis.czechtrade.cz>

¹³² **Dorovnávání úrokových rozdílů** se rozumí dorovnávání rozdílů mezi úroky stanovenými pevnými úrokovými sazbami u vývozních úvěrů poskytovaných bankou vývozce v souladu s právem Evropských společenství a mezinárodními pravidly upravujícími státem podporované vývozní úvěry (dále jen "mezinárodní pravidla") se splatností alespoň dva roky a náklady banky vývozce na obstarání zdrojů na tyto úvěry na finančních trzích na úrovni sazeb mezibankovního trhu navýšené o stanovenou odměnu pro banku vývozce. Úrokové rozdíly se dorovnávají převodem tohoto rozdílu bance vývozce ze státního rozpočtu nebo přebytku bankou vývozce do státního rozpočtu.

¹³³ Česká exportní banka: www.ceb.cz

¹³⁴ Bližší informace o jednotlivých produktech jsou dostupné na www.ceb.cz/content/view/54/25/

- **Úvěr na investice v zahraničí** – úvěr poskytnutý českému investorovi, čímž může získat dlouhodobé úvěrové zdroje pro realizaci investice v zahraničí
- **Refinanční vývozní dodavatelský úvěr** - umožňuje poskytnout bance vývozce prostředky, které tato využije k poskytnutí úvěru vývozci za zvýhodněných podmínek
- **Refinanční vývozní odběratelský úvěr** - umožňuje poskytnout bance vývozce prostředky, které tato využije k poskytnutí úvěru zahraničnímu dovozci za zvýhodněných podmínek
- **Odkup pohledávek z akreditivů bez postihu** - umožňuje českému vývozci ihned realizovat pohledávku z vývozu spojenou s dokumentárním akreditivem s odloženou platbou či s akceptací směnky
- **Odkup vývozních pohledávek s pojištěním bez postihu** - umožňuje českému vývozci ihned realizovat pohledávku z vývozu, která je pojištěna proti vývozním úvěrovým rizikům
- **Bankovní záruky** - záruka za nabídku, záruka za dobré provedení smlouvy o vývozu, záruka za vrácení akontace, záruka za uvolnění zádržného
- **Financování prospekce zahraničních trhů** - úvěr českému vývozci k financování průzkumu zahraničního trhu, na nějž hodlá vstoupit
- **Doprovodné finanční služby** - dokumentární operace, hladký platební styk a další služby

Produkty Exportní garanční a pojišťovací společnosti EGAP

EGAP se zaměřuje na pojišťování vývozních úvěrů proti teritoriálním a komerčním rizikům¹³⁵ spojeným s vývozem zboží a služeb z České republiky.

Komerčním rizikem je riziko nezaplacení pohledávky z vývozního úvěru zahraničním soukromoprávním dlužníkem z důvodu jeho platební neschopnosti nebo platební nevůle. **Teritoriálním rizikem** je riziko nezaplacení pohledávky z vývozního úvěru z důvodu mimořádných a nahodilých událostí v zemi, do níž je dodáváno, nebo v zemi, z níž má být úhrada pohledávky provedena, anebo ve třetí zemi, jako jsou platební nevůle veřejnoprávního dlužníka, rozhodnutí třetí země, zákaz plateb (moratorium), nemožnost nebo zdržení převodu finančních prostředků, rozhodnutí orgánů v zemi dlužníka, rozhodnutí orgánů v zemi pojistitele nebo pojištěného a okolnosti představující vyšší moc.¹³⁶

EGAP nabízí tyto produkty:¹³⁷

- **Pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru** - pojištěným je vývozce proti riziku nezaplacení dovozcem v důsledku komerčních nebo teritoriálních příčin.
- **Pojištění bankou financovaného krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru** - pojištěným je banka nebo finanční instituce proti riziku nezaplacení dovozcem, na kterou vývozce úplatně postoupil pohledávku z krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru.
- **Pojištění střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru** - pojištěným je vývozce proti riziku nezaplacení dovozcem.
- **Pojištění bankou financovaného střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru** - pojištěným je banka nebo finanční instituce proti riziku nezaplacení dovozcem, na kterou vývozce úplatně postoupil pohledávku ze středně nebo dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru.
- **Pojištění vývozního odběratelského úvěru** - pojištěným je banka proti riziku nesplacení pohledávek z vývozního odběratelského úvěru (vývozním odběratelským úvěrem je úvěr poskytnutý bankou vývozce přímo dovozci nebo jeho bance).

¹³⁵ Komerční rizika jsou však pojišťována dceřinou společností EGAP – Komerční úvěrovou pojišťovnou EGAP.

¹³⁶ zákon č. 58/1995 Sb.

¹³⁷ Bližší informace o jednotlivých produktech jsou dostupné na www.egap.cz/pojistne-produkty/index.php

- **Pojištění potvrzeného akreditivu** - pojištěným je banka proti riziku majetkové újmy v důsledku celkového nebo částečného nezaplacení podle podmínek potvrzeného dokumentárního akreditivu¹³⁸.
- **Pojištění úvěru na předexportní financování** - pojištěným je banka proti riziku nesplacení úvěru na předexportní financování výroby pro export nebo na financování investice do výroby pro export.
- **Pojištění investic českých právnických osob v zahraničí** - pojištěným je investor proti riziku zamezení převodu výnosů z investice, vyvlastnění nebo politicky motivovaného násilného poškození.
- **Pojištění úvěru na financování investic českých právnických osob v zahraničí** - pojištěným je banka proti riziku nesplacení úvěru poskytnutého investorovi na zahraniční investici.
- **Pojištění prospekce zahraničních trhů** - pojištěným je vývozce proti finančním ztrátám na základě úplného nebo částečného neúspěchu prospekce¹³⁹.
- **Pojištění proti riziku nemožnosti plnění smlouvy o vývozu** - pojištěným je vývozce proti riziku ztrát v důsledku zrušení nebo přerušení smlouvy o vývozu ze strany dovozce nebo v důsledku politické, finanční nebo makroekonomické situace země dovozce.
- **Pojištění bankovních záruk vystavených v souvislosti s exportním kontraktem** - pojištěným je banka, vystavující záruku za závazky vývozce.

12.3 Veletrhy a výstavy

Jednou z povolených forem podpory exportu je podpora účasti na specializovaných výstavách a veletrzích (především v zahraničí). Účast na zahraničních veletrzích a výstavách je marketingovým nástrojem, který podporuje výrobu a odbyt podniků. Tento typ podpory umožňuje účast i subjektům, které by si samy prezentaci nemohly dovolit (z důvodu ekonomicky nebo z důvodu nedostatku potřebných znalostí). Podpora účasti na zahraničních veletrzích a výstavách spadá do kompetence Ministerstva průmyslu a obchodu, které v této souvislosti úzce spolupracuje především s agenturou CzechTrade. Akce jsou realizovány obvykle prostřednictvím společné účasti pod hlavičkou CzechTrade včetně doprovodných propagačních akcí. Výjimečně je přípustná i podpora jednotlivých expozic firem, ale vždy v rámci veletržní akce, na které bude realizována společná expozice. Společná expozice pod hlavičkou vládní proexportní agentury je na veletrhu více vidět a zaručuje firmám větší prestiž. Ministerstvo průmyslu a obchodu pro každý rok vytváří seznam plánovaných **oficiálních účastí na zahraničních veletrzích a výstavách**, obvykle je takových veletrhů několik desítek. Podpora účasti na veletrzích není určena jen pro samotné exportující firmy, ale také pro aliance a profesní organizace.

Účast na veletrzích a výstavách je v současné době podporována z programu **Marketing** (OPPI), a v minulosti byla financována ze státního rozpočtu (oficiální účasti na zahraničních veletrzích a výstavách mají za sebou už poměrně dlouhou historii). Konkrétní podmínky účasti na zahraničních veletrzích tak budou stanovovány vždy v příslušné výzvě programu Marketing. Obecně však budou platit následující podmínky:

- Exportéři mohou mít hrazeny způsobilé výdaje do výše 100%, max. však 120 000 na 1 akci.
- MPO vydává indikativní seznam veletrhů, seznam bude přílohou vyhlášení programu.
- Podpora je poskytována na pronájem veletržní plochy, výstavbu a provoz stánku a vizuální prezentaci obchodního jména a loga.
- Podpora je poskytována v režimu de minimis.

¹³⁸ Dokumentární akreditiv vystavuje banka na žádost dovozce a má podobu písemného závazku banky zaplatit určenou peněžní částku podle stanovených podmínek, podmínkou pro splnění akreditivního závazku bankou je předložení předepsaných dokumentů ze strany vývozce.

¹³⁹ Prospekce je činnost mající za cíl zahájení, případně zvýšení vývozu zboží a služeb do jedné či více zemí. Její součástí je především promotion formou reklamy, inzerce a propagačních materiálů, účast na obchodních akcích v zahraničí, exportní a marketingové poradenství včetně analýz a rovněž právní služby, skladování zboží a certifikace výrobků a služeb v zahraničí.

- Seznam podporovaných ekonomických činností bude přílohou oznámení o otevření projektu Specializovaných výstav a veletrhů.

Podporované veletrhy a výstavy jsou rozděleny do tří kategorií:

- **A - národní výstavy** (zabezpečuje MPO) – jedná se o akce zaměřené především na prioritní teritoria, kde vystupuje do popředí partnerství státu a podnikatelských subjektů.
- **B - společné expozice** (zabezpečuje MPO)
- **C - finanční příspěvky** (zabezpečují dle konkrétní akce Svaz průmyslu a dopravy ČR, Hospodářská komora ČR, oborové svazy a asociace, české zastupitelské úřady/obchodně ekonomické úseky). Jedná se o finanční příspěvky oborovým svazům a asociacím aliancím, SPD ČR a HK ČR při organizování prezentací na významných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí. Žádající subjekty musí zajistit nediskriminační přístup všem českým vystavovatelům bez ohledu na to, zda jsou jejich členy.

V kategorii „A“ budou realizovány 3 – 4 národní výstavy za rok, v kategorii „B“ bude uskutečněno maximálně 25 společných expozic a v kategorii „C“ je plánováno zhruba 30 akcí.

Oficiální účasti ČR na zahraničních veletrzích a výstavách se realizují na základě Koncepce prezentace České republiky na mezinárodních veletrzích a výstavách a na základě Zásad pro organizování a financování národních výstav a českých oficiálních účastí na veletrzích a výstavách (aktuálně pro rok 2009 a 2010)

Koncepce prezentace České republiky na mezinárodních veletrzích a výstavách

(východiska k akcím v letech 2008 – 2010)¹⁴⁰

Koncepce stanovuje soustavu cílů, kterých by v této oblasti mělo být dosaženo. Jedná se například o kvalitní a profesionální prezentaci, úsporu nákladů pro podnikatele, rozvoj exportních kompetencí podniků, synergii účinku rozpočtových prostředků a zdrojů EU, společnou nabídku prezentačních akcí MPO a CzechTrade, apod.

Při výběru českých oficiálních účastí (ČOÚ) musí dávat velký prostor oborovým svazům, asociacím a také názorům jednotlivých firem. Prezentace na mezinárodních výstavách a veletrzích bude realizována prostřednictvím jednotné nabídky akcí, které budou připravovány a prováděny MPO a CzechTrade, a v nichž bude kombinováno využití rozpočtových prostředků a fondů Evropské unie.

Každý veletrh a každá výstava budou vnímány jako **samostatné projekty**, které budou řízeny manažerským způsobem. Řízením projektu je pověřen konkrétní projektový manažer (pracovník MPO), který bude zodpovídat za celý projekt od výběru realizátora, vytvoření doprovodného programu, rozpočet celé akce až po realizaci a kontrolu závěrečné zprávy a dodržení projektového záměru. Kromě věcného, organizačního a technického zabezpečení bude projektový manažer dbát také na designovou a imageovou stránku ČOÚ. Projektový manažer rovněž řídí činnost projektového týmu. **Projektový tým** se skládá z:

- zástupce oborového svazu, resp. asociace;
- pracovníků MPO (teritoriální a oborové zaměření);
- realizátora;
- zástupce agentury CzechTrade;
- zástupce příslušného obchodně ekonomického úseku v zahraničí (korespondenčně);
- dalších prizvaných odborníků dle náročnosti akce.

¹⁴⁰ Zpracováno na základě Koncepce prezentace České republiky na mezinárodních veletrzích a výstavách

V závislosti na charakteru akce vzejde z projektového týmu doporučení pro ministra, na jaké úrovni bude MPO na veletrhu zastoupeno (významné akce na úrovni náměstka, další na úrovni ředitelů odborů atd.). Do přípravy a realizace ČOÚ se zapojují také vedoucí obchodně ekonomických úseků zastupitelských úřadů ČR v zahraničí a ředitelé zahraničních kanceláří CzechTrade.

MPO v této souvislosti zřizuje také [Komisi pro veletrhy a výstavy](#). Její činnost se soustředí především na výběr vhodných ČOÚ, obsahové zaměření konkrétních ČOÚ a hodnocení úspěšnosti jednotlivých ČOÚ za uplynulý rok. Na základě tohoto hodnocení bude komise navrhnout strategii ČOÚ na další léta. Členové komise jsou jmenováni z řad Výboru pro veletrhy a výstavy SPD ČR, sdružení SOVA - Společenstvo organizátorů veletržních a výstavních akcí a Hospodářské komory. V případě potřeby budou přizvány další zainteresované subjekty – hl. m. Praha, CzechTourism, MZV ČR, kraje apod.

Koncepce ošetřuje i přípravu firem na účast na veletrzích, neboť předchozí analýzy ukázaly prostor pro zlepšení samotné prezentace firem na veletrzích (účast firem na ČOÚ nebyla komplexní, zužovala se jen na vlastní přítomnost na veletrhu; nedostatečná jazyková vybavenost; nedostatky ve vlastní prezentaci firem - především tiskové a propagační materiály i samotná marketingová příprava). Z toho důvodu koncepce zahrnuje i [specifická školení a programy](#), které by měly připravit firmy na účast na veletrzích.

Zásady pro organizování a financování národních výstav a českých oficiálních účastí na veletrzích a výstavách v roce 2009 a 2010

Zásady vycházejí z Koncepce prezentace ČR na mezinárodních veletrzích a výstavách. Upřesňují podmínky a způsob poskytování státní podpory českým vystavovatelům na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí.

Základním předpokladem pro uspořádání kategorie účasti A je fyzická přítomnost alespoň 20 vystavovatelů po celou dobu veletrhu, přičemž její rozsah bude stanoven MPO. V kategorii B je pro její uspořádání limit minimálně 10 vystavovatelů fyzicky přítomných po celou dobu veletrhu. V kategorii C – finanční příspěvky – je podpora limitována minimálním počtem 3 vystavovatelů a prezentací a fyzickou přítomností partnera i vystavovatelů po celou dobu veletrhu.

Vybrané [obecné podmínky podpory](#):

- Musí se jednat o tuzemskou právnickou osobu se sídlem v ČR nebo fyzickou osobu s bydlištěm v ČR.
- Exponátová náplň oficiální expozice ČR musí představovat nabídku zboží nebo služeb výhradně české provenience tuzemských výrobců a exportérů v souladu s pravidly EU o původu zboží, odpovídat jak normám a požadavkům příslušného trhu, tak i nomenklatuře dané veletržní správou.
- Fyzická účast písemně pověřeného zástupce vystavovatele ve společné účasti na veletrhu je povinná.

Zásady dále stanovují typ podpory pro jednotlivé kategorie veletrhů. Například jaká plocha je poskytnuta vystavovateli, kdo financuje stavbu české expozice, jak je financováno vybavení expozice, jak jsou hrazeny energie, voda a odpady, jak je financováno zázemí české výstavy (kuchyňka apod.), kdo hradí pojištění (expozice i exponátů), kdo hradí doprovodnou propagaci (semináře, workshopy, tiskové konference, inzerce, společné multimediální prezentace) včetně případného kulturního a doprovodného programu.

Podpora účasti na jiných zahraničních veletrzích a výstavách (neoficiální účasti)

Prostřednictvím agentur CzechTrade a CzechInvest budou realizovány ty veletrhy a výstavy, které nebude MPO financovat ze svého rozpočtu. Jedná se o typově jiné akce než ty organizované MPO, kdy není výhodná společná účast, resp. jde o individuální účast firem společně nezastřešenou, nebo kdy je prezentace realizována katalogovým způsobem. Na tyto akce jsou také využity prostředky Operačního Programu Podnikání a Inovace (program Marketing), přičemž účast firem bude moci být financována až do výše 50 % způsobilých výdajů.

Podpora účasti na českých veletrzích a výstavách

V ČR existují mezinárodní veletrhy na evropské úrovni, které svým významem přesahují hranice ČR a okolních zemí střední Evropy, a které představují reprezentativní oborovou nabídku zboží a služeb. Účast na tuzemském mezinárodním veletrhu poskytuje tuzemským firmám exportní možnosti. Prezentace na tuzemských veletrzích je pro ně v porovnání se zahraničím méně nákladná, české firmy si pro svoji prezentaci vybírají prioritně odpovídající oborový veletrh v ČR, neboť i zde se setkávají se zahraničními návštěvníky a zahraničními vystavovateli.¹⁴¹

Formy podpory tuzemských mezinárodních veletrhů:¹⁴²

A) Marketingová podpora - zahraniční nákupčí a odborníci

- zvaní zahraničních nákupčích v zájmu českých exportérů (vystavovatelů) ve spolupráci s agenturou CzechTrade a jednotlivými veletržními správami;
- podpora proexportních aktivit odvětvových asociací na tuzemských veletrzích (pořádání prezentací pro zahraniční partnery, mise partnerských asociací apod.);
- obchodní mise na tuzemské veletrhy organizované obchodně ekonomickými úseky Zastupitelských úřadů či zahraničními kanceláři CzechTrade;
- akce doprovodného charakteru (workshopy, prezentace pro zahraniční partnery či média apod.).

B) Zahraniční média

- novinářské mise, individuální odborní novináři.

C) Program pro začínající exportéry

- možnost účastnit se tuzemského veletrhu v rámci společné expozice vyhrazené pro Program pro začínající exportéry;

12.4 Obchodně ekonomické úseky Zastupitelských úřadů

Důležitou roli pro prosazování obchodních a ekonomických zájmů ČR hrají Zastupitelské úřady¹⁴³ České republiky v zahraničí a jejich obchodně ekonomické úseky (OEÚ). Náplní jejich činnosti je podpora národních orgánů a institucí a dalších subjektů při rozvíjení bilaterálních kontaktů, zajišťování skutečností významných pro přípravu národních stanovisek a podkladů, předávání a výměna informací, lobování při prosazování věcí prioritního zájmu a rozvoje hospodářské spolupráce.¹⁴⁴

Činnost obchodně ekonomických úseků je zaměřena na lobování zájmů českých firem v zahraničí a asistenční služby v těchto oblastech:¹⁴⁵

¹⁴¹ Koncepce prezentace České republiky na mezinárodních veletrzích a výstavách

¹⁴² Koncepce prezentace České republiky na mezinárodních veletrzích a výstavách

¹⁴³ Podle míry poskytované podpory českým firmám existují tři kategorie Zastupitelských úřadů:

- 1) ZÚ bez OEÚ – poskytování základního rozsahu pomoci a podpory českým podnikatelským subjektům
- 2) ZÚ s OEÚ – širší rozsah poskytované pomoci a podpory
- 3) ZÚ s OEÚ a s kanceláří zahraničního zastoupení CzechTrade v dané zemi – možnost poskytování dalších služeb (zajišťovaných za úplaty agenturou CzechTrade) nad rámec předchozích dvou kategorií dle individuálního zadání firem

¹⁴⁴ Ministerstvo průmyslu a obchodu: www.mpo.cz/dokument9105.html

¹⁴⁵ Ministerstvo průmyslu a obchodu: www.mpo.cz/dokument9105.html

- **Informace** - poskytování informací subjektům (základní kontakty na potenciální obchodní partnery, doporučení právních služeb kanceláří, obchodních komor, informace o zakázkách, projektech a soutěžích v teritoriu, vyhledávání příležitostí pro české firmy).
- **Asistence** - podpora při prosazování kontaktů, lobování, pomoc při řešení problémů, podpora při zapojení do soutěží, projektů a tendrů, pomoc při vyhledávání partnerů nebo obchodních spojení.
- **Prezentace** - oborové a individuální, podpora firem při účasti na veletrzích a výstavách, podpora přípravy obchodních misí.

Rozsah a formu pomoci, kterou poskytují obchodně ekonomické úseky podnikatelům při aktivitách na zahraničních trzích vymezují "Zásady spolupráce ZÚ ČR s českými podnikatelskými subjekty v obchodně ekonomické oblasti" (tzv. Kodex).¹⁴⁶

12.5 Zahraniční rozvojová spolupráce

Česká republika jako člen Evropské unie a mezinárodního společenství demokraticky a ekonomicky vyspělých zemí uznává princip solidarity mezi lidmi a mezi státy navzájem, a přijímá tak svůj podíl odpovědnosti při řešení globálních problémů. Jedním z výrazů tohoto postoje je zahraniční rozvojová spolupráce (ZRS), která je součástí české zahraniční politiky.¹⁴⁷ Rozvojová spolupráce je realizována na základě „Zásad zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu České republiky do Evropské unie“.¹⁴⁸ Zahraniční rozvojová spolupráce sice patří do gesce Ministerstva zahraničních věcí, avšak některé projekty rozvojové spolupráce patří do kompetence Ministerstva průmyslu a obchodu. České firmy tak mohou získávat zakázky pro realizaci zahraničních projektů.

Zahraniční rozvojovou spolupráci v širším smyslu lze chápat jako ucelenou vládní politiku vůči partnerským rozvojovým a transformujícím se zemím, v užším smyslu ZRS představuje pomoc českého státu vyjádřenou transferem financí, materiálu, expertní či technické pomoci za účelem dlouhodobého udržitelného rozvoje partnerských zemí.¹⁴⁹

Od roku 2004 se postupně přešlo od projektového k programovému systému ZRS, založenému na zúženém počtu prioritních zemí (Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko, Vietnam a Zambie). Při výběru projektů a realizátorů se musí postupovat podle zákona o veřejných zakázkách a podle **Pravidel pro výběr a financování bilaterálních projektů v rámci ZRS ČR**¹⁵⁰. Ministerstvo zahraničních věcí pro účely ZRS zřídilo:

- Rozvojové středisko - implementační orgán a
- Radu pro zahraniční rozvojovou spolupráci - mezirezortní koordinační orgán v oblasti ZRS

Tabulka 12.1: Ukázka plánovaných projektů ZRS v gesci MPO

Země	Projekt	Období realizace	Částka (Kč)
Srbsko	Zajištění kontinuity těžby na dolech Rembas a Soko	2006 - 2010	5 523 080 Kč
Srbsko	Implement. českých zdrav. prostředků v oblasti cévní chirurgie – Klinické centrum Bělehrad	2006 - 2010	3 947 373 Kč
Bosna a Hercegovina	Elektrifikace vesnic v okolí Derventy	2006 - 2010	2 000 000 Kč
Mongolsko	Závod na zpracování masa a kůží	2006 - 2010	6 500 000 Kč
Vietnam	Osvojení surovinové základny pro průmyslové využití ve sklářském průmysl	2006 - 2010	6 560 530 Kč

Zdroj: Ministerstvo průmyslu obchodu

¹⁴⁶ Tyto Zásady jsou dostupné na webových stránkách MPO

¹⁴⁷ Ministerstvo zahraničních věcí ČR: www.mzv.cz

¹⁴⁸ Zásady byly schváleny usnesením vlády č. 302 ze dne 31. 3. 2004

¹⁴⁹ Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU

¹⁵⁰ Pravidla byla schválena usnesením vlády č. 1311 ze dne 12. října 2005

13 PODPORA PODNIKÁNÍ NA MÍSTNÍ ÚROVNI¹⁵¹

Nástroje místní podpory ekonomiky jsou nástroje, snažící se pozitivně ovlivňovat ekonomický vývoj obcí a měst anebo rychlost jejich adaptace na vnější změny. Existuje široké spektrum, a tudíž i řada způsobů, jak tyto nástroje členit. Jednotlivé nástroje se odlišují podle druhu, síly vlivu, podle adresátů, jimž jsou určeny a také svým obsahovým zaměřením (orientací).

Tabulka 10.1: Nástroje místní podpory ekonomiky

Skupina nástrojů a opatření	Nástroje
1. technická infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dopravní infrastruktura ▪ (tele)komunikační infrastruktura ▪ technická infrastruktura (energie, voda, plyn, kanalizace atd.) ▪ zainvestování podnikatelských průmyslových ploch ▪ vytváření průmyslových parků, inovačních center, inkubátorů atd.
2. politika nakládání s pozemky a nemovitostmi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vykupování pozemků a nemovitostí (vytváření rozvojových ploch) ▪ zvýhodněné pronájmy ▪ revitalizace průmyslových areálů a ladem ležících ploch
3. územní plánování a stavební řád	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vymisťování průmyslu a průmyslových ploch na okraje měst ▪ přizpůsobování stavebního řízení požadavkům a přáním podnikatelských subjektů ▪ vymezení ploch využitelných k podnikatelským účelům v územních plánech
4. finanční pomoc a politika daní a poplatků	<ul style="list-style-type: none"> ▪ subvence (např. formou levných pozemků) ▪ poskytování a zprostředkování půjček a úvěrů ▪ poskytování záruk na půjčky a úvěry
5. propagace	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podpora všeobecného povědomí o podnikatelských subjektech ▪ prezentace na regionálních a nadregionálních akcích ▪ poradenská činnost podnikům se zájmem ve městě investovat ▪ vytváření pozitivního image o městě u místních podnikatelů a občanů
6. měkké lokalizační faktory	<ul style="list-style-type: none"> ▪ péče o celkový vzhled a atraktivitu města ▪ rozvoj sociální infrastruktury (bydlení, vzdělání, volný čas atd.) ▪ pozitivní postoj správy města a obyvatel k soukromému podnikání
7. poradenství a servis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pravidelné informace podnikům o strategii rozvoje města ▪ podpora nových technologií a inovací ▪ poradenství zaměřené na možnosti podpory podnikání
8. zlepšení správních činností	<ul style="list-style-type: none"> ▪ transparentnost, plánovitost a spolehlivost při rozhodování o budoucnosti města ▪ flexibilita a otevřenost správy města žádostem podnikatel. subjektů ▪ znalost problematiky o níž se rozhoduje
9. ostatní opatření	<ul style="list-style-type: none"> ▪ preference místních firem při zadávání veřejných zakázek ▪ přenášení zájmů podnikatelů a občanů do strategií rozvoje města ▪ minimalizace zákazů a příkazů

Pramen: Ježek (2004)

Technická infrastruktura

Investice do infrastruktury mohou ovlivňovat podmínky pro zakládání a usídlování nových podniků. Jedná se o vybavenost území energetickými, dopravními a telekomunikačními sítěmi. Infrastruktura je

¹⁵¹ Tato kapitola byla převzata a upravena z článku J. Ježka (2004)

jedním z významných lokalizačních faktorů. Tradičními nástroji regionální infrastrukturální politiky je výstavba základních sítí (energie, plyn, voda, odpad), dopravní (silnice, železnice, případně i lodní a letecká doprava) a telekomunikační infrastruktury (telekomunikační sítě, optické sítě). Obce výstavbu této infrastruktury mohou financovat nejen ze svých rozpočtů a bankovních úvěrů, ale také ze specializovaných operačních programů. Zejména se jedná o Regionální operační programy, Operační program Infrastruktura a Operační program Životní prostředí. Do této skupiny nástrojů patří i budování průmyslových zón, vědeckotechnických parků a podnikatelských inkubátorů. Možná podpora těchto aktivit již byla rozebrána v předchozích kapitolách.

Výhodou infrastrukturálních projektů je také to, že nejsou zaměřeny na specifické cílové skupiny a aktivity, takže nejen podniky, ale i domácnosti mohou mít z těchto opatření užitek.

Politika nakládání s pozemky a nemovitostmi

Tato skupina nástrojů velmi úzce souvisí s předchozí skupinou. Pro obce má velký význam vlastnictví především stavebních pozemků, prostřednictvím něhož mohou prosazovat veřejný zájem. Pro podporu začínajících podnikatelů může obec využít i zvýhodněných pronájmů svého majetku. Pokud se ve vlastnictví obce nachází i chátrající průmyslové areály, měla by se pokusit se o jejich revitalizaci a poskytnout tak podnikatelům (případně i významným českým i zahraničním investorům) například zainvestované pozemky.

Územní plánování a stavební řád

Územní plánování je důležitým nástrojem rozvoje území. Je prostorovým vyjádřením hospodářské, kulturní, sociální a ekologické politiky každého města nebo obce. Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, a to ve všech třech jeho pilířích: environmentálním (ochrana a rozvoj životních, kulturních a civilizačních hodnot), ekonomickým (ochrana a rozvoj hospodářského potenciálu) a demografickým (ochrana a rozvoj společenského potenciálu). Nástroji územního plánování jsou územně plánovací podklady (územně analytické podklady, územní studie) a územně plánovací dokumentace (zásady územního rozvoje, územní plán, regulační plán). Územní plánování musí být demokratickým nástrojem, který vedle dotčených orgánů státní správy musí respektovat názory a stanoviska občanů, podnikatelů, firem apod. V ideálním případě by územní plán měl skloubit přání a požadavky všech subjektů vyvíjejících v území své aktivity tak, aby území fungovalo jako celek, aby byl zabezpečen soulad všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území. Je zřejmé, že výsledkem musí být kompromis v rozvoji jednotlivých funkčních systémů v zájmu celku.

Obce se při schvalování územního plánu musí řídit zákonem o územním plánování a stavebním řádu. Na základě ustanovení schvaluje zastupitelstvo územní plán obce nebo její části. Ten potom hraje významnou úlohu ve stavebním řízení, takže obec má účinný nástroj, jak potřebnou urbanistickou a architektonickou strukturu zabezpečit. Územní plán by měl především vznikat s respektováním zájmu podnikatelských subjektů, které potřebují prostorovou alokaci vyhovující cílům jejich aktivit.

Finanční pomoc a politika daní a poplatků

Obec podnikatelům obvykle neposkytuje přímou finanční podporu například ve formě dotací. Podněty z oblasti financí existují ve formě příspěvků, daňových nebo poplatkových zvýhodnění nebo levných úvěrů. V praxi se s tímto ale v podmínkách ČR setkáváme minimálně (resp. pravděpodobně například poplatky obvykle nejsou nástrojem, který by podnikatele významně motivoval) a někdy tyto aktivity mohou být i v rozporu s etickým jednáním. Například, jak se již u nás i stalo, určitá obec se snaží přilákat podnikatele z jiné obce tím, že jim za formální změnu sídla podniku vrátí určitý podíl daní, které z jejich činnosti plynou do obecního rozpočtu. Tady se však nejedná o skutečnou podporu podnikání, neboť nevzniká žádný nový přínos, např. nová pracovní místa, nové inovace, nová výroba

apod. Finanční podněty by měly odměňovat žádoucí chování podniků a tím ovlivňovat rozhodování jednotlivých aktérů prostřednictvím jejich individuální kalkulace nákladů a užiteků. Finanční podněty při usídlování působí na podniky ležící mimo dané místo a jejím cílem je podpořit mobilitu těchto podniků do daných regionů. Existuje řada forem: od přímých příspěvků na investice přes poskytování úvěrů s nízkými úroky, případně záruk za úvěry až po poskytování pozemků a jejich zainvestování.

Místní samospráva může teoreticky poskytování podpory a prostředků pro financování inovací řešit zejména třemi způsoby:

- Poskytování přímých dotací podnikům. Omezujícím faktorem je, že takto zaměřený program má obvykle velmi omezené finanční prostředky.
- Poskytování dotovaných (nekomerčních) půjček na vybrané oblasti podnikání.
- Uspřádání přístupu k finančním prostředkům z komerčních soukromých zdrojů formou poskytování veřejných záruk.

Při podpoře podnikání ze strany obcí mohou hrát velkou roli i místní poplatky. Místní poplatky upravuje zákon o místních poplatcích. Místní poplatky mají fakultativní charakter, dokud obec nerozhodne o jejich zavedení obecně závaznou vyhláškou, která upravuje podrobnosti vybírání jednotlivých druhů poplatků, stanoví konkrétní sazbu poplatku, ohlašovací povinnost, splatnost, úlevy, možné osvobození od poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti a u poplatku za užívání veřejného prostranství i místa, která jsou v obci veřejným prostranstvím. Zavedením nebo nezavedením určitého místního poplatku může obec ovlivňovat pořádek v obci, ale i skladbu podnikatelské činnosti apod.

Pro podnikatele mohou hrát velkou roli při rozhodování o umístění provozovny či provozování podnikatelské činnosti především tyto poplatky: poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Propagace

Obce by se měly usilovat o vytváření pozitivního image o městě především u místních podnikatelů a občanů. Obce mají také možnost zvyšovat povědomí o místních podnikatelích a prezentovat je na regionálních i nadregionálních akcích. Propagace ale může být vzájemná, neboť úspěšné firmy a úspěšní podnikatelé zviditelňují i obec, ze které pocházejí. Navíc tyto podnikatelé často podporují místní sportovní, kulturní a sociální aktivity.

Měkké lokalizační faktory

Tvrdé lokalizační faktory (dálniční spojení, průmyslové zóny, dostatek surovin a energie atd.) jsou sice pro obce určitou konkurenční výhodou, avšak tyto faktory se relativně snadno napodobují. Proto se v současné době stávají rozhodujícími faktory se pro přilákání investorů a kvalitních lidských zdrojů stále více měkké faktory, jako jsou sociální a životní prostředí, infrastruktura volného času, vstřícné chování veřejného sektoru, specifická lokální kultura a image místa. Jedná se o nástroje, které se snaží do města či regionu přilákat vzdělanou a kvalifikovanou pracovní sílu. Rozvoj kvalifikované pracovní síly je v současné době možné podporovat zejména z Regionálních operačních programů, OP Vzdělávání a OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

Poradenství a servis

Poradenství a servis patří k nástrojům tzv. měkkého ovlivňování chování aktérů. Z důvodu rostoucího významu informací tyto nástroje nabývají stále více na významu. Výhodou nástrojů tohoto typu je, že nenarušují působení tržního mechanismu, ale naopak se jej snaží posilovat. Pro nově zakládání

podniky je nabízeno speciální poradenství k řešení jejich specifických problémů. Pro obyvatele a zaměstnance jsou v obcích, městech a regionech zřizována nejrůznější poradenská a školicí zařízení, která mají za úkol zvyšovat kvalifikaci obyvatelstva a povzbudit je tak ve vlastním podnikání nebo vylepšit jejich postavení na pracovním trhu. V poslední době se také do popředí regionální politiky, dostává podpora vzdělávacích a školicích zařízení nebo výzkumu ve spolupráci s univerzitami a vědeckými pracovišti. Působí jako inovační podnikatelská centra, vědeckotechnické parky a podnikatelské inkubátory.

Zlepšení správních činností

Jednou z možností podpor místní ekonomiky je zvýšení kvality správních činností. Patří sem především transparentnost a plánovitost rozhodování o budoucím rozvoji obce, které vytváří rámec příležitosti pro soukromé podnikání. Navíc vstřícnost úředníků vůči podnikatelům, jejich profesionalita (znalosti a rozhodovací kompetence) vytvářejí vhodné podnikatelské prostředí, které ocení nejenom místní podnikatelé, ale především přicházející investoři.

Ostatní regulační a administrativní opatření

Regulační a administrativní opatření představují tvrdší zásahy, které umožňují určitá jednání a způsoby chování zakazovat. Za pomoci těchto nástrojů může být např. regulována či zakazována bytová výstavba a zakládání podniků v ekologicky hodnotných nebo ekologicky nestabilních oblastech či v oblastech nadměrně zatížených lidskými činnostmi. Administrativní regulace hraje také významnou roli při zakládání nových podniků a výstavbě průmyslových hal v souvislosti s používanou výrobní technologií. Zaměřují se většinou na to, aby zamezovaly společensky nežádoucímu vývoji nebo alespoň tento vývoj regulovaly. Pomocí těchto nástrojů ale nelze pozitivním způsobem stimulovat hospodářský rozvoj v ekonomicky slabých oblastech. Především v průmyslu s velkým negativním vlivem na životní prostředí (např. v těžebním průmyslu) způsobuje malá regulace nebo nízký standard životního prostředí často větší atraktivitu takových regionů, než například finanční podněty. Takovéto chování k životnímu prostředí s sebou ale přináší riziko ohrožení střednědobých a dlouhodobých předpokladů pro hospodářský a společenský rozvoj.

Zajímavý průzkum, jak se na komunální podporu hospodářství dívají chebští podnikatelé a představitelé místní samosprávy v západních Čechách je uveden v článku J. Ježka s názvem Komunální podpora hospodářství v teorii a praxi.¹⁵²

¹⁵² Ježek, J.: Komunální podpora hospodářství v teorii a praxi. (2004)

14 SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST FIREM

V této kapitole se seznámíte s konceptem společenské odpovědnosti firem. Dozvíte se, jak se takovéto chování firmy může projevat, jaké výhody přináší samotné firmě a jaká je situace v této oblasti v České republice.

13.1 Úvod do společenské odpovědnosti firem

Společenská odpovědnost firem se označuje anglickým pojmem Corporate Social Responsibility (CSR), nebo také jako zodpovědnost korporací za věci veřejné. Nejedná se o nový koncept, spíše je nové jeho pojmenování. Mnoho prvků společenské odpovědnosti firem realizoval již Tomáš Baťa. Například pro své zaměstnance vytvořil podpůrný fond, zajistil jim zdravotní prohlídky, postavil rodinné domy a postavil nemocnici. Společenská odpovědnost firem je koncept, na základě kterého firmy dobrovolně integrují sociální a environmentální problematiku do vlastní činnosti i do vztahů s dalšími subjekty. Představuje dobrovolný závazek podniku chovat se v rámci svého fungování odpovědně k prostředí i společnosti, ve kterém existuje. Firmy, které přijaly CSR za své, si dobrovolně stanovují vysoké etické standardy, snaží se minimalizovat negativní dopady na životní prostředí, pěstují dobré vztahy se svými zaměstnanci a podporují region, ve kterém působí. Od firmy koncept vyžaduje posun pohledu na vlastní společenskou roli z úrovně "profit only" k širšímu pohledu v kontextu často nazývaným tří Pé - "people, planet, profit".

Společenskou odpovědnost firem lze charakterizovat pomocí několika [základních rysů](#), kterými jsou:

- dobrovolnost (společensky odpovědná firma vykonává aktivity CSR nad rámec svých zákonných povinností),
- důvěryhodnost,
- měření účinku strategie CSR,
- inovativnost,
- dlouhodobá záležitost (sledování přínosů je možné pouze v dlouhodobém horizontu) a
- dialog s klíčovými partnery (stakeholders).

Klíčovým pojmem v diskusi o společenské odpovědnosti firem jsou stakeholders. [Stakeholders](#) jsou všechny osoby, instituce či organizace, které mají vliv na chod podniku nebo jsou fungováním podniku ovlivněny. Skupina stakeholders v nejširším pojetí zahrnuje zákazníky, akcionáře, zaměstnance, obchodní partnery, dodavatele, konkurenci, zástupce státní správy a samosprávy, zájmové skupiny, místní komunity, média, odbory a mezinárodní organizace.

Pilíře společenské odpovědnosti

Společenská odpovědnost firem se promítá paralelně ve 3 rovinách (pilířích) - ekonomické, environmentální i sociální.

V [sociální oblasti](#) může firma například pečovat o zdraví a bezpečnost svých zaměstnanců, naslouchat a vést dialog s stakeholdery, rozvíjet lidský kapitál a vzdělávat zaměstnance, dodržovat vysoké pracovní standardy, usilovat o vyváženost pracovního a osobního života zaměstnanců, dbát na rovné příležitosti pro ženy a muže a obecně pro znevýhodněné skupiny, usilovat o rozmanitost na pracovišti (např. etnické minority, zdravotně postižení, starší lidé), zajišťovat rekvalifikaci propouštěným zaměstnancům kvůli jejich lepšímu dalšímu uplatnění anebo deklarovat plné respektování lidských práv. Důležitá je také oblast firemní filantropie, tedy dárcovství anebo různé firemní dobrovolnické akce.

V ekologické oblasti si může firma vytvořit svou vlastní firemní ekologickou politiku a vyžít ekologické produkty nebo recyklovat odpad. Firma může také zmenšovat negativní dopady své činnosti na životní prostředí, usilovat o minimalizaci spotřeby energie a vody, využívat ekologicky a zdravotně nezávadné materiály, efektivně řídit odpadové hospodářství, využívat ekologického balení a přepravy. Firma také může usilovat o některé certifikáty a další osvědčení v ekologické oblasti a usilovat o soulad s národními a mezinárodními standardy (např. ISO a EMAS¹⁵³) nebo zavádět ekologickou výrobu, produkty a služby (např. standardy ISO 14000).

V ekonomické oblasti firma respektující koncept CSR může přijmout například kodex podnikatelského chování firmy (resp. etický kodex), může usilovat o transparentní podnikání i transparentní vedení účetnictví. Firmy také usilují o dobré vztahy s akcionáři a o dobré vztahy se zákazníky, dodavateli, investory apod. Podniky také deklarují odmítnutí korupce anebo respektování ochrany duševního vlastnictví.

Přínosy pro podniky

Z výše popsaných činností je zřejmé, že CSR nemusí být levnou záležitostí. Společenská odpovědnost znamená změnu orientace z krátkodobých cílů na dlouhodobé. Tento koncept je pro firmu přínosný z dlouhodobého hlediska, nikoliv z krátkodobého. Z dlouhodobého hlediska firmě přináší řadu výhod a zisků, i nefinanční povahy. Z dlouhodobého hlediska firmě přináší dobrou reputaci, lepší image podniku a posílení věrnosti firemní značce. Taková firma je také atraktivní pro kvalitní a talentované potenciální zaměstnance. Stávající spokojení zaměstnanci jsou k firmě loajální a dosahují vyšší produktivity. Spokojení zákazníci jsou podniku věrní a vytváří si k ní dlouhodobé vazby. Současně se tak společnost v očích spotřebitelů odlišuje od konkurence. Podporou místních aktivit a respektováním právních norem si podnik vytváří dobré vztahy s okolním společenstvím a orgány veřejné správy. Firmě může dodržování určitých standardů přinést i úspory nákladů, např. náklady na fluktuaci zaměstnanců, náklady na risk management anebo lepší ceny, platební a dodací podmínky od dodavatelů.

Podávání zpráv o CSR

Zejména větší firmy zveřejňují, jaké aktivity vykonávají v rámci CSR. Tyto informace bývají buď součástí výroční zprávy anebo podniky vydávají samostatné zprávy nazývané jako zpráva o společenské odpovědnosti, zpráva o životním prostředí nebo zpráva o udržitelném rozvoji. Problémem je, jak ověřit pravdivost tvrzení uváděných v těchto zprávách a jak obecně definovat kritéria, podle kterých by bylo možno objektivně hodnotit společenskou odpovědnost jednotlivých firem.

13.2 Společenská odpovědnost firem v ČR

V České republice je povědomí o CSR velmi nízké, a to jak mezi MSP tak mezi širokou veřejností. Výjimku tvoří velké korporace, které přebírají chování od svých zahraničních vlastníků anebo partnerů. Společenská odpovědnost firem je spíše doménou velkých podniků, roste potřeba seznamovat MSP s problematikou CSR. MSP zcela přirozeně vyvíjí mnoho aktivit spadajících do oblasti společenské odpovědnosti, většinou se však jedná o nepravdivý a neucelený soubor aktivit, kterým chybí napojení na podnikovou strategii. Malé a střední podniky demonstrují své odpovědné podnikání ne tak oficiálním způsobem, ale pro mnoho komunit či obcí jsou pojátkem a průsečíkem jejich života (např. podpora místních sportovních a kulturních aktivit).

V České republice vzniklo Business Leaders Forum, což je sdružení mezinárodních a českých společností a firem, které prosazují dodržování etiky v podnikatelské praxi, hlásí se k myšlence společenské odpovědnosti firem a podporují spolupráci mezi komerčním, veřejným a neziskovým

¹⁵³ Ekologický manažerský systém

sektorem. Bylo založeno v Praze v roce 1992 z iniciativy několika českých firem a mezinárodní organizace The Prince of Wales International Business Leaders Forum. Od roku 2002 je BLF jedním z 22 národních partnerů bruselské organizace CSR Europe.

Cílem BLF je seznamovat podnikatelskou veřejnost s obsahem a významem pojmu CSR, prezentovat aktivity firem, které již koncept CSR přijaly za vlastní, šířit osvětu a vzbudit zájem o téma CSR a zprostředkovávat informace z celoevropské diskuse na téma CSR

13.3 CSR z mezinárodního úhlu pohledu

Koncept společenské odpovědnosti firem je podporován i ze strany nadnárodních a mezinárodních organizací. V Evropské unii a OSN vzniklo několik iniciativ, které usilují o podporu rozšíření společenské odpovědnosti firem jako podnikatelského standardu na národní i globální úrovni.

V roce 1996 byl v EU iniciován vznik organizace s názvem **CSR Europe**. CSR Europe je evropskou expertní centrálou na problematiku CSR. Jejím cílem je zajišťovat celoevropsky propagaci CSR, nabízet vzdělání a poradenství v této oblasti, fungovat jako referenční bod pro CSR po celé Evropě, shromažďovat poznatky a příklady a formulovat konkrétní výstupy demonstrující přínos CSR. CSR Europe má mezi svými členy řadu velkých světových firem a mnoho partnerských organizací po celé Evropě. V České republice je jejím partnerem Business Leaders Forum.

Na **Lisabonském summitu** v březnu roku 2000, vrcholní představitelé Evropské unie poprvé přímo apelovali na firemní smysl pro společenskou odpovědnost a shodli se na nutnosti strategické podpory tohoto konceptu po celé Evropě.

V roce 2001 vydala Evropská komise **Zelenou knihu** "Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility", která obsahuje první EU definici CSR. Jejím cílem je zahájit diskusi o konceptu CSR a určit, jakým způsobem jej lze propagovat a posilovat na evropské i globální úrovni. Mezi diskutovaná témata patří také způsoby (nástroje) jednotného měření a vyhodnocování CSR a možnosti ověřování pravdivosti firemních CSR proklamací. Evropská unie však podporuje dobrovolný, nikoliv povinný charakter společenské odpovědnosti firem.

V roce 1990 vzniklo **International Business Leaders Forum**, mezinárodní nevládní organizace, jejímž cílem je propagovat odpovědné chování firem a napomáhat dosažení udržitelného rozvoje v sociální, environmentální a ekonomické oblasti, a to zejména u nových či rozvíjejících se tržních ekonomikách. V České republice je jejím partnerem Business Leaders Forum.

Byl vytvořen tzv. **SME Key**, což je elektronický průvodce, který má firmám pomáhat při určování východisek a určování oblasti podpory a celkové strategie. Jedná se o jakýsi postup při vyhodnocování stávajících aktivit. Jeho součástí je i obsáhlá databáze případových studií. Průvodce je dostupný na webové stránce www.smekey.org.

Shrnutí kapitoly

Společenská odpovědnost firem je koncept, na základě kterého firmy dobrovolně integrují sociální a environmentální problematiku do vlastní činnosti i do vztahů s dalšími subjekty. Jejimi základními rysy jsou dobrovolnost, důvěryhodnost, měření účinku strategie CSR, inovativnost, dlouhodobá záležitost a dialog s klíčovými partnery. CSR se promítá se paralelně ve 3 rovinách - ekonomické, environmentální i sociální. Větší firmy zveřejňují, jaké aktivity vykonávají v rámci CSR. V ČR je povědomí o CSR velmi nízké, a to jak mezi MSP tak mezi širokou veřejností. Výjimku tvoří velké korporace, které přebírají chování od svých zahraničních vlastníků anebo partnerů. CSR je spíše doménou velkých podniků.

MSP zcela přirozeně vyvíjí mnoho aktivit spadajících do oblasti CSR, většinou se však jedná o nepravidelný a neucelený soubor aktivit. Koncept CSR je podporován i ze strany nadnárodních a mezinárodních organizací.

Otázky k zamyšlení

1. Definujte pojem společenská odpovědnost firem.
2. Jaké jsou základní charakteristiky konceptu CSR?
3. Kdo mohou být stakeholders firmy? Jaká od ní mají očekávání?
4. Jak se koncept CSR prosadil v České republice?
5. Jaké CSR aktivity může vykonávat menší podnik s regionální působností?

SEZNAM ZKRATEK

CI	CzechInvest
CIP	Rámcový program EU pro konkurenceschopnost a inovace
CT	CzechTrade
ČEA	Česká energetická agentura
ČEB	Česká exportní banka
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	Evropské Společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	Malé a střední podnikání
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP	Operační program
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
VaV	Výzkum a vývoj
VŠ	Vysoká škola
VVI	Veřejná výzkumná instituce
MSP	Malé a střední podnikání
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
CIP	Rámcový program EU pro konkurenceschopnost a inovace

SEZNAM LITERATURY

Monografie, články a dokumenty

- [1] Barrow, Colin. Základy drobného podnikání. GRADA Publishing. Praha, 1995. 198 s. ISBN 80-7169-232-8.
- [2] CzechInvest: Jak napsat podnikatelský plán. Praha, 2005.
- [3] CzechTrade: Strategie CzechTrade 2006-2010
- [4] Český statistický úřad. Faktory ovlivňující úspěšnost podnikání. ČSÚ, 2007. Kód 1152-07.
- [5] Český statistický úřad: Technické inovace 2004-2006.
- [6] European Commission. Entrepreneurship Survey of the EU (25 Member States), United States, Iceland and Norway. Analytical Report. Flash Eurobarometer. European Commission, 2007.
- [7] Evropská charta pro malé podniky.
- [8] Frková, Jana. Malé a střední podnikání v ČR po vstupu do EU – hrozby a příležitosti. Habilitační přednášky. ČVUT v Praze. Praha, 2006. ISBN 80-01-03627-8.
- [9] Gašparíková, J. - Buček, M. - Rehák, Š.: Small and Medium Enterprises and Their Role in Regional Development (Case Bratislava). Ekonomický časopis 51, 2003, č. 1, s. 50-71. Slovenská akademie věd. ISSN 0013-3035.
- [10] Chodasová, A. – Bujnová, D.: Malé a střední podniky. Ekonomická univerzita, Bratislava 1996. ISBN: 80-225-0724-5.
- [11] Jáč, I.; Rydvalová, P.; Žižka, M.: Inovace v malém a středním podnikání. Computer Press. Brno, 2005. ISBN 80-251-0853-8.
- [12] Jedlička, J.: Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace 2007-2013. Česká spořitelna, březen 2007.
- [13] Ježek, J.: Komunální podpora hospodářství v teorii a praxi. In VII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Masarykova univerzita, 2004. ISBN: 80-210-3549-8.
- [14] Jirovská, Eliška; Kessler, Alexander; Werner, Rudolf; Zuzák Roman. Analýza pozitivních a negativních faktorů působících na zakladatelskou aktivitu v ČR a jejich krajské odlišnosti. 1. vyd. Praha : Česká zemědělská univerzita, 2003. 112 s. ISBN 80-213-1068-5.
- [15] Kadeřábková, A. a kol.: Ročenka konkurenceschopnosti České republiky – Analýza. Centrum ekonomických studií, Praha 2006. ISBN: 80-86131-66-1.
- [16] Klímová, V.: Inovační procesy, distanční studijní opora. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN: 80-210-4166-8.
- [17] Klímová, V.: Rozvoj malého a středního podnikání, distanční studijní opora. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN: 978-80-210-4239-1.
- [18] Klímová, V.: Úloha malých a středních firem v rozvoji regionů a její reflexe ve výstavbě podnikatelských inkubátorů. Disertační práce. Masarykova univerzita, Brno 2008.
- [19] Klímová, Viktorie. Regionální podpora podnikání. Masarykova univerzita. Brno, 2007. ISBN 978-80-210-4399-2.
- [20] Kociánová, L.: Hospodářská soutěž. Dostupné na www.businessinfo.cz.
- [21] Kociánová, L.: Nekalá soutěž. Dostupné na www.businessinfo.cz
- [22] Koncepce prezentace ČR na mezinárodních veletrzích a výstavách (2008-2010).
- [23] Konečná, Marika a kol. Drobné podnikání. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1993. 191 s. ISBN 80-7079-471-2.
- [24] Koráb, Vojtěch. Drobné podnikání. 1. vyd. Brno : Vysoké učení technické v Brně, 1995. 99 s. ISBN 80-214-0671-2.
- [25] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Exportní strategie České republiky pro období 2006 – 2010.
- [26] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007 – 2013. Praha, 2006.
- [27] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Operační program Podnikání a inovace. Praha, listopad 2006.
- [28] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Podnikání v České republice. Praha, 2007.
- [29] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Prováděcí dokument k Operačnímu programu Podnikání a inovace 2007 – 2013.
- [30] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Průvodce podnikatele Operačním programem Podnikání a inovace. Praha, březen 2007.

- [31] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Pokyny pro žadatele a příjemce dotace z Operačního programu Podnikání a inovace (říjen 2009)
- [32] Ministerstvo průmyslu a obchodu: Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2008 (Web: www.mpo.cz)
- [33] Národní databáze brownfieldů: www.brownfieldy.cz/
- [34] Národní rozvojový plán ČR 2007-2013.
- [35] Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013.
- [36] Nosek, J. – Tydlačková, K.: Business plán. Jihomoravské inovační centrum. Dostupné na www.jic.cz
- [37] PBA Group: Studie veřejná podpora v oblasti strukturálních fondů v letech 2007-13. Zkrácená verze. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007.
- [38] Pelikánová, R.: Obchodní společnosti. Dostupné na www.businessinfo.cz
- [39] Právní úpravy EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek. Dostupné na www.businessinfo.cz
- [40] Právní úpravy EU v oblasti ochrany hospodářské soutěže a zadávání veřejných zakázek. Dostupné na www.businessinfo.cz.
- [41] Rydvalová, P.: Malé a střední podnikání. TU v Liberci, 2002. ISBN: 80-7083-561-3
- [42] Schejbal, J.: Dveře se otvírají i pro menší firmy. Profit, č. 29/2007, str. 10-13.
- [43] Statut a jednacího řádu Podnikatelské rady
- [44] Studie Global Entrepreneurship Monitor. Dostupné na www.gemconsortium.org
- [45] Svaz průmyslu a dopravy ČR: Inovace v Evropské unii. Další rozvoj podnikání v Evropě. Repronis, Ostrava 2004. ISBN: 80-7329-071-5.
- [46] Technologické centrum AV ČR: Pravidla financování projektů 7.RP (pro specifické programy Spolupráce a Kapacity). Technologické centrum AV ČR, 2007. ISBN 80-86794-22-9.
- [47] Technologické centrum AV ČR: Projekty „Výzkum pro malé a střední podniky“ a další příležitosti pro MSP. Praha: Technologické centrum AV ČR, 2007. ISBN 80-86794-23-7.
- [48] Trnková, J.: Společenská odpovědnost firem, kompletní průvodce tématem & závěry z průzkumu v ČR. Business Leaders Forum 2004.
- [49] Vaněček, J.: Ukazatele hodnocení výzkumu a vývoje ve světě a v ČR, studie Technologického centra AV ČR, Praha, 2004.
- [50] Veselá Samková, K. – Krauzová, A.: Insolventní zákon. Dostupné na: <http://zakony.idnes.cz>.
- [51] Vojvodíková, Barbora. Specifika a možnosti využití brownfields vzniklých v důsledku útlumu hlubinné těžby na Ostravsku. VŠB – Technická univerzita, 2006. ISSN 1213 7456.
- [52] World Bank: Doing Business 2006. Dostupné na www.doingbusiness.org.
- [53] World Bank: Doing Business 2007. Dostupné na www.doingbusiness.org.
- [54] Zásady pro organizování a financování národních výstav a českých oficiálních účastí na veletrzích a výstavách v roce 2009 a 2010.
- [55] Změny, které přináší Insolvenční zákon. Dostupné na: www.businessinfo.cz

Internetové stránky

- [56] Asociace inovačního podnikání ČR: www.aipcr.cz
- [57] Asociace malých a středních podniků: www.amspp.cz.
- [58] CEBRE: www.cebrecz.cz.
- [59] CzechInvest: www.czechinvest.org
- [60] CzechTrade: www.czechtrade.cz
- [61] Česká exportní banka: www.ceb.cz
- [62] Českomoravská záruční a rozvojová banka: www.cmzrb.cz
- [63] EGAP: www.egap.cz
- [64] Enterprise Europe Network Česká republika: www.enterprise-europe-network.cz
- [65] European Competition Network: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html
- [66] Evropská komise: Portál pro MSP. Dostupné na <http://ec.europa.eu/enterprise/sme>.
- [67] Evropský sociální fond v ČR: www.esfcr.cz
- [68] Hospodářská komora ČR: www.komora.cz.
- [69] Institute for Management Development: www.imd.ch
- [70] Jihomoravské inovační centrum: www.jic.cz.
- [71] Ministerstvo průmyslu a obchodu: www.mpo.cz
- [72] Národní databáze brownfieldů: www.brownfieldy.cz/

- [73] Národní rozvojový plán ČR 2007-2013.
- [74] Národní strategický referenční rámec ČR.
- [75] Oficiální portál pro podnikání: www.businessinfo.cz
- [76] Portál Regionálních Informačních Servisů: www.risy.cz
- [77] Praha & EU: www.prahafondy.eu/cz/oppk.html
- [78] Projekt eStat: www.estat.cz
- [79] Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace: http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm
- [80] Sedmý rámcový program EU: http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html
- [81] Společenská odpovědnost firem: www.csr-online.cz
- [82] Strategii hospodářského růstu: www.hospodarskastrategie.org
- [83] Strukturální fondy: www.strukturalni-fondy.cz
- [84] Svaz průmyslu a dopravy ČR: www.spcr.cz
- [85] Světové ekonomické fórum: www.weforum.org
- [86] Technologické centrum AV ČR - 7.RP: www.fp7.cz
- [87] Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: www.compet.cz
- [88] Úřad průmyslového vlastnictví: www.upv.cz
- [89] World Bank: Doing Business 2009. Dostupné na www.doingbusiness.org.

Legislativa

- [90] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj,
- [91] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu,
- [92] Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 stanovující prováděcí pravidla pro nařízení č. 1083/2006,
- [93] Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 o podpoře de minimis
- [94] Nařízení Komise (ES) č. 800/2008, kterým se v souladu s čl. 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách)
- [95] Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti,
- [96] Nařízení rady (ES) č. 1084/2006 o Fondu soudržnosti.
- [97] Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1639/2006/ES ze dne 24. října 2006, kterým se zavádí rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (2007–2013)
- [98] Studie Global Entrepreneurship Monitor (www.gemconsortium.org)
- [99] Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
- [100] Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
- [101] Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- [102] zákon č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory
- [103] zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
- [104] Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
- [105] Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
- [106] Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání
- [107] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- [108] Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech
- [109] Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1.1: Podnikatelské prostředí ČR a konkurenceschopnost MSP
- Příloha 2.1: Definice malého a středního podniku
- Příloha 3.1: Článek 87 a 88 Smlouvy o založení ES
- Příloha 6.1: OPPI – Rozpis finančních alokací dle priorit 2007 – 2013 (v EUR)
- ~~Příloha 6.2: Ukázka výzvy~~
- ~~Příloha 6.3: Vzor registrační žádosti~~
- ~~Příloha 6.4: Pravidla pro výběr dodavatelů~~
- Příloha 8.1: Výsledky činnosti CzechInvestu v oblasti průmyslových zón
- Příloha 8.2: Strategické projekty v oblasti průmyslových zón
- Příloha 9.1: Tématické oblasti programu Trvalá prosperita

Příloha 1.1: Podnikatelské prostředí ČR a konkurenceschopnost MSP

Podnikatelské prostředí ČR

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Schopnost státu přitahovat masivní investice velkých podniků ze zahraničí s pozitivními dopady na celkový ekonomický růst a rozvoj trhů pro malé a střední podnikatele. ▪ Tradice průmyslové a řemeslné výroby. ▪ Tradice odborného školství. ▪ Vytvořený systém nástrojů podpory MSP, existence specializovaných institucí na podporu podnikání - CzechInvest, CzechTrade, ČMZRB, Design centrum ČR, ČEB, EGAP, Informační místa pro podnikatele. ▪ Geografická výhodnost území státu – dostupnost významných trhů, tranzitní potenciál. ▪ Předpoklady pro rozvoj aktivního cestovního ruchu. ▪ Dobrá telekomunikační infrastruktura. ▪ Relativně vysoká kvalifikace a profesní adaptabilita pracovní síly. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná přirozená motivace k podnikání způsobená narušením podnikatelských tradic po dobu desítek let. ▪ Složitý daňový systém, zejména z pohledu nejmenších podnikatelů a vysoké celkové daňové zatížení zejména odvody na zdravotní a sociální pojištění. ▪ Nízká efektivnost vymáhání práva. ▪ Administrativně náročný způsob zakládání nových podnikatelských subjektů. ▪ Nedostatečně rozvinutý systém specializovaných služeb (finančních, obchodních, technických apod.) pro mikro a malé podniky. ▪ Nedostatečně rozvinutý systém celoživotního vzdělávání podnikatelů a jejich zaměstnanců. ▪ Omezené možnosti národní ekonomiky pro vytvoření široce strukturovaného finančního trhu. ▪ Administrativní náročnost při získávání přímých podpor pro podnikatele. ▪ Nedostatečné propojení výzkumu a vývoje s podnikatelskou sférou. ▪ Neexistence nástrojů podpory inovačně zaměřených projektů malých firem s velmi krátkou historií. ▪ Relativně šetrný sociální systém s nedostatečným tlakem na část obyvatelstva k zapojení se do pracovního procesu. ▪ Nedostatečná propojenost odborných a jazykových znalostí a praxe u zaměstnanců. ▪ Struktura nabídky pracovní síly z hlediska její kvalifikace a lokalizace.
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vytvoření dlouhodobé materiální základny pro vzdělávací a poradenské služby k rozvoji podnikání. ▪ Zjednodušení postupů zakládání podnikatelských subjektů. ▪ Posílení práv věřitelů a vytvoření podmínek pro konstruktivní postupy řešení insolvence podnikatelů i osob. ▪ Zlepšení ochrany intelektuálního vlastnictví (patenty a vzory). ▪ Zjednodušení komunikace podnikatelů se státní správou s využitím informačních a komunikačních technologií. ▪ Cílená propagace podnikatelství. ▪ Zjednodušování daňového systému. ▪ Zavedení a rozvoj systému celoživotního vzdělávání. ▪ Zvýšení nabídky rizikového kapitálu pro financování inovačně zaměřených projektů malých firem s velmi krátkou historií. ▪ Vytváření nových způsobů efektivní implementace nástrojů přímé podpory podnikatelům. ▪ Odstraňování dočasných administrativních bariér při pronikání tuzemských firem na trhy EU. ▪ Rozšíření podpory MSP na některé dosud nepodporované činnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Snížení prostředků EU v důsledku problému se schválením návrhu finanční perspektivy EU na období 2007 - 2013. ▪ Nesladění postupů vlády a krajů v zaměření aktivit k podpoře podnikání. ▪ Nevyvážená struktura přímých a nepřímých nástrojů podpory podnikání a priorit rozvoje MSP. ▪ Nedostatečná implementační kapacita pro využití zvýšeného rozsahu prostředků ze strukturálních fondů.

Konkurenceschopnost malých a středních podniků

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obecné výhody MSP (pružnost reakce na vývoj na trhu, znalost lokálních trhů). ▪ Přizpůsobivost pracovní síly. ▪ Vysoká motivace k výkonu u vlastníků firem. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Omezený rozsah zkušeností a znalostí managementu, zejména v oblasti řízení a marketingu. ▪ Nedostatečná kapitálová vybavenost, zejména malých a drobných podnikatelů a samostatně podnikajících fyzických osob. ▪ Zastaralé technické vybavení části podniků, technologická zaostalost. ▪ Nedostatek volných finančních prostředků podnikatelů k ochraně intelektuálního vlastnictví a průmyslových práv. ▪ Málo vlastních značek, absence tradice firemní značky u podniků střední velikosti. ▪ Zaostávání v oblasti designu. ▪ Nedostatečná orientace v možnostech podpory pro MSP. ▪ Vysoká energetická náročnost výroby. ▪ Převaha výroby s malou přidanou hodnotou. ▪ Nízká produktivita práce oproti průměru EU. ▪ Nedostatečný důraz na rozvoj lidských zdrojů.
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pronikání na nové části jednotného evropského trhu. ▪ Rozvoj obchodu se státy východní Evropy a Asie, navázání na tradice dodávek investičního i spotřebního zboží na perspektivní trhy. ▪ Zvýšení spolupráce firem v oblastech společného zájmu v rámci nákupních, odbytových a kooperačních sítí a klastrů. ▪ Zavádění a využívání společných značek. ▪ Širší využívání podpůrných programů, zejména s využitím prostředků EU. ▪ Rozvoj výzkumu a vývoje ve prospěch MSP. ▪ Spolupráce MSP s VŠ a výzkumnými pracovišti. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatečná podpora investičních aktivit MSP v porovnání s investičními pobídkami určenými pro realizaci velkých rozvojových projektů, zpravidla zahraničních firem. ▪ Nedostatek pracovních sil vyučených v technických a řemeslných oborech. ▪ Konkurence velkých firem. ▪ Odchod vysoce kvalifikovaných pracovníků do zahraničí. ▪ Pokračování v technickém a technologickém zaostávání podniků.

Pramen: Koncepce rozvoje malého a středního podnikání pro období 2007-2013

Příloha 2.1: Definice malého a středního podniku

Vymezení pojmu drobný, malý a střední podnikatel a postupů pro zařazování podnikatelů do jednotlivých kategorií

Článek 1

Drobný, malý a střední podnikatel

1. Za drobného, malého a středního podnikatele¹⁵⁴ (MSP) se považuje podnikatel, pokud:
 - a) zaměstnává méně než 250 zaměstnanců,
 - b) jeho aktiva¹⁵⁵/majetek¹⁵⁶ nepřesahují korunový ekvivalent částky 43 mil. EUR nebo má obrat/příjmy nepřesahující korunový ekvivalent 50 mil. EUR
2. Za malého podnikatele se považuje podnikatel, pokud:
 - a) zaměstnává méně než 50 zaměstnanců,
 - b) jeho aktiva/majetek, nebo obrat/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 10 mil. EUR.
3. Za drobného podnikatele se považuje podnikatel, pokud:
 - a) zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a
 - b) jeho aktiva/majetek nebo obrat/příjmy nepřesahují korunový ekvivalent 2 mil. EUR.
4. Údaje o počtu zaměstnanců a o hodnotě aktiv/majetku, resp. o výši obratu/příjmů zjišťují:
 - podnikatelé vedoucí účetnictví z údajů uvedených v účetní závěrce sestavené a potvrzené podpisovým záznamem statutárního orgánu za účetní období bezprostředně předcházející období, v němž je podána žádost o podporu (dále jen „poslední uzavřené účetní období“) a
 - podnikatelé vedoucí daňovou evidenci z údajů uvedených v přiznání k dani z příjmů podaném za zdaňovací období bezprostředně předcházející zdaňovacímu období, v němž je podána žádost o podporu (dále jen „poslední uzavřené zdaňovací období“),a to způsobem uvedeným v čl. 2 až 5.
5. Malý a střední podnikatel, který zahajuje podnikání, stanoví hodnoty uvedené v bodu 1, 2.a 3. vlastním kvalifikovaným odhadem, a to pro první účetní období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po dobu alespoň 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, resp. pro první zdaňovací období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po celé zdaňovací období.

Článek 2

Druhy podnikatelů zohledňované při stanovování počtu zaměstnanců a finančních částek

1. „Samostatným“ je každý podnikatel, který není klasifikován jako partnerský ve smyslu bodu 2 nebo jako spojený ve smyslu bodu 3.
„Partnerskými“ jsou všichni podnikatelé, kteří nejsou klasifikováni jako spojení ve smyslu bodu 3 a mezi kterými je tento vztah: podnikatel vlastní buď výlučně, nebo společně s jedním nebo více spojenými podnikateli ve smyslu bodu 3, 25% až 50% kapitálu nebo hlasovacích práv jiného podnikatele.
2. Podnikatel se však může považovat za samostatného, a tudíž za nemajícího žádné partnery, i když tento 25% práh přesáhnou následující investoři za předpokladu, že tyto investoři nejsou spojeni ve smyslu bodu 3, a to buď jednotlivě nebo společně u dotyčného podnikatele :

¹⁵⁴ ve smyslu § 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku.

¹⁵⁵ z rozvahy u podnikatele, který vede účetnictví

¹⁵⁶ z daňové evidence podnikatele, který nevede účetnictví

- a) veřejné investiční společnosti, společnosti rizikového kapitálu, jednotlivci nebo skupiny jednotlivců provozující běžně činnost v oblasti investic rizikového kapitálu, které investují do vlastního kapitálu nekótovaných podniků („obchodní anděle“), za předpokladu, že celková investice těchto obchodních andělů v tomtéž podniku je menší než 1 250 000 EUR;
- b) vysoké školy nebo nezisková výzkumná centra (subjekty, jejichž předmětem činnosti je výzkum a jsou nezisková);
- c) institucionální investoři včetně fondů regionálního rozvoje;
- d) samostatné orgány místní samosprávy s ročním rozpočtem menším než 10 milionů EUR a s méně než 5 000 obyvateli.

3. „Spojení“ jsou podnikatelé, kteří mají mezi sebou některý z těchto vztahů:

- a) podnikatel má většinu¹⁵⁷ hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů jiného podnikatele ;
- b) podnikatel má právo jmenovat nebo odvolávat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podnikatele;
- c) podnikatel má právo uplatňovat dominantní vliv nad jiným podnikatelem podle smlouvy uzavřené s tímto podnikatelem nebo podle ustanovení v jeho zakladatelské listině nebo zakladatelské smlouvě;
- d) podnikatel, který je majitelem akcií nebo členem jiného podnikatele, sám kontroluje podle dohody s ostatními akcionáři, společníky nebo členy uvedeného podnikatele většinu hlasovacích práv akcionářů, společníků nebo členů v uvedeném podnikateli.

Předpokládá se, že žádný dominantní vliv neexistuje, nejsou-li investoři uvedení ve druhém odstavci bodu 2 sami zapojení přímo nebo nepřímo do řízení dotyčného podnikatele, aniž jsou dotčena jejich práva jakožto akcionářů.

Podnikatelé, kteří mají některý ze vztahů uvedených pod písm. a) až d) tohoto bodu prostřednictvím jednoho nebo více jiných podnikatelů nebo prostřednictvím některého z investorů uvedených v bodě 2, se rovněž považují za spojené.

Podnikatelé, kteří mají jeden nebo více takových vztahů prostřednictvím fyzické osoby nebo skupiny fyzických osob jednajících společně, se také považují za spojené, provozují-li svou činnost nebo část své činnosti na stejném¹⁵⁸ trhu nebo na sousedních trzích. „Sousední trh“¹⁵⁹ je považován za trh pro výrobek nebo službu, situovaný přímo nad nebo pod relevantním trhem.

4. S výjimkou případů stanovených v druhém odstavci bodu 2 nelze podnikatele považovat za malého a středního podnikatele, jestliže 25% nebo více kapitálu nebo hlasovacích práv přímo nebo nepřímo kontroluje, společně nebo individuálně, jeden nebo více orgánů státní správy nebo kraj anebo obec.

5. Podnikatelé mohou učinit prohlášení o statusu samostatného podnikatele, partnera nebo spojeného podnikatele, včetně údajů ohledně omezení stanovených v článku 2. Prohlášení lze učinit, i když je kapitál rozložen takovým způsobem, že není možné přesně určit, kdo jej vlastní, v kterémžto případě podnikatel může v dobré víře prohlásit, že může předpokládat, že není vlastněn z 25% nebo více jedním podnikatelem nebo společně podnikateli spojenými mezi sebou.

Článek 3

¹⁵⁷ více než 50%

¹⁵⁸ stejným trhem je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území (viz § 2 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže)

¹⁵⁹ o trh sousední (úzce související) ve vztahu k relevantnímu trhu se jedná v případě, že zboží na trhy umístěné je vzájemně komplementární anebo je obecně nakupováno stejnou skupinou spotřebitelů ke stejnému konečnému účelu použití

Údaje používané pro stanovení počtu zaměstnanců a finančních veličin a referenčního období

1. Údaje, které se mají použít pro stanovení počtu zaměstnanců a finančních veličin, jsou údaje vztahující se k poslednímu uzavřenému účetnímu/ poslednímu uzavřenému zdaňovacímu období. Je-li poslední uzavřené účetní období/poslední uzavřené zdaňovací období kratší nebo delší než kalendářní rok, resp. 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, je nutno údaje o obratu/příjmech přepočíst na období kalendářního roku (údaj o obratu/příjmech se vydělí počtem započatých měsíců a vynásobí dvanácti). Výše obratu se stanoví bez daně z přidané hodnoty (DPH) a bez dalších nepřímých daní.

2. Pokud z údajů za poslední uzavřené účetní období/ poslední uzavřené zdaňovací období podnikatel zjistí, že údaje přepočtené podle odst. 1 za dané účetní období/ dané zdaňovací období přesáhly nebo klesly pod stanovené počty zaměstnanců nebo finanční omezení uvedená v článku 1, nevyplývá z toho ztráta nebo nabytí statusu drobného, malého a středního podnikatele, nejsou-li tato omezení překročena nebo naplněna ve dvou po sobě jdoucích účetních nebo zdaňovacích obdobích.

3. Pokud ve dvou po sobě jdoucích uzavřených účetních obdobích/ uzavřených zdaňovacích obdobích jsou stanovené limity v jednom období splněny a v jednom překročeny, jsou rozhodující pro určení toho, zda podnikatel je nebo není drobným, malým a středním podnikatelem, údaje za třetí uzavřené účetní období/ třetí uzavřené zdaňovací období předcházející roku podání žádosti o podporu.

4. V případě podnikatele se dvěma a méně uzavřenými účetními obdobími/zdaňovacími obdobími jsou rozhodující pro stanovení toho, zda podnikatel splňuje podmínky definice drobného, malého a středního podnikatele, údaje za poslední uzavřené účetní období/ poslední uzavřené zdaňovací období.

Článek 4

Počet zaměstnanců

Počet zaměstnanců podnikatele odpovídá počtu ročních pracovních jednotek (RPJ), tj. počtu osob, které podnikatel zaměstnával na plný úvazek během celého posuzovaného účetního období/zdaňovacího období. Práce osob, které nepracovaly po celé období, práce těch, kteří pracovali na částečný úvazek bez ohledu na dobu trvání, a práce sezónních pracovníků se počítají jako zlomkové hodnoty ročních pracovních jednotek.

Za zaměstnance považují:

- a) zaměstnanci; tj. fyzické osoby, které jsou v pracovním poměru k zaměstnavateli, pracují pro zaměstnavatele na základě dohody o pracovním činnosti nebo dohody o provedení práce,
- b) vlastníci-manažeři podílející se na řízení jako členové statutárního orgánu podnikatele. Učni nebo studenti pracující v odborném výcviku se smlouvou o učebním poměru nebo o odborném výcviku se nepovažují za zaměstnance. Doba trvání mateřských nebo rodičovských dovolených se nezapočítává.

Článek 5

Stanovování údajů o podniku

1. V případě samostatného podnikatele se údaje, včetně počtu zaměstnanců, stanovují výhradně na základě údajů týkajících se tohoto podnikatele.

2. V případě podnikatelů, které nelze považovat za samostatné, se k údajům za dotýčný podnik se přičtou:

- a) údaje o každém přímém partnerovi dotýčného podnikatele vlastním dotýčného podnikatele nebo vlastněném dotýčným podnikatelem. Přičítaná veličina je úměrná procentuálnímu podílu na základním kapitálu nebo hlasovacích právech (podle toho, který je vyšší). V případě vzájemného vlastnictví podnikatelů ve formě držby akcií dvou nebo více společností se uplatňuje vyšší procento. K údajům o přímém partnerovi podniku se před provedením poměrného přepočtu v plné výši přičtou údaje o všech podnikatelích, s nimiž je spojen(nepřímí partneři),
- b) údaje o každém podnikateli, který je přímo nebo nepřímo (prostřednictvím dalších spojených podnikatelů) spojen s dotýčným podnikatelem, a to v plné výši. K údajům za

přímo či nepřímo spojené podnikatele se poměrně přičítají údaje o každém jejich partnerovi úměrně procentuálnímu podílu na kapitálu nebo hlasovacích právech (podle toho, který je vyšší).

3. V případě, že podnikatel sestavuje konsolidovanou účetní závěrku nebo je zahrnut do konsolidace, mohou se údaje stanovovat na základě konsolidované účetní závěrky.

Článek 6 **Korunový ekvivalent**

Korunový ekvivalent se stanoví vynásobením částek uvedených v EUR kursem vyhlášeným Evropskou centrální bankou pro poměr mezi EUR a Kč k 31.12. roku předcházejícímu roku podání žádosti o podporu, příp. pro poslední pracovní den předcházející tomuto datu, pokud 31.12. připadá na sobotu, neděli nebo svátek.

Článek 7 **Ostatní ustanovení**

1. Zdrojem informace o počtu zaměstnanců jsou údaje o počtu zaměstnanců předávané České správě sociálního zabezpečení.

2. Obratem se rozumějí výnosy bez daně z přidané hodnoty a dalších nepřímých daní. Příjmy se rozumějí bez daně z přidané hodnoty a dalších nepřímých daní.

3. Zdrojem informace k ověření údajů o výši obratu je pro subjekty vedoucí účetnictví výkaz zisku a ztráty podnikatelského subjektu. Zdrojem informací pro ověření údajů o výši příjmů jsou pro subjekty vedoucí daňovou evidenci údaje o příjmech a výdajích v daňové evidenci podle § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

4. Zdrojem informace k ověření údajů o výši aktiv je pro subjekty vedoucí účetnictví Rozvaha podnikatelského subjektu. V případě subjektů vedoucích daňovou evidenci se jedná o majetek zjištěný z údajů v daňové evidenci podle § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

5. Zdrojem informací o vztazích mezi partnerskými a spojenými podniky jsou např. smlouvy uzavřené s daným podnikem, ustanovení v memorandech nebo stanovách.

Příloha 3.1:

Článek 87 a 88 Smlouvy o založení ES

Smlouva o založení Evropského Společenství

Článek 87 (bývalý článek 92)

1. Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak.

2. Se společným trhem jsou slučitelné:

- a) podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace na základě původu výrobků;
- b) podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi;
- c) podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských znevýhodnění způsobených tímto rozdělením.

3. Za slučitelné se společným trhem mohou být považovány:

- a) podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností;
- b) podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;
- c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem;
- d) podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu;
- e) jiné kategorie podpor, které určí Rada na návrh Komise rozhodnutím přijatým kvalifikovanou většinou.

Článek 88 (bývalý článek 93)

1. Komise ve spolupráci s členskými státy zkoumá průběžně režimy podpor existující v těchto státech. Navrhuje jim vhodná opatření, která vyžaduje postupný rozvoj nebo fungování společného trhu.

2. Zjistí-li Komise poté, co vyzvala zúčastněné strany k podání připomínek, že podpora poskytovaná některým státem nebo ze státních prostředků není slučitelná se společným trhem podle článku 87 nebo že je zneužívána, rozhodne, že dotyčný stát ve lhůtě stanovené Komisí takovou podporu zruší nebo upraví.

Nepodrobí-li se dotyčný stát tomuto rozhodnutí ve stanovené lhůtě, může Komise nebo jiný zainteresovaný stát, odchylně od článků 226 a 227, předložit věc přímo Soudnímu dvoru.

Rada může na žádost členského státu jednomyslně rozhodnout, že podpora, kterou tento stát poskytuje nebo hodlá poskytnout, má být odchylně od článku 87 nebo nařízení podle článku 89 považována za slučitelnou se společným trhem, odůvodňují-li takové rozhodnutí mimořádné okolnosti. Zahájila-li již Komise ve věci této podpory řízení podle prvního pododstavce tohoto odstavce, bude podáním žádosti příslušného státu Radě uvedené řízení pozastaveno až do vyjádření Rady.

Nevyjádří-li se však Rada do tří měsíců po podání této žádosti, rozhodne věc Komise.

3. Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. Má-li za to, že takový záměr není s ohledem na článek 87 slučitelný se společným trhem, zahájí neprodleně řízení podle odstavce 2. Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí.

Příloha 6.1:
OPPI – Rozpis finančních alokací dle priorit 2007 – 2013 (v EUR)

	Priorita	%	SF (ERDF) 85%	SR 15%	celkem
P1	Vznik firem	2,6	79 074 126	13 954 257	93 028 383
	START	0,6	18 247 875	3 220 213	21 468 088
	JEREMIE	2	60 826 251	10 734 044	71 560 295
P2	Rozvoj firem	21,8	663 006 134	117 001 083	780 007 217
	PROGRES	2,6	79 074 126	13 954 258	93 028 384
	ZÁRUKA	5	152 065 627	26 835 111	178 900 738
	ROZVOJ	3	91 239 376	16 101 066	107 340 442
	ICT a Strat.sloužby	7	212 891 878	37 569 155	250 461 033
	ICT v podnicích	4,2	127 735 127	22 541 493	150 276 620
P3	Efektivní energie	4	121 652 502	21 468 089	143 120 591
P4	Inovace	22,364	680 155 247	120 027 397	800 182 644
	INOVACE	14	425 783 756	75 138 310	500 922 066
	POTENCIÁL	8,364	254 371 491	44 889 087	299 260 578
P5	Prostř. pro p. a in.	38,4	1 167 864 018	206 093 650	1 373 957 668
	SPOLUPRÁCE	5,3	161 189 565	28 445 217	189 634 782
	PROSPERITA	12	364 957 506	64 404 266	429 361 772
	ŠKOL. STŘ.	5	152 065 627	26 835 111	178 900 738
	NEMOVITOSTI	16,1	489 651 320	86 409 056	576 060 376
P6	Služby pro rozvoj p.	7,89	239 959 560	42 345 805	282 305 365
	PORADENSTVÍ	5	152 065 627	26 835 111	178 900 738
	MARKETING	2,89	87 893 933	15 510 694	103 404 627
P7	Technická pomoc	2,946	89 600 959	15 811 933	105 412 892
	CELKEM	100	3 041 312 546	536 702 214	3 578 014 760

Pramen: Prováděcí dokument k Operačnímu programu Podnikání a inovace 2007 – 2013

Příloha 6.2: Ukázka výzvy

Výzva k předkládání projektů v rámci Operačního programu Podnikání a Inovace Program INOVACE – Inovační projekt

Identifikace výzvy

Prioritní osa 4 – „Inovace“

Program: INOVACE

Výzva: INOVACE – Inovační projekt

Číslo výzvy: I

Označení výzvy: 4.1 IN01

Vyhlášení výzvy: 25. 4. 2007

Příjem registračních žádostí: 1.6.2007 – 30.9.2007

Příjem plných žádostí: 1.8.2007 – 31.10.2007

Plánovaná alokace pro tuto výzvu: 1,5 mld. Kč

1. Základní ustanovení

a) Správcem programu je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, (www.mpo.cz)

b) Zprostředkujícím subjektem pro tento program je Agentura pro podporu podnikání a investic – CzechInvest, příspěvková organizace MPO, se sídlem Štěpánská 15, 120 00 Praha 2 (dále jen CI), (www.czechinvest.org)

Veřejná podpora poskytnutá prostřednictvím tohoto programu splňuje všechny podmínky Nařízení Evropské komise č. 1628/2006 ze dne 24.10.2006 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES na vnitrostátní regionální podporu, respektive Nařízení Evropské komise č. 70/2001 ze dne 12.1. 2001 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES ve znění pozdějších předpisů¹⁶⁰, respektive Nařízení Evropské komise č. 68/2001 ze dne 12.1.2001 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES, respektive Nařízení Evropské komise č. 1998/2006 ze dne 15.12.2006 o aplikaci článků 87 a 88 Smlouvy ES na podporu de minimis a je slučitelná se společným trhem ve smyslu čl. 87 odst. 3 Smlouvy o založení ES a je vyňata z oznamovací povinnosti podle čl. 88 odst. 3 Smlouvy ES.

1.1. Cíl výzvy

Výzvou jsou definovány podmínky programu INOVACE, jehož cílem je vytvoření vhodných podmínek pro posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti, podpory udržitelného růstu a vyváženého regionálního rozvoje české ekonomiky. Prostřednictvím dotací určených na realizaci vybraných inovačních projektů je stimulován růst inovačního potenciálu podnikatelského sektoru. Zvláštní pozornost věnuje program podpoře ekologicky orientovaným inovacím (eko-inovacím).

1.2. Základní pojmy programu

• **Inovační projekt** ve smyslu tohoto programu je projekt zaměřený na některou z následujících aktivit:

a) Zvýšení technických a užitných hodnot výrobků, technologií a služeb (inovace produktu).

b) Zvýšení efektivnosti procesů výroby a poskytování služeb (inovace procesu).

c) Zavedení nových metod organizace firemních procesů a spolupráce s firmami a veřejnými institucemi (organizační inovace).

d) Zavedení nových prodejních kanálů (marketingová inovace).

• **Transferem technologie** se pro účely programu INOVACE rozumí přenos technologie (např. prototypy, technologické součásti, apod.) či technologického postupu (např. technologická řešení, výrobní postupy, apod.) včetně souvisejícího intelektuálního vlastnictví (např. patenty, licence, apod.) a know-how vyvinutých jedním subjektem pro účely průmyslové aplikace u jiného subjektu.

2. Podporované aktivity

2.1. Podporované aktivity

Program INOVACE – Inovační projekt podporuje pouze takové projekty, které realizují některou z inovací, které jsou definovány v odst. 1.2 této výzvy.

Podpora projektů inovací vymezených v bodě 1.2. písm. c) a d) této výzvy je určena výhradně podnikatelům, jejichž projekty jsou zaměřeny na realizaci některé z inovací vymezených v bodě 1.2. písm. a) nebo b) této výzvy a s těmito inovacemi přímo souvisí.

¹⁶⁰ NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 364/2004 ze dne 25. února 2004, kterým se mění nařízení (ES) č. 70/2001, pokud jde o rozšíření jeho oblasti působnosti tak, aby zahrnovala podporu pro výzkum a vývoj

2.2. Podporovanými aktivitami nejsou:

- Projekty z oblasti výzkumu a vývoje ve smyslu zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje.
- Projekty spojené pouze se zvyšováním efektivity využívání energie či snižováním energetické spotřeby žadatele o poskytnutí dotace¹⁶¹.
- Projekty řešící prostou obměnu výrobku, obměnu technologií, strojů a zařízení nebo racionalizaci výroby.

3. Příjemce podpory

3.1. Vymezení příjemce podpory

Příjemcem podpory může být malý a střední podnikatel splňující podmínky stanovené Nařízením Komise (ES) č. 70/2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům¹⁶².

Příjemce podpory musí splňovat tyto podmínky:

- Musí být oprávněn k podnikání na území České republiky odpovídajícímu předloženému projektu.
- Musí být registrován jako poplatník daně z příjmu na finančním úřadě podle § 33, odst. (1) zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků v platném znění, a to nepřetržitě nejméně po dobu dvou uzavřených daňových období předcházejících datu podání žádosti o podporu.
- Musí prokázat placenou daňovou povinnost v oblasti daně z příjmu za dobu dvou daňových období předcházejících datu podání žádosti o podporu. V případě, že žadatel v některém z těchto dvou daňových období vykázal nulovou daňovou povinnost v oblasti daně z příjmu, je povinen tuto skutečnost na vyžádání řádně písemně zdůvodnit či doložit.
- Nemá podle svého čestného prohlášení žádné nedoplatky vůči finančnímu úřadu, České správě sociálního zabezpečení, zdravotním pojišťovnám, Pozemkovému fondu, Fondu národního majetku, Státnímu fondu životního prostředí, Státnímu fondu rozvoje bydlení, Celní správě ČR, Státnímu fondu kultury, Státnímu fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie, Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu, krajům, obcím a svazkům obcí. Posečkáni s úhradou nedoplatků nebo dohoda o úhradě nedoplatků se považují za vypořádané nedoplatky.
- Nemá podle svého čestného prohlášení nedoplatky z titulu mzdových nároků jeho zaměstnanců.

3.2. Příjemcem podpory nemůže být podnikatel, pokud ke dni podání žádosti:

- je na jeho majetek prohlášen konkurs,
- je mu povoleno vyrovnání s věřiteli,
- byl zamítnut návrh na prohlášení konkursu na jeho majetek pro nedostatek majetku,
- soud vydal usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí na jeho majetek,
- je v likvidaci,
- je příjemcem podpory na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích podle Pokynů Společenství pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích, Sdělení Komise č. 2004/C 244/02; neplatí pro malé podnikatele.

4. Podmínky programu

4.1. Formální podmínky přijatelnosti projektu:

- a) Projekt musí být realizován na území České republiky mimo území hl. m. Prahy.
- b) Projekt neporušuje horizontální politiky EU a jejich základní principy, zejména:
 - rovné příležitosti mezi muži a ženami
 - udržitelný rozvoj

4.2. Ostatní podmínky

- a) Podpora bude příjemci podpory poskytnuta na základě Rozhodnutí o poskytnutí dotace (dále jen „Rozhodnutí“) vydaného správcem programu, jehož součástí jsou závazné podmínky pro realizaci projektu.
- b) Žadatel musí jednoznačně prokázat vlastnická nebo jiná práva k nemovitostem a pozemkům, kde bude projekt realizován. Tato práva prokáže výpisem z katastru nemovitostí (ne starším než 3 měsíce) a snímkem z katastrální mapy, popř. kupní smlouvou včetně návrhu na vklad s potvrzením příslušného Katastrálního úřadu. V případě nájemní smlouvy k nemovitostem a pozemkům, musí být nájemní smlouva sjednána minimálně na dobu realizace inovačního projektu a následující tři roky po uplynutí této doby.
- c) Příjemce dotace je povinen o způsobilých výdajích projektu a použití dotace určené k financování způsobilých výdajů vést oddělenou evidenci a dokumentaci, stanovenou v podmínkách Rozhodnutí o

¹⁶¹ Tyto aktivity jsou podporovány v rámci programu Ekoenergie (součást OPPI).

¹⁶² Dle doporučení komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků, Úř. věst. L 124, 20.5.2003, s. 36.

poskytnutí dotace a uchovat je po dobu 10 let ode dne ukončení projektu¹⁶³, a zároveň minimálně do doby uplynutí 3 let od uzávěrky OP Podnikání a inovace (předpokládá se v roce 2020) v souladu čl. 90 nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. O uzávěrce OP Podnikání a inovace budou všichni příjemci dotace informováni.

- d) Příjemce podpory je povinen ve vztahu ke způsobilým výdajům projektu, na které je žádáno vyplacení dotace, postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách a dle pravidel určených správcem programu.
- e) Dotace je vyplácena příjemci zpětně nebo po ukončení etapy projektu za předpokladu splnění podmínek Rozhodnutí.
- f) Žadatel o dotaci musí zajistit financování nákladů na realizaci projektu včetně DPH.
- g) Příjemce podpory je povinen po dobu tří roků od data ukončení realizace projektu poskytovat informace o realizaci podpořeného projektu v rozsahu stanoveném v Rozhodnutí.
- h) Příjemce podpory je povinen po celou dobu realizace projektu a nejméně tří roků od data jejího ukončení umožnit přímý přístup pověřeným zaměstnancům správce programu a zprostředkujícího subjektu k provádění kontroly podle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Dále těmto zaměstnancům umožnit přímý přístup za účelem kontroly dodržování podmínek programu a účelového využití prostředků z poskytnuté dotace, jakož i kontroly finanční situace a účetnictví nebo daňové evidence příjemce podpory, a to jak na místě realizace projektu tak ve svém sídle.
- i) Příjemce podpory je povinen zabezpečit, že projekt bude zachován¹⁶⁴ po dobu nejméně tří roků od data ukončení realizace projektu na území regionu NUTS 2, kde byla zahájena realizace projektu.

4.3. Způsobilé výdaje

4.3.1. Způsobilé výdaje musí splňovat následující podmínky:

- musí být vynaloženy v souladu s cíli programu, musí bezprostředně souviset s realizací projektu a musí u nich existovat prokazatelná přímá vazba na výstup projektu
- musí být vynaloženy nejdříve v den přijatelnosti projektu¹⁶⁵,
- musí být před proplacením ze strukturálních fondů prokazatelně zaplacený příjemcem dotace,
- musí být doloženy průkaznými doklady, musí být uhrazeny dodavatelům, přitom majetek nelze pořizovat aktivací.

4.3.2. Způsobilými výdaji jsou:

- a) u projektů inovací vymezených v bodě 1.2. písm. a) a b) – výdaje uvedené v příloze č. 1 této výzvy, s výjimkou výdajů č. 11,
- b) u projektů inovací vymezených v bodě 1.2. písm. c) a d) – výdaje uvedené v příloze č. 1 této výzvy, s výjimkou výdajů č. 1, 2, 3, 4 a 6.

4.3.3. Způsobilé výdaje na hmotný a nehmotný majetek musí dále splňovat tyto podmínky:

- a) Hmotný majetek a jeho technické zhodnocení (výdaje č. 1 – 6 uvedené v příloze č. 1 této výzvy)
 - Musí být zahrnut do majetku příjemce po dobu tří roků, ode dne ukončení projektu. Tato podmínka je rovněž zachována, pokud dojde k obměně, minimálně ve stejném rozsahu, majetku pořízeného zcela nebo částečně z poskytnuté dotace. Dříve jej může prodat jen, pokud výtěžek z prodeje použije na způsobilý výdaj zabezpečující zachování a rozvoj projektu.
 - Musí se jednat o odpisovatelná aktiva.
 - Technické zhodnocení hmotného majetku musí být využíváno výhradně příjemcem podpory.
- b) Nehmotný majetek (výdaje č. 7 a 8 uvedené v příloze č. 1 této výzvy)
 - Musí být využíván výlučně v provozovně, která je příjemcem podpory.
 - Musí se jednat o odpisovatelná aktiva.
 - Musí být zahrnut do aktiv příjemce a ponechán v provozovně, která je příjemcem podpory po dobu nejméně tří roků od data ukončení realizace projektu.
 - Musí být pořízen od třetích stran za tržních podmínek.

4.3.4. Způsobilými výdaji nejsou:

- výdaje na pořízení použitých strojů a zařízení, včetně informačních a komunikačních technologií (ICT),

¹⁶³ Dnem ukončení projektu se rozumí okamžik splnění všech podmínek stanovených v Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

¹⁶⁴ Je uskutečňována výrobní či jiná činnost, k níž byla poskytnuta podpora, a to bez ohledu na rozsah podpory. Podmínka se nevztahuje na případy konkursu nebo likvidace příjemce podpory či jiného způsobu ukončení podnikatelské činnosti příjemce podpory.

¹⁶⁵ Dnem přijatelnosti projektu se rozumí okamžik, kdy poskytovatel či příslušná agentura žadateli písemně potvrdí, že v zásadě splňuje podmínky přijatelnosti daného programu.

- DPH, pokud je příjemce podpory plátcem DPH,
- výdaje na základní výzkum, aplikovaný výzkum a vývoj dle zákona č. 130/2002 Sb.,
- splátky půjček a úvěrů,
- sankce a penále,
- leasing
- náklady na záruky, pojištění, úroky, bankovní poplatky, kursové ztráty, celní a správní poplatky.

4.4. Odvětvové vymezení

Podporovány jsou projekty, jejichž výstupy se projeví v odvětvích vymezených oddíly 15, 17 – 37, 72 a 74.3 OKEČ.

Podporovány nejsou projekty, jejichž výstupy se projeví v některém z následujících odvětví:

- stavba lodí (oddíl 35.11 OKEČ)
- průmysl syntetických vláken (odvětví vymezená v Příloze č. 1 Programu)
- uhelný průmysl (oddíly 10 a 23.1 OKEČ)
- ocelářský průmysl (odvětví vymezená v Příloze č. 2 Programu)
- zemědělství, rybolov, akvakultura (oddíly 01, 02 a 05 OKEČ)
- výroba, zpracování a uvádění na trh výrobků uvedených v příloze I Smlouvy o ES (výrobky vymezené v Příloze č. 3 Programu)

5. Forma a výše podpory

- Podpora je poskytována formou dotace.
- Dotace na způsobilé výdaje vzniklé v souvislosti s realizací aktivit podle bodu 1.2. písm. a) a b) je poskytována ve výši 1 – 75 mil. Kč, maximálně však ve výši procentních limitů ze způsobilých výdajů stanovených regionální mapou intenzity veřejné podpory (viz bod d).
- Dotace na způsobilé výdaje vzniklé v souvislosti s realizací aktivit podle bodu 1.2. písm. c) a d) je poskytována do výše 2 mil. Kč, maximálně však ve výši procentních limitů ze způsobilých výdajů stanovených regionální mapou intenzity veřejné podpory (viz bod d).
- Procentní limity dotace na způsobilé výdaje jsou stanoveny podle regionální mapy intenzity veřejné podpory a činí maximálně:

Region NUTS II	Malý podnik	Střední podnik
Střední Morava, Severozápad, Střední Čechy, Moravskoslezsko Severovýchod, Jihovýchod	60 %	50 %
Jihozápad 1. 1. 2007 – 31. 12. 2010	56 %	46 %

- Podpora na výdaje č. 9 uvedené v příloze č. 1 této výzvy je při zohlednění limitů stanovených v bodě d) poskytována maximálně do výše 50 % způsobilých výdajů na zajištění těchto služeb.
- Výdaje č. 10 uvedené v příloze č. 1 této výzvy jsou způsobilé maximálně do výše 20% celkových způsobilých výdajů. Podpora na tyto výdaje je při zohlednění limitů stanovených v bodě d) poskytována maximálně do výše 45 % těchto způsobilých výdajů.
- Podpora na výdaje č. 11 a 13 uvedené v příloze č. 1 této výzvy je poskytována dle pravidla de minimis¹⁶⁶ maximálně do výše procentních limitů uvedených v bodě d). Tuto podporu dle pravidla de minimis lze příjemci poskytnout jen za předpokladu, že takto poskytnutá podpora spolu s veškerou podporou dle pravidla de minimis poskytnutou příjemci za tři účetní období nepřesáhne částku 200.000€.

6. Výběr projektů

6.1. Výběrová kritéria

Výběrová kritéria jsou uvedena v příloze č. 2 této výzvy.

6.2. Způsob výběru projektů

Výběr a hodnocení projektů probíhá na základě kritérií stanovených správcem programu. Žádosti o poskytnutí podpory (včetně případných odborných posudků) předloží zprostředkující subjekt hodnotitelské komisi s návrhem doporučení (včetně podmínek poskytnutí podpory) nebo nedoporučení projektu k poskytnutí podpory.

¹⁶⁶ Nařízení komise (ES) č. 1998/2006 o použití čl.87 a 88 na podporu de minimis, Úř.věst. L 379, 28.12.2006.

Komise posoudí naplnění výběrových kritérií a doporučí nebo nedoporučí poskytnutí podpory. O poskytnutí dotace rozhoduje správce programu vydáním Rozhodnutí o poskytnutí dotace, jehož součástí budou podmínky poskytnutí podpory.

7. Účast v dalších programech podpory

Na způsobilé výdaje projektu podpořené z tohoto programu nelze poskytnout jinou veřejnou podporu, tj. veřejnou podporu dle článku 87 Smlouvy o založení ES.

8. Doba realizace projektu

Nejzazším termínem pro ukončení projektu je datum 31.10.2010.

9. Náležitosti žádosti o poskytnutí podpory a způsob jejího předložení

- a) Žádost o poskytnutí podpory se podává na formuláři žádosti o podporu, který je k dispozici na internetových stránkách správce programu a zprostředkujícího subjektu. Společně s žádostí žadatel předloží dokumenty specifikované na výše uvedených internetových stránkách.
- b) Žádost o podporu podává žadatel ve dvou krocích prostřednictvím elektronického účtu (eAccount) na internetových stránkách www.czechinvest.org/eaccount. Pro podání žádosti o podporu je nutný elektronický podpis.

1. krok: Žadatel nejprve vyplní a elektronicky odešle zjednodušenou **registrační žádost**. Na základě formální kontroly a kontroly přijatelnosti registrační žádosti včetně ekonomického hodnocení žadatele informuje zprostředkující subjekt žadatele o výsledku hodnocení. V případě předběžné přijatelnosti projektu zašle zprostředkující subjekt žadateli informaci o předběžné přijatelnosti projektu a datu pro vznik způsobilých výdajů.

2. krok: Do 90 dnů od potvrzení úspěšné registrace, nejpozději však do 31.10.2007, je žadatel povinen podat elektronicky **plnou žádost**. Plná žádost obsahuje podrobné informace o žadateli a projektu.

10. Sankce za nedodržení podmínek programu

Sankce za nedodržení podmínek programu jsou stanoveny v podmínkách Rozhodnutí.

11. Ostatní ustanovení

- Na poskytnutí dotace není právní nárok.
- O konečné výši dotace rozhoduje správce programu.

Příloha 6.3 Vzor registrační žádosti

OPPI **VZOR**
Registrační žádost **vyplnění je možné pouze v eAccountu**

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
ve spolupráci s
agenturou CzechInvest

1. Základní údaje o Registrační žádosti

Název projektu:	
Název programu / podprogramu:	Rozvoj
Platnost výzvy od:	01.02.2007
Platnost výzvy do:	30.06.2007

2. Údaje o žadateli

2.1. Leader

2.1.1. Základní údaje

Obchodní jméno:	
Právní forma:	
IČ:	DIČ:
Způsob jednání za společnost:	
Žadatel ... MSP:	Žadatel ... plátce DPH:

2.1.1.1. Sídlo žadatele

Adresa sídla žadatele: .

2.1.1.2. Statutární zástupci

Jméno:	.
E-mail:	.
Mobil:	.
Telefon:	.
Police ve firmě:	.

2.1.1.3. Kontaktní osoby

2.1.1.4. Hlavní oblast podnikání

OKEČ	Název OKEČ
.	.

2.1.1.5. Vedlejší oblasti podnikání

Implementační agentura: CzechInvest
Verze dokumentu: 1.0

Strana: 1 / 4
Platnost od: 1.3.2007

OPPI **VZOR**
Registrační žádost **vyplnění je možné pouze v eAccountu**

OKEČ	Název OKEČ
.	.

2.2. Čtenové

3. Základní údaje o projektu

Název (pod)programu:	Rozvoj
Název projektu:	.
Popis projektu:	.
Způsob financování projektu:	.
Předpokládané celkové náklady projektu (v tis. Kč):	.
Předpokládané způsobilé výdaje projektu (v tis. Kč):	.
Požadovaná podpora (v tis. Kč):	.
Datum zahájení realizace projektu:	.
Datum ukončení realizace projektu:	.
Hlavní OKEČ realizace projektu:	.
Vedlejší OKEČ realizace projektu:	.
Celní kód(y) produkce:	.

Žadatel nebyl v posledních třech letech příjemcem podpory z EU, ČR.

4. Adresy místa realizace

Adresy místa realizace:

5. Prohlášení žadatele

Žadatel souhlasí

A1. Aby poskytovatel podpory nebo zprostředkující subjekt (poskytovatelem pověřená osoba) zpracovával všemi potřebnými a vhodnými způsoby veškerá data (včetně veškerých osobních údajů) uvedená v žádosti či sdělená poskytovateli nebo zprostředkujícím subjektu v souvislosti s jejím zpracováním, a to po dobu trvání závazků žadatele, vyplývajících z poskytnutí podpory, případně po dobu do uplynutí lhůty 10 let od dne, kdy došlo k rozhodnutí o zamítnutí projektu u žadatelů, kterým podpora nebyla udělena, za účelem posouzení a správy žádosti, jejího vyhodnocení, zpracování, rozhodování o případném udělení podpory, posuzování, kontroly a monitorování projektu, na něž byla podpora udělena, zajištění informovanosti veřejnosti a publicity projektu a za účelem výkonu ostatních práv a povinností poskytovatele a zprostředkujícího subjektu souvisejících s udělením podpory a posuzováním projektu. Tím nejsou dotčena práva a povinnosti poskytovatele podpory a zprostředkujících subjektů vyplývajících z obecně závazných předpisů (např. zákona o

Implementační agentura: CzechInvest
Verze dokumentu: 1.0

Strana: 2 / 4
Platnost od: 1.3.2007

OPPI **VZOR**
Registrační žádost **vyplnění je možné pouze v eAccountu**

archivnictví).

Totéž platí pro údaje o žadateli, které vzejdou z činnosti vykonávaných poskytovatelem podpory, zprostředkujícím subjektem či jinou osobou podléající se na činnostech uvedených v předchozím odstavci a na realizaci projektu uvažuje.

A2. Aby poskytovatel podpory nebo zprostředkující subjekt sděloval údaje uvedené v bodě A1 třetím osobám, které se účastní na implementaci programu podpory, výkonu činnosti uvedených v bodě A1, případně jiným osobám, jejichž informování je nezbytné pro řádný výkon těchto činností, a osobám, jejichž informovanost je nutná pro řádnou realizaci projektu. Uvedené třetí osoby jsou vázány mlčenlivostí ve vztahu k takto poskytnutým údajům.

A3. Aby poskytovatel podpory nebo zprostředkující subjekt při zveřejnění seznamu vybraných projektů k poskytnutí podpory (po podpisu Rozhodnutí) zveřejnil o žadateli informace v rozsahu: název programu podpory, název žadatele, adresa žadatele, výše dotace (v Kč) a převažující OKEČ žadatele.

A4. Aby si poskytovatel nebo zprostředkující subjekt vyžádal podle potřeby provedení externí technicko-ekonomické expertizy předložené žádosti.

A5. Aby u něj byla poskytovatelem podpory nebo zprostředkujícím subjektem provedena podle potřeby kontrola před zahájením realizace, v průběhu realizace a kontrola výsledků realizace projektu, účetní evidence a efektivnosti použití účelových finančních prostředků. Tímto ujednáním nejsou dotčena ani omezena práva kontrolních a finančních orgánů státní správy ČR a kontrolních orgánů EU.

A6. Aby správce programu zpracoval předložené údaje pro účely informačního systému reprodukce majetku financovaného ze státního rozpočtu (ISPROFIN) v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a příslušnou prováděcí vyhláškou MF

Žadatel se zavazuje

B1. V případě, kdy bude poskytnuta dotace, zabezpečit pro účely kontroly archivaci veškeré dokumentace k projektu po dobu 10 let od vyplacení poslední části dotace.

B2. V případě, kdy bude poskytnuta dotace, vést účetnictví o nákladech projektu jednoznačně oddělené pomocí zvláštních analytických účtů nebo vést účetní subsystém na zakázku, projekt nebo hospodářské středisko a zajišťují jednoznačnou prokazatelnost, zda konkrétní náklad nebo výnos je (nebo není) vykazován na podporovaný projekt a odpovídá charakteru projektu. Náklady projektu budou doloženy písemnými doklady, které jsou transparentní a na nichž jsou výdaje rozepsané na jednotlivé položky.

B3. Poskytovat poskytovateli podpory nebo zprostředkujícímu subjektu v průběhu hodnocení žádosti maximální součinnost nutnou k vydání rozhodnutí, zejména na výzvu poskytovatele podpory doplnit údaje potřebné k posouzení žádosti. Žadatel si je vědom, že v případě neposkytnutí vyžádaných dodatečných údajů poskytovatel podpory žádost zamítne.

Žadatel je povinen

C1. Žadatel prohlašuje, že se seznámil s textem Podmínek, je si vědom všech práv, povinností a právních následků vyplývajících z porušení povinností, které jsou s poskytnutím dotace spojeny a není si vědom, že by mu něco bránilo ve splnění některé z uvedených povinností.

Žadatel prohlašuje

D1. Že v době podání žádosti, ani v uplynulých třech letech nebyl na jeho majetek prohlášen konkurz, nebylo potvrzeno nucené vyrovnání, ani nebyl návrh na prohlášení konkurzu zamítnut pro nedostatek majetku, není proti němu veden výkon rozhodnutí, není v úpadku či v likvidaci. Pokud je žadatel fyzickou osobou, prohlašuje dále, že mu nebyl uložen soudem nebo správním orgánem zákaz činnosti, týkající se provozování živnosti.

Implementační agentura: CzechInvest
Verze dokumentu: 1.0

Strana: 3 / 4
Platnost od: 1.3.2007

OPPI **VZOR**
Registrační žádost **vyplnění je možné pouze v eAccountu**

D2. Že ke dni zpracování této žádosti má vyřazené všechny splněné závazky vůči finančním úřadům, České správě sociálního zabezpečení, zdravotnímu pojišťovně, Fondům národního majetku, Státnímu fondu životního prostředí, Pozemkovému fondu, Státnímu fondu rozvoje bydlení, Státnímu fondu kultury, Státnímu fondu ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie, SZIF, Celní správě, krajům, obcím a svazkům obcí.

D3. Že veškeré údaje uvedené v žádosti jsou pravdivé a úplné a v případě předkládaných příloh v papírové i elektronické podobě data v papírových přílohách souhlasí s daty v elektronických přílohách.

D4. Že není podnikatelem, který je k datu podání žádosti o podporu příjemcem podpory podle Pokynů Evropských společenství č. 2004/C244/02 na záchranu a restrukturalizaci podnikatelů v obtížích.

D5. Že bude v záležitostech týkajících se předkládaného projektu jednat čestně a odpovědně. Žadatel si je vědom, že pokud on či osoba jím pověřená naváže kontakty se členy hodnotitelské komise či externími hodnotiteli projektu za účelem ovlivnění procesu hodnocení či administrace projektu, nebo za účelem získání informací, které nejsou žadatelem sdělovány, zakládá toto zjištění důvod k zamítnutí žádosti. Kontaktním místem pro podávání informací je příslušná agentura, která je zodpovědná za administraci programu, do kterého je projekt podán.

D6. Že je malým a středním podnikatelem ve smyslu nařízení Komise ES č. 364/2004.

D7. Že je zaregistrován jako poplatník daně z příjmů na finančním úřadě podle § 33, odst. (1) zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků v platném znění, v roce podání žádosti o podporu nepretížité po dobu minimálně 3 let.

D8. Že disponuje nebo zabezpečí dostatečné množství finančních prostředků pro financování celkových nákladů projektu.

D9. Že veškeré jím předložené údaje jsou pravdivé a odpovídají skutečnosti. Žadatel si je rovněž vědom možných právních dopadů v případě, kdy bude zjištěno, že byla poskytnuta podpora na základě žadatelem předložených, nepravdivých údajů.

Datum: .

Implementační agentura: CzechInvest
Verze dokumentu: 1.0

Strana: 4 / 4
Platnost od: 1.3.2007

Příloha 6.4

Pravidla pro výběr dodavatelů

Příjemce dotace, který je podle § 2 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (dále jen zákon) **veřejným zadavatelem**, je povinen postupovat v souladu se zákonem v případě, že předpokládaná hodnota veřejné zakázky bez daně z přidané hodnoty je vyšší nebo rovna:

- v případě dodávek a služeb 2.000.000,- Kč,
- v případě stavebních prací 6.000.000,- Kč.

Příjemce dotace, který je dle § 2 odst. 6 **sektorovým zadavatelem**, je povinen postupovat podle zákona v případě, že se jedná o veřejnou zakázku zadávanou v souvislosti s výkonem relevantní činnosti a předpokládaná cena veřejné zakázky bez daně z přidané hodnoty je vyšší nebo rovna:

- v případě dodávek a služeb 13.215.000,- Kč,
- v případě stavebních prací 165.288.000,- Kč.

Příjemce dotace, který je podle § 2 odst. 3 **dotovaným zadavatelem**, je povinen postupovat dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách v případě, že se jedná o veřejnou zakázku financovanou z více než 50 % veřejným zadavatelem a jejíž předpokládaná hodnota bez daně z přidané hodnoty je vyšší nebo rovna:

- v případě zakázek na stavební práce 165.288.000,- Kč,
- v případě služeb souvisejících s veřejnou zakázkou na stavební práce 6.607.000,- Kč.

Pravidla stanovují postup příjemce dotace (dále jen zadavatel) při:

1. aplikaci § 18 odst. 3 zákona tedy zadávání veřejných zakázek malého rozsahu, jejichž předpokládaná hodnota přesahuje 500 000,- Kč bez DPH a zároveň nedosahuje 2 mil. Kč (resp. 6 mil. Kč u stavebních prací),
2. výběru dodavatele v případech, kdy se zadavatel nemusí řídit zákonem (např. nesplňuje definici dotovaného zadavatele dle zákona).

Tato pravidla se nevztahují:

- na zakázky či veřejné zakázky spolufinancované z Operačního programu Podnikání a inovace, v hodnotě nižší nebo rovné **500.000,- Kč** bez DPH, - na případy, kdy předmětnou zakázku provede příjemce dotace vlastní činností (např. formou aktivace), pokud to vyhlášený program a Pravidla způsobilých výdajů umožňují, - na veřejné zakázky, které je zadavatel povinen zadávat postupy dle zákona,
- na nákup nemovitostí, kdy bude požadováno doložení znaleckého posudku, nebo přiložené cenové mapy dané lokality, příp. obdobného relevantního dokladu,
- na zakázky v rámci interních projektů (technické pomoci a self-application - tyto se řídí zvláštními pravidly),
- na nákup výhradních práv (např. patenty, ochranné známky aj.), kdy bude požadováno doložení znaleckého posudku soudním znalcem s oceněním práva¹⁶⁷.

Obecná pravidla

1. Bez dodržení těchto pravidel nemohou být výdaje spojené se zakázkou považovány za způsobilé a nemůže na ně být vyplacena dotace.
2. Výběr dodavatele musí být objektivní, transparentní a nediskriminační.
3. Zadavatel se při hodnocení musí řídit pouze nabídkami uchazečů a hodnotit je podle předem stanovených kritérií. Zadavatel musí respektovat výsledek hodnocení a uzavřít smlouvu s vítězným uchazečem resp. dodavatelem zakázky.

¹⁶⁷ viz www.justice.cz (evidence znalců a tlumočnicků)

4. O průběhu výběrového řízení musí zadavatel uchovávat dokumentaci pro případnou kontrolu. Dokumentace z výběrového řízení na dodavatele musí být dostatečně průkazná.
5. Zakázku nelze rozdělit s cílem vyhnout se výběrovému řízení. Shodné činnosti či nerozdělitelné dodávky či služby musí vždy být chápány jako jedna zakázka („princip účelu“).
6. Mezi vyhlášením zadávacího řízení a termínem pro předkládání nabídek musí být dostatečně dlouhá doba pro zpracování návrhů. Minimální lhůty dle výše zakázky jsou uvedeny níže. Příjemce dotace je povinen zajistit, že po tuto stanovenou dobu bude vyhlášení výzvy k podávání nabídek veřejně přístupné. Ve vyhlášení uvede příjemce dotace skutečnost, že dle § 2 e) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě je vybraný dodavatel osobou povinnou spolupůsobit při výkonu finanční kontroly.
7. Zadavatel je oprávněn výběrové řízení zrušit.

Hranice pro vypisování výběrového řízení

8. Je-li předpokládaná cena zakázky nižší nebo rovna 0,5 mil. Kč bez DPH, zadavatel nemusí vypisovat výběrové řízení dle těchto Pravidel. Odpovídá však za to, že prostředky budou vynaloženy hospodárně a pouze za účelem splnění cílů projektu.

Výběrové řízení

9. Zadavatel je vždy povinen získat nejméně tři vhodné nabídky od různých dodavatelů.
10. U zakázek v předpokládané hodnotě více než 500 tis. Kč bez DPH do 50 mil. Kč včetně zadavatel nechá zveřejnit vyhlášení zakázky v Obchodním věstníku. Minimální lhůta pro předkládání návrhů je 30 dnů od data vyhlášení.
11. U zakázek v předpokládané hodnotě více než 50 mil. Kč bez DPH do 100 mil. Kč včetně zadavatel nechá zveřejnit vyhlášení zakázky v Obchodním věstníku a na Centrální adrese (www.centralniadresa.cz) v části Ostatní nabídky. Minimální lhůta pro předkládání návrhů je 40 dnů od data vyhlášení.
12. U zakázek v předpokládané hodnotě více než 100 mil. Kč bez DPH zadavatel nechá zveřejnit vyhlášení zakázky v Obchodním věstníku, na Centrální adrese (www.centralniadresa.cz) v části Ostatní nabídky a v Úředním věstníku Evropské unie - TED (ted.europa.eu). Minimální lhůta pro předkládání návrhů je 60 dnů od data vyhlášení.
13. Nezávisle na zveřejnění inzerátu dle výše stanovených požadavků může zadavatel přímo oslovit jemu známé vhodné dodavatele a vyzvat je přímo k podání nabídky. Takto získané nabídky zadavatel vyhodnotí spolu s nabídkami, které získá na základě inzerátu, po uplynutí lhůty pro podání nabídek.
14. Zadavatel je povinen poskytnout na vyžádání uchazečům zadávací dokumentaci.
15. Pro případ kontroly ze strany implementační agentury nebo jiných subjektů (MPO aj. – viz Podmínky poskytnutí dotace) oprávněných provádět kontrolu, zadavatel uchovává a vede zadávací dokumentaci, inzeráty a všechny došlé nabídky po dobu stanovenou v Podmínkách poskytnutí dotace.

Zadávací dokumentace

16. Zadavatel musí mít při vyhlášení výběrového řízení zpracovanou zadávací dokumentaci, která je závazná pro další hodnocení nabídek.
17. Zadávací dokumentace obsahuje:
 - a) kvalifikační předpoklady uchazečů,
 - b) přesnou charakteristiku zakázky,
 - c) kritéria pro hodnocení, přitom každé musí mít předem stanovenou svoji váhu,

- d) obsah a způsob zpracování nabídek,
- e) další informace podle potřeb zadavatele.

Zpráva z výběrového řízení

18. Zadavatel sepiše o výběrovém řízení zprávu, která obsahuje:
- a) Název, sídlo, IČ zadavatele.
 - b) Název projektu.
 - c) Předmět zakázky.
 - d) Datum zveřejnění inzerátu, konečné datum předkládání nabídek.
 - e) Seznam přihlášených (oslovených) subjektů a obdržených nabídek.
 - f) Vyhodnocení jednotlivých nabídek uchazečů podle výběrových kritérií s uvedením počtu bodů a určení vítězné nabídky.
 - g) Podpis zadavatele na úrovni statutárního zástupce zadavatele nebo jiné osoby oprávněné jednat za společnost.

Závěrečná ustanovení

19. Zadavatel musí uzavřít smlouvu s uchazečem, jehož nabídka získala největší počet bodů dle kritérií pro hodnocení. Ve smlouvě uvede příjemce dotace skutečnost, že dle § 2 e) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě je vybraný dodavatel osobou povinnou spolupůsobit při výkonu finanční kontroly.
20. Pro naplnění podmínky nediskriminačního a transparentního výběru dodavatele je nutné, aby zadavatel vybral vždy nejvýhodnější nabídku ve vztahu k technickým parametrům a ceně.
21. Pokud se nepodaří zadavateli shromáždit alespoň 3 písemné nabídky od uchazečů nebo je z nějakého důvodu nelze shromáždit, může požádat o výjimku z postupu dle těchto Pravidel příslušnou agenturu. Pokud neobdrží ve lhůtě 20 dnů od doručení žádosti stanovisko, má se za to, že uvedený postup zadavatele byl schválen.
22. U každého navýšení ceny zakázky oproti ceně uvedené v nabídce, je příjemce dotace povinen v dokumentaci z výběrového řízení, kterou je povinen předložit spolu s žádostí o platbu, zdůvodnit:
- a) nezbytnost navýšení pro realizaci projektu;
 - b) že i přes toto navýšení vybraná nabídka zůstává nejvýhodnější z obdržených nabídek z hlediska stanovených kritérií.
- V opačném případě nebude takové navýšení považováno za způsobilý výdaj a bude zcela nebo částečně při schvalování žádosti o platbu zkráceno.
23. Zadávání veřejných zakázek, veřejné soutěže o návrh zahájené před 30.6.2006 se dokončí podle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, v platném znění.

Příloha 8.1:

Výsledky činnosti CzechInvestu v oblasti průmyslových zón

Celkově bylo v letech 1998 – 2005 podpořeno celkem 92 průmyslových zón. Do konce roku 2005 tak bylo na podporu rozvoje průmyslových zón vynaloženo 5,63 miliardy korun, z Pozemkového fondu bylo převedeno 388 hektarů. Vybudováno bylo 2 131 ha průmyslových zón, v nichž své výrobní závody umístilo 357 výrobních firem a podnikatelů, kteří by zde měli celkem investovat 146 miliard Kč a zavázali se vytvořit 72 tisíc pracovních míst.

Obrázek: Mapa podpořených průmyslových zón v letech 1998 – 2005

Pramen: CzechInvest

Vysvětlivky:

1 Klášterec nad Ohří 2 Žatec (2)** 3 Podbořany (2)** 4 Kadaň 5 Chomutov (2)** 6 Most 7 Bílina 8 Teplice 9 Přestanov 10 Rumburk 11 Liberec 12 Ústí nad Labem 13 Lovosice (2)** 14 Slaný 15 Louny 16 Kladno 17 Unhošť 18 Tuchlovice 19 Zdice 20 Žebrák 21 Plzeň (2)** 22 Uherce 23 Stod 24 Blatná 25 Písek 26 Prachovice 27 Kamenice nad Lipou 28 Jihlava 29 Pelhřimov 30 Havlíčkův Brod 31 Zruč nad Sázavou 32 Velim 33 Kolín 34 Kutná Hora 35 Chrudim 36 Pardubice 37 Hradec Králové 38 Jičín (2)** 39 Vrchlabí 40 Kvasiny 41 Svitavy 42 Ždírec nad Doubravou 43 Žďár nad S. 44 Velké Meziříčí 45 Třebíč 46 Znojmo 47 Mikulov 48 Brno (2)** 49 Kuřim 50 Bystřice nad Pernštejnem 51 Moravská Třebová 52 Blansko 53 Vyškov (2)** 54 Hodonín 55 Staré Město 56 Brankovice 57 Prostějov 58 Litovel 59 Uničov 60 Šumperk 61 Krnov 62 Olomouc (3)** 63 Hranice 64 Valašské Meziříčí 65 Zlín 66 Vsetín 67 Kopřivnice 68 Třinec 69 Frýdek-Místek (2)** 70 Třanovice 71 Paskov 72 Český Těšín 73 Karviná 74 Ostrava (3)** 75 Mošnov 76 Hrádek nad Nisou 77 Domažlice 78 Český Krumlov 79 Nošovice 80 Pohořelice 81 Velká Bystřice

** číslo v závorce u názvu obce, místa označuje celkový počet podpořených zón v této lokalitě

Příloha 8.2:

Strategické projekty v oblasti průmyslových zón

V České republice je v současné době několik strategických průmyslových zón: Kolín-Ovčáry, Most-Havraň, Žatec-Triangle, Nošovice, Mošnov a Holešov. Mezi strategické projekty patří i projekt regenerace areálu Škody Plzeň.

Triangle (www.triangle-city.cz)

Triangle je svou rozlohou 360 ha největší strategickou průmyslovou zónou v České republice. Toto bývalé vojenské letiště v Žatci, kde došlo k demolici starých a nevyužívaných objektů a likvidaci ekologických zátěží, je v současné době znovu vráceno k životu a přispívá k socio-ekonomickému rozvoji celého regionu. Na této zóně se svoji investici rozhodli realizovat japonské společnosti Hitachi a IPS Alpha, díky kterým zde bude v nejbližších třech letech nově vytvořeno více než čtyři tisíce pracovních míst.

Nošovice (www.nosovice.com)

Největším projektem, který byl vázán na zájem strategického investora z automobilového průmyslu, byla příprava strategické průmyslové zóny Nošovice. Rozloha této průmyslové zóny je daná vymezeným územním plánem a činí 260 ha. Celkový objem dotčeného území vykupovaných pozemků bude cca 322 ha. Tato průmyslová zóna byla připravována pro investici automobilky Hyundai, přičemž jejím subdodavatelům jsou určeny zóny v Mošnově a Holešově.

Škoda Plzeň

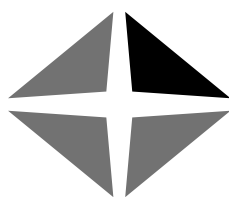
Klíčovým projektem nejen svou velikostí a zahraničními investicemi, ale i svým propojením s městem, je regenerace 140 let starého areálu bývalého strojírenského podniku Škoda v Plzni o rozloze 180 ha. Úspěch souvisí s otevřením se areálu lidem a ustoupením od těžké výroby. Jedná se o pilotní projekt regenerace starého uzavřeného průmyslového areálu, který je dosud z části využíván. Nachází se v blízkosti centra Plzně a v těsné blízkosti úspěšného Městského industriálního parku Plzeň-Borská pole. Nejen touto výhodnou polohou je areál velice atraktivní pro investice do lehkého zpracovatelského průmyslu.

Příloha 9.1:

Tématické oblasti programu Trvalá prosperita

Základní struktura TP1 TP NPV II obsahuje celkem 24 tématických oblastí :

- T1-1-1 Zvýšení spolehlivosti elektrických sítí a rozveden vysokého napětí
- T1-1-2 Využití vodíku a palivových článků jako zdrojů energie
- T1-1-3 Nové jaderné technologie pro výrobu elektřiny, vysokopotenciálního tepla a vodíku
- T1-1-4 Snížení energetické náročnosti při provozu budov
- T1-1-5 Obnovitelné zdroje energií
- T1-2-1 Nové technologie a materiály pro ochranu ovzduší
- T1-2-2 Technologie pro ochranu vod a horninového prostředí
- T1-3-1 Nové materiály s novými užitnými vlastnostmi
- T1-3-2 Aplikace nových materiálů v konstrukci strojů
- T1-3-3 Mechatronické systémy a robotika
- T1-3-4 Nové struktury výrobních strojů
- T1-3-5 Nové polovodičové sensory a nanosoučástky
- T1-3-6 Zvyšování provozní životnosti a spolehlivosti strojírenských výrobků a zařízení s vysokými technickými parametry
- T1-3-7 Nové metody nanodiagnostiky
- T1-4-1 Alternativní zdroje energie v dopravě
- T1-4-2 Zkvalitnění a zvýšení spolehlivosti dopravní infrastruktury
- T1-4-3 Dopravní prostředky a systémy pro veřejnou a individuální dopravu
- T1-5-1 Chemická optimalizace a vývoj nových farmaceutických technologií
- T1-5-2 Bezpečnost chemikálií
- T1-5-3 Nanomateriály a procesy
- T1-5-4 Vývoj nových chemických přísad do výrobků jiných odvětví
- T1-5-5 Funkcionální polymery
- T1-5-6 Organické syntézy pro výrobky s vysokou přidanou hodnotou
- T1-5-7 Katalyzátory pro ochranu životního prostředí, energetiku, potravinářství a nízkoodpadové chemické technologie

PATRIA PLUS

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA
Katedra regionální ekonomie a správy

Doc. RNDr. Milan Víturka, CSc.
vedoucí katedry

Rozvoj a podpora podnikání

Ing. Viktorie Klímová, Ph.D.

Ediční rada: L. Bauer, L. Blažek, H. Hušková, F. Kalouda, M. Kvizda,
L. Lukášová, J. Nekuda, J. Rektořík (předseda),
A. Slaný, J. Šedová, V. Žitek

Vydala Masarykova univerzita roku 2009

Tato publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou v redakci vydavatele.